This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

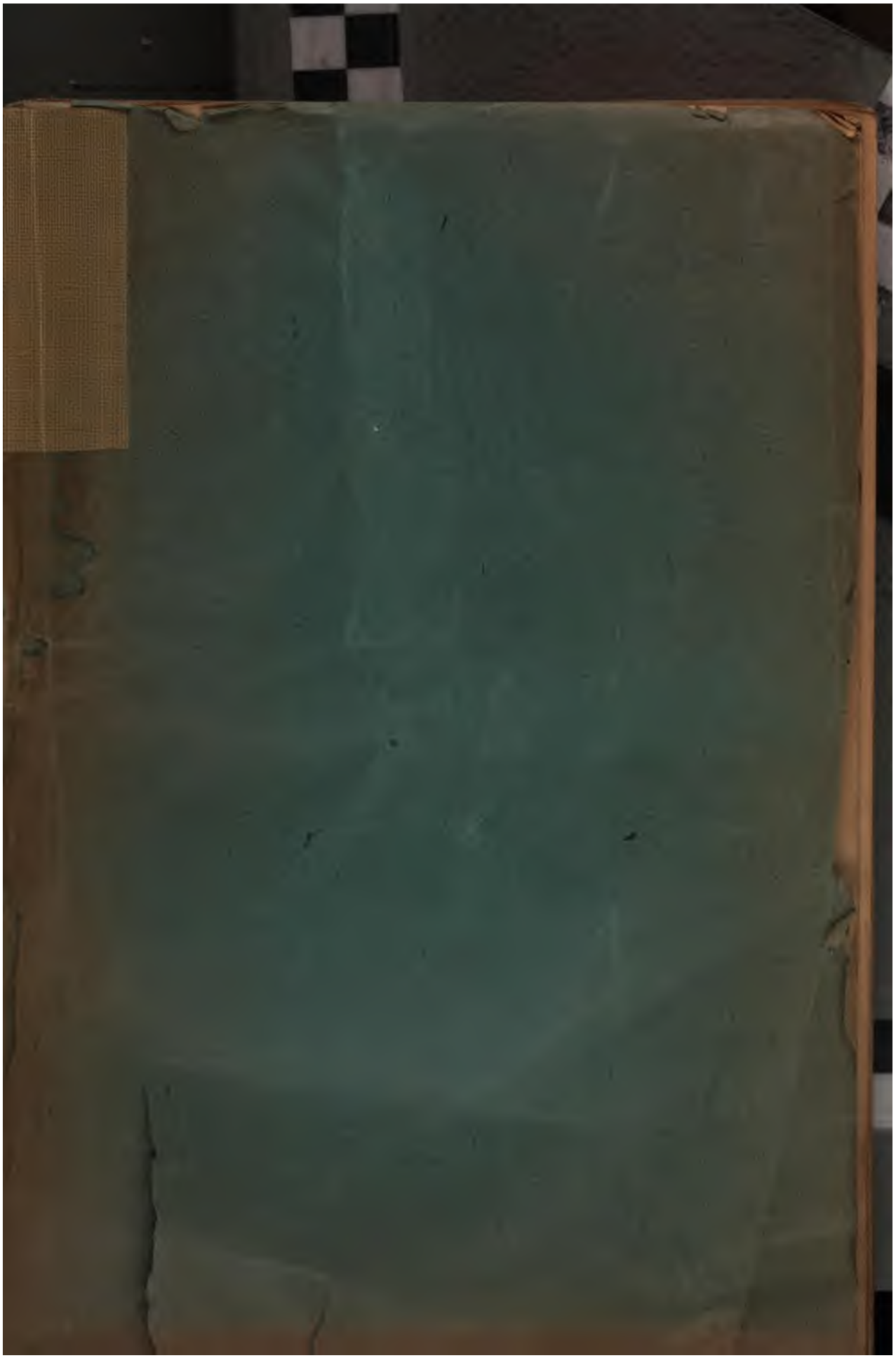

STANFORD UNIVERSITY
LIBRARY

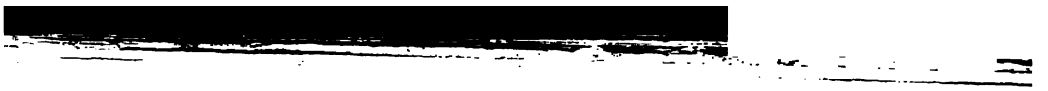

ВУКА СТЕФ. КАРАЏИЋА

СРПСКЕ НАРОДНЕ

ПРИПОВИЈЕТКЕ, ЗАГОНЕТКЕ И ПОСЛОВИЦЕ

КЊИГА ДРУГА

ПОСЛОВИЦЕ И У ОБИЧАЈ УЗЕТЕ РИЈЕЧИ

(ДРЖАВНО ИЗДАЊЕ)

БИОГРАД

СРПСКА КРАЉЕВСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

1900.

Karadžić, V. S.

СРПСКЕ

НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ

И

ДРУГЕ РАЗЛИЧНЕ КАО ОНЕ У ОБИЧАЈ УЗЕТЕ

РИЈЕЧИ

СКУПИО ИХ И НА СВИЈЕТ ИЗДАО

ВУК. СТЕФ. КАРАЏИЋ

(ДРЖАВНО ИЗДАЊЕ)

БИОГРАД

СРПСКА КРАЉЕВСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

1900.

ВУКА СТЕФ. КАРАЏИЋА

СРПСКЕ НАРОДНЕ

ПРИПОВИЈЕТКЕ, ЗАГОНЕТКЕ И ПОСЛОВИЦЕ

КЊИГА ДРУГА

ПОСЛОВИЦЕ И У ОБИЧАЈ УЗЕТЕ РИЈЕЧИ

(ДРЖАВНО ИЗДАЊЕ)

БИОГРАД

СРПСКА КРАЉЕВСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

1900.

Караџић, В. С.

СРПСКЕ

НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ

И

ДРУГЕ РАЗЛИЧНЕ КАО ОНЕ У ОБИЧАЈ УЗЕТЕ

РИЈЕЧИ

СКУПИО ИХ И НА СВИЈЕТ ИЗДАО

ВУК. СТЕФ. КАРАЏИЋ

(ДРЖАВНО ИЗДАЊЕ)

БИОГРАД

СРПСКА КРАЉЕВСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

1900.

298.9482
K18

ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНОМЕ

ГОСПОДИНУ И ГОСПОДАРУ

ПЕТРУ ПЕТРОВИЋУ НЊЕГОШУ II.

ВЛАДИЦИ

ЦРНОГОРСКОМЕ И БРДСКОМ

ВАШЕ ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНСТВО

ПРЕМИЛОСТИВИ ГОСПОДАРУ!

Цијела трећина овијех пословица остала би од мене за сад (а може бити и на вијек) нескупљена, а Бог зна и ове друге кад би на свијет изишле, да ме срећа није с ВАМА упознала. За то се усуђујем посветити ВАМ ову нашу народну књигу. Истина да ја ВАС до сад нијесам молио за допуштење о томе; али познајући ВАШЕ родољубиво срце и ВАШУ милостиву к мени благонаклоност, надам се не само да ми част ову одрећи не ћете, него и да ћете књигу ову примити

онако милостиво и радосно као што сте примали мене у Бечу и на Цетињу.

ВАШЕГА ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНСТВА

ПРЕПОКОРНИ СЛУГА

Вук. Стеф. Караџић

У Трсту
На Илији дан 1835 год.

ПРЕДГОВОР ПРЕЂАШЊИ

I.

Колико је мени до сад познато, у народу нашему нема имена за *пословице*, него кад се која хоће да рекне, обично се говори: *Штоно (има) ријеч*; или: *Штоно стари веле*; или: *Штоно бабе кажу* и т. д.

II.

Из пословица које је покојни *Јован Мушкатировић* скупио и издао (први пут у Бечу 1787, а по други пут у Будиму 1807 године), узео сам само оне за које сам слушао да се и по народу говоре, и за које нико не може рећи да су срамотне.

III.

Ја сам пословице наше почео скупљати још прије 20 година, кад и пјесме и ријечи. За пјесме и за приповијетке може чоек кога питати да му их каже; али за пословице не може (као ни за

ријечи, него, кад се с ким говори, ваља пазити и чекати док се која не рекне у разговору. Може бити да ће се наћи и такова која пословица коју сам ја још из Трнића упамтио а овђе у књизи не ће бити (јер ми није пала на ум да је запишем).

IV.

Пословице би се могле раздијелити на више редова, а особито на праве пословице, које се свагда једнако говоре, н. п. *Тешко лонцу из села зачине чекајући!*; и на опаке које се различно говоре, н. п. *Превео би жедна преко воде, превео би те жедна преко воде, превешће те жедна преко воде; Узео утрeник, узеће утрeник, ако узме утрeник* и т. д. Овакe сам пословице ја овђе метао као што сам мислио да се највише говоре: ђекоје ће се наћи метнуте и по двапут, а може бити и по трипут. — Поред свега овога што би се пословице могле раздијелити на више редова, ја сам их за сад све заједно пометао азбучним редом.

V.

Да би се пословице лакше разумјети могле, ја сам код многијех додавао по коју ријеч; а да би читатељ одмах познати могао што је пословица народна, што ли је мој додатак, пословице су штампане већим и будући да грађанскијех других овђе за сад није било ћирилицким словима.*)

*) Ово је било онда, а сад је као што треба.

Које су ријечи у пословици заграђене оне ћекоји кашто у говору изостављају. Код ћекојих пословица (ће сам знао) додао сам приповиједке од којих су пословице постале, и по којима ће читатељ ласно моћи дознати у каквим се догађајима оне пословице сад говоре (понајвише је обичај да се уза сваку оваку пословицу цијела њена приповиједка најприје приповједи). Код ћекојих пословица (понајвише ради ријечи које се у њима налазе) додао сам и мјесто ће се говоре.

VI.

У народу нашему има много малијех приповиједака које се као пословице приповиједају, као н. п. Како је некаква ћевојка сједећи сама у кући угледала више себе на тавану крушац соли, па стала у себи говорити: „Да се ја удам, па да родим сина, па да му нађену име Јован, па да се он овуда стане играти а да падне онај крушац соли с тавана, и да убије мога сина Јована; „што би онда мајка кукавица!“ Па онда удри у плач и у тужњаву иза гласа. У том јој дође мати, и једва је утјешн. — Како је некакав Циганин разређујући пред смрт имање своје казао да му је нестало једнога коња, који ако се нађе, нека га узму његови синови; ако ли се не нађе, нека иде на цркву. Црногорци на Цетињу приповиједају да је онђе пред црквом свете Госпође некаквом чоеку пропала крајцара у гроб, па кад је никако није могао извадити, а он казао „Нека иде на славу свете Госпође!“ .—Како је некаквом чоеку, који је полазио у воденицу, свезала жена

врећу, па се у путу врећа одријеши, и он је девет пута до воденице везао, а кад је допао кући, он ће о жену да убије што му је врећу рђаво свезала. — Како су запитали бабу, кад је пошла на панађур, куда ће, а она пуна радости одговорила: „Идем на панађур!“ А кад се вратила на траг, па је запитали ће је била, она, љутита што на панађуру не да нико ништа без новаца, одговорила: „На панађуру и на врагађуру.“ — Како је међед, изишавши у прољеће гладан из јаме, вићео дријен ће је уцватио прије свега осталога воћа, па помислио да ће и род његов тако најприје сазрети, и за то лежао под дријеном чекајући до мртве јесени, док све остало воће сазрело и прошло. — Како је пас, скупивши се у клупко на мразу од зиме, рекао да друге зиме не ће чекати без куће, него да ће је одмах градити како љето дође, додајући још да му велика кућа не треба (како се био скупио од зиме), и да ће је лако начинити; а кад се љети на врућини извалио и разбацио све четири ноге и реп и главу свако на своју страну, онда рекао: „Ко ће мени оволику кућу начинити?“ И тако опет остао чекати зиму без куће. — Како су питали премудрога Соломуна какво је најбоље месо, и каква је најбоља риба, и какво је најбоље воће, и какво је најбоље зеље; а он, поћутивши мало, одговорио: Поћерала свиња угора испод смокве кроз купус“ (т. ј. месо је најбоље *свињско*, риба *угор*, воће *смоква*, а зеље *купус*). — Ја мислим да је и оно више овака приповијетка него права пословица, како су (на

страни 256*) питали Краљевића Марка како је постао онаки јунак, а он одговорио да је научио од ђеце и од пасâ и т. д.[**)]

X.

Пошто се ова књига почела штампати, ја сам до данас скупио паново још неколике стотине лијепијех пословица, а надам се да ћу их и више, ако жив будем, скупити, и тако да ћу до неколико година или ове све пословице по други пут умножене, или к њима додатак издати. За то молим свакога Србина, кад би му пала на ум каква пословица које у овој књизи нема, да би је записао и са згодном приликом мени послао; а ја ћу свакоме за такову љубав к својој народности у предговору јавно благодарити.

XI.

Не могу пропустити да на свршетку овога предговора не објавим моју благодарност Г. *Филипу Лучићу*, комерције совјетнику и кавалеру. Овај славни и родољубиви Србин не само што ми је у Одесу скупио на ову књигу *сто и шест (правијех)* пренумеранта (од којијех је *педесет само из његове кућe!*), него ми још, правдајући се што

*) Сад на страни 310. [248].

) VII и VIII чланак *Предговора*, лингвистичке садржине, штампан је у „Скупљеним граматичким и полемичким списима** *Вука Стеф. Караџића,* у *књизи трећој*, на стр. 3.—23. (8º 1896. г. Београд). Приређивач овога издања налази да књига ништа не губи, што су та два чланка изостала.

више није могао учинити, пише: ако би се у штампању ове књиге догодила новчана какова сметња, да оно што ми недостаје, на његов рачун метнем, и да му јавим колико је, новце да ми пошље.

У Бечу 10. Јулија 1836.

В. С. К.

ПРЕДГОВОР САДАШЊИ

Осим онога што је у прећашњему предговору казано о пословицама, додаћу овђе још ово: да су заклетве у овој књизи од стране 297 [374.] до 311 [391.] из Црне Горе и из њезиних околина: ђекоје сам од њих ја писао од Црногораца, а највише ми их је написао и дао пријатељ мој *Вуко Врчевић*, којега сам споменуо у предговору к првој књизи Српскијех народнијех пјесама на страни VII, и сад у *Ковчежићу* на страни 98.

Штампарскијех погрјешака може бити да ће се и више наћи; али ја сам за сад опазио само ову повећу: на страни 21 у пословици: „Боља је истрага него рђава натрага“ пштампано је *натрата* мјесто *натрага*.

У Бечу на Ђурђев дан 1849.

В. С. К.

А.

1. Авизан на пола скапулан.

2. А да за што те имам кад ми у невољи не ћеш помоћи? Кад ко пријатеља моли за што. У Црној Гори.

3. Адамско кољено. Каже се за врло поштену жену.

4. А за што шиче на свеца. Курјак се заречао да не коље више ништа и да не једе меса, и пошао у пустињу да се посвети. Ударивши у том путу негђе поред гусака, гусак по обичају своме дигне главу и стане шикати, а он га ухвати и поједе. Кад га доведу на суд и стану га питати за што је то учинио, он одговори: „А за што шиче на свеца?“

5. Ако био торбоноша, био мајци жив!
Ако био гочобија, не био јој жив! Казала Циганка кад јој се син родио; јер ће торбоноша просити, па хранити себе и њу, а гочобија, т. ј. бубњар, отићи ће у свијет.

6. Ако Бог да! Штагођ Срби уговарају да раде, свагда обично говоре: „Ако Бог да!“ Некакав Турчин запита у вече свога комшију Србина хоће ли и он сјутра на панађур, а Србин му по обичају одговори: „Хоћу, ако Бог да!“ Онда Турчин рече: „Вала, ја хоћу, Бог дао, не дао.“ Кад буде у јутру Србин се спреми, и дошавши Турчину више куће зовне га: „Хајде комшија, да идемо на панађур:“ али му он одговори: „Богме ја не могу, ујели ми ноћас вуци коња.“

7. Ако Бог да? Мјесто: *куда* ћеш, *куда* си пошао или *куда* си наумио, које ниједно кажу да не ваља рећи: ако ли би се ко заборавио те запитао кога са *куда*, ћекоји му одговоре: Идем у *Кудиљево* да те *скудим*.

8. Ако буде по реду мријети. Кад се говори н. п. да од старијега остане што млађему.

9. Ако були Турчин нестане, други јој настане (јер се може одмах удати макар који пут било, или макар била пуштеница). У Рисну.

10. Ако Вељe не вељује, Маре опакује. У Боци. Гледај: Кад Вељача не дажди, Марач добра не мисли,

11. Ако враг није разбио колијевку, разбиће гроб. Ако се чоеку несрећа не догоди у младости, догодиће се у старости.

12. Ако га Бог зна колико ја, зло пољ. Кад ко пита за кога ко је, а онај који се пита не познаје га.

13. Ако га је ударио, није га убио.

14. Ако дође прав, не изиће здрав; ако дође крив, не изиће жив. Приповиједа се да је ова пословица постала од некаква Млетачкога суда.

15. Ако ће знаш боље. зови и мене. Кад ко, н. п. слуга, не ће да остане онђе ће би га ради имати, и значи: иди куда ти драго.

16. Ако зима устима не уједе, она репом ошине. Гледај: Курјак није зиме изио.

17. Ако злотвора немаш, мајка ти га је родила, У Црној Гори. Гледај: Брат брату најдубље очи вади.

18. Ако знамо ће смо се родили, не знамо ће ћемо умријети.

19. Ако знамо шта је било, не знамо шта ће бити.

20. Ако знаш што ти је било, не знаш што ће ти бити

21. Ако и живимо у појату, не гриземо (ни ми) сламу. У Црној Гори.

22. Ако има много посла, има и дана.

23. Ако је бедем далеко, аршин је у руци. Из р.

24. Ако је Бог дао, није записао (да ће тако до вијека остати, него може ласно и натраг узети, н. п. власт, богатство).

25. Ако је Бог узео коњу ноге, није њисак. Кад стар чоек говори као младић.

26. Ако је далеко Багдат, близу је аршин. Рекли некоме који се хвалио да је у Багдату врло далеко скакао.

27. Ако је димњак накриво, управо дим излази. Казала нека разрока ђевојка, кад су просци гледајући је рекли између себе: Лијепа кућа, али димњак стоји накриво.

28. Ако је дуг, одужио сам, ако је ред, одредио сам. Више нијесам дужан ништа.

29. Ако је зборено, није створено.

30. Ако језик не излаја, глава не исклима. Или:

31. Ако језиком не изланда, главом не исклима.

32. Ако је и амбар, варићак је мјера. Не ваља преко мјере узимати ако има и доста онога што се узима.

33. Ако је и Богу, много је. Калуђер и ђак дошли код некаке бабе да свете водицу. Кад калуђер заиште свијећу, баба му донесе велики сирац воска, говорећи да нема свијеће готове, већ нека је с ђаком начини. Калуђер видећи велики сирац воска, и знајући да свијећа она што у такијем догађајима претече, остаје њему, повиче на ђака да донесе с коња улар, да око њега од свега онога воска граде свијећу. Кад ђак улар донесе, и баба види шта они хоће, она

истргне калуђеру восак из руку говорећи: Не ћеш, Бога ми! Ако је и Богу, много је.

34. Ако је и го, али је соко.

35. Ако је и доцкан, али је с образом (кад се ко задоцни с каквијем послом, али га сврши као што треба).

36. Ако је и зло, моје је.

37. Ако је и змија, од срца је. Ако је и најгоре дијете, опет је родитељима мило и жале га. Може бити да је ова пословица још од оне приповијетке што се пјева и приповиједа, како је жена змију родила. Гледај: Змијо шарена!

38. Ако је и рђаво вријеме, путници путују. Казала баба, кад су неки путници били засјели око ватре, те ђеца нијесу могла приступити да се griју.

39. Ако је и цар, није Циганскi харачлија. Казао Циганин кад му је неко рекао да устане, или да се уклони с пута: ето цара ће иде; јер се Цигани највише боје харачлије, који је њихов највећи господар и судија.

40. Ако је и црна крава, бијело млијеко даје.

41. Ако је ко јачи, но и Бог је свачиј. У Црној Гори.

42. Ако је коњу погинуо трк, није прдњава (у Црној Гори). Гледај: Ако је Бог коњу узео ноге, није њисак.

43. Ако је кратак дан, дуга је година. Што се данас свршити не може, свршиће се други пут.

44. Ако је (куга) у Срему, биће у трему.

45. Ако је мало млијека, а оно је близу ријека.

46. Ако је мед и сладак, ма не ваља прст угризати.

47. Ако је мука трпљети, није памтити. Кад се пријети осветом.

48. Ако је мучно дати, није искати.

49. Ако је нетко луд, не буди му друг.

50. Ако је пас питу изио, тепсија је остала. Гледај: Ако коза лаже, рог не лаже.

51. Ако је попу света главица, није гузица (т. ј. може се и он бити).

52. Ако је преша, није судни дан. У Црној Гори.

53. Ако је преша тебе, није мене.

54. Ако је преша умријети, није копати.

55. Ако је све Бог убио, није трпеж и лијепу ријеч.

56. Ако је сила силовита, ма је мало мјеховита (не траје за дуго, него прође, као на мјешине пара што изиђе).

57. Ако је трава покошена, остало је коријење.

58. Ако је ћорав коњ, није грош. Кад су двије коњокрадице у пољу ухватиле нечијега коња, један од њих опазивши да је коњ ћорав каже то ономе другом, а онај му одговори: Ако је ћорав коњ, није грош, т. ј. продаћемо га макар за грош, па смо опет на добитку.

59. Ако је црн, није ђаво.

60. Ако ко други скочи у воду, хоћеш ли и ти скочити? Кад се ко изговара, да је што рђаво за то учинио што је од другога виђео.

61. Ако коза лаже, рог не лаже. Вала да је неко бијући козу одбио јој рог, па се послије одговарао да није истина.

62. Ако комшијнска кућа гори, пази на своју.

63. Ако коре, не море.

64. Ако кућа изгори, дуг на одак излети.

истргне калуђеру восак из руку говорећи: Не ћеш, Бога ми! Ако је и Богу, много је.

34. Ако је и го, али је соко.

35. Ако је и доцкан, али је с образом (кад се ко задоцни с каквијем послом, али га сврши као што треба).

36. Ако је и зло, моје је.

37. Ако је и змија, од срца је. Ако је и најгоре дијете, опет је родитељима мило и жале га. Може бити да је ова пословица још од оне приповијетке што се пјева и приповиједа, како је жена змију родила. Гледај: Змијо шарена!

38. Ако је и рђаво вријеме, путници путују. Казала баба, кад су неки путници били засјели око ватре, те ђеца нијесу могла приступити да се griју.

39. Ако је и цар, није Циганскi харачлија. Казао Циганин кад му је неко рекао да устане, или да се уклони с пута: ето цара ће иде; јер се Цигани највише боје харачлије, који је њихов највећи господар и судија.

40. Ако је и црна крава, бијело млијеко даје.

41. Ако је ко јачи, но и Бог је свачиј. У Црној Гори.

42. Ако је коњу погинуо трк, није прдњава (у Црној Гори). Гледај: Ако је Бог коњу узео ноге, није њисак.

43. Ако је кратак дан, дуга је година. Што се данас свршити не може, свршиће се други пут.

44. Ако је (кућа) у Срему, биће у трему.

45. Ако је мало млијека, а оно је близу ријека.

46. Ако је мед и сладак, ма не ваља прст угризати.

47. Ако је мука трпљети, није памтити. Кад се прође светом.

48. Ако је мучно дати, није искати.

49. Ако је нетко луд, не буди му друг.

50. Ако је пас питу изио, тепсија је остала. Гледај: Ако коза лаже, рог не лаже.

51. Ако је попу света главица, није гузица (т. ј. може се и он бити).

52. Ако је преша, није судни дан. У Црној Гори.

53. Ако је преша тебе, није мене.

54. Ако је преша умријети, није копати.

55. Ако је све Бог убио, није трпеж и лијепу ријеч.

56. Ако је сила силовита, ма је мало мјеховита (не траје за дуго, него прође, као из мјешине пара што изиђе).

57. Ако је трава покошена, остало је коријење.

58. Ако је ћорав коњ, није грош. Кад су двије коњокрадице у пољу ухватиле нечијега коња, један од њих опазивши да је коњ ћорав каже то ономе другом, а онај му одговори: Ако је ћорав коњ, није грош, т. ј. продаћемо га макар за грош, па смо опет на добитку.

59. Ако је црн, није ђаво.

60. Ако ко други скочи у воду, хоћеш ли и ти скочити? Кад се ко изговара, да је што рђаво за то учинио што је од другога виђео.

61. Ако коза лаже, рог не лаже. Вала да је неко бијући козу одбио јој рог, па се послије одговарао да није истина.

62. Ако комшијнска кућа гори, пази на своју.

63. Ако коре, не море.

64. Ако кућа изгори, ду[illegible]ак излети.

истргне калуђеру восак из руку говорећи: Не ћеш, Бога ми! Ако је и Богу, много је.

34. Ако је и го, али је соко.

35. Ако је и доцкан, али је с образом (кад се ко задоцни с којијем послом, али га сврши као што треба).

36. Ако је и зло, моје је.

37. Ако је и змија, од срца је. Ако је и најгоре дијете, опет је родитељима мило и жале га. Може бити да је ова пословица још од оне приповијетке што се пјева и приповиједа, како је жена змију родила. Гледај: Змијо шарена!

38. Ако је и рђаво вријеме, путници путују. Казала баба, кад су неки путници били засјели око ватре, те ђеца нијесу могла приступити да се griју.

39. Ако је и цар, није Циганскi харачлија. Казао Циганин кад му је неко рекао да устане, или да се уклони с пута: ето цара ће иде; јер се Цигани највише боје харачлије, који је њихов највећи господар и судија.

40. Ако је и црна крава, бијело млијеко даје.

41. Ако је ко јачи, но и Бог је свачиј. У Црној Гори.

42. Ако је коњу погинуо трк, није прдњава (у Црној Гори). Гледај: Ако је Бог коњу узео ноге, није њисак.

43. Ако је кратак дан, дуга је година. Што се данас свршити не може, свршиће се други пут.

44. Ако је (куга) у Срему, биће у трему.

45. Ако је мало млијека, а оно је близу ријека.

46. Ако је мед и сладак, ма не ваља прст угризати.

47. Ако је мука трпљети, није памтити. Кад се пријети осветом.

48. Ако је мучно дати, није искати.

49. Ако је нетко луд, не буди му друг.

50. Ако је пас питу изио, тепсија је остала. Гледај: Ако коза лаже, рог не лаже.

51. Ако је попу света главица, није гузица (т. ј. може се и он бити).

52. Ако је преша, није судни дан. У Црној Гори.

53. Ако је преша тебе, није мене.

54. Ако је преша умријети, није копати.

55. Ако је све Бог убио, није трпеж и лијепу ријеч.

56. Ако је сила силовита, ма је мало мјеховита (не траје за дуго, него прође, као из мјешине пара што изиђе).

57. Ако је трава покошена, остало је коријење.

58. Ако је ћорав коњ, није грош. Кад су двије коњокрадице у пољу ухватиле нечијега коња, један од њих опазивши да је коњ ћорав каже то ономе другом, а онај му одговори: Ако је ћорав коњ, није грош, т. ј. продаћемо га макар за грош, па смо опет на добитку.

59. Ако је црн, није ђаво.

60. Ако ко други скочи у воду, хоћеш ли и ти скочити? Кад се ко изговара, да је што рђаво за то учинио што је од другога виђео.

61. Ако коза лаже, рог не лаже. Вања да је неко бијући козу одбио јој рог, па се послије одговарао да није истина.

62. Ако комшијнска кућа гори, пази на своју.

63. Ако коре, не море.

64. Ако кућа изгори, дуг на оџак излети.

65. Ако лаже, брада му не смета (млад је, може му још поднијети; јер је стару чоеку особито срамота и грјехота лагати).

66. Ако љето не даде, јесен нема чеса. У Црној Гори.

67. Ако ме сниш, преврни узглавницу, да и ја тебе сним. Рече се у шали у вече на растанку. У Рисну.

68. Ако ми бране пјевати, не бране ми плакати.

69. Ако ми је брат, ма ми није друг.

70. Ако ми не метеш куће, мекше ми је спавати, ако ми не пореш судова, гушћа ми чорба. Казао некакав свекар снаси, и значи: не можеш ми напркосити ничим.

71. Ако ми не можеш помоћи, немој ми одмагати.

72. Ако ми што можеш на силу узети, не можеш дати.

73. Ако на чоека не ће срамота, оно ће он на њу. Кад ко као силом ради да се осрамоти.

74. Ако не буду гости бијесни, не ће бити кућа тијесна.

75. Ако не знаш што је слано, знаш што је вруће.

76. Ако нема другијех ногу за зиму, зло. Рече се млитаву чоеку.

77. Ако нема памети, оно има ноге (да иде и сувише, што би с памећу могао заштећети). Гледај: Тешко ногама под лудом главом.

78. Ако не мирише, а оно барем и не смрди.

79. Ако не можемо како хоћемо, а ми ћемо како можемо.

80. Ако не може по коњу, може по самару.

81. Ако не начува, не натече.

82. Ако не ће Божић каше, а оно ће ђеца. Кад ко више људи понуди каквом части, па један између њих, особито који је понајстарији, рече да не ће; и значи: ако не ћеш ти, хоће други. У Рисну. О овоме ће јамачно бити некаква приповиједтка, али ми онђе нико ништа друго није могао казати, осим да Божић не значи чоека, као што ја мислим, него прави Божић 25. Декембрија.

83. Ако не ће брука на чоека, чоек ће на бруку.

84. Ако не ће нећо, а оно хоће хоћо. У Црној Гори.

85. Ако не ће чоек на напаст, а оно ће напаст на чоека.

86. Ако не ћеш, а ти пољуби па остави, Кад се ко чим понуди, па одговори да не ће.

87. Ако не ћеш ти, оно ће друга три. Кад се ко шчиња да проси ђевојку.

88. Ако не умијем напити, а ја умијем попити.

89. Ако не умије рећи, (а оно) умије лећи (т. ј. коњ, кад се њањ много натовари, или кад се добро не храни).

90. Ако не ухвати за главу, за реп никад.

91. Ако не цури, а оно капље. Ако се не добија по много, добија се по штогођ.

92. Ако нигђе кума не нађем, да ми будеш кум. Као укор ономе који дође коме за што пошто је другима ишао, па се није могао помоћи.

93. Ако није врач, а оно је погађач.

94. Ако није, ја цркла, а кад цркнем није ми од преше то ђаволје. Заклињу се жене у Црној Гори кад што доказују.

95. Ако није лијепо, није ни скупо.

96. Ако нијесам Гаван, нијесам ни сиромах. Овђе се мисли *богати Гаван* који се спомиње у народнијем пјесмама и приповиједткама.

97. Ако нијесам кумовао, а ја сам кроз плот гледао.

98. Ако нијесам у људе, нијесам ни у ђецу (пристао).

99. Ако правда не поможе, кривда не ће помоћи.

100. Ако прдим, својим брашном.

101. Ако рекох, не посјекох.

102. Ако сам гадљива, оно сам радљива.

103. Ако сам из Буковине, нијесам сву букву погризао. *М. Шкр.*

104. Ако сам и црн, нијесам Циганин.

105. Ако сам рекао, нијесам узео. Кад продавац за какву ствар много заиште, а купац се поплаши, па не ће ништа више да говори. Гледај: Један је рекао биљашче, а други бирашче, па су се опет погодили.

106. Ако сам се најмио, нијесам се помамио.

107. Ако сам се опила, Божић ми је дошао; ако сам се открила, према своме деверу.

108. Ако сам се начучала, а оно сам ручала. Ваља да је некаква негђе дуго чекала, док су јој дали те је јела.

109. Ако свој свога и не храни, али тешко оном ко га нема да га брани.

110. Ако се кусом не накуса, језиком се не нализа. Или:

111. Ако се не накусаомо, не нагребосмо се.

112. Ако се не освети, не посвети се.

113. Ако си гладан, поглади се по трбуху. Говори се у шали, и то највише ђеци, кад које каже да је гладно.

114. Ако си и кума, покриј се.

115. Ако си ми узео појање, не можеш плакање. Ако ми штету чиниш, не можеш ми забранити да се не тужим. У Црној Гори.

116. Ако си муштерија, ласно ћемо се погодити.

117. Ако си својој кући ђидија, мојој си чипчија. Ако и јеси сам свој господар, нада мном немаш никаке власти.

118. Ако си се ти шале женио, ја сам се (од) збиље удавала.

119. Ако слаже, лаж му на поштење! Гледај: На част му лаж!

120. Ако слијепац слијепца води, обадва ће у јаму пасти.

121. Ако смо и браћа, нијесу нам кесе сестре.

122. Ако смо и црни, нијесмо Цигани.

123. Ако смо ми браћа, нијесу кесе сестре. Гледај: Браћа ка' и браћа, а тобоџи ка' и крвници.

124. Ако стијена котлуши, јао котлуши; ако котлуша стијени, јао котлуши.

125. Ако су брзи волови, земља је подијељена. Кад ко рече да је што туђе не знајући узео, т. ј. ако су брзи волови, те оруђи претрче на туђу земљу, земља је подијељена и зна се што је чије.

126. Ако тај дувар зна, тако и ја знам.

127. Ако талијеру манка газета, већ талијер није.

128. Ако те на једна врата ишћера, а ти на друга опет уђи. Кад се коме свјетује да се кога држи.

129. Ако те онај пре који ти и суди, онда (само) од Бога ваља суда искати.

130. Ако те срећа не причека, на већега је хата стић' не можеш. У Црној Гори.

131. Ако ти кажем гријех, не ћу грјешника.

132. Ако ти може образ поднијети (т. ј. ако те није стид).

133. Ако Турчин погине, були други не гине.

134. Ако ће триста, без попа ништа (н. п. на свадби, на крштењу).

135. Ако ћеш да се осветиш Турчину, моли Бога да почне пити ракију; ако ћеш да се осветиш Србину, моли Бога да оде у хајдуке. Јер Турчин кад почне пити он пије док не пропадне са свим; а Србин како оде у хајдуке већ је кућу своју раскућио, а и глава му је готово на коцу.

136. Ако ћу криво, Боже, се искривио. *Л. Ст.*

137. Ако ћу криво, не смијем од Бога.
Ако ћу право, не смијем од бега.

138. Ако у селу, Турци, ако у пољу, вуци.

139. Ако хоћеш кога да познаш, подај му власт (у руке).

140. Ако чанак не изда, кашика не ће. Док у чанку има, и малом се кашиком може чоек најести.

141. Ако чини што зна, оно не зна што чини.

142. Ако чоек не може бити лијеп и богат као што би ћео, може бити добар и поштен.

143. Ако чоек не штеди сврх вреће и саврх пила, залуду штеди кад је у дно. У Боци.

144. Ако што не би у кусало, не би у гризало. У Црној Гори. Гледај: Ако се не накусамо, не нагребосмо се.

145. Ала се украсио! Опио се.

146. Алија и балија два брата. Какав је један онаки је и други.

147. Али ми свадбу, али брадву (*дај* или *кажи*). Кад се ко за што моли или чека каку пресуду; и значи: или ме обрадуј, или убиј, посијеци *брадвом*. У Црној Гори.

148. Али си ми прасицу шишао? Кад који кога зовне: *куме*, а није му кум. У Боци.

149. Ало несита!

150. Аманата ти Божијега! Црногорци се (тако) куну и заклињу.

151. Анате га мате било! Говори се: 1) кад се ко чему чуди, као ђаволском послу; а 2) кад се ђаво спомене.

152. Анатемате врага и његова брата амата! У Боци. Гледај:

153. Анатемате ђавола (и његова имена)! Гледај: Анате га мате било! Ђаци у некаквоме манастиру узму живијех рака, па прилијепивши свакоме упаљену воштану свјећицу на леђа, пусте их ноћу по порти, да би поплашили калуђера, који је врло ранио у цркву и није им дао спавати. Кад калуђер, пранивши по свом обичају у цркву, види по порти упаљене свијеће ће иду, он се стане крстити и говорити: „Анатемате ђавола и његова имена!“ а ђаво му онда из зида одговори:

154. Анатемате тебе и твојијех ђака! јер то ни ја до сад нијесам виђео!

155. Ао мој гласе, на зло ти ме напасе!

156. Ао мој тупи тупане! С тобом зло, а без тебе и горе.

157. Аратос га било!

158. Аратос ти кирије, сађи ми с кола.

159. Аратос ти кирије, сиђи ми с кола.

160. Аферим је магарцу, кад из блата изнесе. Одговори се у шали ономе који рече коме за што: *аферим*.

Б.

161. Баба баби гребла лан,
Да јој заман прође дан.

162. Баба старца звала уз врбопуц, а старац јој се одазвао уз винобер. Кад ко не одговори одмах на питање, него тек послије.

163. Бабине среће (коме посао иде у назадак). У Котору.

164. Бадавад се ни Божиј гроб не чува.

165. Бадањ меса, а кашика јухе. Велики тијелом, а мален ђелом. У Дубровнику.

166. Бàка реплије! Кад се ко кити. У Црној Гори.

167. Батина има два краја. Кад ко пријети коме да ће га тући, и значи да онај кога пођу да бију може бранећи се отети батину, па избити онога који пође да бије.

168. Батина је из раја изашла. *Ј. П.*

169. Батрга се ногама као удовац у колу.

170. Бацио као у мутну воду. Кад се што узалуд потроши.

171. Бацио кост међу њих. Завадио их, као кад чоек баци кост међу псе.

172. Бацио поткове. Умро, као коњ кад липше, па му скину поткове.

173. Бацише годишта у ништа. Реку стари људи, и ваља да значи: године (старост) их у ништа учинише.

174. Бачва бачву продаје, а сестра сестру удаје. *А. Ст.*

175. Беговац је беговац, ако не ће имати ни новац; а магарац је магарац, ако ће имати и златан покровац.

176. Без алата нема заната.

177. Без бритве обријати. Преварити.

178. Без глогова коца ништа му бити не може. Не ће ласно умријети, већ ако да га убију, као вампира.

179. Без гована нема ни гована.

180. Без добра момка ни у кметство не пођи. У Грбљу. *М. Шкр.*

181. Без друштва нема јунаштва.

182. Без збора нема договора.

183. Без здравља нема богатства.

184. Без зеља нема веселља. У Црној Гори.

185. Без једнога чоека може вашар бити. У војводству.

186. Без лијека хоће до добије. Кад ко много иште за какву ствар. У Црној Гори.

187. Без муке нема науке.

188. Без нагона не ће убити из пушке (рече се за рђава пушкара).

189. Без неке није (т. ј. није без особитог узрока).

190. Безобразан као пашче.

191. Без пара ни у цркву.

192. Без стара пања сиротно огњиште. Кад се хоће да каже да без стара чоека нема посла.

193. Без старца нема ударца.

194. Без своје користи у ријетки божић чини добра другоме.

195. Без трага му глава! Као клетва.

196. Без треће није среће (н. п. без треће чаше, кад се пије).

197. Без трула откоса нема пуна коша (кад сено покисне, роди добро кукуруз). Ђ. *Пр.*

198. Без халата нема заната.

199. Бенеће као пијан на дући.

200. Бесједи као с коња (оштро, брзо).

201. Бесједи у вјетар (узалуд, лудује).

202. Беспослен Мујо фишеке савија. У Рисну. Гледај:

203. Беспослен поп и јариће крсти. Беспослен чоек забавља се свакојаким беспослицама.

204. Бечи се као крава на изјаловче.

205. Бечи се као убодено јуне.

206. Бечу граде, не бечи се на ме.

207. Бибер је зрно мален, али пред господу излази.

208. Биједа на правога кривца (у шали, као правдајући кривца).

209. Биједа на суху путу. Кад кога на правди нађе биједа.

210. Бијези су срамни, ал' су пробитачни.

211. Бијеле новце ваља остављати за црне дане.

212. Бијеле руке туђ посао милују. У кога су бијеле руке, знак је да не ради радо, тако ништа и нема, него мора туђ посао радити, да се храни. Ја мислим да се ово највише говори за жене и за ђевојке.

213. Бијели се ка' и Циганска мајка.

214. Бијело баби на оку, па не види. Кад ко за ману какве ствари каже да је то ништа.

215. Бијело као (бијели на гори) снијег.

216. Бијело као јаје.

217. Бијен вазда селу пријети, а у село не смије.

218. Бије се као хала с берићетом. Гледај: Бори се као хала с берићетом.

219. Бијес те сколио! Клетва псету.

220. Била би глава здрава, али је пуна ушију.

221. Била крава на орање. У Црној Гори. Гледај: Орала крава, па посрала оје.

222. Била ми је бољa мати — овако се одговори ономе који коме рече: лани си боље живио. *М. Шкр.*

223. Биле се јетрве преко свекрве. *Ђ. Пр.*

224. Биле се јетрвице преко свекрвице (па обадвије на свекрву).

225. Било бешкота, биће фратара. У Дубровнику. Гледај: Било проскура, биће попова.

226. Било би га добро по смрт послати. Кад се ко куд пошље, па за дуго не дође.

227. Било глава, биће барета. У Паштровићима. Гледај: Док је главе биће капа.

228. Било и битисало. Било и прошло одавно.

229. Било му пробитачно као јарцу јуфка! Ваља да су каквога јарца тукли, или заклали, што је пошо јуфку.

230. **Било, па (и) није.** Било па прошло, и већ нико и не мисли да буде друкчије него што је.

231. **Било па и прошло, ка' и лањски снијег.**

232. **Било проскура, биће попова.** У Паштровићима. Гледај: Било глава, биће барета.

233. **Био и на ситу и на решету.** Свашта је огледао и трпљео.

234. **Био је у Рим, а није видио папе.** Кад ко буде у какоме мјесту, а не види онога што је онђе најзнатније. У приморју.

235. **Био рват' на Косово.** Рече — у Подгорици — Турчин Србину, кад га чује ђе се тужи на тежак живот; а он му каштo — ако није Турчин какав велики господар, — рече: „Кад смо рвали на Косово, онда смо једно били.“ Гледај: Јао ти је још како је Лазо на Косову погинуо.

236. **Бира као међед гњиле крушке.**

237. **Бирташ мисли једно а пијаница друго.** Бирташ мисли: овај је сад пијан, наплатићу му коју холбу више; а пијаница мисли: кад сам оволико много попио, ваља да ће се бирташ смести, те ћу му платити коју холбу мање. Или пијаница мисли: попићу, па му немам чим платити; а бирташ мисли: ако овај не узима чим платити, скинућу му хаљину. У војводству.

238. **Би се на сребрној пари обрнуо.** Кад се за кога хоће да каже да је лак и окретан.

239. **Бисер не ваља пред свиње бацати.**

240. **Бистра вода као ракија.**

241. **Бит' ми брата и жељети.**
На гламње му не сјећети. Сестра воли брата и жељети, него да је он храни — до вијека. У Боци. Гледај: Ни ми дај, Боже, брата жељети, ни му на гламње сјећети.

242. Биће гаће, али не знам кад ће.

243. Биће једном и у паклу вашар. У војводству.

244. Биће кише! (играју се магарци). Мјесто *кише* једни реку: *лијепо вријеме*. Гледај: Играју се магарци, биће кише.

245. Биће мишја рупа за дукат (кад дође невоља).

246. Биће пио из лијеве руке. У шали реку за пијана човјека.

247. Биће свашта, као и на Божић (на трпези).

248. Биће среће доврх вреће. Каже се у шали кад се чему нада.

249. Биће шакапере, т. ј. почупаће се (један другога шакама за перчин).

250. Бјегунац се држи једног пута а пођера сто.

251. Бјежанова мајка пјева, а Стојанова плаче.

252. Бјежао од вашке, пак пао међеду у шаке.

253. Бјежи као ђаво од крста.

254. Бјежи као од куге.

255. Бјежи од људи као дивље паче.

256. Бјеж'те ноге, по..ах вас! Кад се приповиједа како је ко ода шта бјежао, или му се прориче да ће бјежати. У првоме догађају дода се пред овијем: *било је*, а у другоме: *биће*.

257. Бјеж' у село, воћо! Каже слијепац воћу, кад му на питање како је вријеме, одговори да је паведрина, т. ј. облачно па се ћешто проведрава; а кад воћ одговори да је облачно, онда слијепац каже: Разведриће се.

258. Бјен зна како боли а сирак како се моли. У Црној Гори.

259. Бјени зна плакати.

230. **Било, па (и) није.** Било па прошло, и већ нико и не мисли да буде друкчије него што је.

231. **Било па и прошло, ка' и лањски снијег.**

232. **Било проскура, биће попова.** У Паштровићима. Гледај: Било глава, биће барета.

233. **Био и на ситу и на решету.** Свашта је огледао и трпљео.

234. **Био је у Рим, а није видио папе.** Кад ко буде у какоме мјесту, а не види онога што је онђе најзнатније. У приморју.

235. **Био рват' на Косово.** Рече — у Подгорици — Турчин Србину, кад га чује ће се тужи на тежак живот; а он му каштo — ако није Турчин какав велики господар,— рече: „Кад смо рвали на Косово, онда смо једно били.“ Гледај: Јао ти је још како је Лазо на Косову погинуо.

236. **Бира као међед гњиле крушке.**

237. **Бирташ мисли једно а пијаница друго.** Бирташ мисли: овај је сад пијан, наплатићу му коју холбу више; а пијаница мисли: кад сам оволико много попио, ваља да ће се бирташ смести, те ће му платити коју холбу мање. Или пијаница мисли: попићу, па му немам чим платити; а бирташ мисли: ако овај не узима чим платити, скинућу му хаљину. У војводству.

238. **Би се на сребрној пари обрнуо.** Кад се за кога хоће да каже да је лак и окретан.

239. **Бисер не ваља пред свиње бацати.**

240. **Бистра вода као ракија.**

241. **Бит' ми брата и жељети.**
На гламње му не сјећети. Сестра воли брата и жељети, него да је он храни — до вијека. У Боци. Гледај: Ни ми дај, Боже, брата жељети, ни му на гламње сјећети.

242. Биће гаће, али не знам кад ће.

243. Биће једном и у паклу вашар. У војводству.

244. Биће кише! (играју се магарци). Мјесто *кише* једни реку: *лијепо вријеме*. Гледај: Играју се магарци, биће кише.

245. Биће мишја рупа за дукат (кад дође невоља).

246. Биће пио из лијеве руке. У шали реку за пијана човјека.

247. Биће свашта, као и на Божић (на трпези).

248. Биће среће доврх вреће. Каже се у шали кад се чему нада.

249. Биће шакапере, т. ј. почупаће се (један другога шакама за перчин).

250. Бјегунац се држи једног пута а пођера сто.

251. Бјежанова мајка пјева, а Стојанова плаче.

252. Бјежао од вашке, пак пао међеду у шаке.

253. Бјежи као ђаво од крста.

254. Бјежи као од куге.

255. Бјежи од људи као дивље паче.

256. Бјеж'те ноге, по..ах вас! Кад се приповиједа како је ко ода шта бјежао, или му се прориче да ће бјежати. У првоме догађају дода се пред овијем: *било је*, а у другоме: *биће*.

257. Бјеж' у село, воћо! Каже слијепац вођу, кад му на питање како је вријеме, одговори да је паведрина, т. ј. облачно па се ћешто проведрава; а кад вођ одговори да је облачно, онда слијепац каже: Разведриће се.

258. Бјен зна како боли а сирак како се моли. У Црној Гори.

259. Бјени зна плакати.

260. Бјеше ми га давати
Докле могах жвatати. Казао во жени кад је од глади пао, а она му онда стала давати кукољ да једе.

261. Блага лоза, а проста газета! Кад ко купи чашу вина и слатко је попије.

262. Благовијест приповијест (што се зиме тиче). Ваља да је ова пословица остала од оне приповијетке, како је некаква баба негђе око благовијести ишћерала јариће у планину, па дунуо сјевер и ударио снијег, а она рекла: „Прц, Марцу! не бојим те се, моји јарчићи петорошчићи.“ На то се расрди Март, па навали са снијегом и с мразом, те се смрзне и окамени и баба и њезини јарићи.

263. Благодат Божја пада на земљу (кад иде киша).

264. Благо добром чину и свијетлом образу! У Рисну.

265. Благо мене! ево мога кума, самљеће ми без ујма. Казао некакав у себи, који је ишао у воденицу да меље, па нашао кума воденичара; али воденичар опазивши њега са житом помисли у себи:

266. Благо мене! ево мога кума, даће ми два ујма.

267. Благо мјесту отклен иде, а тешко ономе у које иде! Рече се за неваљала чоека.

268. Благо оном кога срећа храни, а тешко оном кога снага храни!

269. Благо ономе ко дава, а куку ко изгледа! У Рисну.

270. Благо ономе ко што зна! Некаква снаха пољије свекра, који је ћео да се измије, врућим цијеђем по глави; кад га цијеђ ожеже, он скочи па брже боље главу заборе у снијег. Снаха видећи то помисли да он нешто врача, па рече: Благо ономе ко што зна! а ја сирота не знам ништа.

271. Благослови! Србин говори свагда кад се са свештеником састане.

272. Благо тебе, кад си луд!

273. Благо томе који памети нема! Кад се ко не брине, ће би се ваљало бринути, или се не плаши, ће би се ваљало плашити.

274. Благо томе коме Бог помага! У Црној Гори.

275. Благо тому кому коњ уз воду иде! (а кад пође низ воду, оде све за њим).

276. Блажене душе чоек (добар, поштен).

277. Блажене су многе ручице, ал' су проклете многе г....е. Многи много ураде, али много и поједу.

278. Блебетуша као жаба. Каже се говорљивој жени.

279. Блеји као јуне. Гледај: Загледао се као теле у шарена врата.

280. Ближа је кошуља него хаљина.

281. Ближе сам гробу него дому. Рече у разговору стар чоек.

282. Бога ми!

283. Бога не превари.

284. Богати на мазгу сједе, а сиромаси иду на ноге. У Црној Гори. Гледај:

285. Богата закинути а младо пољубити, (није) ни грехота ни срамота (по највише се у шали говори).

286. Богати чоху носе (а ја блато газим, или ти газиш). Кад ко за беспослицу рече: Бога ти!

287. Богат једе кад хоће, а сиромах кад може.

288. Богатство покрива хорјатство.

289. Бог богује (т. ј. Бог све чини и уређује, а људи су ништа).

290. Бог високо, а цар далеко.

291. Бог говори: Помози се сам, помоћ' ћу ти и ја.

292. Бог гријех! Или:

293. Бог гријехове, а цар дугове! Одговори се кад ко рече коме за што: опрости! У Боци и у Црној Гори.

294. Бог дај господину! Одговоре жене — у Паштровићима и у Црници —, кад им изврстан чоек назове Бога.

295. Бог даје да се грјешник каје.

296. Бог да му души покој да! Гледај:

297. Бог да му душу прости! Кад се каже за кога да је умр̑о, или се онако спомене какав покојник.

298. Бог да наспори и берићет учини! Рече се обично послије јела.

299. Бог дао, а цар нема шта узети. Кад се у шали хоће да каже да у кога нема ништа.

300. Бог дао, Бог и узео. Особито се говори, кад коме умре дијете.

301. Бог затвори једна врата, а отвори стотину. Ако се каштo и учини да Бог чоеку што с једне стране узме, али му с много страна оно може накнадити и накнађује.

302. Бог знаде како ваљаде.

303. Бог зна шта је за боље.

304. Бог и Божја вјера (и по три пут)! Заклетва. У Херцеговини и по околини.

305. Бог и душа (моја)! Заклетва.

306. Бог је јак! Или:

307. Бог је јакостан! Што Бог да! Да ако баш не буде тако као што неко говори или жели.

308. Бог је најприје себе браду оставио. Сваки чоек себи најволи.

309. Бог је најприје створио шуму па чоека.

310. Бог је пандур, секо! Казала некаква пандуровица, кад јој је друга жена рекла: „Ласно је теби, секо, твој је муж пандур,“ — као што се у таким догађајима говори: *Бог је богат*, или: *Бог је господар*. У војводству.

311. Бог је спор, али је достижан (ако се кашто и чини да полако иде, опет *достигне* свакога и свашто).

312. Бог је стари давалац.

313. Бог је стари чудотворац.

314. Бог је шалу оставио, а ђаво цркву. Који ово рече, онај мисли да се Бог не шали, а ђаво да не иде у цркву; али би рад у шали онога коме говори као да превари, да он мисли да је шала постала од Бога, а црква од ђавола.

315. Бог на небу а цар на земљи (заповиједа).

316. Бог не да једном чоеку сва добра.

317. Бог не плаћа сваке суботе (као што се надничари исплаћују). Ово се највише говори кад ко учини какво зло па му прође.

318. Бог не спава.

319. Бог не суди сваки осми дан. Гледај: Бог не плаћа сваке суботе.

320. Бог не труби за што чоека губи.

321. Бог ником дужан не остаје.

322. Бог помаже, али нема коме.

323. Бог помаже лежаку као и тежаку.

324. Бог с вама! Одговори се у Котору ономе који полазећи рече: С Богом остајте! У Србији се мјесто тога одговори: С Богом пошао! Или: У добри час! А да ко у Србији или у Сријему рече коме: Бог с вама! помислило би се на: *Бог с нама де!*

325. Бог с добријем! Кад се коме стане штуцати рече ово сам, или му драги ко рече (у Рисну), и ваља да значи да би га Бог споменуо с добријем ћелима; јер се обично говори да се за то чоеку штуца што га неко спомиње; за то ћекоји погађају ко их спомиње, па ако штуцање у погађању престане, онда мисле да су погодили.

326. Бог се брине сиротама.

327. Бог с нама де! Кад се чему чуди, као луду или ђаволском послу.

328. Бог с нама и анђели Божији! Гледај: Бог с нама де!

329. Бог срећу дијели, а ашчија чорбу.

330. Бог срећу дијели, а влахиња суруткy. Мјесту *суруткy* у Дубровнику се каже *ундуруљу*.

331. Бог те сачувао ведра божића и облачна Ђурђева дневи! У приморју. Гледај: Јужну божићу и пријатељском колачу не ваља се радовати.

332. Бог те сачувао Османа диздара и крива кантара, попузљива моста, подругљива госта, пртене вреће и зле среће (у шали кад се напија).

333. Бог ти, а душа ти (а враг ти, а душа ти)! Кад заклињу кога, и значи: ако си рад да ти Бог душом управља, не куни се криво; ако ли се криво закунеш, ђаво ће ти душом управљати.

334. Бог ти добро дао! Гледај: Добра ти срећа!

335. Бог ти здравље дао! Гледај: Здрав си!

336. Бог ти и братска! Кад ко што моли кога, и да речемо да се овђе мисли братска *љубав*; али на другијем мјестима говори се овако у женскоме роду а не може се казати за што, н. п. обријала главу на *хајдучку*, — Стани, Митре, *гора* би!

337. Бог ти је с медом пресјекао (т. ј. ријеч, кад ко што право рече)!

338. Бог ти помогао! Гледај: Добра ти срећа!

339. Бог ти пошту удржао! У Грбљу.

340. Богу Божије а цару царево (вања давати).

341. Богу се молећи (н. п. смије се радити на какав мали светац).

342. Богу се моли, али к брijегу греби. Гледај: Махни и ти рукама, махни!

343. Бог чуо, а ђаво не чуо! Или:

344. Бог чуо, а зла срећа не чула! Кад се ко хвали да му се што зло није догађало, н. п. Бог чуо, а зла срећа не чула, ја нигда нијесам лежао од врућице.

345. Бодљивом корову није Бог дао рогове. Бог није крив што људи зло чине.

346. Боже, Боже, куд ће наше коже? Рече се у шали.

347. Боже, дај то што бестија мисли! Кад ко жели једно а други друго. Бестија овђе значи луд чоек; а луди људи понајвише мисле о добру. У Котору.

348. Боже милостиви, ти помози! (говоре гдјекоји Срби кадгод уздахну и зијевају).

349. Боже ми не дај брата жељети, ни на гламњама му сјећети! Гледај: Бит' ми брата и жељети, на гламње му не сјећети.

350. Боже помози! нове новине од нове године. Кад се што ново први пут од године окуси.

351. Божиј вазда био! Одговори се ономе који рече: *Слуга ваша!* У приморју.

352. Божиј сам и твој. Кад се ко коме препоручује. У Херцеговини и у Црној Гори.

353. Божић дође, зима прође. Казао Циганин молећи некаква чоека да му да сијена, а пошто сијено излаже, онда рекне:

354. Божић је јесенски светац.

355. Божић је Божић, а пециво му је брат. Божић без печенице не може бити. У Рисну.

356. Божја кућа и ваша! Овако се обично почиње, кад се зове на крсно име.

357. Божја (ти) вјера (и по трипут)! Заклетва. У Херцеговини и по околини.

358. Боји га се као врана скелеције.

359. Боји га се као нека ствар кише.

360. Боји се да се испод њега ћебе не извуче (да га не преваре).

361. Боји се да се у њему људско сјеме не затре. Кад који свој живот врло жали и чува, као да ће сав род људски с њиме пропасти.

362. Бој не бије свијетло оружје,
Већ бој бије срце од јунака.

363. Бој се злога као Бога. *Ђ. Пр.*

364. Бој се најприје Бога па мужа. Свјет ћевојци кад се удаје.

365. Болан да се лијечиш. Кад се хвали какво јело.

366. Болан се пита, а здравоме се даје. Гледај: Болесни се људи питају.

367. Болесник мало једе, али много троши.

368. Болесни се питају. Гледај: Здрави се људи не питају.

369. Болест га јела! Женска клетва.

370. Боли влахињу пета, да не чешља вуне.

371. Боља је добра инокоштина, но рђава задруга.

372. Боља је добра штедња него рђаво течење.

373. Боља је и бобова слама него празне јасли.

374. Боља је и празна торба него ли враг у торби.

375. Боља је истрага него рђава натрага. Боље је да се чоеку кољено затре, него да зао пород иза себе остави. У Црној Гори.

376. Боља је једна размишљена него стотина учињенијех. У Црној Гори.

377. Боља је мршава погодба него претила правда. Правда овђе значи распра и ћерање по суду.

378. Боља је размишљена него смишљена.

379. Боља је своја потњавина, но ли туђа шартурина.

380. Боља је сложна инокоштина него несложна множина.

381. Боља је унча памети него сто литара снаге. У Црној Гори.

382. Боља је унча ума него сто бадања мозга. У Црној Гори.

383. Боља је штедња него и добра радња.

384. Боље би било да сам родила камен. Гледај:

385. Боље (би било) да сам родила клупко пређе (него њега). Рече мати за своје невољало дијете.

386. Боље виде два ока него једно.

387. Боље га је на путу одријети него на дому похарати. Више му вриједи одијело него све остало имање. У Црној Гори.

388. Боље да те смрт пријека дигне
Него суза сиромашка стигне. У Црној Гори.

389. Боље злато и поиздерато
Него сребро из нова ковато.

390. Боље зна папа и вилан него папа сам. У приморју.

391. Боље је бити господар од паља него слуга у Нови. У Котору.

392. Боље је бити и избијену него по све убијену.

393. Боље је бити пијевац један дан него кокош мјесец.

394. Боље је (или волим) бити пијетао један дан, него кокош мјесец.

395. Боље је Божић кужан него јужан. Јер међу људма више болести има кад је зима слаба него кад је јака. Гледај: Јужну божићу и пријатељском колачу не ваља се радовати.

396. Боље је вјеровати него пробати (какво зло и. п. болест).

397. Боље је вјеровати својим очима него туђим ријечима.

398. Боље је врећу отрести него торбу начети.

399. Боље је (гледати) из главице него из тамнице. Боље је од суда утећи и постати одметник него да те ухвате и затворе. У Црној Гори и у приморју.

400. Боље је гледат једну годину него плакат стотину. *М. Шкр.*

401. Боље (је) данас пет него сјутра шест.

402. Боље је да питају: чија је ово невјеста, него: чија је ово ђевојка.

403. Боље је да село пропадне него у селу обичај.

404. Боље је да си попрдљив него млогоговорљив.

405. Боље је да те други фали (него да се сам фалиш). Гледај: Ко се хвали сам се квари.

406. Боље је да те змија упекне него да те Мартчано сунце огрије. У Дубровнику. Овђе се мисли да је сунце Марта мјесеца врло нездраво.

407. Боље је данас јаје него сјутра кокош.

408. Боље је дијелити него просити.

409. Боље је доброга служити него рђаву заповиједати.

410. Боље је за годину волом него сто година кравом (бити). У Црној Гори.

411. Боље је земљу продати него јој обичај изгубити. У Црној Гори.

412. Боље је знано с маном него незнано с фалом.

413. Боље је и заћи а здраво дома доћи.

414. Боље је и кад него никад.

415. Боље је имати паметна непријатеља него луда пријатеља. Ђ. *Пр.*

416. Боље је имати рђаву годину него рђаву суседу.

417. Боље је и на најрђавијем коњу јахати него пјешице ићи.

418. Боље је и празну врећу под пазухом носити него врага у њој.

419. Боље је и рањен него убијен (бити).

420. Боље је и рањену него (по све) убијену (бити).

421. Боље је и суха крушца појести него се наопако у смок хватати. У Дубровнику.

422. Боље је и шта него ништа.

458. Боље је с памећу него са снагом (радити).

459. Боље је у добри час 10 ђевојака него у зли једну. — У Рисну. *М. Шкр.*

460. Боље је умјети него имати.

461. Боље је у појату фукати но у полачу хукати. У Црној Гори и у приморју. *Фукати* значи јести, а *полача* значи велика кућа, палата.

462. Боље пити а зло бити
Но не пити а зло бити.

463. Боље се и задужити него наружити.

464. Боље се из даљега љубити него се из близа мрзити.

465. Боље се и на брани возити него пјешице ходити.

466. Боље се и од по пута вратити него рђавим (путем) до краја ићи.

467. Боље се један пут заплакати но сто пута уздахнути.

468. Боље се један пут зацрљенити него сто пута блијеђети. Боље је један пут прегнути, те казати оно што чоеку није по вољи, него да га оно мучи.

469. Боље се наврх винограда договарати него се надно њега карати. Или:

470. Боље се наврх њиве договарати него се на увратинама карати. Или:

471. Боље се на увратинама договарати него се насред њиве карати.

472. Боље се одужит дуга него уватит рђавог друга. *М. Шкр.*

473. Боље се повратити а имати него чекати а немати.

474. Боље се поштено скрити но срамотно приказати. Особито се говори, што се тиче части и дочека.

475. Боље се с бољим ружити но с грђим дружити.

476. Боље се с дужником нагодити него судом потезати.

477. Боље се с јунаком бити него с рђом љубити. У Црној Гори.

478. Боље се с чоеком побити него с рђом целивати. У Грбљу.

479. Боље ти знаш спећи него ја трчећи. Кад ко хвали кога да је паметан. У Рисну.

480. Боље (ти) је да те ћера Турчин са сабљом него Швабо с пером. У Хрватској.

481. Боље ти је изгубити главу
Него своју огр'јешити душу.

482 Боље ти је ноћас овсенице него сјутра погаче.

483. Боље ти се с чоеком убити но с рђом љубити.

484. Боље у гроб но бит' роб.

485. Боље удно лаза него наврх лаза (договарати се). Гледај: Боље се на увратинама договарати....

486. Бољи аша него паша. У Кривошијама. Гледај: Бољи је његов аша него мој паша.

487. Бољи бољим отидоше, а тебе једва допадох и ја.

488. Бољи је гост него пријатељ.

489. Бољи је добар глас него златан пас.

490. Бољи је драм среће него сто ока памети.

491. Бољи је и мршав мир него дебео процес. У војводству по варошима, а по својству Српског језика ваљало би казати *прокес* мјесто *процес*, као што прости Срби и говоре.

492. Бољи је и црн колач него празна торба.

493. Бољи (је) Лука но сва Жупа. Лука је Ђурашковић био некакав главар Црногорски, а Жупа мисли се Цеклинска у нахији Ријечкој.

494. Бољи је његов аша него мој паша. Ваља да је око нешта на суду један ударао у ашу, а другоме помагао паша?

495. Бољи је сврачак у руци него соко у планини.

496. Бољи је стар него букила. Рече се ономе који за какво старо чељаде каже да је боље од другога млада. *Стар* и *букила* житне су мјере: у један стар иду четири букиле. У Црној Гори и онуда по приморју.

497. Бољи ти је добар строк но рђав свједок.

498. Бољи ти не могу бити, а грђи немам куђ. Или:

499. Бољи ти нијесам могао бити, а грђи немам куђ. Кад се ко правда што му какав посао није бољи. У Црној Гори.

500. Бољу ћеш чути него ћеш рећи. Више ваља слушати шта други говоре него говорити.

501. Боници се питају (а здравима се дају). Гледај: Болесни се људи питају.

502. Бора ми. Гдјекоји побожни људи (као да имена Божијега не помињу узалуд) говоре мјесто: Бога ми. Гледај: *Брода ми* и *Глога ми*.

503. Бори се као ала с беричетом (кад води облаке, па хоће љетину да побије градом).

504. Бос као пас.

505. Бостанцији краставце продавати. Казивати што ономе који оно боље зна.

506. Боца је страшни суд. Да ли се мисли што се може ласно разбити, или што се из ње, кад је пуна, може чоек опити? Или су ова обадва значења навалице смијешана?

507. Брада нарасла, а памети не донијела.

508. Брани се док те људи не објашу, а пошто те објашу није фајде бранити се. У Црној Гори.

509. Брат брата над јаму води, али га у њу не тиска.

510. Брат брату најдубље очи вади. Гледај: Ко ти је извадио око?

511. Братићу мој драги. И:

512. Братићу мој, свој си ми. У разговору додаје се. У Рисну.

513. Брат је мио, које вјере био
(Када братски чини и поступа).

514. Брат пуна су уста. Брат није мала ријеч.

515. Браћа била, браћа мила. Ако ме свој и избије, опет је мио и он мени и ја њему.

516. Браћа Дрињани (то су, све су, један као и други).

517. Браћа ка' и браћа, ама сир за аспре. У Црној Гори.

518. Браћа ка' и браћа, а тобоци ка' и крвници. У Црној Гори. Гледај: Ако смо ми браћа, нијесу кесе сестре.

519. Браћа као браћа ма сир за аспре.

520. Браћа подијељена сусједи назвати.

521. Брашно је скитачина. *М. Шкр.*

522. Брбља као прасе по празним нањвама.

523. Бргља као јаре по лупатку. Кад који брзо и неразговијетно говори.

524. Брдо с брдом не може се састати, а живи се људи састану.

525. Брже је његово магаре него другога ат.

526. Брже седло него коњ. Кад ко преко мјере хита, па квари свој посао.

527. Бржи од овуд него од онуд. Или:

528. Бржи од онуд него од овуд. Кад се ко откуда одмах врати.

529. Бржи од репа.

530. Брза освета готова штета. У Црној Гори.

531. Брз као зец.

532. Брз као пас.

533. Брз као тица, а фруг као штица. У Црној Гори.

534. Брзо иде, али изван пута.

535. Брзорека пун гријеха. Ваља да значи: који брзо говори, не размишљавајући, ласно се може огријешити; а *брзорека* ваља да је према *гријеха*.

536. Брз се много пута преметне, па га и тром стигне.

537. Брига баби за удова старца.

538. Брига сиједи.

539. Бријеме смрчке продава (у Дубр.).

540. Брњицу на губицу! Ћути! језик за зубе!

541. Броји залогаје. Рече се псету, кад чоек једе а оно гледа уњ; и за то га обично ћерају и бију, јер се мисли да то није добро, као да псето чоеку завиди и коби га.

542. Бројио зубе на длану! Кад ко броји туђу стоку; јер људи нијесу ради да им се то чини.

543. Брци су му ка' и два (ждрмњана) омета. У Црној Гори. Кад ко има велике чупаве бркове.

544. Брчиште му је као пета од цревље. У Црној Гори.

545. Буба као путо о лотру. *Ј. П.*

546. Будала кад ћути мисле га да је мудар.

547. Будаласта снага брзо малакше.

548. Будалаштина је различна.

549. Будале куће зидају, а мудри их купују. У војводству по варошима. Мјесто *их* говори се и *готове*.

550. Будале се много смију.

551. Буд их Бог даде, како их састаде? Кад се двоје чељади једнако састави: *састаде* мјесто *састави* да би било слично са *даде*.

552. Буд снаха у род, туд свекрва у попрд (т. ј. отишла). Кад ко оставивши кућу отиде куд беспослен.

553. Бујур, Муса, купуса! —
Нека, бако, и меса.

554. Бунар вода свака грозничава,
Удовица свака самовољна.

555. Бунар украј ријеке копати. Чинити оно што није потребно.

556. Бунца као баба у болести. Кад ко говори што лудо.

557. Бура гони, враг се жени. У приморју.

491. Бољи је и мршав мир него дебео процес. У војводству по варошима, а по својству Српског језика ваљало би казати *пропес* мјесто *процес*, као што прости Срби и говоре.

492. Бољи је и црн колач него празна торба.

493. Бољи (је) Лука но сва Жупа. Лука је Ђурашковић био некакав главар Црногорски, а Жупа мисли се Цеклинска у нахији Ријечкој.

494. Бољи је његов аша него мој паша. Ваља да је око нешта на суду један ударао у ашу, а другоме помагао паша?

495. Бољи је сврачак у руци него соко у планини.

496. Бољи је стар него букила. Рече се ономе који за какво старо чељаде каже да је боље од другога млада. *Стар* и *букила* житне су мјере: у један стар иду четири букиле. У Црној Гори и онуда по приморју.

497. Бољи ти је добар строк но рђав свједок.

498. Бољи ти не могу бити, а грђи немам кућ. Или:

499. Бољи ти нијесам могао бити, а грђи немам кућ. Кад се ко правда што му какав посао није бољи. У Црној Гори.

500. Бољу ћеш чути него ћеш рећи. Више ваља слушати шта други говоре него говорити.

501. Боници се питају (а здравима се даје). Гледај: Болесни се људи питају.

502. Бора ми. Гдјекоји побожни људи (као да имена Божијега не помињу узалуд) говоре мјесто: Бога ми. Гледај: *Брода ми* и *Глога ми*.

503. Бори се као ала с берићетом (кад води облаке, па хоће љетину да побије градом).

504. Бос као пас.

505. Бостанџији краставце продавати. Казивати што ономе који оно боље зна.

506. Боца је страшни суд. Да ли се мисли што се може ласно разбити, или што се из ње, кад је пуна, може чоек опити? Или су ова обадва значења навалице смијешана?

507. Брада нарасла, а памети не донијела.

508. Брани се док те људи не објашу, а пошто те објашу није фајде бранити се. У Црној Гори.

509. Брат брата над јаму води, али га у њу не тиска.

510. Брат брату најдубље очи вади. Гледај: Ко ти је извадио око?

511. Братићу мој драги. И:

512. Братићу мој, свој си ми. У разговору додаје се. У Рисну.

513. Брат је мио, које вјере био
(Када братски чини и поступа).

514. Брат пуна су уста. Брат није мала ријеч.

515. Браћа била, браћа мила. Ако ме свој и избије, опет је мио и он мени и ја њему.

516. Браћа Дрињани (то су, све су, један као и други).

517. Браћа ка' и браћа, ама сир за аспре. У Црној Гори.

518. Браћа ка' и браћа, а тобоци ка' и крвници. У Црној Гори. Гледај: Ако смо ми браћа, нијесу кесе сестре.

519. Браћа као браћа ма сир за аспре.

520. Браћа подијељена сусједи назвати.

521. Брашно је скитачина. *М. Шкр.*

522. Брбља као прасе по празним наћвама.

523. Бргља као јаре по лупатку. Кад који брзо и неразговијетно говори.

524. Брдо с брдом не може се састати, а живи се људи састану.

525. Брже је његово магаре него другога ат.

526. Брже седло него коњ. Кад ко преко мјере хита, па квари свој посао.

527. Бржи од овуд него од онуд. Или:

528. Бржи од онуд него од овуд. Кад се ко откуда одмах врати.

529. Бржи од репа.

530. Брза освета готова штета. У Црној Гори.

531. Брз као зец.

532. Брз као пас.

533. Брз као тица, а фруг као штица. У Црној Гори.

534. Брзо иде, али изван пута.

535. Брзорека пун гријеха. Ваља да значи: који брзо говори, не размишљавајући, ласно се може огријешити; а *брзорека* ваља да је према *гријеха*.

536. Брз се много пута преметне, па га и тром стигне.

537. Брига баби за удова старца.

538. Брига сиједи.

539. Бријеме смрчке продава (у Дубр.).

540. Брњицу на губицу! Ћути! језик за зубе!

541. Броји залогаје. Рече се псету, кад чоек једе а оно гледа уњ; и за то га обично ћерају и бију, јер се мисли да то није добро, као да псето чоеку завиди и коби га.

542. Бројио зубе на длану! Кад ко броји туђу стоку; јер људи нијесу ради да им се то чини.

543. Брци су му ка' и два (ждрмњана) омета. У Црној Гори. Кад ко има велике чупаве бркове.

544. Брчиште му је као пета од цревље. У Црној Гори.

545. Буба као путо о лотру. *Ј. П.*

546. Будала кад ћути мисле га да је мудар.

547. Будаласта снага брзо малакше.

548. Будалаштина је различна.

549. Будале куће зидају, а мудри их купују. У војводству по варошима. Мјесто *их* говори се и *готове*.

550. Будале се много смију.

551. Буд их Бог даде, како их састаде? Кад се двоје чељади једнако састави: *састаде* мјесто *састави* да би било слично са *даде*.

552. Буд снаха у род, туд свекрва у попрд (т. ј. отишла). Кад ко оставивши кућу отиде куд беспослен.

553. Буjур, Муса, купуса! —
Нека, бако, и меса.

554. Бунар вода свака грозничава,
Удовица свака самовољна.

555. Бунар украј ријеке копати. Чинити оно што није потребно.

556. Бунца као баба у болести. Кад ко говори што лудо.

557. Бура гони, враг се жени. У приморју.

В.

558. Вазда и Марија! Одговоре кршћани око Спљета кад им се назове: Фаљен Исус!

559. Ва истину васкрс! Гледај: Христос васкрс!

560. Ва истину роди! Гледај: Христос се роди!

561. Валај си и чоек и жена. У Рисну рече се ваљаној жени.

562. Вакуп хуп! Приповиједа се како су питали некаквог хоцу који је управљао вакупом: „Камо, хоца, вакуп?“ а он ухвативши се шаком испод носа и повукавши је преко уста доље низ браду одговорио: „Вакуп хуп!“ (т. ј. појео га).

563. Вала нам је све једно, немамо никаква посла ни код куће. Казали пси болесном коњу, кад су они чекали више њега док липше, а он им говорио да иду кући, јер он не ће липсати.

564. Ваља баба прасе, наваља га на се. *М. Шкр.*

565. Ваља да је нестало воде или дрва. Казао магарац, кад су га позвали на свадбу.

566. Ваља да ће једанпут бити и у паклу вашар. Кад се нада да ће се што обрнути на боље. У војводству.

567. Ваља запети, па запјевати. Без труда не може се ништа учинити.

568. Ваљало би га бити, па му не дати плакати.

569. Ваљало би га по трбуху бити (а не куд се људи бију).

570. Ваљало би му читати велику молитву. Кад који што лудо говори, као да није при себи.

571. Ваља посрати поњаву, док се умре. Гледај: Није (тако) ласно умрјети.

572. Ваља роба (в. п. крава).

573. Ваљаће прга и по барјаму.

574. Ваљаће сврабљивој г..ици нокти.

575. Вара вари варице,
Да се раћу јарице
И бијеле јагњице
И ћетићи и јунчићи.

576. Ван каша на браник. Јео Рват кашу, па се опарио, па онда истргне нож иза појаса и позове кашу на мејдан. *Ј. П.*

577. Вара га као дијете шареним јајетом.

578. Варвара вари,
Сав-Сава хлади,
Никола куса. Или:

579. Варварица вари,
А Савица хлади,
Николица куса. Варица се на Варин дан вари, на Савин дан хлади, а на Никољ дан једе; јер су та три свеца један за другим.

580. Варка пред Марка. Сјела четири калуђера да ручају; кад се донесе пред њих у једној чинији с чорбом риба расјечена на троје, онда игуман узме главу говорећи: „Глава пред главу“; други узме сриједу говорећи: „Ребра сјеверова и град царја великаго“; а трећи, коме ваља да је било име Марко, узме варку говорећи: „Варка пред Марка“; четврти пак видећи да они сву рибу узеше, узме чинију с чорбом врућом, па по њима свој тројици говорећи: „Излија сја на вас благодат Божија!“

581. Васкрсеније је ручак без вечере. Ваља да се мисли према Божићу, а особито за то што се у почетку прољећа премакло свашта: од старе године се појело, а од нове још није приспјело.

582. Вас свијет живи на вјеру и на аманат. У Црној Гори.

583. Вати жују, Рејо! *Рејо је некако име, али ја не знам како је. Каже се кад ко ћера кога. Ја сам ово слушао у ђетињству.*

584. Ватра ватру не жеже! Или:

585. Ватра ватру не пржи! (*прикучивши оно ђе се ко опржио, као да ватра извуче ватру и бол*).

586. Ватра и вода добре су слуге, али зли господари.

587. Ватра и слама не могу у близу стајати.

588. Ватра се зеитином не гаси. Или, *које је у народу обичније*:

589. Ватра се сламом не гаси. Или:

590. Ватра се уљем не тули. У Црној Гори.

591. Ваше је називало, а наше је прождирало (*рече домаћин гостима*).

592. Ваше пришестије наш празник. Кажу да говоре калуђери кад им дођу гости, јер се и они онда мало *боље* почасте.

593. Ваши играју, а наши ридају.

594. Ваши пију, а наши пјане бију.

595. Вашке онда највише бјесне кад је много отрвине.

596. Ведра ноћ као рибје око (у Славонији).

597. Ведро као пјена. У Дубровнику.

598. Ведро (*небо, или на пољу*) као стакло.

599. Веже лико на узицу (једва живи којекако).

600. Вежи коња ђе (ти) господар заповиједа.

601. Вежи, па не натежи.

602. Велика господа (само) и пси врата за собом не затварају. Кад ко остави врата отворена.

603. Велика дрвета дуго расту, али за час падну.

604. Велика је говеђа глава за мачка.

605. Велике господе молба по готову заповијест.

606. Велике рибе мале прождиру.

607. Велики је као буре од краставаца. Мали.

608. Вељача превртача. У Дубровнику. Јер је онђе вријеме у Вељачи непостојано као у Србији у Марту, а у Бечу у Априлију. Гледај: Непостојан као Март мјесец.

609. Веље хвале у мале бисаге. У Котору. Гледај: Хваљене јагоде, празне котарице.

610. Вељи гласе, зло ли ме напасе! У Црној Гори.

611. Вересија гола шија.

612. Вересија педевсија. Вересија је мука; ко да на вересију, каје се.

613. Весели као на дањи. Жалосни.

614. Весели се ка' и мати мртву сину.

615. Весели се, торбо пртењаро!

Иде теби Рацка задушница. Кажу да говоре просјаци. У Сријему и у Бачкој.

616. Весело срце куђељу преде.

617. Весео гост, а жалостан домаћин. Гледај: У туђој кући кнез, а у својој јеж.

618. Већа глава, више главобоље.

619. Већ ако се превари, па рекне истину. За кога се мисли да радо лаже.

620. Већега крвника чоек нема од рђаве куће и баштине. Нити је може држати, ни оставити. У Црној Гори.

621. Веће прекреће.

583. Вати кују, Рејо! Рејо је некако име, али ја не знам како је. Каже се кад ко ћера кога. Ја сам ово слушао у ђетињству.

584. Ватра ватру не жеже! Или:

585. Ватра ватру не пржи! (прикучивши оно ђе се ко опржио, као да ватра извуче ватру и бол).

586. Ватра и вода добре су слуге, али зли господари.

587. Ватра и слама не могу у близу стајати.

588. Ватра се зеитином не гаси. Или, које је у народу обичније:

589. Ватра се сламом не гаси. Или:

590. Ватра се уљем не тули. У Црној Гори.

591. Ваше је називало, а наше је прождирало (рече домаћин гостима).

592. Ваше пришестије наш празник. Кажу да говоре калуђери кад им дођу гости, јер се и они онда мало боље почасте.

593. Ваши играју, а наши ридају.

594. Ваши пију, а наши пјане бију.

595. Вашке онда највише бјесне кад је много стрвине.

596. Ведра ноћ као рибје око (у Славонији).

597. Ведро као пјена. У Дубровнику.

598. Ведро *(небо, или на пољу)* као отакло.

599. Веже лико на узицу (једва живи којекако).

600. Вежи коња ђе (ти) господар заповиједа.

601. Вежи, па не натежи.

602. Велика господа (само) и пси врата за собом не затварају. Кад ко остави врата отворена.

603. Велика дрвета дуго расту, али за час падну.

604. Велика је говеђа глава за мачка.

605. Велике господе молба по готову заповијест.

606. Велике рибе мале прождиру.

607. Велики је као буре од краставаца. Мали.

608. Вељача превртача. У Дубровнику. Јер је онђе вријеме у Вељачи непостојано као у Србији у Марту, а у Бечу у Априлију. Гледај: Непостојан као Март мјесец.

609. Веље хвале у мале бисаге. У Котору. Гледај: Хваљене јагоде, празне котарице.

610. Вељи гласе, зло ли ме напасе! У Црној Гори.

611. Вересија гола шија.

612. Вересија педевсија. Вересија је мука; ко да на вересију, каје се.

613. Весели као на даћи. Жалосни.

614. Весели се ка' и мати мртву сину.

615. Весели се, торбо пртењаро!

Иде теби Рацка задушница. Кажу да говоре просјаци. У Сријему и у Бачкој.

616. Весело срце куђељу преде.

617. Весео гост, а жалостан домаћин. Гледај: У туђој кући кнез, а у својој јеж.

618. Већа глава, више главобоље.

619. Већ ако се превари, па рекне истину. За кога се мисли да радо лаже.

620. Већега крвника чоек нема од рђаве куће и баштине. Нити је може држати, ни оставити. У Црној Гори.

621. Веће прекреће.

622. Вечерај, свекре, па хајде (за пећ) да те побиштем. Кад ко показује да би коме рад што добро онда учинити кад му није вријеме.

623. Видим ја мога Бога у трбуу! (вађа да је казала некаква, која је без мужа била затрудњела, па је неко тешио с Богом).

624. Видим ја твоје добро јутро! Кад је коме зло.

625. Види моја ока ђе се пече кока.

626. Види онај који ведри и облачи. Бог.

627. Види туђу длаку, а свога брвна не види.

628. Видиш ли, баба, кулу? — Не видим. — А видиш ли старца? — Назирем.

629. Вид'ла баба иглу на кули, а куле не вид'ла.

630. Вид'ла вода свекрвину кошуљу. Приповиједа се како је некаква снаха узела свекрвину кошуљу да опере, па је само умочила говорећи јој: Вићи, водо, свекрвину кошуљу.

631. Вид'ла жаба ђе се коњи кују, па и она дигла ногу. Ја сам ову пословицу још као мало дијете слушао у Тршићу; а сад 8. Маија 1835 године чуо сам је у Пересту од једне средовијечне жене као пјесмицу ево овако:

Јунак поткива коња храбрена,
Вићела га је жаба зелена,
Подиже ногу, јунаку рекла:
Поткуј и мене, млади јуначе!
Нека бих коњем у гору утекла.

Иста жена казала ми је још неколико овакијех пјесмица, које се онђе на свадби пјевају кад ко хоће да пије, и зову се *почашнице*. За ову ми рече да се у шали пјева уз чашу рћи, т. ј. чоеку који није ништа а гради се да је што велико.

632. Вид'ла млада ђе се смију ђетићи на гумну, па се и она смијала.

633. Виђела се свиња у чем није била.

634. Вије се као гуја у процијепу. Кад кога што боли, па се превија и премеће.

635. Викнуше (гракнуше) као на бијелу врану.

636. Виле те однеле! Женска клетва у војводству.

637. Вино виче, а јечам трче. *А. Ст.*

638. Виноград не иште молитве, него мотике.

639. Вино и мудрога побудали.

640. Вино и старца заигра.

641. Вино кочи, а ракија веже. *Ј. П.*

642. Вино не вели: хајде, него: сједи.

643. Вино не му́чи него бучи (кад је у човјеку).

644. Вино од лозе, млијеко од козе, чоек од чоека (ваља).

645. Вино пити а не опити се
Нит' је било, нити бити може.

646. Винце кисело срце весело.

647. Ви пјевате, а нама крваве полијећу (сузе).

648. Вири као миш из трица.

649. Вири као спуж из љуске.

650. Висе му ноге у гробу. Гледај: Једном ногом корачио у гроб.

651. Виси као капља о листу. Н. п. кад ко нема ни куће ни кућишта, нити другога чега што би га за какво мјесто везало.

652. Виси о длаци (н. п. чиј живот).

653. Високо полијеће, ал' ниско пада.

654. Више би попио него би бискуп благословио. Каже се за великог пијаницу.

655. Више бу́че него у́че. У Хрватској.

656. Више ваља вјеровати очима него ушима.

657. Више ваља један ваљан него слаби да је златан.

658. Више ваља један држ' то него сто пиља (у Боци).

659. Више ваља стар но букила. У Боци.

660. Више виде очи него око.

661. Више виде четири ока него два.

662. Више зна папа и вилан него папа сам. У Дубровнику.

663. Више је дана него година.

664. Више је дана него кобасица. Не ваља појести, или потрошити, све за један дан.

665. Више је јагњећих кожа на пазару него овчијих. Обично говоре стари људи кад им млади приговарају о смрти.

666. Више је људи помрло од јела и од пића него од глади и од жеђи. Кад ко хоће да каже да се не боји да ће умријети од глади макар му се каква несрећа догодила.

667. Више луд помисли него гора листа носи.

668. Више се мотри на то, како поп живи, него, како учи.

669. Више ум замисли него море понесе.

670. Виш' попа на греди (па у попа гледи). Одговори се у шали, кад ко запита ће ћу ја сјести.

671. Вјера и Бог! Заклетва.

672. Вјера је да се држи а закон да се брани.

673. Вјера мјера. Гледај: Кантар кадија.

674. Вјеру ко ломи њега ће вјера.

675. Вјетар кад хоће да престане онда највећма душе.

676. Вјетар капом ћерати. Мислити или чинити оно што бити не може; бити вјетрогоња. Гледај: Лети по небу.

677. Вјечна му патарица и блажени тандрк.

678. Вјешт гору ломи, а невјешта гора (ломи). У Црној Гори.

679. Вјештица на своју крв трчи. Гледај: Куд ће вјештица, до у свој род?

680. Вјешт као магарац у кантару.

681. Власи као ораси. Ага један дође на крсно име код Србина, и у вријеме јела упита: могу ли, Влаше, напити у здравље твоје и твојијех Влаха? Србин: Можеш, ага. Турчин: Здрав си ми, домаћине! У здравље твоје и твоје браће Влаха: Власи ка ораси, ораси ка лешници, а лешници ка брабоњци, а брабоњци ка остала говна. Мало постаја, па онда запита домаћин: О ага господару! Могу ли ја напити за здравље твоје и твоје браће Турака? Ага одговори: Ела да! Домаћин: Здрав си ми, ага господару? За здравље твоје и твоје браће Турака: Турци како вуци, вуци како кучки, а кучки пашчад ка и остала пашчад.

682. Владике су акријере Ристове.

683. Во без рогова. Рече се чоеку за кога се мисли да је луд, као и во.

684. Вода га однијела! Клетва, и значи да оде без трага, да пропане. Тако и у III. књизи (у Липиски 1823) народнијех Српскијех пјесама на страни 287 у стиху 30 куне љуба Крсманова свог мужа: Ће је Крсман? вода г' однијела!

685. Вода из сића, а ти ђетића. Кад жена не може ласно да роди кажу да ваља као да узме пун сић воде па да проспе преко ње (тако) говорећи.

655. Више бу́че него ју́че. У Хрватској.

656. Више ваља вјеровати очима него ушима.

657. Више ваља један ваљан него слаби да је златан.

658. Више ваља један држ' то него сто пиља (у Боци).

659. Више ваља стар но букила. У Боци.

660. Више виде очи него око.

661. Више виде четири ока него два.

662. Више зна папа и вилан него папа сам. У Дубровнику.

663. Више је дана него година.

664. Више је дана него кобасица. Не ваља појести, или потрошити, све за један дан.

665. Више је јагњећих кожа на пазару него овчијих. Обично говоре стари људи кад им млади приговарају о смрти.

666. Више је људи помрло од јела и од пића него од глади и од жеђи. Кад ко хоће да каже да се не боји да ће умријети од глади макар му се каква несрећа догодила.

667. Више луд помисли него гора листа носи.

668. Више се мотри на то, како поп живи, него, како учи.

669. Више ум замисли него море понесе.

670. Виш' попа на греди (па у попа гледи). Одговори се у шали, кад ко запита ће ћу ја сјести.

671. Вјера и Бог! Заклетва.

672. Вјера је да се држи а закон да се брани.

673. Вјера мјера. Гледај: Каптар кадија.

674. Вјеру ко ломи њега ће вјера.

675. Вјетар кад хоће да престане онда највећма душе.

676. Вјетар капом ћерати. Мислити или чинити оно што бити не може; бити вјетрогоња. Гледај: Лети по небу.

677. Вјечна му патарица и блажени тандрк.

678. Вјешт гору ломи, а невјешта гора (ломи). У Црној Гори.

679. Вјештица на своју крв трчи. Гледај: Куд ће вјештица, до у свој род?

680. Вјешт као магарац у кантару.

681. Власи као ораси. Ага један дође на крсно име код Србина, и у вријеме јела упита: могу ли, Влаше, напити у здравље твоје и твојијех Влаха? Србин: Можеш, ага. Турчин: Здрав си ми, домаћине! У здравље твоје и твоје браће Влаха: Власи ка ораси, ораси ка лешници, а лешници ка брабоњци, а брабоњци ка остала говна. Мало постаја, па онда запита домаћин: О ага господару! Могу ли ја напити за здравље твоје и твоје браће Турака? Ага одговори: Ела да! Домаћин: Здрав си ми, ага господару? За здравље твоје и твоје браће Турака: Турци како вуци, вуци како кучки, а кучки пашчад ка и остала пашчад.

682. Владике су акријере Ристове.

683. Во без рогова. Рече се чоеку за кога се мисли да је луд, као и во.

684. Вода га однијела! Клетва, и значи да оде без трага, да пропане. Тако и у III. књизи (у Липиспи 1823) народнијех Српскијех пјесама на страни 287 у стиху 30 куне љуба Крсманова свог мужа: Ће је Крсман? вода г' однијела!

685. Вода из сића, а ти ћетића. Кад жена не може ласно да роди кажу да ваља као да узме пун сић воде па да проспе преко ње (тако) говорећи.

686. Вода не пази кумства ни пријатељства.

687. Вода није ни у чизму добра. Говоре они који воду радо не пију.

688. Вода риче, а млини мељу.

689. Вода свашто опере до погана језика.

690. Вода свашто опере до црна образа.

691. Вода све носи изван срамоте. Срамота се не да опрати с чоека.

692. Вода све пере освем гријеха.

693. Вода ти стала! Клетва марви, а особито волу и коњу.

694. Воде и злобе никад не ће нестати.

695. Воденица која меље божићу колаче она не ће ускрсу погаче.

696. Води коло, мој рукав;
Ако Стака жива буде,
Биће к љету још и стан. Приповиједа се да је у колу подвикивала некака злопреља.

697. Водокрште зими око прште. Кад прође богојављење, прошла је и зима. У Хрватској највише говоре крштани *водокрште* или *водокршће* мјесто *богојављење*, али поред њих сад говоре и хришћани.

698. Воду, коју ћеш пит', немој мутит'. *Ђ. Пр.*

699. Воду у авану туђи.

700. Војници су у мирно доба (онако), као фуруне у љето.

701. Волела би да се Дунавка (воденица) откинула. Веле прље кад им се жица прекине. У Сријему.

702. Волиј би се осветити него ли посветити.

703. Волиј сам брата за крвника но туђина за господара (имати). У Црној Гори.

704. Волиј сам да ми газиш по гробу но по трбуху. Волим погинути бранећи се, него да ме жива мучиш.

705. Волиј сам да ми моја земља крв попије него туђа. Волим погинути бранећи своју кућу и баштину него је оставити.

706. Волиј сам до ноћи него његове помоћи. Волим сам радити до ноћи него да ми ти поможеш. У Црној Гори.

707. Воли Куле на коцу чучати него зао ручак ручати. Казао с коца некакав Кулаш арамбаша, кад су му Турци светећи се говорили: „Ори, Куле! копај, Куле!“ Кулаш арамбаша је био у Босни. Још у ђетињству слушао сам пјесму, како су га Турски сватови из Подажепља затекли негђе у кући рањена, па га ухватили и поклонили некаквом Топал-паши; али га Топал-паша није смио погубити од његова друштва, од Кокора и од Јездимира, него га послао Босанском везиру, а он га набио на колац.

708. Волим бити морској риби рана,
Нег' љубити немила драгана. *Ђ. Пр.*

709. Волим брати по горици цвеће,
Нег' љубити што ми срце не ће. *Ђ. Пр.*

710. Волим вјеровати него ићи те питати.

711. Волим да ми завиде него да ме жале.

712. Волим данас печену шеву него сјутра кокош.

713. Волим ја постити (понеђељник) за њега него он за мене да пости. Крвницима духовници на исповијести осим осталога заповиједају да посте понеђељник и тако да се кају што су крв учинили; за то овђе значи: волим ја убити њега него он да убије мене.

714. Волим мастан капати
Него гладан плакати. Ваља да је казао некав крадљивац, да воли капати с вјешала, или с кола, или с коца? Гледај: Воли Куле на коцу чучати —

715. Волим рећи: не ћу, него вас дан: кец! кец! Ваља да је неко казао, кога су ћерали да чува козе.

716. Волим себе него тебе.

717. Волим с мудрим плакати него с лудијем пјевати.

718. Волим спавати него дремати. *Ђ. Пр.*

719. Волим у добра служити но у рђава заповиједати.

720. Волио бих пилићима воду сјецати (него то радити).

721. Воли своје зло него туђе добро. Кад је ко врло завидљив. У Црној Гори.

722. Волови ору, а коњи зобљу. Овђе се мисли јахаћи коњ, и значи да он више троши него заслужује.

723. Вољ' ти пити, вољ' капу купити. Приповиједају Шијаци у шали, како је Херцеговац с обале бацио талијер у воду, да дарује жабу што му је крекећући казала ће су му коњи, које је тражио. Кад талијер падне на жабу, она јекне и да од себе глас *ит*, а он мислећи да она пита хоће ли за оне новце пити, одговори јој: „Вољ' ти пити, вољ' капу купити."

724. Во се веже за рогове, а чоек за језик.

725. Враг би и главу скинуо, али Бог ни длаке не да.

726. Враг врагу очи не вади.

727. Враг не спава. Зло се ласно догодити може.

728. Враг ни сам себе није добра учинио.

729. Врана врани очију не вади.

730. Врана о буњишту, а соко о месу (живи). па обоје на Ђурђев дан излете. У Црној Гори.

731. Враћај дуг да нијеси тужан.

732. Врачала баба да не буде мраза, кад у јутру, а оно снег до колена. *Ј. П.*

733. Вргао се у деветнаест. Рече се ономе који се укочи у новијем хаљинама. У Рисну.

734. Време гради низ Котаре куле,
Време гради, време разграђује.

735. Време сламу једе. Кад је зло *вријеме* а нестане сијена, онда стока и сламу једе.

736. Време сламу једе, јечам блато гази. *Јечам* овђе значи коњ угојен јечмом.

737. Вриједи роба (н. п. крава).

738. Вријеме временом ваља да прође. Зима са зимом а љето с топлином и т. д.

739. Вриједи царева града.

740. Вријеме град гради, па га вријеме и разгради.

741. А. Врстајте се, ето цара Мутапа.
Б. Врстао се, не врстао, нема нас више.

742. Врти г....ом као водени кос. Кад ко немирно сједи или иде.

743. Врти се као чиков.

744. Вруће се гвожђе кује.

745. Врућ с леђа. Ко има јако братство, те не смије нико нањ. У Кривошијама. Гледај: Студен с леђа.

746. Вук длаку мијења, али ћуди никада.

747. Вук и лисица не могу се навиђети.

748. Вук му пут пресјекао! Кад се ко помене за кога не би ради онђе да дође, н. пр. вједогоња. У Котору. Гледај: На путу му броћ и глогово трње!

749. Вук на вука ни у гори не ће.

750. Вук не вије што је меса гладан,
Него вије да дружину свије.

751. Вуку се клипка. Кад се ко с киме гони и препире.

752. Вуци те изјели! Клетва марви као што и Момчило у II. књизи народнијех Српскијех пјесама на страни 22 куне свога коња: Јабучило, изјели те вуци!

753. Вуц' се, зло, из куће! Кад се што врача, н. п. ђевојци да би се удала.

754. Вуче за собом личину. Заслужно је вјешала.

755. Вуче се као пребијена змија. Кад ко иде полако.

756. Вуче се реп за њим. Говори се за њим којешта ружно.

Г.

757. Гад овога свијета! Рече се за ружно чељаде.

758. Галија једнога не чека.

759. Гарбин љути, који море до дна мути. У Дубровнику *Гарбин* се зове некакав вјетар, чини ми се западни.

760. Гатала баба да није мраза, па освануо снијег до г....е.

761. Гвожђе ваља ковати док је вруће. Или:

762. Гвожђе се кује док је вруће.

763. Где је танко, ту се кида. *Ђ. Пр.*

764. Где је твоја длака, ту је моја (наша) глава.

765. Где је цвет ту је мед. Чеље без цвијета не могу меда скупити.

766. Гиздавој неви не мош (можеш) оврљ око главе обмотати. Кад је коме тешко угодити.

767. Гизда ломи, а глад мори. Гледај: Мало једе, ал' се лијепо носи.

768. Глава а! (подигнувши руке и раширивши шаке према глави) а у глави на! Као ухвативши се палцем и кажипутом за зубе, и значи: глава велика, али празна.

769. Глава без језика. *Ј. П.*

770. Глава је скупља с језиком него без језика. Вреднији је човек који умије говорити него онај који не умије.

771. Глава је старија од књиге (паметан човјек ако и не зна књиге може много којешта знати боље од онога који зна књигу а нема здравога разума).

772. Глава ли га боли? Кад се казује да ко нема узрока с чиме бити незадовољан.

773. Глава му је у торби. *Ј. П.*

774. Глава пред главу. Гледај: Варка пред Марка.

775. Главица му цв'јећа иште,
А г....а гаћа нема.

776. Гладак као растова кора.

777. Гладан и патријар хљеба ће украсти.

778. Гладан као курјак.

779. Гладан као псето.

780. Гладан курјак усред села иде.

781. Гладан пас о комаћу сања.

782. Глад и курјака из шуме ишћера.

783. Гладила се попадија поред ђака. Није то за тебе приправљено.

784. Гладни хрти боље лове. Кад се хоће да каже да је сиромах човек бољи за какав посао него богат.

785. Гдје ми је глава, туде и храна. *А. Ст.*

786. Гладно госпоство г . . . у брат. *У Дубровнику.*

787. Гладно око не спава.

788. Гладну свату и дивљаче у сласт иду.

789. Гладну уш мучно је наситити.

790. Гладну човеку слатке су и дивљаче.

791. Гладом пате, а чисто носе.

792. Глад очију нема. Глад може човека наћерати на свако зло.

793. Глас до неба, а кад добро погледаш, а оно мућак.

794. Глас до неба, а м..а у пепелу (кад се ко чини, да је велики, а није ништа. Ваља да се мисли, да сједи у подераним гаћама на земљи код ватре).

795. Гласина иде (лети) као вјетар.

796. Глас народа глас сина Божијега. Најпаче књижевници говоре.

797. Глас по гласу, амбар по амбару. *М Шкр.*

798. Гледај коњу је л' дебела врата,
А ђевојци каква јој је мајка.

799. Гледај мајку, а узми шћерцу. По мајци ћеш познати каква је ћерка.

800. Гледај матер, па ходи по ћер. *А. Ст.*

801. Гледајући на Бога,
Одох просит' за Бога. Кад ко чинећи другима добро сам падне у зло.

802. Гледај човеку брк а дељи трк.

803. Гледи као да је два убио а трећега мисли.

804. Гледи као заклана овца.

805. Гледи као кобац.

806. Гледи као мače у тиче.

807. Гледи као поплашен.

808. Гледи као свиња на сјекиру.

809. Гледи као смрт.

810. Гледи као теле у шарена врата.

811. Гледи као тетријеб (бистро).

812. Гледи као Турчин.

813. Гледи као убодено јуне.

814. Гледи као штрк у јаје. Мушкатировић има: *ној* мјесто *штрк*, али ја тако нијесам чуо никад.

815. Гњави мачиће. Кад ко рђаво свира у гадље.

816. Говори добро, а зло ти не чине. *Ђ. Пр.*

817. Говори, за попом говорио! Болестан на исповијести?

818. Говори, за попом говорила! Рече се ђевојци, и мисли се да би за попом говорила на вјенчању.

819. Говори као без вилица.

820. Говори као Бог с нама. Тако лудо, као да није при себи, да му се мора рећи: Бог с нама.

821. Говори као да није синоћ вечерао.

822. Говори као из бадња.

823. Говори као у тартањ (у Сријему).

824. Говори као чекало. Кад дијете не може одмах (на вријеме) да проговори, онда жене замијесе колачић чекалом, па му даду, те поједе, да би почело

онако брзо говорити као што чекало одскаче од камена и звечи.

825. Говори у беспуће.

826. Године и потреба мало се могу сакрити.

827. Го као липа. Ваља да кад јој се огули кора?

828. Го као од мајке рођен.

829. Го као прст.

830. Го као шипка.

831. Гола г....а тврда фортеца. У Далмацији. Гледај:

832. Гола је г....а тврђа од Будима. Од кога се нема што узети, онај се не боји ни Турака ни хајдука. Ја сам ово чуо у Тршићу још прије педесет година.

833. Голи више скачу.

834. Голо а оло. Кад је ко сиромашан а поносит; *оло* је мјесто *охоло*.

835. Гологуза сијевала, голо масло слијевала, а Радичу троп. Некаква узјахала гола на вратило, па врачала да јој се ухвати дебео скоруп.

836. Голу кост ни псето не ће.

837. Го (наг) као од мајке рођен. Мјесто *наг* говори се и *голцат*.

838. Гони, брате, по жлобу. Кад се кмету хоће да каже да суди право. У Кривошијама.

839. Гонтунар те предро! У Црној Гори.

840. Гора је одвала него повала. Горе је кад се чоек придигне, пак се по други пут разболи, него прва болест.

841. Гора се с гором не састаје, а чоек с чоеком вазда.

842. Горе јој очи као у ченгије. Рече се женскоме које безобразно гледи.

843. Гори је женски језик но Турска сабља.

844. Гори је од Турчина.

845. Гори му глава као Футошком кнезу. У Бачкој.

846. Гори су потурчењаци него Турци. *Ј. П.*

847. Госа ти се репом накитио! Као псовка или клетва туђем псетету у војводству.

848. Госино му тане! Псују обично Бачвани. Приповиједа се да је у Пешти некакав Бачванин не гледајући преда се нагазио на велико тане од камена које је пред печијом кућом стајало, и паднувши преко њега, опсовао госино тане, и од тога да је остала ова псовка.

849. Господареве очи коња гоје. Кад се господар не ослања са свијем на слугу, него га и сам често надгледа.

850. Господар кућу гради (каку он наручи, онака му се и гради).

851. Господар не пита магарца кад ће га товарити, но кад је њему драго.

852. Господ га минуо, а анђели га не сусрели. Кад се коме рече *господин*, који то не заслужује.

853. Господскоме смијеху и ведру небу не ваља вјеровати, јер се за час промијене!

854. Господује а гладује. Или:

855. Господује а липсује. Гледај: Кафу пије а пофуту није.

856. Гост је за три дана. Гледај:

Најмилијег госта
Три дана је доста.

857. Гост мрзи на госта, а домаћин на обадва.

858. Гост ће бити пак и отићи, али ће домаћин остати.

859. Госту је у госта вазда јутро. Рекао Херцеговац приморцу, кад је у њега запскао послије подне ракије и кафе, а онај му казао да се то у јутру пије.

858. Готовину, као и поп Косто (н. п. хоће, иште). Кад је Млатишума 1729 године дошао у Куче, неко од људи које је био подигао на Турке, замоли га да му да Турску кућу, т. ј. кад Турке протјерају, неко њиву, неко воденицу и т. д., и он свакоме све обрече; али некакав поп Косто, или, као што га Турци зову, Костро, који је слушао та искања и обрицања, пруживши му своју раскрљену капу рекне: „Ја сам, господине, стар, нити ми треба Турска кућа ни воденица, ни њива, него ми дај што овђе готово.“ Млатишума, не могући на ино, извади неколико дуката и баци му у капу. Пошто Млатишума побјегне натраг, и нико не добије ништа до поп Косто оно што му је дато у готову, остане ова пословица на ономе крају.

859. Готов као баба на кар.

860. Готов као бос у трње.

861. Гради кућу у сваком мјесту. Приповиједа се да је некакав отац на самрти казао сину, и мислио је да би се син старао у свакоме мјесту да стече пријатеља; али син то није разумио, него је помислио праву кућу и био се забринуо како ће он толико кућа поградити, докле му није некакав старац показао што је отац управо мислио.

862. Гради ражањ, а зец у шуми.

863. Грѐд је ка' и војска. Некуд удари, а некуд и не удари.

864. Град се плијени, а баба се чешља. Кад се ко забавља какијем беспослицама кад би требало што много пре̏че радити.

865. Гракнуше (на њега) као на бијелу врану.

866. Граматика дрвена мотика. Ваља да за то што је суха и опора. У Срије̏му.

867. Грани, сунце̏, да огријем руке. Говоре дјеца на облачну времену.

868. Грди, Боже, имаш и кога! Кад се какоме чоеку какво зло догоди за које се мисли да га је заслужио. У Будви.

869. Грдило је и брука брат и сестра.

870. Грдињо једна! Кад се човјек не очешља и не оснажи, ре̏че му се.

871. Грђа је глад од куге.

872. Грђа је глад од смрти.

873. Грђи је невјерник него кривоклетник.

874. Гре̏де стоје на мјесту, а људи се мичу (у Далмацији).

875. Грижа те изјела!

876. Гријех иде из уста а не у уста.

877. Гријех је у њему, т. ј. ђаво, каже се кад како чељаде побјесни.

878. Гријех каже, а у гријех лаже. У Црној Гори.

879. Гријех ти кажем, али грје̏шника не њу.

880. Гркљан чује сласт а трбух маст.

881. Грко као чемер.

882. Грлу не може се наћи дно, ако кад (чоек) умре. Жив чоек не може се наситити. У Грбљу.

858. Гост ће бити пак и отићи, али ће домаћин остати.

859. Госту је у госта вазда јутро. Рекао Херцеговац приморцу, кад је у њега запскао послије подне ракије и кафе, а онај му казао да се то у јутру пије.

858. Готовину, као и поп Косто (и. п. хоће, иште). Кад је Млатишума 1729 године дошао у Куче, неко од људи које је био подигао на Турке, замоли га да му да Турску кућу, т. ј. кад Турке протјерају, неко њиву, неко воденицу и т. д., и он свакоме све обрече; али некакав поп Косто, или, као што га Турци зову, Костро, који је слушао та искања и обрицања, пруживши му своју раскриљену капу рекне: „Ја сам, господине, стар, нити ми треба Турска кућа ни воденица, ни њива, него ми дај што овђе готово.“ Млатишума, не могући на ино, извади неколико дуката и баци му у капу. Пошто Млатишума побјегне натраг, и нико не добије ништа до поп Косто оно што му је дато у готову, остане ова пословица на ономе крају.

859. Готов као баба на кар.

860. Готов као бос у трње.

861. Гради кућу у сваком мјесту. Приповиједа се да је некакав отац на самрти казао сину, и мислио је да би се син старао у свакоме мјесту да стече пријатеља; али син то није разумио, него је помислио праву кућу и био се забринуо како ће он толико кућа погранити, докле му није некакав старац показао што је отац управо мислио.

862. Гради ражањ, а зец у шуми.

863. Гра̑д је ка' и војска. Некуд удари, а некуд и не удари.

864. Град се плијени, а баба се чешља. Кад се ко забавља какијем беспослицама кад би требало што много прече радити.

865. Гракнуше (на њега) као на бијелу врану.

866. Граматика дрвена мотика. Ваља да за то што је суха и опора. У Сријему.

867. Грани, сунце, да огријем руке. Говоре дјеца на облачну времену.

868. Грди, Боже, имаш и кога! Кад се какоме чоеку какво зло догоди за које се мисли да га је заслужио. У Будви.

869. Грдило је и брука брат и сестра.

870. Грдињо једна! Кад се човјек не очешља и не оснажи, рече му се.

871. Грђа је глад од куге.

872. Грђа је глад од смрти.

873. Грђи је невјерник него кривоклетник.

874. Греде стоје на мјесту, а људи се мичу (у Далмацији).

875. Грижа те изјела!

876. Гријех иде из уста а не у уста.

877. Гријех је у њему, т. ј. ђаво, каже се кад како чељаде побјесни.

878. Гријех каже, а у гријех лаже. У Црној Гори.

879. Гријех ти кажем, али грјешника не ћу.

880. Гркљан чује сласт а трбух маст.

881. Грко као чемер.

882. Грлу не може се наћи дно, ако кад (чоек) умре. Жив чоек не може се наситити. У Грбљу.

858. Гост ће бити пак и отићи, али ће домаћин остати.

859. Госту је у госта вазда јутро. Рекао Херцеговац приморцу, кад је у њега запскао послије подне ракије и кафе, а онај му казао да се то у јутру пије.

858. Готовину, као и поп Косто (н. н. хоће, ниште). Кад је Млатишума 1729 године дошао у Куче, неко од људи које је био подигао на Турке, замоли га да му да Турску кућу, т. ј. кад Турке протјерају, неко њиву, неко воденицу и т. д., и он свакоме све обрече; али некакав поп Косто, или, као што га Турци зову, Костро, који је слушао та искања и обрицања, пруживши му своју раскриљену капу рекне: „Ја сам, господине, стар, нити ми треба Турска кућа ни воденица, ни њива, него ми дај што овђе готово.“ Млатишума, не могући на ино, извади неколико дуката и баци му у капу. Пошто Млатишума побјегне натраг, и нико не добије ништа до поп Косто оно што му је дато у готову, остане ова пословица на ономе крају.

859. Готов као баба на кар.

860. Готов као бос у трње.

861. Гради кућу у сваком мјесту. Приповиједа се да је некакав отац на самрти казао сину, и мислио је да би се син старао у свакоме мјесту да стече пријатеља; али син то није разумио, него је помислио праву кућу и био се забринуо како ће он толико кућа поградити, докле му није некакав старац показао што је отац управо мислио.

862. Гради ражањ, а зец у шуми.

863. Грăд је ка' и војска. Некуд удари, а некуд и не удари.

864. Град се плијени, а баба се чешља. Кад се ко забавља какијем беспослицама кад би требало што много прѐче радити.

865. Гракнуше (на њега) као на бијелу врану.

866. Граматика дрвена мотика. Ваља да за то што је суха и опора. У Сријѐму.

867. Грани, сунцѐ, да огријем руке. Говоре дјеца на облачну времену.

868. Грди, Боже, имаш и кога! Кад се какоме чоеку какво зло догоди за које се мисли да га је заслужио. У Будви.

869. Грдило је и брука брат и сестра.

870. Грдињо једна! Кад се човјек не очешља и не оснажи, рече му се.

871. Грђа је глад од куге.

872. Грђа је глад од смрти.

873. Грђи је невјерник него кривоклетник.

874. Греде стоје на мјесту, а људи се мичу (у Далмацији).

875. Грижа те изјела!

876. Гријех иде из уста а не у уста.

877. Гријех је у њему, т. ј. ђаво, каже се кад како чељаде побјесни.

878. Гријех каже, а у гријех лаже. У Црној Гори.

879. Гријех ти кажем, али грјешника не ћу.

880. Гркљан чује сласт а трбух маст.

881. Грко као чемер.

882. Грлу не може се наћи дно, ако кад (чоек) умре. Жив чоек не може се наситити. У Грбљу.

883. Грнуо би ватру рукама. Кад се казује за кога од млађијех да је послушан.

884. Гроб неопојан. Каже се стару чоеку, који је готово умро.

885. Гроница вас поморила! Клетва свињама.

886. Губа вас поморила! Клетва козама.

887. Губа га разгубала!

888. Гују за реп не би извукао (таки је шибљак).

889. Гулозан као бређа жена. У Боци.

890. Гуњ (ми је) година, дан рана.

891. Гуска колико леда може прождријети оно-лико ће и одбити.

892. Гуска прасе
Свак нек гледа за се. Свак нека гледа свој посао, а у туђ нека се не мијеша.

Д.

893. Да ако и мени кад сване!

894. Да ако ми плати кад у који петак. *М. Шкр.*

895. Да бих знао и на кози не орати. Да бих знао све волове продати.

896. Да бих знао хљеб у пепео (мјесто соли) умакати.

897. Да Бог да! али како ја знам —. Насрадин хоџа у некакој врлети сјекао велику букву за дрва, па кад види да ће буква да му падне низ брдо, он одозго привеже свога магарца, да је натегне уз брдо; али буква паднувши низ брдо однесе и магарца за собом и свега га разбије низ некакве стијене, да му ни кост с кошћу заједно не остане.

Виђевши то све Насрадин хоџа, заметне сјекиру на рамо, и пође кући, а кад у путу сустигне некаквог чоека, запита га није ли онуд ђе путем виђео његова магарца, чоек пак, који је однекуд гледао шта је он са својим магарцем урадио, одговори му да је мало прије онуд прошао и однио кући товар дрва; онда Насрадин рече: „Да бог да! али како ја знам, не носи он више дрва“. — За чудо је да се о Насрадин-хоџи, који је морао бити паметан чоек, оваке будалаштине приповиједају! Тако се н. п. приповиједа како је негђе наврх брда виђео лијеп скок, па почео правити воденицу, и није му прије пало на памет да воденица без воде бити не може, докле га некакав чоек није запитао ђе ће људи појити коње кад стану долазити да мељу.

898. Да Бог да да роди и по дрву и по камену, али да га ја не једем! Рече се за оно што чоек не једе радо, н. п. за грах, за кукурузан хљеб и т. д.

899. Да Бог да ми свака срећа посахнула и не имала напретка као ова сламка по јутрос! (прекинувши сламку). Заклетва.

900. Да Бог да пилићи ти хљеб из руку отимали! Клетва, и значи: да тако остариш и ослабиш да ти живот омрзне а да не можеш умријети.

901. Да Бог да прометнула ми се летурђија жабом корњачом и по кући ми проскакала!

902. Да Бог да сам да не знаш, а другога да не питаш!

903. Да Бог да ту била ваздa два дијела удовица а трећи мужатица! (кажу да је рекао Св. Саво у Будви кад га је некаква жена видјела кад је хтио крадом да начини мост између Будве и једног острвца онђе).

904. Да Бог ђетету не да оно што му отац и мати мисле! Јер отац и мати обично мисле о свакојакој несрећи која би се ђетету, кад није код њих, могла догодити.

905. Да Бог наспори и берићет учини! Највише се говори послије јела.

906. Да Бог не украти! Кад се говори о какву добру.

907. Да Бог не усуди!

908. Да Бог у гријех не упише! Кад ко казује да је што чинио што није прави гријех, н. п. да се много смијао, да је много јео и т. д.

909. Да була есапи шта мође у питу, никад је не би јела.

910. Да вас Бог живи док вас ја (не) упрдим! (а ја то учинити не ћу никад; тако може живљети сто година и више). У Далмацији. Ово се онамо говори без и каке шале, као и *упрђети* мјесто *убити*. Ја сам се десио у Лици у Смиљану код обор-даћмана Николе Бороjевића, кад му се један старац тужио како је неко ћео каменом да га убије, и машивши се у торбу извади и пружи му камен говорећи: „Ево, господине, овђјем је ћео да ме *упрди*.“

911. Да види да пати. Кад се казује, како се ко врло клео за што.

912. Да ви чујем здравље! У Паштровићима викне тако домаћин и домаћица госту на цоходу.

913. Да га Бог просвијетли! т. ј. умудри.

914. Да га земља не вуче к себи, полећео би. Кад се ко врло поноси.

915. Да га објесе, донео би кући вјешала. Кад је ко врло велики.

916. Да га човк пошље по смрт, могао би се наживљети. Кад који полако иде, или се дуго бави, кад се куда пошље.

917. Да грдне цркве! а бијесни светаца! грдна мјеста за јагњиво! уставидете коње да се пуста Бога намолимо! (приповиједају да је рекао некакав Херцеговац кад је ударио поред некаква великог намастира).

918. Да зла колача!

919. Да змија окуси од мене, отровала би се. Тако сам љутит.

920. Да зна кадија што је ракија, он би мјесто ћитапа држао бардак под главом.

921. Да знам да ми није боље, не бих ни у цркву ходио.

922. Да имамо масла, како немамо брашна, па бисмо посудили у селу тепсију, те бисмо начинили питу. Приповједа се да је рекла некаква Циганка. — Онда једно Циганче рекне: „Ја бих је однио у пећ да се испече," а друго — мичући руком као да што нагло испред себе узима и трпа у уста — „А ја бих је овако јео." На то Циганин размахне шаком, те дијете по глави, говорећи: „Полако, враг ти матери! шта си навалио: зар хоћеш ти сам све да поједеш?"

923. Да има овса, била би му жена госпа. Кажу у Херцеговини, јер се оне за невољу и овсеним брашном хране.

924. Да има сира и масла, и моја би мати знала гибати гибаницу.

925. Даје Богу душу, а Бог је не ће (да прими). Кад се казује да је ко у каквој невољи.

926. Да је Божо добар био,
На божић би дома био.

927. Да је вина, и стрина би пила.

928. Да је град за динар, кад динара није, залуду је.

929. Да је девет цигерица за пару, не би се могао хранити. Кад ко није вриједан ништа стећи

930. Да је кућа добра, и вук би је имао. Рече се у шали, кад ко ће не ће да остане, него се изговара да хоће кући да иде.

931. Да је мене и полоша вина,
Само нек је крчмарица млада.

932. Да је мене ћело добро бити, не би Лазо на Косову (ни) погинуо.

933. Да је млика колика је Лика,
Био би сир колико Зир. Лика је рјечица у Хрватској, а Зир је поред ње округао бријег.

934. Да је моја жена врач, а ја да сам трговац, нигда не бих штетовао.

935. Да је на пасју (вољу), ниђе коња не би било.

936. Да је памет до кадије као од кадије! Или:

937. Да је памет до суда као од суда!

938. Да је сваки дан божић, не би било дуба вражијега (сви би исјечени били на бадњаке).

939. Да је ткати како зјати (свак би ткао, а не би зјао).

940 Дај ме, мајко, на далеко,
Нека ти се родом хвалим. *Нека* мјесто да казано да би се стих испунио.

941. Дај ми мало хљеба, да поједем ово сира: па онда: Дај ми мало сира да поједем ово хљеба. Приповиједа се како је некакав тако искао једно по једно, док се није најео, а у један

пут да је искао хљеба и сира колико му треба, не би му дали.

942. Дај ми срећу, а остави ме у врећу. У Црној Гори.

943. Дај ми срећу, пак ме стави (и) у врећу.

944. Дај ми чоека, па ми с њим и очи извади. С правим се чоеком и у највећему злу може лакше живљети него с рђавим у добру.

945. Дај ми што у жива уста (а у мртва ми не треба). Ако ћеш ми учинити добро, учини ми кад ми је потреба.

946. Дај нај (из руке у руку; дај новце, па онда носи).

947. А. Дај пара.
Б. Не парају сад, већ на мијех гуле.

948. Дајте жита да га поспемо (као полажајника, који само од божића до божића долази). Кад ко дође у чију кућу ће одавно није био, а ваљало би чешће да долази.

949. Дајте што за покопање Бога (говоре калуђери пред Ускрс кад просе).

950. Дај ти мене весели дан Ђурђев,
Ја ћу тебе сира и млијека. Мјесто *сира и млијека* једни говоре: *траве и цвијета*.

951. Дај ти мене плачидруга, а пјевидруга је ласно наћи.

952. Да кусоњу пусте под пласт (нарастао би му реп).

953. Дала баба пару да се ухвати у коло, а послије двије да се пусти.

954. Далеко је хљебарова кућа. Рече се ђеци кад често иште хљеба.

955. Далеко као небо од земље.

956. Далеко му лијепа кућа! Кад ко није рад кога имати код себе.

957. Далеко одавде било! Кад се приповиједа за какву болест или другу несрећу. Гледај: Овђе се не десило!

958. Далеко од очију далеко од срце.

959. Далеко си забраздио!

960. Да ми ко крви окуси, отровао би се. *Л Ст.*

961. Да може метнуо би га у њедра (тако му је мио).

962. Да може попио би га у кашици воде (тако мрзи нањ).

963. Да му је милост! Рече се кад — понајвише други ко — помене каквога свеца и. п.
А. Сјутра је свети Лука.
Б. Да му је милост!

964. Да му је тврда пара! (рече се коњу кад га похвале, као да се не урече и не осипљиви).

965. Да му ко длаку од бркова попије, би се отровао. Рече се за зла чоека.

966. Да му рече: магарац лети, он би изишао да види куд лети (тако му свашто вјерује).

967. Данас везир сјутра резил.

968. Данас јесмо, а сјутра нијесмо. Данас смо живи, а сјутра можемо бити мртви. Гледај: Данас чоек сјутра црна земља.

969. Данас сјутра, док и смрт за врат. Гледај: Дан по дан, док и смрт за врат.

970. Данас ће ти јести, јести,
Докле не пукне;
А сјутра ће гладовати,
Докле не крепа.

971. Данас у дом, а сјутра у гроб. Гледај: Ближе сам гробу него дому.

972. Данас човек сјутра црна земља.

973. Да не би предњих зуба, оде преко девет брда. Каже се кад ко што заусти да рече, па се премисли и оћути, и овђе значи да би ријеч отишла преко девет брда; а (у шали) и кад ко посрне или падне на уста.

974. Да не једе бијелога лука, био би врач. Кад ко што погоди. Може бити да се ово за то говори што се обично мисли да вјештице не једу бијелога лука

975. Да нема вјетра, пауци би небо премрежили.

976. Да нема носа, пасао би траву.

977. Да није бољи од тебе! Кад ко пред ким кога држи за пријатеља рече за кога другога да му је пријатељ, н. п. Живко је мој велики пријатељ, да није бољи од тебе!

978. Да није крштен, би ваљало од њега месо јести. Луд је као марвинче.

979. Да није Ришњана и Кривошијана, Бока би Турцима харач плаћала.

980. Да нијесам патила, не бих се у сриједу спратила. Ухвати курјак козу, која је била легла на крају осим осталијех коза, па пође да је изједе, а она му се стане молити говорећи да је сад мршава, него да је остави до јесени, док утиље, па онда нека дође и нека је изједе. Приставши курјак на то, запита козу како ће је наћи кад други пут дође, а она му одговори: „Мени је име Патила, тако кад дођеш, ако ме не нађеш на овоме мјесту, а ти ме зови по имену, па ћу ти ја изићи.“ По том курјак отиде, али коза џипе нигда не легне на

крају, него све усред сриједе другијех коза. Кад једно вече курјак, мислећи да је коза већ дебела, дође и не нашавши је на ономе мјесту стане је звати: „О Патила! О Патила!“ она му из сриједе одговори: „Да нијесам патила, не бих се у сриједу спратила.“

981. Да није сирота, не би сунце грijало. Или:

982. Да није сиротиње, не би ни сунце грijало.

983. Да нијеси са мном љетовао, не би тако кметовао. Уза ме си се помогао; или: од мене си научио то што знаш.

984. Да није Турчин под капом? Кад ко хоће за ким што зло да каже, и види се да је ово најприје речено говорећи зло за Турцима. Гледај: И зид уши има.

985. Да није урок! Или:

986. Да није урôкâ! Кад ко жели да се што не урече. Гледај: Не буд' урока.

987. Дан и комад. Што заслужи то поједе.

988. Да ни си ти жив!

989. Да нису слепцу чисте очи. *Ђ. Пр.*

990. Дан по дан, док и смрт за врат (не дође, или не ухвати). Гледај: Ум за морем, а смрт за вратом.

991. Дан по дан, пак ће доћи и Ђурђев дан (али је много неђеља — додала баба).

992. Дан по дану, а земан по земану. *А. Ст.*

993. Дао би крви испод врата. *А. Ст.*

994. Дао би му и кошуљу своју. Мјесто *своју* говори се и *с леђа*.

995. Дао би око за њега.

1009. Дарнуо му у зјеницу.

1010. Даровна рука сиромашка мајка.

1011. Даровноме коњу зуби се не гледају. У Црној Гори. Гледај: Поклоњеној се кобили у зубе не гледа.

1012. Да сам га на уста родила (ударила бих га). Рече се за дијете кад што скриви.

1013. Да сам јуче умрӧо, не бих то данас чуо.

1014. Да седло с неба падне, мене би кускуни око врата заврзли (тако сам несрећан).

1015. Да се за зелен бор хватим, и он би се зелен осушио.

1016. Да се играмо разлаза (у игри).

1017. Да се није мама уздала, не би се ни удала. Или:

1018. Да се нијесам уздала, не бих се удала.

1019. Да се нијеси бринуо, не би се тако сринуо. Као укор дебелу чоеку. У Црној Гори.

1020. Да се овђе гуцало, не би се овђе пуцало. Казала Циганка, кад су је прекорили што је изјела скоруп који је искала да намаже испуцане усне.

1021. Да се прекрсти обадверучке. *Ј. П.*

1022. Да си жив и здрав!

1023. Да си јабука, да те у њедра метне! да си цвијет, да те за капом носи! Говори обично Циганка кад врачајући казује коме како га ко милује.

1024. Да си као што и јеси! Као благосов у шали.

1025. Да си поштен! Рече се обично ономе који на питање одговори како му је име и. п.

1009. Дарнуо му у зјеницу.

1010. Даровна рука сиромашка мајка.

1011. Даровноме коњу зуби се не гледају. У Црној Гори. Гледај: Поклоњеној се кобили у зубе не гледа.

1012. Да сам га на уста родила (ударила бих га). Рече се за дијете кад што скриви.

1013. Да сам јуче умр̏о, не бих то данас чуо.

1014. Да седло с неба падне, мене би кускуни око врата заврзли (тако сам несрећан).

1015. Да се за зелен бор хватим, и он би се зелен осушио.

1016. Да се играмо разлаза (у игри).

1017. Да се није мама уздала, не би се ни удала. Или:

1018. Да се нијесам уздала, не бих се удала.

1019. Да се нијеси бринуо, не би се тако ошринуо. Као укор дебелу чоеку. У Црној Гори.

1020. Да се овђе гуцало, не би се овђе пуцало. Казала Циганка, кад су је прекорили што је изјела скоруп који је искала да намаже испуцане усне.

1021. Да се прекрсти обадверучке. *Ј. П.*

1022. Да си жив и здрав!

1023. Да си јабука, да те у њедра метне! да си цвијет, да те за капом носи! Говори обично Циганка кад врачајући казује коме како га ко милује.

1024. Да си као што и јеси! Као благосов у шали.

1025. Да си поштен! Рече се обично ономе који на питање одговори како му је име и. п.

1037. Даће Бог гаће, али не знам кад ће.

1038. Да ћемо се поклат' као Лужани. У Брдима. Приповиједа се да су онамо у пољу које се зове *Бритвићи* негда сједили *Лужани*, који су се између себе поклали и затрли и раселили.

1039. Даћу му брус.

1040. Даћу му што виси преко два.

1041. Да чоек у кућу доноси вилама, а жена из куће да избацује иглом, нема ништа (од те куће).

1042. Да што ми ти да што? У Бачкој и у Сријему. Гледај: Што ми ти је за што.

1043. Два ата на једним јаслима не могу бити.

1044. Два без душе трећи без главе. Кад се двојица против кога закуну, он је пропао.

1045. Два вечера госту доста. Гледај: Гост је за три дана.

1046. Два дедака обадва једнака.

1047. Два краја и сриједа. Одговори се у шали кад ко запита има ли још много неурађено од каква посла.

1048. Два лоша избише Милоша.

1049. Два лешника ораху (су) војска.

1050. Два љуца камена никад добро брашно мљети не могу. Два једнако љута чоека не могу заједно бити.

1051. Два пеливана на једном конопу не могу играти.

1052. Два пута мјери, а трећи кроj.

1053. Два пут је чоек у своме вијеку весео: првом кад се ожени, а другом кад жену укопа.

1054. Двапут мјери, трећом кроj.

1055. Два се зла чоека могу свадити, ма два ручка никад. Кад кога нуде ручком, а он се изговара да је ручао.

1056. Два трећега не чекају.

1057. Два ће се зла друга свадити, а два ручка не ће. Гледај: Два се зла чоека могу свадити, ма два ручка никад.

1058. Два хајдука девет капетана. Хајдуци овђе значе пандури или четници, као што се обично у војводству говори.

1059. Двије слане, трећа киша.

1060. Двије се рибе на једној ватри пеку, па једна другој не вјерује.

1061. Двије смрти не чекају, а једна не мањка.

1062. Двије те воље, ка' и кадију леђу зобат'. Мјесто *те* ја бих рекао *ти*; али сам тако чуо у Црној Гори од више људи; да ли се не мисли: двије те воље гоне?

1063. Двије ти воље, а четири ћуди (па чини сад како ти драго).

1064. Дебело лијепо, а богато мудро. Дебело је живинче, н. п. коњ, во, лијепо: а богат је чоек мудар, ако је и луд.

1065. Дебело месо као сир.

1066. Дебело (прасе) као наливак.

1067. Дебео као тенац. Рече се дебелу чоеку. У Рисну.

1068. Дебло али узебло. Каже се за чоека који је на очима велики и пун а у себи слаб.

1069. браће (а) једне гаће.

1070. Девете пећке жарило. Гледај: Моја баба и његова баба двије рођене бабе.

1071. Девети у плугу. Не значи ништа.

1072. Деветога (мјесеца) биће јој лакше. Каже се болешљивој жени за коју се мисли да је трудна.

1073. Девет чапара има на образу. У Црној Гори. Гледај: Кожа му је на образу као џон.

1074. Девојка је одир кући (т. ј. све однесе, поотима од куће).

1075. Девом вила а невом гњила.

1076. Деде комшија, учини и мени један пут оо! Рекао Нијемац Србину, кад су пили заједно па Србин све препуњао своју чашу и говорио: оо!

1077. Делија се ликом опасала,
А још пита ђе је љепше вино.

1078. Дере га као вола у купусу.

1079. Дерем ногавицу, па крпим тур. Кубурим.

1080. Дере се уз туђа носила. Кад ко без узрока жали за туђом ствари.

1081. Деспет баби душу губи. У Котору.

1082. Дигни магарету клашње, магарету лашње.

1083. Дигни ногу! Кад ко мокри пред људима, и значи да учини са свијем као псето, кад се и онако већ не стиди.

1084. Дигни се, тако се не мучио као они што мећу воду у вино! У Крголама овако заклињу вола кад падне под рало.

1085. Дијете по анђелу говори. *М. Шкр.*

1086. Дјеловина као пољевина. *М. Шкр.*

1087. Дјеца су невјерна дружина. Јер само једу и троше, а ништа не помажу. У Рисну.

1088. Дјеца су сухи грăд. Сиромаху су чоеку честа ђеца тако на досаду какогођ да га највећи град — сухи, т. ј. чист, сам, без кише — бије. у Дубровнику.

1089. Длака ме држи (да не учиним то и то).

1090. Длака по длака, ето бјелача; зрно по зрно, ето погача (капља по капља, ето Морача)! У Црној Гори. Мјесто *ето бјелача* у Котору сам чуо: *чини бјелачу* и т. д.

1091. Длаку на четворо цијепа. Кад ко што до најпошљедње ситнице истражује.

1092. Добар вече! Гледај: Добра ти срећа!

1093. А. Добар вече.
Б. Узјао на магарече (кад когод рекне добар вече у невријеме, само шале ради).

1094. Добар глас далеко иде, а зао још даље.

1095. Добар гласе, на зло ли ме напасе! Кад ко са свога доброга и великога имена допадне какве муке.

1096. Добар еспап ласно купца нађе.

1097. Добар је Бог (али су и ђаволи јаки)! Чоек се узда у Бога и у правду, али и непријатељи кашто учине напротив.

1098. Добар као добар дан у години.

1099. Добар коњ или ће охронути, или оћоравити.

1100. Добар поп до смрти се учи.

1101. Добар починак да вам Бог да!

1102. Добар се коњ и у штали нађе.

1103. Добар сир, него штета што је у пасјој мјешини.

1104. Добио као чела на брусу.

1105. Добио реп. Говори се ружно за њим.

1106. Добиће на оном свету издрте опанке. *Ј. П.*

1107. До Бога и до моје душе.

1108. До божића: Краљевићу Марко!
Од божића: Јаох моја мајко! Гледај:

1109. До божића није ни глади ни зиме. У Боци.

1110. Добра коб! У крајини Неготинској и горе уз Тимок рече један од двојице људи кад се на путу сретну — *скобе* — место: *помози Бог!*

1111. Добра овца много не блеји, али много вуне даје.

1112. Добра ријеч не коштује новаца. За то је не треба изоставити, па ако помогне, добро; ако ли не помогне, нема штете. У војводству.

1113. Добра ти срећа! Одговори се у Црној Гори кад ко назове Бога, т. ј. кад ко рече: *Добро јутро!* или: *Помоз' Бог!* или: *Добар вече!* У Србији се место овога одговори: *Бог ти помогао!* или: *Бог ти добро дао!* или: *Да' Бог добро!* или: *Добро ти Бог дао!*

1114. Добре ви сиједе! Кад се дође људима који сједе; а они одговоре: *Добра ти срећа!* или *Добро дошао!* У Црној Гори. Гледај: Добра коб! и:

1115. Добре ходе! Рече се, кад ко кога сретне или стигне, место: *Помага Бог!* Или: *Добро јутро!* А онај одговори: *Добра ти срећа!* У Црној Гори и у приморју.

1116. Доброга је пастира (посао) овце стрићи, а не дерати.

1117. Доброг је вина и киселица добра.

1118. Добро дошао кад те ђаво донио!

1119. Добро зврчи — реку за попа који добро поје. У Грбљу. *М. Шкр.*

1120. Добро је и у паклу имат' пријатеља. Гледај:

1121. Добро је (каштo) и ђаволу свијећу запалити. Некаком чоеку, који је дању ђаволу свијећу запалио, дође ђаво у сну, и запита га шта ће да му да за то, а чоек одговори да му каже ђе има новаца у земљи. Онда га ђаво изведе у дуго и широко равно поље, ђе нема ни трна ни грма, па на једном мјесту пруживши руку у земљу, рече: „Ево овђе има закопан пун казан дуката, него сјутра дођи с колима, те га ископај и носи кући". Чоек обазревши се око себе и вивши да је то мјесто у равну и широку пољу без и каква знака тешко запамтити и погодити, запита ђавола: „Како ћу ја то мјесто сјутра познати и наћи?" а он му одговори да се онђе онереди. Чоек ђавола послуша, али кад се у том прене, а то се он у постељи онередио у гаће. — Ова приповијетка показује да народ мисли да слабо помаже ђаволу свијећу палити.

1122. Добро је (каштo) и паметну жену послушати. Некакав Херцеговац запитао кадију ваља ли жену послушати, а кадија му одговори да не ваља; онда Херцеговац настави: „Моја жена јутрос бјеше навалила да ти понесем један ћуп масла; но сам ја мећер добро учинио што је нијесам послушао". Онда кадија рече: „Добро је каштo и паметну жену послушати".

1123. Добро је ласно дођерати и на руку окренути. Ово се највише говори за жену и за остале млађе.

1103. Добар сир, него штета што је у пасјој мјешини.

1104. Добио као чела на брусу.

1105. Добио реп. Говори се ружно за њим.

1106. Добиће на оном свету издрте опанке. *Ј. П.*

1107. До Бога и до моје душе.

1108. До божића: Краљевићу Марко!
Од божића: Јаох моја мајко! Гледај:

1109. До божића није ни глади ни зиме. У Боци.

1110. Добра коб! У крајини Неготинској и горе уз Тимок рече један од двојице људи кад се на путу сретну — *скобе* — мјесто: *помози Бог!*

1111. Добра овца много не блеји, али много вуне даје.

1112. Добра ријеч не коштује новаца. За то је не треба изоставити, па ако помогне, добро; ако ли не помогне, нема штете. У војводству.

1113. Добра ти срећа! Одговори се у Црној Гори кад ко назове Бога, т. ј. кад ко рече: *Добро јутро!* или: *Помоз' Бог!* или: *Добар вече!* У Србији се мјесто овога одговори: *Бог ти помогао!* или: *Бог ти добро дао!* или: *Да' Бог добро!* или: *Добро ти Бог дао!*

1114. Добре ви сиједе! Кад се дође људима који сједе; а они одговоре: *Добра ти срећа!* или *Добро дошао!* У Црној Гори. Гледај: Добра коб! и:

1115. Добре ходе! Рече се, кад ко кога сретне или стигне, мјесто: *Помага Бог!* Или: *Добро јутро!* А онај одговори: *Добра ти срећа!* У Црној Гори и у приморју.

1116. Доброга је пастира (посао) овце стрићи, а не дерати.

1117. Доброг је вина и киселица добра.

1118. Добро дошао кад те ђаво донио!

1119. Добро зврчи — реку за попа који добро поје. У Грбљу. *М. Шкр.*

1120. Добро је и у паклу имат' пријатеља. Гледај:

1121. Добро је (каштo) и ђаволу свијећу запалити. Некаком чоеку, који је дању ђаволу свијећу запалио, дође ђаво у сну, и запита га шта ће да му да за то, а чоек одговори да му каже ђе има новаца у земљи. Онда га ђаво изведе у дуго и широко равно поље, ђе нема ни трна ни грма, па на једном мјесту пруживши руку у земљу, рече: „Ево овђе има закопан пун казан дуката, него сјутра дођи с колима, те га ископај и носи кући". Чоек обазревши се око себе и вивши да је то мјесто у равну и широку пољу без и каква знака тешко запамтити и погодити, запита ђавола: „Како ћу ја то мјесто сјутра познати и наћи?" а он му одговори да се онђе онереди. Чоек ђавола послуша, али кад се у том прене, а то се он у постељи онередио у гаће. — Ова приповијетка показује да народ мисли да слабо помаже ђаволу свијећу палити.

1122. Добро је (каштo) и паметну жену послушати. Некакав Херцеговац запитао кадију ваља ли жену послушати, а кадија му одговори да не ваља; онда Херцеговац настави: „Моја жена јутрос бјеше навалила да ти понесем један ћуп масла; но сам ја мећер добро учинио што је нијесам послушао". Онда кадија рече: „Добро је каштo и паметну жену послушати".

1123. Добро је ласно дођерати и на руку окренути. Ово се највише говори за жену и за остале млађе.

1124. Добро је свашто знати, ма није све творити.

1125. Добро јутро! Гледај: Добра ти срећа!

1126. Добро ми је, и бољем се надам:
У чем ходим у томе и спавам.

1127. Добро ми је као змији на леду. *Ђ. Пр.*

1128. Добро му је као раку на угљену.

1129. Добро му је као у материну трбуху.

1130. Добро му је као црву у хрену.

1131. Добро пошли! Рече се у Шибенику мјесто: *с Богом пошао!*

1132. Добро се брзо заборави.

1133. Добро се прољеће из рана познаје.

1134. Добро се само хвали.

1135. Доброта се по свијету гласи, а на љепоту купус се вари. У Рисну.

1136. Добро ти Бог дао! Гледај: Добра ти срећа!

1137. Добро ти је Хајдару у хладу!
Нит' га коњу мухе ни обади,
Него му је помучно од глади.

1138. Добро тиши, а у главу не тичи. Рече се за чеље кад се сабирају у кошницу, и значи да их звиждећи ваља звати, а у главу од кошнице не тицати, да буду добре. У Рисну.

1139. Договор куће не обара.

1140. Договорна је најбоља.

1141. Договорна селу одговара (договорна уредба, или бесједа, или ствар). *Неки вели тако, а неки овако, пак све ништа, јер им ни једна договорна зрна боба ваљала није.* У Црној Гори.

1142. Догорео већ луч до ноката. Гледај: Кад дође зубља до ноката.

1143. До госпојине с прахом, а од госпојине с калом.

1144. До гроба: јао њој!
А од гроба: ко је мој? Кажу да тако жена мужа жали. *Њој* је мјесто *мени*: прво за то, да се *јао* не би примијенило ономе који ово говори, а друго, да би се сложило са *мој*.

1145. До гроба: леле! а од гроба: ко ће к мене? Гледај: До гроба: јао њој! —

1146. Догустило му, т. ј. дошло му до густа.

1147. Додђо је већ враг опанке. Кад се хоће да каже да су чија неваљала дјела већ на крај изишла. Гледај: Доста је ђаво опанака подђо.

1148. Дође гост па разори пост. Особито говоре калуђери по манастирима у војводству.

1149. Дође као у шуму. Рече домаћин кад му ко од куће пође, а није га ничим почастио.

1150. Дође ноћ ка' и синоћ. Рече се у Црној Гори при првоме мраку.

1151. Дођоше дивљи, па ишћераше питоме. Кад гости у чему сметају домаћима. Мјесто *ишћераше* говори се и *рашћераше*.

1152. Дозвао га на част, а посадио га за пећ.

1153. До јако је преко девет брда. Отишао је далеко. Приповиједа се како је некакав чоек дошао у земљу ђе се не лаже, па бјежећи од некога замоли људе који су купили сијено, те га сакрију под пласт, и рече им кад дође онај од кога он бјежи, и кад запита зањ, да му кажу да је прошао давно, и да је већ преко девет брда. Кад пођера

ту стигне и запита за бјегунца, људи они одговоре: „Како он рече, до јако је преко девет брда; а како ми знамо, ето га ту под пластом“ пруживши руку на пласт.

1154. До јако је ручао и ко је говеда изгубио. Кад се одоцни с ручком.

1155. Док би длан о длан ударио (т. ј. брзо, за тренуће ока).

1156. Док Бог види (у чоека) једно (добро), не да друго. Говоре у шали они који су ради да потроше оно што имају; а говори се и кад чоек што изгуби па му се оно с друге стране накнади.

1157. Док дијете не заплаче, мати га се не сјећа.

1158. Док ђевојка, дур ђевојка;
Кад невјеста, баш ни с мјеста. Гледај: Девом вила а невом гњила.

1159. Док змија змију не прождере, не може аждаха постати.

1160. Док имаш, донде и чувај.

1161. Док ја гледам мој реп, а ти твога сина гроб, нема правог пријатељства међу нама. За кућом некаквога чоека, који је имао једнога сина, дијете од неколико година, била под каменом у рупи змија, која је често излазила, те се пред рупом својом сунчала. Један пут син овога чоека узме сјекиру, те змији, која се била као удомаћила и није се од њега ни бојала, пред рупом одсијече реп; а змија се расрди те њега уједе и зада му смрт, па утече у своју рупу и престане више излазити на сунце. Пошто чоек сина свога с највећом жалости више куће закопа, и пошто му вријеме жалост мало утиша, онда дође једном змији пред рупу, и дозвавши је стане јој гово-

рити да се помире, и да излази опет пред своју рупу, и да живе у пријатељству као и прије што су, додајући да се оно већ не може поправити што је учињено. А змија му одговори из рупе: „Можемо се помирити, али док ја гледам мој реп, а ти твога сина гроб, дотле правог пријатељства међу нама бити не може".

1162. Док је Бога и добријех пријатеља, донде се ништа не ваља бојати.

1163. Док је вијека дотле је лијека.

1164. Док је Врдничке куле (н. п. тако ће бити; не ћу ни ја живљети и т. д.) У Сријему.

1165. Док је главе, биће капа.

1166. Док једне козе не легну, а друге не устану (н. п. сједићемо, т. ј. задуго).

1167. Док је дрво младо, мож' га савијати куд хоћеш.

1168. Док је зуба, биће леба. *Ђ. Пр.*

1169. Док је комада, доста паса.

1170. Док је међеду гњилијех крушака, не боји се глади.

1171. Док је мој бабо облазио, донде је кући долазио, а сад како пође на пречац, онако и заглави.

1172. Док је моје главе, биће господара.

1173. Док је на гумну (н. п. узми, или: да ти дам, и значи: док се није спремило и оставило, као жито с гумна). Мјесто *на гумну* говори се и *на вршају*.

1174. Док је среће, није штете.

1175. Док је телаца, биће и новаца. Мјесто *телаца* говори се и *оваца*.

1176. Док је аша (хаша), дотле је кућа наша.
Гледај: Од инћара нема бољег ћара,

1177. Док је чоек здрав, и вода му је слатка.

1178. Док је чорбе, доста чорболока.

1179. Док је шиба танка, треба је исправљати.

1180. Док куја репом не вине, не ће пас за њом потрчати.

1181. Доклегођ Бог (чоеку) не узме ум, не може мал.

1182. Докле жњела дотле јела. У Рисну.

1183. Докле мудри мудроваше, лудизи град примише. У Црној Гори.

1184. Докле не би коме зло, не би некоме добро.

1185. Докле некоме не буде жље, не може некоме да буде добро.

1186. Докле проси, златна уста носи,
А кад враћа, плећа обраћа.

1187. Докле ружица мирише, дотле свак је бегенише.

1188. Докле Тале захођаше,
Здраво дома дохођаше;
А кад пође у пријеко,
Донеше га попријеко.

1189. Докле ти је код мајчице,
Мирнија је од овчице;
А када се с мужем здружи,
Од аршина језик пружи. У Рисну. Или:

1190. Докле шћерца с мајком стоји,
Под косама језик гоји;
А када се с мужем здружи,
Од аршина језик пружи. У Котору.

1191. Докле трајало,
Дотле лајало;
А кад нестало,
Онда престало.

1192. Док ми је абе,
Не бојим се аге.

1193. Док не рекнеш крајцара, не мож' рећи форинта. У војводству.

1194. Док не стече, мал' не црче,
А кад стече, а он црче. Кад умре какав богат тврдица.

1195. Докопао се као ћелав капе.

1196. Док памет дође, благо прође. Мјесто *благо* рече се и *срећа*.

1197. Док пече дотле и тече (ракије). Обично је да се сваки чоек који дође на казан почасти ракијом; за то у ћекојијех, који немају много, овакови гости попију све.

1198. Док пушка не пукне, чути се не може.

1199. Док се баба довуче, свадба се провуче. Гледај: Док се нева обуче, свадба се провуче.

1200. Док се један не отеѓне, не може други да се протегне.

1201. Док се једноме не смркне, не може другоме да сване.

1202. Док се клинац испече. Каже се у шали кад који што не може да чека.

1203. Док се лисици проуче берати, оде кожа на пазар.

1204. Док се мудри намудроваше, луди се наживоваше.

1205. Док се нева обуче, свадба се провуче.

1206. Док се не намучи, донде се не научи.

1207. Док се прави не намучи, не може се криви наћи. Н. п. кад се у какоме мјесту што украде или се какво друго зло учини, пак се заокупе и муче сви људи, док се кривац не нађе.

1208. Док се чоек *(човјек)* дима не надими, не може се ватре нагријати.

1209. Док се чоек сам не осрамоти, не може га нико осрамотити.

1210. Док се чоек чува, и Бог га чува.

1211. Док смо живи радимо, кад умремо лезимо.

1212. Док смо нек смо, кад умремо нек се спомињемо.

1213. Док срце не заболи, не може око заплакати.

1214. Док су међеда навукли на крушке, отргли му уши; а док су га свукли с крушака, отргли му и реп.

1215. Док чоек с чоеком врећу брашна не изије, не може га познати.

1216. Долијао. Похвалале му се лажи. Гледај: Е лијо, сад си долијала!

1217. Доликује му, као крмачи клепетуша. *Ј. П.*

1218. Дома и у зле не манка никад. Рече се у шали кад ко навали да иде дома. Гледај: Да је кућа добра, и вук би је имао.

1219. Домаћи конат на путу не ваља ништа. У Црној Гори.

1220. Донеси собом, па сједи са мном. Говори се да калуђери по манастирима реку госту. У Боци.

1221. Донио бих ја и плећку и груди, али не даду људи (у приповијеци).

1222. До подне Алија, од подне Илија. Веле Срби закона Турскога у Босни за Илијн дан, јер га и они светкују; а тако исто кажу и за Ђурђев дан:

1223. До подне Јуре, од подне Але.

1224. До светога Луке
Куђ ти драго руке,
А од светог Луке
Тур' у њедра руке.

1225. Досјетљив као Шијак. У војводству. Сријемци, Бачвани и Банаћани зову Шијацима Хрвате, Далматинце, Бошњаке и Херцеговце.

1226. До Солуна сто сомуна, а од Солуна сто сомуна (ваља), а у Солуну су чакшире за марјаш.

1227. Доспјела Маре, завјет је.

1228. Доста блага, ал' му нема трага.

1229. Доста је било на Косову. Кад који за што вели да је доста.

1230. Доста је ђаво опанака подерао док је то и то учинио. Приповиједа се како је ђаво некаквога побратима свога све варао, и на зло наврћао, докле га није на вјешала довео, а кад га објесе онда га запита види ли што, а он му одговори да не види ништа осим једног магарца и на њему читав товар подеранијех опанака; онда му ђаво рече: Све сам ја оно подерао, док сам тебе ту вићео.

1231. Доста је кад бију. Кад се ко затеже од јела и од пића говорећи да је доста.

1232. Доста је купуса изио. Има му доста година.

1233. Доста је твога! Много чиниш којешта што не ваља. Мјесто *твога* рече се и *њезина*.

1234. Доста ће дотле воде Дунавом протећи.

1235. Доста ће дотле пустих капа остати.

1236. Доста (в. п. новаца) ка' и Балатина.

1237. Доста се хоће Богу и богату дому.

1238. До сто година ни кртицу ни меса (од нас не ће бити).

1239. До суда као кравници, а од суда као браћа (вала парци́ да буду).

1240. Дотерала орла зла година. *Ђ. Пр.*

1241. Дотле је твоје. Рече се у шали ономе који падне на земљу. У Црној Гори.

1242. До три пута Бог помаже. *А. Ст.*

1243. Дођерао до Милићева крста. У каквоме послу кад се слабо иде у напредак.

1244. Дођерао до паса (да га мртва поједу, као стрвину, т. ј. осиромашио или оболео).

1245. Дођерао до торбе (до прошње).

1246 Дођи коме хака главе.

1247. Дођи на опухано, т. ј. пошто други што изједу или покупе.

1248. Дођи ће Видов дан (виђећемо ко је вјера, ко ли је невјера).

1249. Дођи ће враг по своје.

1250. Дођи ће вранац у тијесан кланац.

1251. Дођи ће и мени божић.

1252. Дођи ће и њему зло јутро.

1253. Дођи ће и њему окончање.

1254. Дођи ће и њему црн петак.

1255. Дођи ће плата на врата.

1256. Дођ' ће кока на сједало.

1257. Дођ' ће коса до бруса. Мјесто *до бруса* говори се и *до камена*.

1258. Дођ' ће овца на солило.

1259. Дођ' ће сунце и пред наша врата.

1260. Дођ' ће тиква на воду.

1261. Дохватио би с неба таране (тако је висок)

1262. Доцкан је онда штеђети кад нестане.

1263. Доцкан, куме, по подне у цркву.

1264. Дочекаће маца врапца на стожеру.

1265. Дошао гост на голу кост.

1266. Дошао му луч до ноката.

1267. Дошао на грушалине, рече се као подсмијеха ради.

1268. Дошао онда кад и мој отац из гроба!

1269. Дошли гости, да оглођу кости. Гледај: Ко месо изије, ваља и кости да глоће.

1270. Дошли смо и ми зли и опаци, па и бријеме. Кад се ко тужи на зла времена. У Боци.

1271. Дошло до густа (до невоље).

1272. Дошло ми је хака главе (н. п. то и то, т. ј. тако ми досадило да сам већ готов умријети).

1273. Дошло му срце на мјеру.

1274. Драго је сам себи најприје врат сломио. Који свашто чини без и каква другога узрока, него само што му је тако *драго*. У Црној Гори.

1275. Дрво украј пута одмах насјечено.

1276. Дрва у шуму носити.

1277. Дрво наслања а човек на човека.

1278. Дрежди као (гладан) коњ за празним јаслима.

1279. Дријема као кобила пред сувачом. У војводству.

1280. Држати јалову краву и сахат то је све једно. Гледај: Ко нема спахије нека купи сахат.

1281. Држи га као мало воде на длану.

1282. Држи га као очи у глави.

1283. Држи га у шкрипу. Не да му се маћи по вољи.

1284. Држи као да су му руке вештане.

1285. Држим врапца, чекам сокола.

1286. Држи ријеч ка' и решето воду.

1287. Држи се главе, а махни се ногу. Иди господару, а прођи се млађијех.

1288. Држи се (*кога или чега*) као пијан плота.

1289. Држ' се зуб'ма за вјетар. Каже се у шали кад ко падне или посрне.

1290. Држ' се, куме, зида. Рече се у шали пијану чоеку.

1291. Држ' се лежећи. Рече се у шали ономе који падне.

1292. Држ' се нова пута, стара пријатеља.

1293. Држ' се плота, Вукота! Говори се страшљивцу, а и пијану чоеку кад посрће.

1294. Држ' се, прође *(прохо)*, на свадби сам била! Кад ко послије какве части једе наново.

1295. Дрхће као прут (н. п. чоек од зиме).

1296. Дрхће (од страха) као фуруна. Кад се хоће да каже да се ко кога не боји ни мало.

1297. Дркћу му руке, као да је туђ аманет појео.

1298. Други дан друга навака. Што други дан треба — за јело — то ће Бог дати. Ово је доста налик на оно што Христос каже: „Не брините се дакле за сјутра; јер сјутра бринуће се за се". Мат. VI. 34.

1299. Другоме хатер, а себи затер (учинити). *Затер* је начињено према *хатер*, а у говору кад би се говорило, било би *затар* од *затрти*.

1300. Другом на вољу, а себи невољу (учинити).

1301. Друг ти зрцало, а сермија памет.

1302. Дуга болест смрт готова.

1303. Дуга ноћ као у очи божића. Јер се онда једва чека кад ће сванути.

1304. Дуга ноћ (као) царева година. Каже се зими кад су ноћи дугачке.

1305. Дугачко, као вреочка молитва. Вреоци су село у нахији Биоградској, и слушао сам, ђе се о Вреочанима којешта друго приповиједа, али о молитви њиховој нијесам приповијетке чуо. Гледај: Отегни, као Церовљани оје.

1306. Дуг дан и покладе (и онда се још може удати и оженити).

1307. Дуг дан (као) царева година. Каже се љети кад су дани дуги.

1308. Дугих руку. Хоће да украде.

1309. Дуг је зао друг.

1310. Дуг неплаћен гријех неопроштен.

1311. Дуговјечно непромјенито! (кад се коме што честита).

1312. Дужан је и косом на глави.

1313. Дужан кесе не веже.

1314. Дужи освануо! Клетва псету, и значи да цркне ноћу, да се отегне.

1315. Дуни, јуже, нек се бабе пруже!

1316. Дуни, јуже, по божићу пете,
Не хвала ти кад буде девете (нељеље).

1317. Дунула ћорава Анђелија. *Ј. П.*

1318. Духа као крмак на сјекиру.

1319. Душа је благо, не знам (*нијесам видјео*, или *не могу рећи*). Кад кога питају да што посвједочи што он не зна, а криво не ће да каже. Мјесто *душа је благо* говори се и *душа вала*.

1320. Душа једна врата има.

1321. Душа му у носу стоји (готово умрло).

Ђ.

1322. Ђаволу пакла не мањка.

1323. Ђаволља маштанија.

1324. Ђаво није да се не поправи, а анђео није да не погријеши (кад се моли за каква крива човјека).

1325. Ђаво ни оре ни копа, већ све о злу мисли и ради.

1326. Ђаво растовара на вељи стог. Ко много има онај и добија.

1327. Ђаво си ти кад се натрћиш. Рече се у шали кад се ко гради одвише паметан.

1328. Ђак изгуби попу ручак. Што је он пошао с попом, па кад их чоек виђео, учинило му се много частити двојицу; а да је био поп сам, частио би га.

1329. Ђаче, по себи знанче. Кад ко за другијем говори зло, па ко хоће да му каже да он то зна по себи, т. ј. што је сам онаки.

1330. Ђачина као и бачина. У Хрватској.

1331. Ђе велика звона звоне ту се мала не чују.

1332. Ђе вељиги коњи играју малијема трбуси пуцају. У Грбљу.

1333. Ђевојачког села нигђе нема. Свакој ће вријеме доћи да се уда.

1334. Ђевојка је свака као камени мост. *М. Шкр.*

1335. Ђевојка мала или велика, једнако јој се хоће сватова.

1336. Ђевојка се сватовима нада,
Удовица нада и не нада,
Стара баба заиста не нада.

1337. Ђевојке расту ка' и зла трава.

1338. Ђевојке су ископ али част кући. Јер кућу затиру својом удајом, али се с њима опет стеку пријатељи, којима се чоек дичи.

1339. Ђевојку лице удаје.

1340. Ђе га није на скуту није га ни на путу. Ђе нема малога ђетета да се држи у рукама и отхрањује онђе нема ни великога за посао какав. У Рисну.

1341. Ђе га није нека су му љепше, а ђе га је ту му очи биле. Овако је препоручивао један Црногорац Которанину за гаће кад је за другога куповао. *М. Шкр.*

1312. Дужан је и косом на глави.

1313. Дужан кесе не веже.

1314. Дужи осванус! Клетва псету, и значи да цркне ноћу, да се отегне.

1315. Дуни, јуже, нек се бабе пруже!

1316. Дуни, јуже, по божићу пете,
Не хвала ти кад буде девете (нећеље).

1317. Дунула ћорава Анђелија. *Ј. П.*

1318. Духа као крмак на сјекиру.

1319. Душа је благо, не знам (*нијесам видео*, или *не могу рећи*). Кад кога питају да што посвједочи што он не зна, а криво не ће да каже. Мјесто *душа је благо* говори се и *душа ваља*.

1320. Душа једна врата има.

1321. Душа му у носу стоји (готово умро).

Ђ.

1322. Ђаволу пакла не мањка.

1323. Ђаволја маштанија.

1324. Ђаво није да се не поправи, а анђео није да не погријеши (кад се моли за каква крива човјека).

1325. Ђаво ни оре ни копа, већ све о злу мисли и ради.

1326. Ђаво растовара на вољи стог. Ко много има онај и добија.

1327. Ђаво си ти кад се натрћиш. Рече се у шали кад се ко гради одвише паметан.

1328. Ђак изгуби попу ручак. Што је он пошао с попом, па кад их чоек виђео, учинило му се много частити двојицу; а да је био поп сам, частио би га.

1329. Ђаче, по себи знанче. Кад ко за другијем говори зло, па ко хоће да му каже да он то зна по себи, т. ј. што је сам онаки.

1330. Ђачина као и бачина. У Хрватској.

1331. Ђе велика звона звоне ту се мала не чују.

1332. Ђе вељизи коњи играју малијема трбуси пуцају. У Грбљу.

1333. Ђевојачког села нигђе нема. Свакој ће вријеме доћи да се уда.

1334. Ђевојка је свака као камени мост. *М. Шкр.*

1335. Ђевојка мала или велика, једнако јој се хоће сватова.

1336. Ђевојка се сватовима нада,
Удовица нада и не нада,
Стара баба заиста не нада.

1337. Ђевојке расту ка' и зла трава.

1338. Ђевојке су ископ али част кући. Јер кућу затиру својом удајом, али се с њима опет стеку пријатељи, којима се чоек дичи.

1339. Ђевојку лице удаје.

1340. Ђе га није на скуту није га ни на путу. Ђе нема малога ђетета да се држи у рукама и отхрањује онђе нема ни великога за посао какав. У Рисну.

1341. Ђе га није нека су му љепше, а ђе га је ту му очи биле. Овако је препоручивао један Црногорац Которанину за гаће кад је за другога куповао. *М. Шкр.*

1342. Ђегођ кокот попијева онђе свашта има. Међу људима се свашта налази и догађа.

1343. Ђегођ се крава води, дома се тели. У Кривошијама.

1344. Ђе двоје говори ту је трећи кост у грлу.

1345. Ђе двоје дише треће се пише. Каже се за мужа и жену. Гледај:

Ђе се двоје ваљају
Трећему се надају.

1346. Ђе ђаво не може што свршити онђе бабу пошаље.

1347. Ђе зуб боли ту и језик бјежи.

1348. Ђе је било ово онђе још има. Некакав Турчин зликовац заиште на конаку да му се донесе меда. Кад домаћин каже да меда нема, он га стане бити, да му нађе макар најмање наврх кашике лијека ради. Кад му домаћин наћеран бојем донесе мало меда у кашици (ваља да од онога што је био оставио, да храни кошнице преко зиме), он га стане бити на ново, да донесе више, говорећи: Ђе је било ово онђе још има.

1349. Ђе је боље вуку него у Раковцу? Ваља да је Раковац некаква планина или поток, као што се један у Тршићу зове.

1350, Ђе је браће ту је и дијела. Више људи више урадити могу.

1351. Ђе је више репова ту је мање глава. Кад сваки хоће да заповиједа.

1352. Ђе је више ту претеже. Гледај: Теже претеже.

1353. Ђе је гладно ту је и хладно.

1354. Ђе је ђевојака биће и ђетића.

1355. Ђе је магла пањ извалила? (Рече се у шали као варајући онога коме се говори).

1356. Ће је много бабица килава су ђеца.

1357. Ће је много маја ту је мало јаја.

1358. Ће је много радости ту има и жалости.

1359. Ће је образ ту је и душа. Што је срамота то је и грјехота.

1360. Ће је папра доста и коприве се папре.

1360. Ће је речено да буде стечено. На вјеридби напијају овако, и значи: што је уговорено, да се сврши. У Рисну.

1361. Ће је свадба да си делибаша,
Ће је софра да си долибаша.

1362. Ће је село без паса лако је ићи без штапа.

1363. Ће је слама ту је слава. Мушкатировић мисли да је ово Бачка пословица, али ја мислим да је и општа Српска; јер може бити да се овђе мисли и на оно што се слама о божићу простире по кући, а и о крсним именима простире се пријатељима да спавају и у зимно доба не може кућа ласно да се мете, него се слама једнако види по њој.

1364. Ће је слога ту је и Божиј благослов.

1365. Ће је сова излегла сокола? Гледај: Ће је врана излегла сокола?

1366. Ће је срећа ту је и несрећа
(Ће несреће ту и среће има).

1367. Ће је страх онђе је и стид. Гледај: Ће нема страха нема ни стида.

1368. Ће је стрвина тамо се (и) пси купе.

1369. Ће је танко онђе се и кида. Или:

1370. Ће је танко онђе и пуца.

1371. Ће је твоја длака ту је наша глава. Све ћемо чинити за тебе. Понајвише народ говори својијем старјешинама.

1372. Ђе је тор ту и мор. Ђе има онђе и умире.

1373. Ђе је шенлук, нек и ала гори. Ваља да је негђе на некаквом весељу запаљена ала.

1374. Ђе кога боли онђе се и пипа.

1375. Ђе кога сврби онђе се и чеше.

1376. Ђе кога тишти то он најбоље зна.

1377. Ђе који ниче ту се и обиче.

1378. Ђе кокот попијева, онђе свашта има (т. ј. међу људима свашта бива).

1379. Ђе ко мре онђе се и копа.

1380. Ђе ко никао ту обикао. Или:

1381. Ђе ко никне ту се и обикне.

1382. Ђе косови суде. У шуми, ђе нема никаква суда.

1383. Ђе курјак стрвину изије онђе се често ваља. Мјесто *стрвину* рече се и *јагње*.

1384. Ђе кучак лоче ту и лаје. У Рисну.

1385. Ђе лажа омркла ту и осванула..

1386. Ђељај колац као ти и отац. Гледај: Плети котац као ти и отац.

1387. Ђе марјаши звече философи муче. У војводству.

1388. Ђе мишљах масла јест ту ме има пас иђест. *М. Шкр.*

1389. Ђе мишљах масло изјест' пас ме закла. Гледај: Откуд сам се надао да ме сунце огрије одонуд ме лед бије.

1390. Ђе могу двојица може и трећи (н. п. јести).

1391. Ђе му је бан ту и стан. Нема ни куће ни кућишта, него туђ слуга.

1392. Ђе нема маленог нема ни големог (ђетета).

1393. Ће нема ограде, по злу иде баштина.

1394. Ће нема парца нема ни суца.

1395. Ће нема страха нема ни стида.

1396. Ће није браће ту није ни дијела.

1397. Ће није добријех ту нема ни добра.

1398. Ће није жене онђе није ни куће.

1399. Ће није мачке ту и миши коло воде.

1400. Ће није мачке ту су и миши господари.

1401. Ће није оца није ни лонца.

1402. Ће није паса ту вуци урличу.

1403. Ће није сваће ту није ни мира.

1404. Ће ово пада рђа не пада. Кад ко каку дебљину једе, па му ко рече да то није добро.

1405. Ће очи гађају ту и памет.

1406. Ће очи гледају ту је и памет у послу.

1407. Ће пас лоче ту и лаје.

1408. Ће сам сам ту ми (је) стан.

1409. Ће свиња сало тече ту и оставља.

1410. Ће се гођ говна вршу, он је стожер.

1411. Ће се гођ кравица води, дома се тели.

1412. Ће се гођ пасло, дома се нашло.

1413. Ће се гођ пуши онђе ватре има.

1414. Ће се двоје ваљају
Трећему се надају. Гледај: Ће двоје дише треће се пише.

1415. Ће се ко не сије нека не ниче.

1416. Ће се коњи играју (онђе) магарци мртви падају.

1417. Ће се куца ту и пуца.

1418. Ђе се не једе и не пије ту љубави нема.

1419. Ђе се пије примакни се, ђе се бије одмакни се. У Кривошијама.

1420. Ђе се п..и, не да се клањати. Ђе се људи не слушају не помаже ништа паметно заповиједати ни казивати. Пошто Турчин узме авдес да клања, ако пусти вјетар или чује да то други ко учини, већ му је онај авдес покварен, пити може клањати, док се наново не умива. Исто је тако у Турака обичај кад дуванџија пуши па чује кога ђе пусти вјетар, да ону лулу истресе, и наново да је напуни. Приповиједа се да је негђе у Аустријскоме царству на граници отишао Турчин к обрштеру да се тужи на некаква чоека, који га је пред каваном тако наћерао, те је неколике луле истресао једну за другом. Обрштер не знајући с Турчином говорити, посади га у соби, те сједне, а каплара пошаље по толмача. Турчин како сједне, одмах по обичају своме напуни лулу и запали; обрштер пак ходајући по соби учини ону исту погрјешку за коју је Турчин дошао на тужбу. Чувши то Турчин одмах удари лулом о патос и као опржен скочи да иде псујући и говорећи да ту нема суда, кад судија чини оно за што је он дошао да се тужи. Обрштер пак не знајући шта би Турчину у један пут, те се тако расрди и хоће да иде не разговоривши се с њим, ухвати га говорећи му да причека још мало, сад ће толмач доћи. У тај исти час дође толмач, и обрштер дознавши шта је и како је, није се могао од смијеха уздржати; али по том умири Турчина говорећи му да то у овоме царству није таква погрјешка као у Турској, и да њега тако муче вјетрови да се радује кад то може учинити и т. д.

1421. Ђе се старији не чују ту Бог не помаже.

1422. Ђе се хиљада добије, стотина се може поклонити.

1423. Ђе се чоек не запоти али не препрти, свакако му је лако. У Црној Гори.

1424. Ђе се чује нек се купи! Кад се ђеца играју купе, пак кад које добије онда ударивши руком или треснувши оно ђе су му ораси, рече.

1425. Ђе си био? — Нигђе. — Шта си чинио? — Ништа.

1426. Ђе си пјевао љетос пјевај и зимус. Казале чеде бумбару, кад је био дошао да презими код њих, па га питале шта је љети радио те се није за зиму старао, а он рекао да је пјевао.

1427. Ђе си ту си.

1428. Ђе су данци ту су и лијеци. Док чоек још има дана да живи, ласно му је лијек наћи.

1429. Ђе су кола мудрости ту су двоја лудости.

1430. Ђетао у кљуну нађе (зло; чује га ловац ђе кљује па га довреба и убије).

1431. Ђетету подај, а не обреци никад, као ни Турчину.

1432. А. Ђе ти је син?
Б. Отишао у Зворник да се закадија.
А. Па шта ради сад онамо?
Б. Тимари коње код Али-бега.

1433. Ђе ти кажу много, мали кош носи.

1434. Ђетићу није кам врх главе.

1435. Ђетлићи с језика гину (јер их по кликтању налази ловац).

1436. Ђе ће крушка но под крушку?

1437. Ђеца, будале и пијани правду говоре.

1438. Ђеца се чуде свачему, а људи ничему.

1439. Ђеца су као роса (ако их и има много, одмах могу помријети).

1440. Ђеца су невјерна војска. Јер само једу и троше, а слабо помажу.

1441. Ђе Цигани пију онђе је добро вино. У војводству.

1442. Ђецу ми рани, а крух ми штеди.

1443. Ђе чоек ниче ту и обиче.

1444. Ђешто и слијепац напипа.

1445. Ђипа као (и) помаман.

1446. Ђипала на њега и хала и врана. Сви устали нањ.

1447. Ђурђев данак хајдучки састанак,
Митров данак хајдучки растанак.

1448. Ђурђев дан је љетни светац.

Е.

1449. Ево моје главе! Кад ко што доказује или се правда за што, и значи: ако не буде тако убиј ме.

1450. Ево муж ево власт, ево син ево страх. *М. Шкр.*

1451. Еда Бога и среће.

1452. Е лијо, сад си долијала! У некакој земљи огласи се лажљив врач. Цар од оне земље дозове га преда се и изнесавши у завезаној врећи лисицу, рече му: „Ако погодиш шта је у тој врећи, прави си врач, и не ћу ти ништа; ако ли не погодиш, погубићу те“. Онда он замисливши се мало рече

сам себи: „Е лијо, сад си долијала!“ Чувши то цар одмах повиче: „Погоди, лисица и јест!“ И тако га отпусти као правога врача.

1453. Есап ћитап
Торба и штап. Кад су новци само у тефтеру — н. п. вересија, то је готова прошња.

1454. Е, секо, Бог је пандур (одговорила некаква жена у Сријему, кад јој је друга рекла: Ласно је тебе, секо, твој је муж пандур).

1455. Ето поља, а ето коња. Да се огледамо ко је јачи.

1456. Ето ти г.... на носу, утри се (кажу особито дјетету и млађему, који се чему зачуди, да не би оно урекао чему се зачуди; *види*: Зачудио се пребијеној голијени).

Ж.

1457. Жали, Боже! (н. п. *толике муке, толикијех новаца* и т. д.) Кад се што узалуд потроши. Мјесто *Боже* рече се кашто и *Бог*.

1458. Жали, Боже, три оке сапуна, што поарчи була на Арапа.

1459. Жали ме жива а немој мртва.

1460. Жалосна и невољна ласно је расцвијелити.

1461. Жао ми је да не ће моћи ни вела сјекира распртит — овако се рече кад је какав мучан посао међу њима. *М. Шкр.*

1462. Жао ти је жао ми је. Као што је теби сад жао кад сам ти зло злијем вратио, тако је и мени било жао кад си ми га учинио.

1463. Ждере као хала. Кад ко нагло једе.

1464. Ждере као шашка.

1465. Жедан коњ воде не пробира.

1466. Жедан коњ мутну воду не гледа. *Ђ. Пр.*

1467. Жедна преко воде превести (преварити кога).

1468. Жежен кашу хлади.

1469. Жена је (тврда од смрти) као мачка (јер се говори да је мачку врло тешко убити). Гледај: У жене има девет душа.

1470. Жена је кућа и бескућа. У Грбљу. *М. Шкр.*

1471. Жена је кућа и раскућа.

1472. Жена мужа коротује толико колико ври земљана пињата кад се с огња дигне. У Боци.

1473. Жена мужа носи на лицу, а муж жену на кошуљи. Ако је муж жени добар она је здрава и весела, а ако је жена вриједна муж лијепу и чисту кошуљу носи.

1474. Жена се узда у плач а лупеж у лаж.

1475. Жена ће само ону тајну сачувати коју не зна.

1476. Жене се бију чибуком а људи ножем али пушком. У Црној Гори.

1477. Жене су да зборе а људи да творе. Жене само говоре, а људи могу творити.

1478. Жени га да не пјева. У Дубровнику. Гледај: Ожени се, стаће ти волак на ногу.

1479. Женио би се и ја и Мија, али нема крува ни вина. *Ј. П.*

1480. Жени сина кад хоћеш, а кћер удаји кад можеш. Ја мислим да ова пословица није стара,

и да је постала у Аустријским државама, јер је у Србији и данас још лакше кћер удати него сина оженити.

1481. Жени сина отклен знаш, а удај шћер куд можеш.

1482. Женити се млад рано је, а стар доцне је.

1483. Жени чоека да не плахује. У Дубровнику.

1484. Женски донос празни донос.

1485. Женски посао приложак од меса (ништа).

1486. Женско је љето послије Петрова дне.

1487. Жену и издерану капу ласно је стећи.

1488. Жену, пушку и коња може чоек показати, али у наруч не давати.

1489. Жену с одра да му поиште, дао би му. Кад се казује да се ко кога врло боји. У Црној Гори.

1490. Жесток као жеравица. Каже се луту чоеку, а и коњу.

1491. Жесток као змија између госпођа (ваља да кад се спрема да иде са земље).

1492. Жива жељо кукурузна пројо *(прохо)*!

1493. Жива жељо подгријана чорбо!

1494. Жива стока мртав трговац, мртва стока жив трговац (јер жива стока хоће да једе, па ако се одмах не прода трговац је пропао).

1495. Жива ти је мати. Кад ко стигне баш када хоће да се једе. Мјесто *маги* говори се и *шуница*.

1496. Жив био! Кад ко пољуби кога у руку.

1497. Живи Бога хвале.

1498. Жив и здрав дерао, на бољу промијенио (под њом те глава не заболјела)! Честитање

ономе који обуче што ново. Ђекоји још додаду: *Колико у њој жичица толико ти годиница!*

1499. Живи као бег на Херцеговини (добро).

1500. Живи као бубрег у лоју.

1501. Живи као и свирац (добро; јер свирац иде по свадбама и по другијем весељима, те свира и части се). У војводству.

1502. Живи као ничиј пас насред сокака.

1503. Живи као трут. *Ј. П.*

1504. Живина га јела! Клетва. Мјесто *јела* говори се и *точила*.

1505. Живина га расточила!

1506. Живи паски, а спава на голој даски. Да није *паски* казало би се *на дасци*.

1507. Жив ми Тодор да се чини говор. Кад се што говори у беспослицу.

1508. Живот му од Бога.

1509. Жив се посветио. Кад је ко сух и жут у лицу.

1510. Жив ће чоек све учинити. Тако се више ваља старати за живот и за здравље него и за какав посао.

1511. Жиле се коријена држе. Треба се старјешине држати.

1512. Жи ми очи па у очи (у Боци). Кад се каже коме што управо у очи. *Жи ми* мени рекоше да је мјесто *живе ми*; али да ли није *жими* очи, т. ј. *стисни*, као што се говори *ожимати*: и онда би значило: *зажмури* па кажи у очи.

1513. Житни купац и ђевојачки отац не могу срећни бити. Ђевојачки отац зна се за што, а житни купац ваља да за то што је грјехота трговати оном ствари без које се не може живљети?

1514. Жље месу без меса. *М. Шкр.*

1515. Жуљи га да плати, ако и не би хтио (као да би га новци жуљили, па гледа како ће их се опростити).

1516. Жуто као восак.

1517. Жутокосан и билобркан, од сто добар један. *Л. Ст.*

1518. Жут посао! Зло, рђаво.

З.

1519. Забада трн у здраву ногу.

1520. За Бога просити, а за душу дијелити (није право).

1521. Забоље и одоље.

1522. Забости папак у ледину. Побјећи.

1523. Забринуо се као курјак у јами. Гледај: Стиди се као курјак у рупи.

1524. Заборавио сам и (за) своје име. Или:

1525. Заборавио сам и име како ми је.

1526. Забринуо се као јемин о Марту (јер се о Марту мијењају јемини).

1527. Забунио се као Циганин у луку. Ваља да кад су га, као што се приповиједа, нашли ће краде лук, пак га запитали што то чини, а он одговорио да не чупа лук да краде, него се ухватио зањ да га вјетар не обори на земљу, па се лук сам ишчупао из земље. А кад га господар од лука запита: „а што ти је то у торби?“ из које су вирила пера од покраденога лука, он видећи да се

већ нема куда одговори: То зло и јест што је у торби.

1528. Завадио би два ока у глави (такови је плеткаш).

1529. Завио се (у постељи) као породиља.

1530. Завиримо и ми њему под кошуљу. Показаће се и његови трагови.

1531. Завукао се као црвљив пас (у коров).

1532. Завукао се црв у ротkву, а до њега репа.

1533. Заглавио негђе. Пропао, погинуо.

1534. Загледао се као теле у шарена врата.

1535. За госом! Кад вије чије псето; јер кажу да то слути на пустињу или да ће неко умријети.

1536. Загрепости (н. п. у свијет. т. ј. утећи).

1537. За дажд и за смрт не треба Бога молити, сами ће доћи. У Дубровнику.

1538. За добрим се коњем бат чује.

1539. Заћести кога за појас. Бити претежнији од њега.

1540. За злато рђа не прианља.

1541. За злом ђевојком реци добро а за добром како ти драго.

1542. За испокој душе (н. п. *нашега брата Милована, Бог да му душу прости*)! Напија се на дањи.

1543. Зајам се дава да се врће.

1544. За језик се уио! Гледај: Пресјекао језик!

1545. Заклала га пушка Црногорска! — У пјесми.

1546. Закла ме без ножа.

1547. Закла ме и удави.

1548. Закла ме по заклану. Кад ко коме учини велику штету.

1549. Заклапио као нераст.

1550. Заковао патарицу (добио, помогао се).

1551. За колико ме ко купио, нека ме прода (т. ј. ја сам свој господар, не марим ни за кога).

1552. За колико сам купио (лаж) за толико и продајем. Гледај: По што купио по то и продао.

1553. Закрвавио очима. Зао.

1554. Закрвавио очима као дивљи пијетао.

1555. Закрљештио очима. Пијан.

1556. Залуду је град за динар, кад динара није.

1557. Залуду је зачина, кад није начина. Залуду чоек што има, кад не умије њиме управити.

1558. Залуду је лијепа брада, кад је слаба глава.

1559. Залуду ми је бисер, кад ми врат откида.

1560. Залуду (пасју) кост мећеш на сто, она под сто, ђе јој је мјесто.

1561. Залуду се стар во учи орат. *М. Шкр.*

1562. Залуду се чоек чува, ако га Бог не ушчува.

1563. За мајстором гора плаче. Мајсторија се свачему хоће. Гледај: Од невјешта и гора плаче.

1564. Замамљује ме бијелом тојагом као мама дијете — кад ко коме што обећава а не дава. У Грбљу. *М. Шкр.*

1565. Заметнути коме мрежу (као да би га ухватио у њу, т. ј. намјестити плетке).

1566. Замео као свињама. Кад се што ружно зготови

1567. Замислио се као јемин о Марту. Јер се онда јемини обично мијењају.

1568. Замлатио га Бог, па не повратио. Кад хоће да се каже да је ко луд или сулудаст. *Замлатио га* као ковач сјекиру, *па не повратио*, као ковач сјекиру што исклепље пошто је замлати.

1569. За моје добро сломише ми ребро.

1570. За мојим злотвором! т. ј. кукала. Ко први пут чује кукавицу, ако је прије сунца, ваља три пута (тако) да рече.

1571. Замркао а не освануо.

1572. За муку смо саздани. Кад се ко тјеши што се мучи.

1573. Занат је у невољи храна.

1574. Занатлију посао показује.

1575. Занат те задужио! Клетва у Црној Гори.

1576. За невољу бабу воде
Кад ђевојке не находе.

1577. За невољу и бабу вољу. Ђ. *Пр.*

1578. За невољу и крмка ујаком зовнути. Реку Срби Турскога закона.

1579. За нећу се ђеца бију. Или:

1580. За нећу туку. Рече се у шали ономе који рече за што: *не ћу*.

1581. За новце свашта доста.

1582. За њим се реп вуче.

1583. За образ дађу свашто, а образа (не дам) ни за што.

1584. Зао горег побратио.

1585. Зао је, и гору је задерао. Рече се за зла чоека. У Црној Гори.

1586. Зао је комшија велико зло.

1587. Зао као кучак.

1588. Зао као пас.

1589. За оно што је било не да Чивутин ни динара.

1590. Зао спахија ћера једну краву, а добар двије. Јер се од зла чоек чува, а добар лакше превари и излаже. Приповиједа се како су људи из некаквога села тужили и кренули између себе субашу што није шћео с њима да се мијеша и лијепо разговара. Дознавши то нови њихов субаша заповједи да се данас зготови част код једнога сељака и ту да дођу сви да се часте и веселе, а сјутра код другога, и тако редом док се сви не изреде, па онда опет из почетка. Кад сељаци виде не само да хоће тако да поједу све што имају него и да не могу својијех послова да раде, онда се дигну те туже и овога субашу; а кад их запита онај коме су се тужили: „каквога ћете сад да вам дам?“ они му одговоре: Дај нам онога првога.

1591. Зао ти божић! Као клетва. У Дубровнику.

1592. Зао ти сам! зло ти ми је!

1593. Зао ум готов суд.

1594. Зао чобан а још горе овце (особито се говори за свештенство и за народ).

1595. Зао чоек с тобом једе и пије, а јаму ти копа.

1596. Запануло *(запало)* Циганину царство, па објесио свог оца.

1597. Запекла (му) се душа у костима. Кад се за кога хоће да каже да је стар врло, па опет не ће да умре.

1598. Запекла се душа у њему. Каже се кад ко дуго живи, па се мисли као да душа из њега већ не може да изиђе.

1599. Запиши у оцак. Гледај: Пиши куком по леду.

1600. Запевала му шева. Нашла га срећа.

1601. Заплео се као пиле у кучине.

1602. Запопићу ја тебе! Избићу те, или управо, спопашћу те за косе као што чине владике кад попе и ђаконе.

1603. За права Бога. Или:

1604. За права правцита Бога (н. п. глобили га, т. ј. без и какве кривице).

1605. За прешу се и пиш коњски пије.

1606. За путника добро а за чобанина зло. Одговорила баба кад је један од путника који су били засјели око ватре, те чобани нијесу могли приступити да се огрију, запитао како је вријеме на пољу. Гледај: Вријеме је рђаво, али путници путују.

1607. Запухао се као пискавица. У Боци.

1608. Зарана се познаје у којој води може сир бити.

1609. Заредио од куће до куће као водичар.

1610. Зарекла се свиња да не изије г...о, па деветоме врх одгризла (а осам ваља да је изјела са свим?). Кад се ко зариче што да не чини, па не држи ријечи.

1611. Зар из њега млијеко иде (а не иде крв)? Не ваља га се бојати, него га чекати и бранити се.

1612. Зарио се као свиња у ђубре.

1613. Зар крмача зна за боље?

1614. Зар ми је он женин брат? (да му то и то учиним).

1615. Зар на ушима сједиш? (те не чујеш).

1616. Зар сам ја твоја жена? Гледај: Нијесам ја твоја жена.

1617. Зар се свака оплетена уда? Може бити да се ово за то каже што у Херцеговини и женској ђеци бријају косу, и приповиједају да млађа сестра не смије пустити косе док се старија не испроси; па овђе ваља да се мисли да се ђевојка уда док јој и не нарасте коса, да се може оплести?

1618. Зар ти га је мати родила? (те га жалиш).

1619. Зар ће и кнез с нама ручати? Рекао Циганин харачлији, кад се и кнез пред ручак умивао; а харачлија му одговорио: „Хоће кнез, али не ћеш ти."

1620. За своје воће докле ће. *Ђ. Пр.*

1621. Засјекао брке као на трупици. У Црној Гори.

1622. За сланом руком свашто иде. Гледај: Пружити коме слану руку.

1623. За старим уз брдо не ваља ићи (а добро га је послушати).

1624. Засукао бркове као да ће амове њима крпити. У војводству.

1625. Затворен дуга не плаћа (него га ваља пустити нека ради и нек саставља новце).

1597. Запекла (му) се душа у костима. Кад се за кога хоће да каже да је стар врло, па опет не ће да умре.

1598. Запекла се душа у њему. Каже се кад ко дуго живи, па се мисли као да душа из њега већ не може да изиђе.

1599. Запиши у оцак. Гледај: Пиши куком по леду.

1600. Запевала му шева. Нашла га срећа.

1601. Заплео се као пиле у кучине.

1602. Запопићу ја тебе! Избићу те, или управо, спопашћу те за косе као што чине владике кад попе и ђаконе.

1603. За права Бога. Или:

1604. За права правцита Бога (н. п. глобили га, т. ј. без и какве кривице).

1605. За прешу се и пиш коњски пије.

1606. За путника добро а за чобанина зло. Одговорила баба кад је један од путника који су били засјели око ватре, те чобани нијесу могли приступити да се огрију, запитао како је вријеме на пољу. Гледај: Вријеме је рђаво, али путници путују.

1607. Запухао се као пискавица. У Боци.

1608. Зарана се познаје у којој води може сир бити.

1609. Заредио од куће до куће као водичар.

1610. Зарекла се свиња да не изије г...о, па деветоме врх одгризла (а осам ваља да је изјела са свим?). Кад се ко зарече што да не чини, па не држи ријечи.

1611. Зар из њега млијеко иде (а не иде крв)? Не ваља га се бојати, него га чекати и бранити се.

1612. Зарио се као свиња у ђубре.

1613. Зар крмача зна за боље?

1614. Зар ми је он женин брат? (да му то и то учиним).

1615. Зар на ушима сједиш? (те не чујеш).

1616. Зар сам ја твоја жена? Гледај: Нијесам ја твоја жена.

1617. Зар се свака оплетена уда? Може бити да се ово за то каже што у Херцеговини и женској ђеци бријају косу, и приповиједају да млађа сестра не смије пустити косе док се старија не испроси; па овђе ваља да се мисли да се ђевојка уда док јој и не нарасте коса, да се може оплести?

1618. Зар ти га је мати родила? (те га жалиш).

1619. Зар ће и кнез с нама ручати? Рекао Циганин харачлији, кад се и кнез пред ручак умивао; а харачлија му одговорио: „Хоће кнез, али не ћеш ти.“

1620. За своје воће докле оће. *Ђ. Пр.*

1621. Засјекао брке као на трупици. У Црној Гори.

1622. За сланом руком свашто иде. Гледај: Пружити коме слану руку.

1623. За старим уз брдо не ваља ићи (а добро га је послушати).

1624. Засукао бркове као да ће амове њима крпити. У војводству.

1625. Затворен дуга не плаћа (него га ваља пустити нека ради и нек саставља новце).

1626. Затворено не потворено. Ваља да што је добро затворено за оно не ће човјек никога потворати да му је украо.

1627. Затеже се као кобила у вршају.

1628. За то и Бог зна.

1629. За то сам крив јере сам жив. Особито говоре људи који живе под владом Турском.

1630. Заузели се као слепци. *Ј. П.*

1631. За хајдуком у гору не иди.

1632. За храну псето служи.

1633. Зацрвенио се као вампир.

1634. За чисто злато рђа не приања. *Ђ. Пр.*

1635. Зачудио се као да је виђео лијеву брадву.

1636. Зачудио се пребијеној голијени! Каже се ради урока кад се чоек чему зачуди.

1637. Зачудио се што довече вечерао! Говори се по гдјекојијем мјестима мјесто: Зачудио се пребијеној голијени!

1638. Зашао као Бијела по пазару.

1639. Зашао као зијев по чељадма. Приповиједа се како се некакав чоек с туђом женом у друштву договарао зијевањем. Кад жена позна да је њезин муж то опазио и да сумња, онда она рече уз ријеч: *Зашао као зијев по чељадма.* Чувши то муж помисли да људи зијевају нехотице кад други зијевне, и престане мислити зло о жени својој.

1640. Зашао од куће до куће као водичар.

1641. Зашао па не изишао! Кажу да одговори сунце кад му ко рече да је *зашло*; а кад му се рече да је *сјело*, оно одговори: *сјео ја не устао!* Него му ваља казати: *смирило се*, па онда и оно одговори: *Смирио се и ја!*

1642. За што враг зна много? — За што је стар.

1643. За што? — За бабино брашно (одговори се у шали).

1644. За што купио за то и продао (какав нов глас).

1645. Збабале ти се ноге! Одговори жена кад је ко назове *бабом*, а она мисли да је још млада за то име.

1646. Због сирота сунце сјаје.

1647. Због такијех сунце гријe. Рече се за добра и безазлена чоека.

1648. Зборе па оде. Оде у један пут.

1649. Збори право, сједи ће ти драго.

1650. Зван гостован. У Црној Гори. Гледај: Кума нуђена као и чашћена.

1651. Зван дому не суди.

1652. Зван као гошћен (а псован као бијен).

1653. Зван поштован. Или:

1654. Зван прибран.

1655. Звао га на част, а посадио га за пећ.

1656. Звек за мирис. У приморју. Гледај: Мило за драго.

1657. Звекнуло му у главу (пало на ум).

1658. Звонити не умијем, а престати не смијем.

1659. Звоно куца: ко за чим, ко за чим! Свак нека гледа свој посао.

1660. Зврчи као муха по празном лонцу.

1661. Згода дуг и до сто година наплаћује.

1662. Згода дуг наплаћује.

1626. Затворено не потворено. Ваља да што је добро затворено за оно не ће човјек никога потворати да му је украо.

1627. Затеже се као кобила у вршају.

1628. За то и Бог зна.

1629. За то сам крив јере сам жив. Особито говоре људи који живе под владом Турском.

1630. Заузели се као слепци. *Ј. П.*

1631. За хајдуком у гору не иди.

1632. За храну псето служи.

1633. Зацрвенио се као вампир.

1634. За чисто злато рђа не прианља. *Ђ. Пр.*

1635. Зачудио се као да је виђео лијеву брадву.

1636. Зачудио се пребијеној голијени! Каже се ради урока кад се чоек чему зачуди.

1637. Зачудио се што довече вечерао! Говори се по гдјекојијем мјестима мјесто: Зачудио се пребијеној голијени!

1638. Зашао као Бијела по пазару.

1639. Зашао као зијев по чељадма. Приповиједа се како се некакав чоек с туђом женом у друштву договарао зијевањем. Кад жена позна да је њезин муж то опазио и да сумња, онда она рече уз ријеч: *Зашао као зијев по чељадма.* Чувши то муж помисли да људи зијевају нехотице кад други зијевне, и престане мислити зло о жени својој.

1640. Зашао од куће до куће као водичар.

1641. Зашао па не изишао! Кажу да одговори сунце кад му ко рече да је *зашло*; а кад му се рече да је *сјело*, оно одговори: *сјео ја не устао!* Него му ваља казати: *смирило се*, па онда и оно одговори: *Смирио се и ја!*

1663. Згодно као Циганину у кладама.

1664. Згрчио ка' слепац кокош. *Ђ Пр.*

1665. Згрчио се као прчевит јарац на пртини. Приповиједа се да јарац у јесен виче: „*Све моје, све!*“ А у зиму стане на пртини па се криви: „*Чекај!*“

1666. Згрчио се као две паре у кеси. *Ђ. Пр.*

1667. Згрчио се као срп у планину! Клетва у Кривошијама.

1668. Здрава као пударица.

1669. Здрава ти глава! Кад се казује за каку болест.

1670. Здрав болесну не разумије. Мјесто *не разумије* говори се и *не вјерује*.

1671. Здрав, ђевојци на руци! Рече се у шали ономе који кихне; али будући да се кашто додаје и више којешта неповољно, за то ђнај обично одговори одмах: „*Само немој даље.*“

1672. Здрав здрављаче! нов новљаче! Каже се поскочивши мало новоме мјесецу кад се први пут угледа. А ђекоји још изваде и новчану кесу, ако у њој доста новаца има, те је тресну према мјесецу. За то свакога мрзи с празном кесом нов мјесец угледати.

1673. Здрави се људи не питају. Гледај: Ко пита, рад не даје.

1674. Здрав као лав.

1675. Здрав као пудар. За женско се рече: *Здрава као пударица*. У Дубровнику.

1676. Здрав као тријесак. Каже се здраву и јаку чоеку.

1677. Здравље је највеће благо овога свијета.

1678. Здравље је највеће богатство.

1679. Здрав, Османе, ако ти остане! Кад се пије из чутуре или из другога каквог суда у коме се не види колико још има и хоће ли што остати ономе коме се наздравља.

1680. Здрав си! Рече се мјесто: *Сиасуј се!* и одговара се: *Од Бога ти здравље!* или: *Бог ти здравље дао!*

1681. Здрав стрјељач кад на банак сједне, у пећ погоди.

1682. Земља му кости изметала! Клетва.

1683. Земља по земљи ходи (т. ј. чоек, који је или који ће бити земља). Приповиједа се како је некакав чоек казао цару: „Помози Бог, *земљо, земљи* господару!“

1684. Земља тврда а небо високо (па се нема куда). Рече се у невољи какој.

1685. Земља те прогонила, а море те избацивало! Клетва у приморју.

1686. Зец на свом лежишту гине. *Ђ. Пр.*

1687. Зец ће се окоти̇ онђе и погине.

1688. Зец у шуми, а он ражањ гради.

1689. Зида куле по облаку.

1690. Зија као ћуп за бијелом нећељом. Јер се уз бијелу нећељу поједе масло, па ћуп остане празан.

1691. Зима гизде не гледа. На зими се не гледа која је хаљина лијепа, него која је топла.

1692. Зимној ведрини и љетној облачини није вјеровати.

1693. Зимно штене и љетна млада не ваља.

1694. Зинули на њега, као на белу врану. *Ј. П.*

1695. Зинуо као Аврам на тањи. У Вуковару.

1696. Зинуо као пеш.

1697. Зја — Гледај: Зија —

1698. Зла жена зајма не врати. Или:

1699. Зла жена зајма не враћа (а добра и два врати). Коготь што учини зло вратиће му се.

1700. Зла живота дугуљата века. *Ђ. Пр.*

1701. Зла колача! Штета! Кад се жали ђе се што неповољно догодило.

1702. Зла као аспида (реку злој жени).

1703. Зла као куја. Каже се злој жени. Мјесто *куја* рече се и *кучка*.

1704. Зла ме рука ручила.

1705. Зла се година може на штапу прескочити. Приповиједа се како је некакав цар питао које је зло највеће на ономе свијету, па кад је један одговорио да је зла година, а он му рекао: зла се година може на штапу прескочити (т. ј. не траје дуго). Кад је други рекао да је зла жена, он му одговорио да је зла жена, истина, велико зло, али се може оћерати, или од ње утећи. И тако се послије дугога погађања нашло да је *зла ћуд највеће зло*. Гледај: Зла је ћуд највеће зло на свијету.

1706. Златан кључић гвоздена врата отвара. Или:

1707. Златан кључић царев град отвори.

1708. Зла ти риба без леба. *Ј. П.*

1709. Златна балота пробија врата. У Боци.

1710. Златна брда обећавати.

1711. Злато се у ватри пробира а чоек у несрећи. Мјесто *у несрећи* говори се и *у невољи*.

1712. Злату ће се куjунција наћи. Добра ће ствар дочекати онога који је ње достојан.

1713. Зла успрема штета готова.

1714. Зла уста могу свашто рећи. Кад се за ким говори што ружно, а мисли се да није истина.

1715. Зле је клетвę а добре молитве. Рече се за добра свештеника.

1716. Зли биљези мрке кукуљице. Гледај: Мрка капа зла прилика.

1717. Зличино неваљала! Рече се злу ђетету. У Дубровнику.

1718. Зло брзо дође а полако пође.

1719. Зло годиште рода иште,
А невоља пријатеља. У Хрватској.

1720. Зло добра донијети не ће.

1721. Зло за зло, а шљиве за брашно. Ко што узајми оно ће му се и вратити. Сријемци обично носе шљиве и друго воће по Бачкој те мијењају за брашно и за жито.

1722. Зло и неопако!

1723. Зло је брашно у кућу унио. Кад ко што украде. У Риснy.

1724. Зло је звијере међед! Ваља да је ово остало од оне приповијетке како је некакав чоек ишао читајући јеванђелије преко некакве планине, па таман кад дође на ове ријечи: *Се дају вам власт наступати на змију и на скорпију и на сваку силу вражију*, удари међед преко пута, а он онда потрчи за њим те га удари. Онда се међед обрне и стане га газити, у том, срећом, ударе некакви

људи путем те човека мало жива отму од међеда и однесу га кући. Пошто човек поздрави, он узме опет јеванђелије, и прочитавши онај стих на ново рече: „*Али не вели на међеда: дакле ја сам крив.*“

1725. Зло је ко не зна а учити се не да.

1726. Злој тици кљун отпао.

1727. Зло рађење готово суђење. Кад се зло ради онда је по готову суђено да зло и буде.

1728. Зло се даље чује него добро.

1729. Зло се злим ћера.

1730. Злотвору срце! т. ј. да пукне (кад се сједи около огња, па што у огњу пукне и раздрка жеравицу).

1731. Злоткаља се јаду домишљаше:
Стражње скуте спријед обрташе.

1732. Зло чинила Ђурова Јерина,
Зло чинила, горе дочекала.

1733. Зло чинио, сијасет примио.

1734. Зло чинити а добру се надати није могуће.

1735. Злу браву зла паша не гине.

1736. Злу дај, а добра познај.

1737. Злу не требовало! Кад се што оставља, па ко рече: што ће то?

1738. Змија га шинула! Као клетва, и значи: ујела га змија!

1739. Змији на реп стати. Доћи близу зла.

1740. Змијо шарена! Кад жене ђецу карају као жалећи их. Може бити да је на ово налик и оно што је Бановић Страхиња казао своме сужњу у II. књизи народнијех Српскијех пјесама на страни 274:

„Ропче моје, *змијо* од Турака!“ Гледај: Ако је и змија, од срца је.

1741. Змију у њедрима носити. Кад онај коме се чини добро, чоеку зло мисли.

1742. Зна Бог чије масло у кандилу гори. Ова пословица показује да су Срби негда и *зеитин* звали *масло*. У приморју и у Црној Гори и у Херцеговини говори се — у овој пословици — *уље* мјесто *масло*.

1743. Зна врана ђе је бара.

1744. Зна да је пара сребрна. Чува новце добро.

1745. Знаду пси за мир? Казала лисица почевши бјегати, кад је са земље говорила кокошима, које су биле на дрвету, да не бјеже од ње него да сиђу доље, јер је мир између свију животиња, па јој пијевац рекао: Ето и наших паса ће иду и носе гласове од мира!

1746. Зна ђавола на леду потковати. Зна много којешта. Особито се рече за онога који се чини миран и прост, а пун је ђаволства и лукавства.

1747. Зна и ковати и духати.

1748. Зна и свирати и играти.

1749. Зна као (и) поп.

1750. Знам ја у коју ногу храмљем. Ја свој посао знам најбоље. У Дубровнику.

1751. Знам шта у њему лежи.

1752. Зна он куд се опасује. Зна шта чини.

1753. Зна он својој капи ћуд.

1754. Зна свиња што је диња.

1755. Зна свиња шта је поскурно брашно. Кад се хоће да каже да што није за кога.

1756. Зна се злато и у ђубрету.

1757. Знати ми и кокотом орати (т. ј. не ћу то учинити). У Црној Гори.

1758. Знаће враг кашу хладити.

1759. Знаћеш по што је восковарина.

1760. Знаћеш по што је Муса јарца продао. Зло ће ти бити.

1761. Знаћеш ти за госу (т. ј. зло ће ти бити).

1762. Зна шта је цар вечерао. Који много разбира и казује ће се што догодило.

1763. Зрела воћка сама пада.

1764. Зрно до зрна погача,
Камен до камена палача.

1765. Зрно по зрно, ето погача; длака по длака, ето бјелача; капља по капља, ето Морача! Гледај: Длака по длака, ето бјелача.

1766. Зубато сунце (на мразу кад сунце сија па је опет зима).

1767. Зубат чоек (који се ријечма зна добро бранити).

1768. Зуји као тиква на орању (кад се вода из ње попије па се празна ће баци или објеси).

И.

1769. И ако је мој мали градац, али сам ја у њему диздарац. У Црној Гори.

1770. И Бог се именом зове. Кад се ко срди што га зову именом.

1771. И Бог ће нам опростити,
А Турци нам не ће разумјети.

1772. И Боже помози! Којекако, може поднијети, н. п. ако је тако, и Боже помози!

1773. И браћа се сваде.

1774. И бројене овце курјак једе.

1775. Ивер не иде далеко од кладе. Мјесто *не иде* говори се и *не иага*. Гледај: Куд ће ивер од кладе?

1776. И вода зубе има. Што се често пере, брзо се подере.

1777. И враг зна што је право (али не ће да чини). Или:

1778. И враг зна што је право, ма не ће, него како му је мило.

1779. И вриједи! Поставила кума куми чанак граха и мало хајвара, па сјеле обје да једу. Кад се гошћа наклопи на хајвар а граху ни мукает, онда домаћица рече: „Узми, кумо, и граха.“ А гошћа јој одговори: „Хвала, кумо, добар је и хајвар.“ На то домаћица рече: „Али је хајвар скуп: ока по то и по то,“ а гошћа одговори: „*И вриједи.*“

1780. Игла ако и кроз злато прође, гола изиђе. Или:

1781. Игла кроз злато и сребро пролази, па је опет гола.

1782. Игла ће пробости прије младу кожу него стару. Млад чоек ваља од свашта да се чува више него стар. Гледај: Више је јагњећих кожа на пазару него овчијих.

1783. И го и бос, и још му је зима.

1784. Играј, играј, међеде,
Што наиграш то тебе. Каже се ономе који што зло ради.

1785. Играју јој очи као на зеитину. Рече се за несташно женско.

1786. Играју се магарци, биће кише. Кад се матори људи играју као ђеца. Мјесто *кише* једни реку: *лијепо вријеме.*

1787. Игра мечка пред чичином кућом.— Доћи ће и пред нашу.

1788. Игра Рајко свакојако,
Па најпосле наопако.

1789. Играчка плачка. Н. п. кад се ђеца најприје шале и играју, па се послије сваде и побију.

1790. Игрушка нађе плакушку. *А. Ст.*

1791. И гуска каткад на леду посрне.

1792. Иде време носи бреме.

1793. Иде зима као оштра сабља. Ваља приправљати храну за стоку и остало што треба.

1794. Иде као без главе.

1795. Иде као да вуче кола за собом.

1796. Иде као да јаја на глави носи.

1797. Иде као јеж. *Ј. П.*

1798. Иде као коло без наплатка.

1799. Иде као накаламљен.

1800. Иде као сапета квочка.

1801. Иде киша и из неба и из земље (врло).

1802. Иде киша као из ведра. *Ј. П.*

1803. Иде киша као из рукава.

1804. Иде коло наоколо. И зло и добро долази редом на људе.

1805. Идемо да видимо. Виђећемо шта ће бити од тога.

1806. Идем у Кудиљево да те скудим. Гледај: Ако Бог да?

1807. Иде му назадак ка' и орјатском ђетету.

1808. Иде му посао као чарапин почетак (ружно).

1809. Иде нагуске као рак. Или:

1810. Иде натрашке као рак.

1811. Иде напријед ка' и комад у шаци (у назадак).

1812. Иде на чекрк. Иде господски, кочи се.

1813. Иде ни по земљи ни по небу. Кад се ко врло поноси.

1814. Иде снијег како је милом Богу драго (врло).

1815. Иди, ајмано једна!

1816. Иди, јаде и чемере!

1817. Иди, погани саможива!

1818 Иди, склато једна!

1819. И до сад 'се ђеверивало, ал' није овога пошшипивања било. Ваља да је казала некака снаха коју је ђевер штипао.

1820. И дувар уши има. Што није за говор не треба нигђе говорити.

1821. Иду као разбијена војска.

1822. И, душо, ту ли си! Радо, драговољно што учинити и. п.

А. Би ли она пошла за њега?

Б. Би, и, душо, ту ли си!

1823. И ђаво душу' причека. Кад ко што навали, па не ће да чека ни мало.

1824. И ђаво зна што је право (али не ће да чини).

1825. И ђаво кад говори право, ваља му дати разлог.

1826. И ђецу ми храни, и храну ми штеди.

1827. Иза вука и лисица се наије. Или:

1828. Иза вука и лисица фука (рука). У Рисну.

1829. Иза гладне године дође и сита.

1830. Изагнала чула рогушу.

1831. Изагнала шуша рогушу.

1832. Иза зиме топло, иза кише сунце (бива). Приповиједа се да у мору има некаква тица, која на ружну времену пјева (јер се нада лијепу) а на лијепу плаче (јер се боји зла).

1833. Иза млада се трн оштри.

1834. Иза свакога дажда сунце гријe.

1835. Из бијелог свијета.

1836. Избирач нађе отирач. Особито се говори о женидби и о удаји.

1837. Избуљио очи као варен зец.

1838. Избуљио очи као Сарајевски чифутин. У Босни и у Херцеговини.

1839. Извалила магла пањ. Кад што казују што није прилике да је истина.

1840. Извалио се као пас.

1841. Изван очију изван памети. Гледај: Далеко од очију далеко од срца.

1842. Извести кога на вашар. Осрамотити га пред свијетом. У војводству.

1843. Из вране што испане, тешко соко постане.

1844. Изврће као пијан торбу.

1845. Извући лутрију, т. ј. зло проћи, бити бијен.

1846. Изгледа као озебао сунца.

1847. Изгони грош золоту (т. ј. од гроша постала золота, штетовао).

1848. Изгореће слама, али ће и миши сјести ће не ваља. Гледај: Хоће кућа да изгори —

1849. Изгореше Мостарске свијеће есапећи Сарајевско благо.

1850. Изгули комару ногу, и цријева су му на двору. У Дубровнику.

1851. Издире као ревка на увратинама.

1852. Издирала! Бјежи! Нокат у ледину!

1853. Из драче ружа се рађа.

1854. Из дубоке ране крв тече (из дубока орања боље жито расте).

1855. Изиђи, лисица ти на пут а вук пред пут, и сјутра дошла да ти соли узајмимо! Говоре у Грбљу кад чују да што ноћу лупа по кући па мисле да је вјештица или мора; па ако би се догодило да сјутра дође како женско да ште соли у зајам, заиста би мислили да је она била. Виђео сам и у Србији кад ухвате у вече какога великог лепира мислећи да је вјештица да га мало напале на свијећи, па га пусте рекавши му: „Дођи сјутра да ти дам соли.“ Пак сјутрадан ако дође кака жена да ште соли, или ако виде каку нагорјелу, мисле да је она била.

1856. Изио би масно ћебе (на велики петак). Тако је лаком на јело.

1857. Изио вук магаре. Било па и није.

1858. Изио пас таламбас: рђава част, а голем глас.

1859. Изићи ће ђело на виђело. Или:

1860. Изићи ће коло на тркало.

1861. Изићи ће то њему на нос. Платиће он то; скупо ће га стати.

1862. Изишао као мара (у пролеће) на сунце. Кад ко ријетко излази међу људе. *Мара* се овђе разумије она мала шарена бубица.

1863. Изишао на магарећи вашар. Осрамотио се. У војводству.

1864. Из јалове би краве теле измамио.

1865. Изједе коња трава. Кад је скупа коњска храна.

1866. Изједе коња ћирија. Ваља да кад ослаби носећи што често под ћирију? У Црној Гори.

1867. Изједеноме трага нема (марвинчету, кад га изиђе курјак, или кад га ко украде и поједе).

1868. Изједе теле краву. Кад се око мање ствари већа потроши.

1869. Из једнога дрвета икона и лопата (бива).

1870. Изједоше га уши из опанака. Кад се хоће да каже да је ко рђа и ништа.

1871. Изјео би масно ћебе.

1872. Изјеши ништа доста није.

1873. Из јутра се види какав ће дан бити.

1874. Из камена би суза ударила. Кад се што жалостиво говори или чини.

1875. Из кесе, па преда се. Плати па узми те једи. Гледај: Кум кеса а торба пријатељ.

1876. Из кога си врата, брато? Некаква млада чешљајући госта загледала му се у дебео врат, па пође да га запита из кога је мјеста али у мисли о врату заречe се те рече: *из кога си врата?*

1877. Излази пред кога ти драго, само не иди више преда ме. Казао некакав Турчин својој — ружној — жени, кад га је прво јутро запитала пред кога ће од његова рода излазити, т. ј. од кога да се крије.

1878. И зла (је) жена добра жена.

1879. Излизало се као шокачки пост.

1880. Измамио би у Циганке дијете.

1881. Измамио би из јалове краве теле.

1882. Изметнуо лој кости (као подсмијех мршаву марвинчету).

1883. И змија је лијепа, али је зла.

1884. Измити кога без сапуна (преварити га).

1885. Измјери једнако, да је мило свакоме. У Црној Гори.

1886, Измјерити кога од пете до главе (познати га добро).

1887. Из много је фуруна јео хљеба. Много је ишао по свијету.

1888. Из облака грми.

1889. Из ове коже нема се куд. Или:

1890. Из ове коже никуд ни камо. Или:

1891. Из ове коже никуд се не може. Кад је чоек у какој невољи а не може да се помогне.

1892. Из ока из бока. Макар откуд, откуд ти драго, н. п. наћи што, саставити.

1893. Изостао као баба за крстима.

1894. Из очију красти (са особитом вјештином)

1895. Из петних жила (н. п. трудити се око шта. т. ј. из све снаге, што се год више може).

1896. Из празна чанка нити се ије, ни пије.

1897. Из препуна чанка није грјехоте одсркнути. Мјесто *ареауна* говори се и само *ауна*.

1898. Изриј као свиња а изједи као господар. Добро ради а добро једи.

1899. Из ропства и кад а из гроба никад. Гледај: Робом и кад а гробом никад.

1900. Из сваког пања не може се светац истесати.

1901. Из свега је Спужа ногу изио, т. ј. бољи је од свију Спужана. У Ц. Г.

1902. Из твојих уста у Божје уши! Кад ко говори што добро.

1903. Из туђе њиве и ваган прге заувар је.

1904. Из узде у Будим. Кад ко оно што је тешко вели да је лако учинити. *Из узде* ваља да се мисли: узјахавши коња и узевши узду у руке отићи не одморивши се. Гледај: Сиј, виј, па у кош.

1905. Из уста ти у њедра (а из њедара око ребара)! Кад ко куне кога, ово му се рече.

1906. Из шале и просо никне. Или:

1907. Из шале просо роди. Мјесто *аросо* говори се у Србији и у војводству *арој*а.

1908. Из шале се ђеца рађају.

1909. И између светијех има ријечи.

1910. И ја знам што је слано.

1911. И ја могу и коњ ми може, али Бог не да. Гледај: И ти можеш и коњ ти може —

1912. И ја сам соли зобао.

1913. И јеванђелије дуго није лијепо слушати.

1914. И једем и пијем, а пестиш ми је на уму. Ја сам ово слушао још у ђетињству, али не знам ни сад што је *пестиш*. Може бити да је и име каквога Турчина коме је ко био дужан, или онако каквога зла чоека. Димитрије Поповић, ђакон и учитељ Сегедински, писао ми је да је он мјесто *пестиш* слушао *постиш* са овом приповијетком: Некаква жена пође својој удатој кћери у походе, и понесе пуну торбу печења и колача. Кад дође близу села ће јој је кћи била удата, сустигне је некакав чоек на колима, којега она запита је ли из тога села и познаје ли јој кћер. Кад јој он одговори да јест и да јој кћер познаје, она га замоли да би јој понио торбу, која јој је била дотежала, и да би је предао њезиној кћери и да би јој казао да ће и она скоро доћи. По што чоек торбу узме, жена га запита како му је име, а он јој одговори: „*Постиш*" мислећи у себи да ће она *постита* по томе што је у торби. По том чоек отиде и однесе торбу својој кући. Кад жена приспије својој кћери и дозна да чоек торбе није донио, она се врло сневесели. Кад по том стану вечерати, зет видећи пуницу забринуту стане је нуткати да једе и пије, а она му одговори: И једем и пијем, а *Постиш* ми је на уму.

1915. И камен би ријечма подигао. Кад ко лијепо или жалостиво говори.

1916. И кљусе и говече тежи на свој завичај.

1917. И код нас је добра нестало. Гледај: Нема куд ни амо.

1918. И коњ од сто дуката посрне.

1919. И крава се репом брани. Гледај: И мачка се испод себе брани.

1920. И криво сједи, а право реци.

1921. И кумову плоту ваља се поклонити.

1922. Или вук не доћи или шуше не наћи. Обоје се мисли *други ауг*, јер се приповиједа како је вук био ухватио некаку шушу и шћео да је изије, а она га молила да је за овај пар остави па други пут да дође.

1923. Или јаје камену или камен јајету (прикучио, све једно, јаје ће се разбити те разбити).

1924. Или куј, ил' не мрчи гаћа.

1925. Или купи халат, ил' остави занат. Највише се говори дуванџијама који немају кресива, него ишту да им други ватру укреше.

1926. Или лонац о кршу или крш о лонцу (ударио), лонцу ками свакојако! У Црној Гори. По правилу нашега језика ваљало би казати *о крш* и *о лонац* мјесто *о кршу* и *о лонцу*, али се онамо тако говори.

1927. Или лонцем о камен или каменом о лонац, тешко лонцу свакојако!

1928. Или мала или велика (била) невјеста, хоће се сватови (и трошак).

1929. Или се сапунило ил' не сапунило, ваља ми те јести кад сам за те новце дао. Гледај: Клапило се не клапило —

1930. Или си зуђур кесом или туткун собом?

1931. Или ћемо ђаконисати или враголисати? (У приповијеци).

1932. Ил' ћеш ђе гледиш или ђе мислиш? Питао друг зракава чоека који је био измахнуо сјекиром да удари свињче које је он држао.

1933. Има врапца под капом. Кад ко капе не сними. У војводству по варошима.

1934. Има зла уста.

1935. Има зубе, ал' нема шта у зубе.

1936. Има и девојачког млека. Има свашта, н. п. у дућану, у кући.

1937. Има и над попом попа. Гледај: И над попом има попа.

1938. Има и у Паића топуз, али у бисагама. Кад се ко хвали онијем шта нема при себи. *Паић* је био бег у Невесињу.

1939. Има их ка' и гњилих крушака. *Ј. П.*

1940. Има их ка' и кусијех паса. Много (али кусијех паса нема тако много!).

1941. Има једно око, па и оно врљооко.

1942. Има као у жабе длака.

1943. Има мало и мога Бога.

1944. Има науке, ал' нема памети (чоек).

1945. Има паса и осим шарова. Кад се говори о каком чоеку поименце, па ко помисли да се говори о какоме његовом имењаку.

1946. Има пасји нос (слабо се што од њега може сакрити).

1947. Има погана уста. Говори зло за сваким. Овђе иде и оно што се пјева:

Пјесма иде од уста до уста,
Пак ће доћи у погана уста.

1948. И масло је зачина, али му се хоће начина. Вјештина се хоће свачему.

1949. И мачка има ноге, пак се гребе.

1950. И мачка је краља гледала, ама га се није бојала. Гледај: И мачка цара гледа.

1951. И мачка се врх себе брани. Или:

1952. И мачка се испод себе брани. Ако је чоек и нејак, опет се у невољи брани чим се год може. Гледај: И крава се репом брани.

1953. И мачка цара гледа (ма га се не боји). Одговори се кад ко рече коме: што ме гледаш?

1954. Имаш ме, не знаш ме! изгубиш ме, познаш ме.

1955. И међед низ крушку слазећи почива (а камо ли чоек од посла да не почине?).

1956. И мене је мати родила као и њега.

1957. И мене ће мати умријети, и ја ћу панаије јести. Кад ко има корист од несреће или се поноси њоме.

1958. Име ти погинуло!

1959. И моја би мајка знала гибаницу умијесити да је сира и масла.

1960. И на врат и на гњат (отићи куда, т. ј. врло брзо). Cf. На врат на нос.

1961. И над попом има попа.

1962. И на смрт ко иде даду му зборити. Кад коме забрањују говорити, особито кад хоће да се брани.

1963. Инат баби душу губи.

1964. Инат је Марка у Стамбол заjмио.

Терес душу губи. У Дубровнику.

1966. И он је неки оборбокман.

1967. И он је од наше горе лист.

1968. И оца би за новце продао. Каже се тврдици.

1969. И пањ је лијеп обучен и накићен.

1970. И пас и чоек (н. п. он је, т. ј. има у њему и зла и добра).

1971. И пас познаје свога господара.

1972. И патка на леду посрне.

1973. И пијана кока зна што је јастријеб.

1974. И поп у књигу фали. У Црној Гори.

1975. И праве муке половину ђаво носи (а камо ли што је с неправдом стечено).

1976. И решето срце има: стани му на један крај, оно ће те другијем по голијени. Свак се у невољи брани. Гледај: И крава се репом брани.

1977. И сам Бог за то знаде.

1978. И све овце и сити вуци (не може бити).

1979. И свети су гријешили, па су се опет светили (јер су се кајали).

1980. Искесио зубе као лисица на шипак. Ваља да је негда лисица видећи како се шипак лијепо црвени, ћела да га једе, па је избо по устима, за то се послије кад га је вићела, срдила нањ и кесила зубе?

1981. Искесио зубе као одрта лисица.

1982. Искривио главу као црвљиво псето у копривама.

1983. Искривио ноге као теле недоношче.

1984. И смрекиње вријеме продаје.

1985. Испекао занат (изучио добро).

1948. И масло је зачина, али му се хоће начина. Вјештина се хоће свачему.

1949. И мачка има ноге, пак се гребе.

1950. И мачка је краља гледала, ама га се није бојала. Гледај: И мачка цара гледа.

1951. И мачка се врх себе брани. Или:

1952. И мачка се испод себе брани. Ако је чоек и нејак, опет се у невољи брани чим се гођ може. Гледај: И крава се репом брани.

1953. И мачка цара гледа (ма га се не боји). Одговори се кад ко рече коме: што ме гледаш?

1954. Имаш ме, не знаш ме! изгубиш ме, познаш ме.

1955. И међед низ крушку слазећи почива (а камо ли чоек од посла да не почине?).

1956. И мене је мати родила као и њега.

1957. И мене ће мати умријети, и ја ћу панаије јести. Кад ко има корист од несреће или се поноси њоме.

1958. Име ти погинуло!

1959. И моја би мајка знала гибаницу умијесити да је сира и масла.

1960. И на врат и на гњат (отићи куда, т. ј. врло брзо). Сf. На врат на нос.

1961. И над попом има попа.

1962. И на смрт ко иде даду му зборити. Кад коме забрањују говорити, особито кад хоће да се брани.

1963. Инат баби душу губи.

1964. Инат је Марка у Стамбол зајмио.

1965. Интерес душу губи. У Дубровнику.

1966. И он је неки оборбокман.

1967. И он је од наше горе лист.

1968. И оца би за новце продао. Каже се тврдици.

1969. И пањ је лијеп обучен и накићен.

1970. И пас и чоек (н. п. он је, т. ј. има у њему и зла и добра).

1971. И пас познаје свога господара.

1972. И патка на леду посрне.

1973. И пијана кока зна што је јастријеб.

1974. И поп у књигу фали. У Црној Гори.

1975. И праве муке половину ђаво носи (а камо ли што је с неправдом стечено).

1976. И решето срце има: стани му на један крај, оно ће те другијем по голијени. Свак се у невољи брани. Гледај: И крава се репом брани.

1977. И сам Бог за то знаде.

1978. И све овце и сити вуци (не може бити).

1979. И свети су гријешили, па су се опет светили (јер су се кајали).

1980. Искесио зубе као лисица на шипак. Ваља да је негда лисица видећи како се шипак лијепо црвени, њела да га једе, па је набо по устима, за то се послије кад га је вићела, срдила нањ и кесила зубе?

1981. Искесио зубе као одрта лисица.

1982. Искривио главу као црвљиво псето у копривама.

1983. Искривио ноге као теле недоношче.

1984. И смрекиње вријеме продаје.

1985. Испекао занат (изучио добро).

1986. Испеци, пак реци. Смисли добро, па онда реци.

1987. Испод Бога нема се куђ.

1988. Испод житâ отићи (тајом, утећи — као крајем градине куд су жита посијана?).

1989. Испод мире девет (ђавола) вире. Кад се ко чини миран, а пун је ђаволства.

1990. Испод мукла и два вука. Гледај: Чувај се псета које мучки коље.

1991. Испред Бога не може се никуд. Или:

1992. Испред Божије воље никуд ни камо.

1993. И стара овца со лиже. И стару се чоеку мили весеље као и младу.

1994. Истиха се печеница пече.

1995. Истражује Маркове конаке (којекаке старе ствари и беспослице).

1996. Истура ногама као кулашица у вршају.

1997. И сунце пролази кроз каљава мјеста, али се не окаља.

1998. И ти можеш и коњ ти може, али ти Бог не да. Приповиједа се да је рекао анђео Високом Стефану кад је ¡преберао Турке преко мора па бацио буздован у море говорећи: „Кад овај буздован изишао на сухо, онда се и Турци вратили амо!“ а буздован одмах сам изишао на бријег.

1999. И то било, зла не било! Кад се говори да ће се догодити што повољно.

2000. И то ће проћи. Све ће проћи и највеће зло као и највеће добро. Некакав путник дође у једно село у коме је господар имао велики прекрасан двор, па код двора једнога свог роба ухватио у јарам те орао на њему. Кад путник то чује, буде му врло жао, и отишавши господару на оранье

стане му говорити да то није право, и заиште да би му продао онога роба да се онако не мучи; али прије него му господар одговори, окоси се нањ роб говорећи: „Шта је теби стало за то? *и то ће проћи.*“ Путник се нађе у чуду па окрене својијем путем. Кад се путник послије дугога времена врати на траг, и дошавши опет у оно село дозна од сељака да је цар чувши како је господар свога роба мучио господара погубио, а његов двор и остало све имање дао робу. Путнику то буде врло мило, и дигне се к робу и стане му срећу честитати захваљујући Богу што се тако догодило. Али роб не марећи ништа за то одговори му: „И то ће проћи.“

2001. И ту има његова масла. Он је узрок што се то догодило.

2002. И ћорава кока нађе зрно.

2003. И у бухе жуч има.

2004. И у сувачи се редом меље. У војводству. Гледај: Поредом се и у воденици меље.

2005. И у цара пролеће долази, т. ј. глад. *М. Шкр.*

2006. И храну ми штеди, и ђецу ми храни.

2007. Ица трица, ока на момка. У војводству.

2008. И ћријева се у трбуху покарају.

2009. И црна крава има бијело млијеко.

2010. И чоек чини (каштo) што хоће, а камо ли Бог!

2011. Ишла би баба у Рим,
Али нема с чим;
Купила би свашта,
Али нема за шта.

2012. Иш, не праши! Кад ко што слаже или се хвали.

2013. Иш туђа! иш!—

2014. Ишћерао га из коже (досадио му).

2015. Ишћерао грош золоту. Кад се изгуби на којој трговини.

2016. Ишћерао му мачку на оџак. Досадио му, осиромашио га. Угасио му ватру у кући да се мачке могу по оџаку пети.

2017. Ишчупај комарцу ногу, и цријева су му на двору.

J.

2018. Ја буди мајстор, ја не прљај руку.

2019. Јабука која доцкан сазри, дуго стоји.

2020. Ја вук (други пут) не доћи, ја шуке не наћи. Гледај: Или вук не доћи или шуше не наћи.

2021. Ја га и својим и мојим (а он се одриче).

2022. Ја га крстим, а он п..и (и не било живо!). Кад ко не ће да разумије шта му се говори.

2023. Ја га љубим, а он се утире.

2024. Ја га мећем на полицу, а он иде под полицу.

2025. Ја говорим, а он ни у балту.

2026 Ја говорим, а он ни у дулведу.

2027. Ја говорим, а он ни у ухо.

2028. Јадан Дука, залуду ти мука!

2029. Јадан је онај који нема дијела од Бога. Кад ко рече за себе или за другога да је јадан. У Дубровнику.

2030. Јаде несити!

2031. Јади га задесили!

2032. Јади га убили!

2033. Ја дерем јарца а он козу. Ја говорим једно а он друго.

2034. Јадно ти вриме дође, кад Станиша испод мача прође. *А. Ст.*

2035. Ја заповједих ђаку а ђак црквењаку. Кад се коме рече да што учини а он опет другоме заповиједа.

2036. Ја ја, ја он (живљети или умријети). Кад се коме пријети у главу.

2037. Јаје за јаје, ако и није шарено.

2038. Ја је чела, ја је брус, ја од мотике штене. Приповиједа се да је одговорио Херцеговац кад је први пут виђео рака, па га неко запитао шта је то. Ваља да му се учинило да је налик на челу по ногама и по брковима а на брус по оним зрнцима што се виде по самару а на штене од мотике по шији. — Сад се рече кад ко двије врло различне ствари пореди једну с другом.

2039. Ја кад виђех зелен дријен, предадох му вас мој дријем и лијен. Који хоће да му се љети не дријема, рече ово кад угледа у прољеће први дријен с цвијетом.

2040. Јака је кобила народ! Он може много учинити.

2041. Јаки на бранику.

2042. Јак као вједогоња. У Рисну.

2043. Јак као земља.

2044. Јак као једогоња. У Рисну.

2045. Јак као међед.

2046. Јако братство брзо заплеће. У Црној Гори.

2047. Јако је магаре,
Али два товаре (па ће га претоварити те ће пасти).

2048. Ја крст, ја вода.

2049. Јаку браству јака и правда. У Црној Гори.

2050. Ја куј, ја не мрчи гаћа.

2051. Јами мртве прћије, већ држи за моћ. У Сријему приповиједа се у шали да је казао Хрват своме другу који је вукао за уздице кад им се поплашио коњ у таљигама на којима су сједили. Мјесто *прћије* — као да су уздице биле од *ртенијех* узица? — једни веле *кожетине;* а *моћ* овдје значи *реи.*

2052. Ја (му) кажем адумац сам, а он пита колико ђеце имам!

2053. Ја му тамо колача не спремам. Ја му не велим тамо да иде, јер може зло проћи.

2054. Ја му угађам као чиру на прсту.

2055. Ја нијесам кусавац него лизавац.

2056. Ја њега ни у квак. Не бојим га се ни мало.

2057. Јао вране, зла и тога гласа! Кад се чује што зло. У Рисну.

2058. Ја оком а он скоком.

2059. Ја ћу, духовниче, узети сребарце, а ти носи ребарце куд ти драго. Приповиједа се да је некакав калуђер у невољи донио трговцу од некаква свеца ребро оковано у сребро, и искао да му нањ позајми новаца (т. ј. да му га да у залогу), а трговац му (то) рекао.

2060. Јао мајци, сви ти смо једнаци!

2061. Јао мој Влахо! ни ти рад ту лежати ни се ја више тебе дерати, али не даду

Власи за бадава пити и јести. Приповиједа се да је казао Турчин кад му на Хришћанском гробљу нијесу дали да једе док не плаче.

2062. Јао мој до гроба, а од гроба ко буде (мој). Говори се да жене тако жале мужеве.

2063. Јао мој тупи тупане! С тобом тупо, а без тебе зарубљено. Гледај: Ао мој тупи тупане—

2064. Јао ономе кога жале!

2065. Јао ти је још како је Лазо на Косову погинуо. Рече се ономе који особито због Турскога зулума рече: јао! Гледај: да је мене ћело добро бити, не би Лазо на Косову ни погинуо.

2066. Јаох злотвору и цару Турскоме! Кад ко јаукне.

2067. Ја послах сина у Рим да промијени турин, а он кад дође из Рима, донесе два турина. Казао у Котору некакав отац кад га је син вративши се из Рима из школе запитао да ли је и онђе онај исти мјесец што и у Риму сја. *Турин* значи *уста* или управо *рилица*.

2068. Ја правим држалицу, а оно се начини кијак: ја кијак и волим. Кад чоек почне што да учини, па се окрене на нешто друго што му је готово милије од онога што је мислио да учини.

2069. Ја право, ја никако.

2070. Ја псето из бунара вадим, а оно ме уједа.

2071. Ја псу, а пас репу, а реп длаци: иди, длака, ти си лака. Гледај: Ја заповједих ђаку а ђак црквењаку.

2072. Јармове на таван дигнути. Продати или погубити волове.

2073. Ја сад, ја никад.

2074. Ја сам лањски и ономлањски. Казао врабац кад су га питали како ће презимити.

2075. Ја сам то држао (као) у десној руци. За цијело, поуздано.

2076. Ја силом не улових зеца. Ја силом не могу ништа учинити, већ нека буде тако како је.

2077. Ја тебе рогом, а ти мене родом! Кажу да ваља тако домаћин да рече трипут ударајући по жилама воћку нероткињу рогом од пецива што је на божић печено, пак ће послије родити. Једни опет кажу да мјесто тога на божић ваља узети сјекиру, па замахнути као да посијече воћку, а други ко да говори: „Не сијеци, родиће.“ И када се то трипут засопце учини, послије ће родити. У Грбљу.

2078. Ја тебе, а ти коме ти драго. Кад ко запита: ко то каже?

2079. Ја тебе глас, ти мене муштулук. Кад ко иште муштулук за какав повољан глас.

2080. Ја те зовем и молим,
А кад не ћеш, још волим.

2081. Ја тикву у воду, а тиква из воде. Кад би ко шћео коме добро какво да учини, па онај сам квари.

2082. Ја ти тамо колач не спремам. Гледај: Ја му тамо —

2083. Ја ћу умријети, а не ћу лако ђаволу душу дати. У Црној Гори.

2084. Ја угњиват' а неко уживат' т. ј. *ја да радим и да се мучим, а други рад мој да ужива.* У Рисну.

2085. Ја умио а не имао, ја имао а не умио (све једно је).

2086. Јача рђа од бијеса.

2087. Јача су двојица него сам Радојица.

2088. Јачега капом а нејачега шаком. Јачему ваља се молити с капом у руци, а од нејачега може се и бранити.

2089. Јаче је ђело него бесједа.

2090 Јаче је село од сватова.

2091. Јаче село од међеда.

2092. Јачи квачи.

2093. Ја што могох помогох.

2094. Један дроби а други куса.

2095. Један душом, други ћесом. Гледај: Моја мука његова душа.

2096. Један пут ми је умријети. Или:

2097. Један пут се мре. Овим се ријечма показује да се чоек не боји смрти.

2098. Један пут се почиње. За то ваља добро очи отворити кад се што почиње.

2099. Један пут се рка на Грка. Ђ. *Пр.*

2100. Један *(је)* рекао биљашче а други бирашче, па су се погодили. Ово обично рече продавац, кад купац за то не смије да каже колико би дао за ствар која се продаје што је он много заискао, и значи: један је рекао *хиљаду* а други *један* па су се погодили, не гледај ти што ја много иштем, него кажи колико би ти дао.

2101. Један ти Бог а једна Божа вјера!

2102. Један у клинац, други у плочу (удара). Кад један говори једно а други са свим друго.

2103. Један чоек не може све знати.

2104. Једва крај с крајем састављам. Једва набављам оно што ми треба за живљење.

2105. Једва му кожа кости држи (мршав, готово умро).

2106. Једва сам пасјим зубима отклао. Једва сам измолио или издрљанчио.

2107. Једе као да је из глади утекао.

2108. Једе као мећава (сијено и сламу).

2109. Једем, једем, па не могу. Тужио се неко како јести не може.

2110. Једина руко Божја! Кад се што особито приповиједа, н. п. кад се помоли Турчин, једина руко Божја! рекао би нигђе чоек у свијету није остао; — удари киша, једина руко Божја! какогођ из кабла, и из неба и из земље и т. д.

2111. Једна глава хиљада језика. Кад ко зна много говорити.

2112. Једна гобеља у као, а друга из кала — казао Соломун гледајући у точкове кад су га на колима водили да га погубе.

2113. Једна душа једна гуша.

2114. Једна (кћи) као ниједна, двије ка' и једна, а три мисли ти. Једну је ласно удати, а и двије којекако, али кад су три онда је невоља.

2115. Једна кожа не може два меса дати.

2116. Једна коза окози двоје јарића, па од једнога кожа доспије на бубањ, а од другога на јеванђелије.

2117. Једна крушка на десет међеда.

2118. Једна ласта не чини прољећа.

2119. Једна му нога другој добра не мисли. Каже се за чоека који ником добра не мисли.

2120. Једна палица ни пред царем не гори. Као што једно дрво само не може да гори тако је и многи посао тешко једноме чоеку учинити.

2121. Једна смрт тисућа узрока. У Дубровнику.

2122. Једна смрт триста узрока.

2123. Једнаци као линьаци.

2124. Једна штета сто гријеха (н. п. кад се што украде па чоек час потвора на онога час на онога).

2125. Једна шугава овца цијело стадо ошуга.

2126. Једним до зуба (јело?) а другим до суза (до глади?).

2127. Једно али вриједно. Или:

2128. Једно али једро.

2129. Једнога називало а другога издирало. Кад се један око чега труди и мучи, а за другога се мисли да то ради.

2130. Једно другому (ваља да помажемо) а Бог (ће) свакому.

2131. Једно другом до уха. Кад се казује да ко има много мале ђеце.

2132. Једно зло не може чоеку досадити.

2133. Једно коло из блата а друго у блато.

2134. Једно мисли, друго говори, а треће твори. Каже се за дволична чоека.

2135. Једно мисли пијаница, а друго механција. Гледај: Бирташ мисли једно а пијаница друго.

2136. Једном мје[illegible]гом крој.

2137. Једном ногом стао у гроб (готов умријети).

2138. Једном руком даје а двјема узима.

2139. Једном се рађа а једном умире.

2140. Једном смркло, другом свануло. *А. Ст.*

2141. Једно му је на срцу а друго на језику.

2142. Једно ради а друго одрађује.

2143. Једну ал' једру. *Ј. П.*

2144. Једну мање! Кад се коме оштро пријети да не говори више. Гледај: Језик за зубе.

2145. Једну цркву кварити а другу градити (слаба је задужбина).

2146. Једи зеље из свога врта. У Котору. Гледај: Од знана зеља глава не боли.

2147. Једа парала, г..а плаћала. Кад кога бију за рђаве ријечи.

2148. Језик горе може посјећи него мач.

2149. Језик за зубе! Тути!

2150. Јеко јечи а здрав звечи.

2151. Јелесије просо сије,
Иде Виде да обиде. Просо се сије испред *Видова дне*, а Јелесије је уочи Видова дне.

2152. Је ли зрела лубеница? Рече се у шали ударивши кога зврчком у главу.

2153. Јемац платац.

2154. Јеремије у поље,
А све змије у море. На Јеремијев дан (9 Маија) у јутру лупајући у просуђу око куће говори онај који је рад да му онога љета змије не досађују.

2155. Јесен је богата а зима рогата.

2156. Јеси ли дигао росу са срца? Јеси ли попио чашу ракије и што заложио?

2157. Јеси ли при себи? Кад ко говори што лудо, т. ј. да нијеси сишао с памети?

2158. Јеси ли ти падао с тавана? Питао Насрадин хоџа љекара, кога су му били дозвали да га лијечи, кад је пао с тавана, па се убио. А кад је љекар одговорио да није, он га оћерао и казао да зову чоека који је падао с тавана.

2159. Јеси ли читав? Гледај: Јеси ли при себи?

2160. Јест пушка, да је праха.

2161. Јефтин еспап кесу празни.

2162. Јецалу језик смета, а мене не.

2163. Јечам трче а ракија виче. Ухрањен коњ трчи, а пијан чоек виче.

2164. Још да ти платим и жвакалицу. Приповиједа се да су некакви Турци зликовци пошто их људи почасте, искали још да им плате и жвакалицу, т. ј. што су се трудили и жвatали. И сад кад ко којешта иште много рече му се: *Још да ти платим и жвакалицу.*

2165. Још кад је цар каплар био (давно). У војводству.

2166. Још му нијесу очи падале. Рече се у шали кад се за кога говори да је млађи него што је.

2167. Још није ни до воде дошао, а гаће засукује.

2168. Још се није зима изјаловила. Доћи ће зима макар и доцније. Гледај: Ако зима устима не уједе, она репом ошине.

2169. Још није лула дувана погинула. Још ће чоек чоеку дати лулу дувана.

2170. Још (се) није коза окозила, а козле игра по пољу. Гледај: Сад јаја какоћу, а кокоши ћуте.

2171. Југ баби за фуруном. Кад ко у соби говори да на пољу није зима, а јесте.

2172. Јужну божићу и пријатељском колачу не ваља се радовати. Јер кад је божић јужан, не само што је за људе нездраво, него и зима послије у невријеме досађује и чини штету; а пријатељ ако донесе један колач, он поједе три — четири, па кад пође ваља опет један да понесе.

2173. Јунакова мајка најприје заплаче.

2174. Јуначки је умр̏о. Кад се замијени.

2175. Јуче везир данас резил.

К.

2176. Кад би трговац свагда добивао, не би се звао трговац, него добивалац.

2177. Кад би чоек знао ђе ће врат сломити, нигда не би онамо ишао.

2178. Кад Бог даје (срећу он) не пита чиј си син.

2179. Кад Бог не ће, не могу ни сви свети.

2180. Кад Бог хоће кога да казни, најприје му узме памет. Ове ријечи *казнити* ја нијесам чуо у народу да се говори, али се пословица говори особито у војводству. Истина да су народу нашему познате ријечи *наказа* и *наказити*, али опет може бити да је ова пословица постала негђе у вароши од књижевника.

2181. Кад брже! (н. п. дође, учини, поједе).

2182. Кад Вељача не дажди,
Марач добра не мисли. Или:

2183. Кад Веље не вељује,
Маре опакује. У Дубровнику.

2184. Кад видим онда ћу и вјеровати.

2185. Кад видио моја леђа онда и тебе!

2186. Кад видиш шта је, што питаш? Носио некакав чоек отворена кола пуна кукуруза, а кад га неко запита шта има на колима, он одговори да су дрва. Видећи онај који га је питао да на колима нијесу дрва него кукурузи рече му: „Бог с тобом! шта ти говориш, то нијесу дрва него кукурузи!“ А он му онда одговори: „*Кад видиш шта је, што питаш?*“

2187. Кад врба грожђем роди. Никад. Слушао сам у ђетињству ђе се пјева како је удата сестра молила брата, који се на њу био расрдио, да је походи, а он јој одговорио да ће је онда походити

Када врба грожђем роди,
Сувн јавор јабукама.

2188. Кад га види онда га се и сјети.

2189. Кад га видиш онда га и пиши.

2190. Кад га пожељео онда га и виђео!

2191. Кад грми, свак се себе боји.

2192. Кад догори зубља *(луч)* до ноката. Кад дође така невоља да се више не може трпљети.

2193. Кад дође до густа (до невоље).

2194. Кад дође суђеник, нек изједе говно куђеник. Или:

2195. Кад дође суђеник, ошвањиће се куђеник. *Ј. П.*

2196. Кад дођу виле к очима. Кад дође до невоље. По гласу ове ријечи *вйле*, рекао би чоек да је од *вйла*; али би готово приличније било мислити да су то *вйле*, т. ј. кад хоће ко кога *вилама да удари*. Ја се опомињем да сам слушао ђе се овој пословици додаје и ово: *Или виле шукнути или очи*

скочити, које је такођер прилачније за *вйле* него за *вйле*.

2197. Кад дуне ћорава Анђелија.

2198. Кад ђевојке нема, добра је и баба. Гледај: за невољу бабу воде.

2199. Кад егедуш правду свира, гудило га по носу бије. У војводству.

2200. Кад закуне, као у труд (прими му се, стече му се).

2201. Кад идеш вуку на част, поведи пса уза се.

2202. Кад изврнем кожух наопако. Кад се расрдим као што је Марко Краљевић у II. књизи народнијех Српскијех пјесама на страни 338 стих 265 — срдит пригрнуо *Кураж наопако*.

2203. Кад и камо! Кад се казује да је што давно било.

2204. Кад има хљеба, нема соли; а кад има соли, нема хљеба. Кад се хоће за кога да каже да је сиромах.

2205. Кад је била везанија, т. ј. кад су хватали у солдате, јер су се до скора људи на силу хватали у солдате.

2206. Кад је војску војевати онда се виче: камо јунак Краљевићу Марко? А кад је шићар дијелити, говоре му: Откуда си, незнана делијо?

2207. Кад је зима, свуђ је зима. Овако је одговорила ђевојка кад су је страшили зимом да се не удаје. *М. Шкр.*

2208. Кад је каше, није млијека; а кад је млијека, није каше. У Црној Гори.

2209. Кад је коза губава, рада би свако да је губав.

2210. Кад је кози добро онда иде на лед те игра да се рашчепи. Кад се хоће да каже да сваки чоек не може добра подносити.

2211. Кад је лијепо вријеме, јапунце понеси (са собом), а на зломе чини шта ти драго.

2212. Кад је масла, није брашна; а кад је брашна, није масла.

2213. Кад је највише стрвине, онда највише пси бјесне.

2214. Кад је преша: ђе си, Пеша? Кад није преша: оклен си, Пеша?

2215. Кад је рат, није ни брат брат. *А. Ст.*

2216. Кад је рат, нико ником није брат.

2217. Кад је чоек гладан и озебао, најбоље је пржити. Гледај: Пржио бих, господару.

2218. Кад киша хоће да удари, најприје почне прокапљивати.

2219. Кад кокош хоће да пронесе, она најприје какоће.

2220. Кад курјаку што у гркљан упадне, тешко је ишчупати.

2221. Кад кућа гори, барем да се чоек огрије. Да се чоек и од штете своје помогне колико се може. Приповиједа се како је рекао Насрадин хоџа кад су му казали да му је кућа изгорела, и покућство и имање све да су људи разграбили: Штета што нијесам био да и ја што ограбим!

2222. Кад лажеш, крећу ли ти се зуби?

2223. Кад лажеш, тако лажи да и сам мислиш да је истина.

2224. Кад ли се прије потурчи, кад ли чалму стече? Приповиједа се како је некакав Турчин подсмијеха ради полагано скинуо улар с Херове кобиле, коју је Херо за собом водио, и метнуо га себи на главу, па он мјесто кобиле ишао за њим. Кад Турчин у један пут стане и затегне улар, Херо се обазре, и виђевши мјесто кобиле Турчина рече: *Кад ли се прије потурчи, кад ли чалму стече!*

2225. Кад лисица предикује, пази добро на гуске. У војводству.

2226. Кад лисица преко леда прије̑ће, онда можеш топове возити. Кажу да лисица кад хоће да прије̑ће преко смрзле воде, најприје метне ухо на лед те слуша како вода тече, и по томе суди колико је лед дебео, па онда иде преко њега.

2227. Кад лопата пукне виш' главе. Кад умре, н. п. одучиће се ода шта; јер обично кад чоека сахране лопату му којом га загрну баце на гроб.

2228. Кад лупеж лупежу што украде, и сам се Бог смије.

2229. Кад магарац уз брдо иде, лагано иде; али кад се окрене низ брдо, све се премеће.

2230. Кад матор пас лаје (онда) ваља вићети шта је.

2231. Кад ма́чка код куће није, онда се миши веселе.

2232. Кад ме глобише, крива ме нађоше.

2233. Кад ме сунце грије, за мјесец и не марим.

2234. Кад ми гусле не могу да гуде, не мили ми се ни што сам слијеп. Приповиједа се да је рекао некакав слијепац у шали.

2235. Кад може барио вина купити стар жита, није зла година. У Боци.

2236. Кад му Бог ништа не ће, прођи га се и ти.

2237. Кад му ја дођем онда му кум у кућу дошао!

2238. Кад му је жље, нека му је грје.

2239. Кад највише грми, најмање киша пада.

2240. Кад не били по два за једнога,
Не родила мајка ни једнога!

2241. Кад не може ништа коњу, а оно самару. *Ђ. Пр.*

2242. Кад нестане петка у години. Никад.

2243. Кад не ће Бог, не ће ни свети.

2244. Кад није мачке, миши су господари.

2245. Кад није оца, није ни лонца. *А. Ст.*

2246. Издирала! Кад он то чу, а он онда издирала, т. ј. побјеже.

2247. Кад падне шљеме на тјеме. Кад падне кућна брига на главу, н. п. сину послије очине смрти.

2248. Кад повичу људи на кога: курја! Приповиједа се да је протрчала лисица, а људи повикали: „*курја*!“ па тако и остало као да је *курјак* протрчао.

2249. Кад пси буду људи онда ћеш и ти бити чоек.

2250. Кад пси поспе (отићи ће, т. ј. побјећи ће ноћу).

2251. Кад сам сит и шта, нијесам гладан ништа.

2252. Кад сви повичу: пјан си, лези ако и нијеси. Или:

2253. Кад сви повичу: пјан си, поведи се.

2254. Кад свјетина узме ўк. Кад се народ на што изузме и стане викати.

2255. Кад се арчи, нек се арчи.

2256. Кад се види село Пирош, не треба нам калауза. У Новом Саду.

2257. Кад се вилан наије, мисли да не ће никад огладњети. У Дубровнику *вилан* значи *сељак*.

2258. Кад се два петка састану заједно. Никад.

2259. Кад се ђаво дохвати скута, откини скут.

2260. Кад се ђевојка проси, торба се не носи. Торба се код простога народа носи, али се овђе мисли да у њу јела не треба спремати надајући се да ће ђевојачки отац или род просце лијепо дочекати и почастити.

2261. Кад се ђетић роди, и тигле се на кући обеселе. У Боци.

2262. Кад се једе и пије онда је доста пријатеља,

2263. Кад се кола сломе, путова доста. Кад се каква штета учини онда је ласно казивати како је ваљало радити да се то не учини.

2264. Кад се кучка научи ждрмње лизати, или кучку убиј или ждрмње сломи. Или:

2265. Кад се кучка научи на ждрмње, или кучку убиј или ждрмње сломи. Кад се кучка научи брашнаве жрвње лизати. — У Црној Гори.

2266. Кад се лијен накани, сав свијет попали.

2267. Кад се оспе као чарапа. Рече се н. п. кад стане војска бјегати, па бјега један за другим.

2268. Кад се прасе наије, сне ксрито превали.

2269. Кад се синовац жењаше, стрица *(никога)* не питаше, а кад се ражењаше и стрину припитиваше.

2270. Кад се сиромах међу богате помијеша, ваља да и за њега што прионе.

2271. Кад се твој враг родио онда је мој гаће носио. Гледај: Кад су се твоји (ђаволи) рађали, моји су у колу играли.

2272. Кад се тиква покондири. Кад се погосподи онај коме не приликује; или кад се ко понесе и стане се стиђети свога прећашњега стања. Гледај: По што, Влаше, кикош?

2273. Кад се хрсузи сваде онда један другог издају.

2274. Кад се чоек шта прихвати онога нек се и држи.

2275. Кад се што има, не говори се: гварди ме, него: мањи ме! У Боци.

2276. Кад си у колу, ваља да играш.

2277. Кад с лукавим чоеком посла имаш, пази на себе.

2278. Кад смо се састали да се слушамо.

2279. Кад спава, хљеба не иште. Дода се каштo у шали кад се рече за кога да је добар.

2280. Кад стари пас лаје, ваља виђет' шта је.

2281. Кад су Нијемци закрајинили.

2282. Кад су очи пуне, и срце је јсито. Ће у кући има свега доста онђе чељад мање једу. У Рисну.

2283. Кад су се моји из школе враћали, твоји су у школу ишли. Или:

2284. Кад су се твоји (ђаволи) рађали, моји су по гори скакали. Или:

2285. Кад су се твоји (ђаволи) рађали, моји су у колу играли. Не ћеш ти мене преварити, знам ја то боље од тебе.

2286. Кад, тад.

2287. Кад те видим, веле мене,
Кад не видим, леле мене!

2288. Кад те ко не зове, што се одазиваш?

2289. Кад те опанке подереш, ја ћу ти купити друге. Рече се у шали босу чељадету.

2290. Кад те пожељео онда те и виђео! Кад ко кога не жели виђети.

2291. Кад ти дођем на сну, преврати узглавницу (да и ја о теби оно исто сним). У Рисну.

2292. Кад ти ђевојку просим, љубав ти носим (у кућу, да будемо пријатељи). У Хрватској реку просци ђевојачкоме оцу или другоме коме од рода.

2293. Кад ћу пити, а зло бити,
А не пити, а зло бити;
Волим пити па зло бити.

2294. Кад устане кука и мотика
(Биће Турком по Медији мука).

2295. Кад хоћеш о Турчину да проговориш, маши се за капу (да ти није за њом или под њом).

2296. Кад црни Марко у рог затруби (т. ј. никад). У Хрв.

2297. Кад Чивутин осиромаши он премеће тефтере (те гледа ко му је што дужан).

2298. Кад човјек нема, не може ни свога отимати. *М. Шкр.*

2299. Кад човјеку дође притуга.

2300. Кад чоек нада се пљуне, на образ ће пасти.

2301. Кад чоек нема свога добра, туђе зло премеће. Кад чоек нема свога посла, он говори којешта за другим људма.

2302. Кад чоек пса убије, ваља да га и за плот завуче.

2303. Кад чоек тоне, и за врело се гвожђе хвата.

2304. Кад чоек умре онда је ласно за њим свашта говорити.

2305. Кад чоеку пукне међу очима. Кад му се отвори памет, да свашто може ласно научити. Говори се да у чоека има више очију изнутра — око мозга — некаква кожа, па кад она пукне онда се чоек у један пут опамети и стане мислити као што треба.

2306. Кад чоек што изгуби, и по својим њедрима тражи.

2307. Кажи, маро, откуда ће сватови доћи. Говоре ђевојке бубици мари метнувши је на прст, па на коју страну полети, од онуда кажу да ће им доћи просци и сватови, т. ј. на ону страну да ће се удати. Овђе се може споменути и оно што ђевојке каштo начине на земљи од кучина као коло и усред њега посаде вавољак од кучина — као малу лутку —, по том коло у једанпут запале са четири стране, па с које се стране запали лутка с оне стране кажу да ће доћи суђени просци.

2308. Кажи (ми) да ти кажем. Или:

2309. Кажи ми, казаћу ти. Кад кога питају за оно што не зна.

2310. Казао све као попу на исповијести.

2311. Казаће и што је матер за сису ујео (н. п. на мукама или онако кад ко мајсторски испитује).

2312. А. Казаћу.
Б. Наказићеш се.

2313. Казаћу ја њему по што је восковарина. Кад ко коме пријети.

2314. Казаћу му куд је пут у Ердут. *Л. П.*

2315. Ка' и да не ће! т. ј. хоће.

2316. Ка' и ковач без угљевља.

2317. Ка' и по мачки утробицу (послати).

2318. Какав господар онаки и млађи.

2319. Какав гост онака му и част.

2320. Какав дан така част (н. п. кад се пости).

2321. Какав изглед така и прилика.

2322. А. Какав је данас светац?
Б. Врстелези!

2323. Какав је ко тако и чини.

2324. Какав је издрпан као грабанцијаш.

2325. Какав је (издрпан), опросио би њиме бијели свијет.

2326. Какав је ко на јелу онаки је и на ђелу.

2327. Какав ми је гост дошао онаки му и пешкир дајем.

2328. Какав отац таки син.

2329. Какав поздрав онаки и одздрав.

2330. Какав сам да сам, твој сам. Кад се ко коме препоручује и моли за што.

2331. Какав си да си, тешко оном чиј си!

2332. Какав ти је ат, онаки и сат. *Ђ. Пр.*

2333. Какав чоек тако и збори.

2334. Каква бачва таки и тоњ даје. У Дубровнику.

2335. Каква вјера онаква и вечера. Кад се ко уз пост правда што је рђаво јело. Гледај: Какав дан така част.

2336. Каква исповијест онаква и молитва.

2337. Каква (је) дупља још добре чеље излијећу. Или:

2338. Каква (је) дупља онаке и чеље излијећу. Кад ко што лудо говори.

2339. Каква јеђа таква међа. Како га храни онако му и ради.

2340. Каква је коза таква и лоза. Стара коза слабо даје и млијеко и костријет, а тако и стар виноград слабо рађа. У Далмацији.

2341. Каква мајка онака и ћерка.

2342. Каква мати така и шћи.

2343. Каква ме видиш, такоr ме и пиши. *А Ст.*

2344. Каква му је зелена долама:
Да искрпи, нова би му била,
Да измјери, претегли би конци.

2345. Каква радња, таква и плаћа. *А. Ст.*

2346. Каква служба онака и плаћа.

2347. Каква част таки глас.

2348. Каква шала онаква и одшалица.

2349. Какве си, море, вјере? Питали Циганина, а он одговорио: Какве хоћеш, господару.

2350. Какве су му руке као да је из Циганке ђецу вадио. Гледај: Као да је из Циганке ђецу вадио.

2351. Какви гости така и част.

2352. Какви сватови таки дарови.

2353. Какви сватови такова и ђевојка.

2354. Какви смо да смо, своји смо.

2355. Какво гниздо таква тица,
Какав отац таква дица.

2356. Какво је дупље, добре чеље излећу. *Ј. П.*

2357. Какво рило такво дило.

2358. Какво сјеме посијеш, онако ћеш и жито врћи,

2359. Какву ко питу жели јести онаке и јуфке развија.

2360. Какићу не ћу, т. ј. чини хоће л' не ће л'.

2361. Како Бог хоће. Одговори се на питање: *како си?* У Дубровнику.

2362. Како га заведе као да ће га шкопити. Реку Црногорци кад ко кога из дружине њихове изведе на страну да с њим проговори на само.

2363 Како га славио (свеца) тако ти помагао.

2364. Како господар свира онако млађи игра.

2365. Како дошло онако и прошло.

2366. Како живио тако обршио. *А. Ст.*

2367. Како ја коме тако мене Бог. Кад се ко правда да никоме зла не мисли и не чини.

2368. А. Како је?
Б. Какни па лазни (па ћеш видјети како је).

2369. Како је да је, наше је.

2370. Како је дерано, (и) није крваво. Како је рањено, могло је и горе бити.

2371. Како је дигао реп као да га је обад убо. Кад се какав чоек понесе или раскомада.

2372. Како је радио, добро је прошао. Или:

2373. Како је радио онако је и прошао.

2374. Како ко зна онако и пјева.

2375. Како који вјетар пуха тако му се ваља обртати.

2376. Како који слијепи, све горе гуди.

2377. Како ко мене тако њему Бог.

2378. Како кому напијеш онако ће ти и отпити.

2379. Како кум прасе, ти одмах врећу. Кад тп ко хоће што да да, не скањуј се, него узми одмах, док се онај није премислио. На Цетињу је прије наштампано *просо* мјесто *прасе*, али управо не знам или је то учињено за то што се онамо тако говори, или што су мислили да сам ја погријешио у писању, или је у штампарији погријешено. Истина да је за врећу приличније *просо* него *прасе*, али се и мали прасци носе у врећи, и ја сам још у ђетињству овако слушао. Ако се ђе заиста говори *просо*, онда може бити да је ово обрнуто на *прасе* у онијем мјестима ђе се мјесто *просо* највише говори *просја*.

2380. Како ми је тако ми је.

2381. Како мирили тако се смирили! Кад се људима суди и намирују се за што, и значи: како право судили тако и вама Бог дао. У Перасту.

2382. Како не заборави гаће везати! Кад је ко врло заборав̀ан.

2383. Како није оца, тако ни лонца. *А. Ст.*

2384. Како оваца не држим *(немам)*, паса не чувам. Кад ко пита за кога, а онај који се пита

хоће да каже да за оног нити зна нити се мијеша с онакима.

2385. Како оморила тако и носила.

2386 Како она и лани. Како је остало онда тако стоји и данас.

2387. Како оцу тако и Шокцу (ваља право чинити).

2388. Како посијеш онако ћеш и пожњети.

2389. Како право (чинио или говорио) тако здраво (био)!

2390. Како први да врви. Веле трговци кад ујутру прву крајцару пазаре.

2391. Како простреш онако ћеш и лежати.

2392. Како радила тако се ранила.

2393. Како ради, обраће зелен бостан, т. ј. пропашће.

2394. Како радио, тако платио. *А. Ст.*

2395. Како сам купио, онако и продајем, т. ј. како сам чуо онако и казујем.

2396. Како сам постао, није ми подробац остао. Рекао некакав гост гребући жељу, а домаћица наспе опет пуну говорења: Од како сам доведена, није ми жеља огребена.

2397. Како сам се надала, добро сам се удала.

2398. Како свирац свира онако ваља играти.

2399. Како се зове код вас хладна попара? Питали некакво дијете. А оно казало: „Ми јој се не дамо нигда охладити.“

2400. Како се ослободих тако се осрамотих.

2401. Како си? — Ка' и грум земље.

2402. Како с очи тако и с памети.

2403. Како старији свира онако млађи ваља да игра.

2404. Како су ме дерали нијесу ме ни искрвавили.

2405. Како тамо, бако? — Како коме драго. *М. Шкр.*

2406. Како те Бог учи. Како најбоље знаш, н. п. ради, чини што.

2407. Како ти игра тако му пој. Гледај те ради према њему. У Кривошијама.

2408. Како ти је Живко? Кажу гдекоје жене кад питају кога за здравље мушкога дјетета, макар му како име било.

2409. Како ти је име? — Ислам. — Тако сам ти и сам. И мени је тако као и теби.

2410. Како тићи опрнате, тако и полијећу.

2411. Како тко никне онако и обикне.

2412. Како тко ради, онако и пролази. *Ј. П.*

2413. Како туђу кокош изијеш одмах своју за ногу вежи (да и ти частиш онога који је тебе частио).

2414. Какоће као квочка. Особито се говори женама, кад се што много карају и вичу.

2415. Какоће као кока на сједалу.

2416. Како ћемо се виђети, кад ти не идеш у цркву, а ја не идем у бирцауз (или: кад ја не идем у цркву, а ти не идеш у бирцауз)? У војводству.

2417. Како удробиш онако ћеш и кусати.

2418. Како узајмиш, онако ће ти се и вратити.

2419. Како [illegible] дође на просјачки штап, свак [illegible]

2420. Калина је лијепа гледати, ал' је грка зобати.

2421. Калуђере, умрла ти мати. — Ва истину црње не понесох.

2422. Калуђер који не умије просити, и магаре које не умије носити, не ваљају ништа. У Новоме.

2423. Каматник душу губи. У Котору.

2424. Камен воденични боље меље кад се често покива. Тако се мисли да и млађи боље слушају кад се почесто бију. Гледај: Удри зло, да је горе.

2425. Камењак (вук, као да би му се уста окаменила да не закоље што).

2426. Кам из руке а ријеч из уста. Што се рече не може се ласно повратити као и камен кад се из руке пусти.

2427. Ками мајци! Као клетва — у Херцеговини и у Црној Гори. По овоме се каже и оно у III. књизи (у Липиспи 1823) народнијех Српскијех пјесама на страни 330 у стиху 113: *Ками мајци*, да утеђи могу!

2428. Ками ономе кога бију!

2429. Ками ономе ко туђ кам премеће! Тешко оном ко није код своје куће, него туђ посао ради. У Црној Гори.

2430. Ками ти у срце! Клетва у Херцеговини и у Црној Гори.

2431. Канда га је врана на пруду избљувала. Ружан.

2432. Канда није, Санда није,
На сриједу торбе није. (У Грбљу). Гледај: Сви поштени, али мене струке није.

2433. Канделора зима фора
(Вели Блаж да је лаж. Или:

2434. За њом иде Блаж,
Који вели да је лаж). Кад прође *сретеније* прошла је и зима; али свети *Блаж* — св. *Власије*, који је по Римском календару први дан по сретенију, и који се у Дубровнику, ђе сам ја ову пословицу чуо, обично зове свети *Влахо* — вели да је то лаж.

2435. Кантар кадија. Гледај: Мјера вјера.

2436. Као аламани (н. п. навалише, појеоше).

2437. Као баба и Бог. Кад се двојица разговарају па један говори једно а други са свим друго. И о овој ће пословици бити приповијетка, али је ја до сад нијесам чуо.

2438. Као бабини зуби. Кад је што слабо и кламиће.

2439. Као Бог и шеширџија. Кад хоће да се каже да су два чоека врло различни један од другога. У војводству.

2440. Као бонца. Каже се слабој жени.

2441. Као вуна (сијено—т. ј. лијено и мекано.)

2442. Као говече без рогова (што особито; мимо остале људе).

2443. Као грабанцијаш (н. п. подеран). У војводству.

2444. Као гранином помлађено (кад где болује много чељади).

2445. Као да га ђаволи за уши вуку. Каже се да дијете женско послије десет година тако брзо расте.

2446. Као да је мрцо па оживљео (кад је ко рђав у лицу).

2420. Калина је лијепа гледати, ал' је грка зобати.

2421. Калуђере, умрла ти мати. — Ва истину црње не понесох.

2422. Калуђер који не умије просити, и магаре које не умије носити, не ваљају ништа. У Новоме.

2423. Каматник душу губи. У Котору.

2424. Камен воденични боље меље кад се често покива. Тако се мисли да и млађи боље слушају кад се почесто бију. Гледај: Удри зло, да је горе.

2425. Каменњак (вук, као да би му се уста окаменила да не закоље што).

2426. Кам из руке а ријеч из уста. Што се рече не може се ласно повратити као и камен кад се из руке пусти.

2427. Ками мајци! Као клетва — у Херцеговини и у Црној Гори. По овоме се каже и оно у III. књизи (у Липиеци 1823) народнијех Српскијех пјесама на страни 330 у стиху 113: *Ками мајци*, да утећи могу!

2428. Ками ономе кога бију!

2429. Ками ономе ко туђ кам премеће! Тешко оном ко није код своје куће, него туђ посао ради. У Црној Гори.

2430. Ками ти у орце! Клетва у Херцеговини и у Црној Гори.

2431. Канда га је врана на пруду избљувала. Ружан.

2432. Канда није, Санда није,
На сриједу торбе није. (У Грбљу). Гледај: Сви поштени, али мене струке није.

2433. Канделора зима фора
(Вели Блаж да је лаж. Или:

2434. За њом иде Блаж,
Који вели да је лаж). Кад прође *сретеније* прошла је и зима; али свети *Блаж* — св. *Власије*, који је по Римском календару први дан по сретенију, и који се у Дубровнику, ђе сам ја ову пословицу чуо, обично зове свети *Влахо* — вели да је то лаж.

2435. Кантар кадија. Гледај: Мјера вјера.

2436. Као аламани (н. п. навалише, појеоше).

2437. Као баба и Бог. Кад се двојица разговарају па један говори једно а други са свим друго. И о овој ће пословици бити приповијетка, али је ја до сад нијесам чуо.

2438. Као бабини зуби. Кад је што слабо и кламиће.

2439. Као Бог и шеширџија. Кад хоће да се каже да су два чоека врло различни један од другога. У војводству.

2440. Као бонца. Каже се слабој жени.

2441. Као вуна (сијено—т. ј. лијепо и мекано.)

2442. Као говече без рогова (што особито; мимо остале људе).

2443. Као грабанцијаш (н. п. подеран). У војводству.

2444. Као гранином помлађено (кад где болује много чељади).

2445. Као да га ђаволи за уши вуку. Каже се да дијете женско послије десет година тако брзо расте.

2446. Као да је мр̏о па оживљео (кад је ко рђав у лицу).

2447. Као да га је са свијећом тражио. Кад ко што особито рђаво нађе.

2448. Као да га је с гвозденим штапом (по свијету) тражио (тако га је нашао баш као што треба). У више приповиједака приповиједа се како су људи били проклети или осуђени да траже кога с гвозденим штапом и у гвозденим опанцима, т. ј. да га прије не нађу докле гвоздене опанке не подеру и док се гвозден штап од пошшапања не изједе.

2449. Као да га је с лучем тражио.

2450. Као да је голуб зрно по зрно бирао. Кад се за шеницу хоће да каже да је врло чиста.

2451. Као да је из глади утекао (тако нагло једе, или не може да чека док се почне јести).

2452. Као да је из Циганке ђецу вадио (тако су му руке прљаве).

2453. Као да је нагуске устао (тако му све иде у назадак).

2454. Као да је у боб врачао. Кад ко што погоди, или учини кад треба.

2455. Као да је хараче (по Босни) купио (тако је дебео и црвен).

2456. Као да камену бесједиш (тако ћути или не помаже).

2457. Као да му девети млин псима меље. Кад се ко поноси и гради богат.

2458. Као да му је грло вратилом проваљено (н. п. говори).

2459. Као да му је пупак оне укопан. Кад ко на какво мјесто радо иде, или не може од њега да се отисне.

2460. Као да му је торба на глави (тако не види).

2461. Као да му сто шиљака под кожу уђе (тако је немиран).

2462. Као да на ватру пада. Кад се што врло троши.

2463. Као да није од чоека пао. Као да га није чоек родио.

2464. Као да нијеси врата на кући имао. Кад ко за собом остави врата отворена.

2465. Као да нијеси мушко (кад ко што рђаво ради).

2466. Као да руком однесе. Каже се за лијек који какву болест одмах излијечи.

2467. Као да се буна назобао. Гледај:

2468. Као да се бунике најео. Као да је полуђео, јер кажу да чоек полуди од бунике.

2469. Као да се на коприве поп...о. Кад је ко срдит.

2470. Као да се ни на божић није хљеба наио. Кад је ко сух и мршав.

2471. Као да си дошао ватре узети. Кад ко одмах пође одакле, н. п. из чије куће.

2472. Као да си испросио. Кад ко што *мало* донесе.

2473. Као да си јабуку располовио. Кад је ко на кога врло налик.

2474. Као да сједи на ушима (тако не чује).

2475. Као да су га гује пиле (тако је рђав у лицу).

2476. Као да су га Цигани јахали. Рече се за рђава коња. У Црној Гори.

2477. Као да трећи дан хљеба не једе (тако је рђав).

2478. Као да туђим устима жваће. Кад ко полако једе.

2479. Као два одсјечена пања. Каже се за стара чоека и жену који ђеце немају.

2480. Као додола (н. п. начинио се, — кад се ко врло накити цвијећем).

2481. Као Ердељски тањир. Каже се дволичну чоеку, који се претвара свакојако — као што је и Ердељски тањир једнак с обје стране.

2482. Као запета пушка (н. п. готов).

2483. Као зец у омећку.

2484. Као златна јабука. Рече се н. п. за лијепо дијете.

2485. Као злогук. Кад ко све зло слути и говори.

2486. Као (и) два на путу (кад се размимоиђу, тако и то остаде без и каква спомена даље).

2487. Као из књиге (н. п. говори, т. ј. лијепо по реду).

2488. Као и попо без ракије. Приповиједа се како је некакав поп говорио да никако не може без ракије јести, па опет кад је се никако није могло наћи, јео без ње.

2489. Као касапски пас: ко прије јаше, он за њим и иде. Кад ко нема господара нити ради по својој вољи, него све пристаје за другијем.

2490. Као коњ пастух (н. п побјеснио) У Котору.

2491. Као курјак. Каже се здраву, јаку и окретну чоеку.

2492. Као лађа без кормана. Кад што нема управитеља, н. п. каква кућа. У војводству.

2493. Као лане. Рече се за здраво мало дијете.

2494. Као лук и очи. Кад се казује да се ко с ким не слаже

2495. Као муха без главе, н. п. иде, лети (кад не гледа што ради).

2496. Као на нокту.

2497. Као Насрадин хоџа. Кад ко што ради наопако.

2498. Као недобијена душа.

2499. Као ни себе ни своме (н. п. ради што т. ј. врло рђаво).

2500. Као овчина о Марчу (н. п. рђав или мршав). У Црној Гори.

2501. Као од неба до земље (што далеко или различно).

2502. Као осуђена душа (н. п. забунио се).

2503. Као пас кад лежи на сијену (па сијена сам не једе а стоци која би га јела не да). Говори се за људе који што имају, па сами не уживају, а другима не дају.

2504. Као пас на поздеру.

2505. Као пас на чуну.

2506. Као пијан Циганин. Кад ко посрће.

2507. Као преко бундева. Кад ко што говори без слике и без правога реда, т. ј. као да се иде преко бундева.

2508. Као према глави (н. п. прозлио се или друго што чини).

2509. Као Сарајевска госпа (н. п. стискује уста). Гледај: Пошета миш по рафу —

2510. Као сиромах у богатој вароши. Одговори се на питање: *како си?* или: *како живиш?*

2511. Као сирота на туђем пићу.

2512. Као смушен (н. п. лети, гледи).

2513. Као Српски сватови (н. п. безобразни, вичу).

2514. Као тица на грани. Кад чоек нема куће, нити је чим другим привезан за какво мјесто.

2515. Као трудна жена. Кад ко изволијева сад једно сад друго.

2516. Као у Бога говеда (н. п. има доста, т. ј. као будала на свијету).

2517. Као у гвозденој бачви (кад се за кога хоће да каже да се ништа не боји).

2518. Као у кума на части (било свашта доста).

2519. Као уочи кијамета. Кад је врло ружно вријеме, а особито кад је мећава.

2520. Као уочи смрти. Гледај: Као према глави.

2521. Као цар с царицом, тако сиромах са сиромашицом. — Овако рече Подгоричанин кад му се ко пожали да је мучно с фамиљом живјети. *М. Шкр.*

2522. Као што Бог милује, т. ј. људски, лијепо.

2523. Као што земља себи храни (кад се казује за како покојно дијете како је било здраво и напредно).

2524. Капа ти, капа ми! Или:

2525. Капица ти, капица ми! Шта си ти то сам и ја; не бојим те се.

2526. Капља те згодила! Клетва у Рисну.

2527. Капом вјетар ћерати. Бити вјетрењак.

2528. Карај Мару, а Мара што Мара.

2529. Карају се цријева. Кад коме крче цријева у трбуху.

2530. Кара се Бога (кажу дјеци кад грми).

2531. Кар је Божији дар, али је зло кад бију, па не даду плакати.

2532. Касапско је месо по четири паре, ловачко по грош, а хрсуско по дукат. Јер ловац издангуби, а хрсузин плаћа глобу и дангуби у затвору.

2533. Касно али часно (н. п. ако је, биће).

2534. Кафу пије а кашу иде. У војводству.

2535. Кафу пије а профунту иде.

2536. Кашаљ, шуга и ашиковање не може се сакрити.

2537. Каштo је и главница лијепа ваздица.

2538. Кесега побије цијену моруни. И мала ствар, кад се јевтино даје, поквари цијену и великој.

2539. Ким се друштво похвали, брже кланац завали. Гледај: Јунакова мајка најприје заплаче.

2540. Кини ми се с душе! Прођи ме се, не досађуј ми.

2541. Кириција, камо ти кирија?
У ханџије и у механџије.

2542. Кисело грожђе, не ваља, трну зуби од њега. Казала лисица кад није могла да га дохвати.

2543. Кисело као вишт.

2544. Кисело као сирће.

2545. Кисни, не мисли, стигло ме до врата! Закиселила жена у соби (или у мљечару) лонац млијека, па га покрила и повезала торбом, да би се у топлини прије укиселило. Кад то све сврши онда рече: „Кисни, не мисли, стигло ме до врата!“ (т. ј. да се млијеко укисели док она буде до врата), па се обрне к вратима, а лонац и млијеко за њом по земљи, јер је нехотице била запела ногом за упрту од торбе.

2514. Као тица на грани. Кад чоек нема куће, нити је чим другим привезан за какво мјесто.

2515. Као трудна жена. Кад ко изволијева сад једно сад друго.

2516. Као у Бога говеда (н. п. има доста, т. ј. као будала на свијету).

2517. Као у гвозденој бачви (кад се за кога хоће да каже да се ништа не боји).

2518. Као у кума на части (било свашта доста).

2519. Као уочи кијамета. Кад је врло ружно вријеме, а особито кад је мећава.

2520. Као уочи смрти. Гледај: Као према глави.

2521. Као цар с царицом, тако сиромах са сиромашицом. — Овако рече Подгоричанин кад му се ко пожали да је мучно с фамиљом живјети. *М. Шкр.*

2522. Као што Бог милује, т. ј. људски, лијепо.

2523. Као што земља себи храни (кад се казује за како покојно дијете како је било здраво и напредно).

2524. Капа ти, капа ми! Или:

2525. Капица ти, капица ми! Шта си ти то сам и ја; не бојим те се.

2526. Капља те згодила! Клетва у Рисну.

2527. Капом вјетар ћерати. Бити вјетрењак.

2528. Карај Мару, а Мара што Мара.

2529. Карају се цријева. Кад коме крче цријева у трбуху.

2530. Кара се Бога (кажу дјеци кад грми).

2531. Кар је Божији дар, али је зло кад бију, па не даду плакати.

2532. Касапско је месо по четири паре, ловачко по грош, а хрсуско по дукат. Јер ловац издангуби, а хрсузин плаћа глобу и дангуби у затвору.

2533. Касно али часно (н. п. ако је, биће).

2534. Кафу пије а кашу иде. У војводству.

2535. Кафу пије а профунту иде.

2536. Кашаљ, шуга и ашиковање не може се сакрити.

2537. Каштo је и главница лијепа ваздица.

2538. Кесега побије цијену моруни. И мала ствар, кад се јевтино даје, поквари цијену и великој.

2539. Ким се друштво похвали, брже кланац завали. Гледај: Јунакова мајка најприје заплаче.

2540. Кини ми се с душе! Прођи ме се, не досађуј ми.

2541. Кириџија, камо ти кирија?
У ханџије и у механџије.

2542. Кисело грожђе, не ваља, трну зуби од њега. Казала лисица кад није могла да га дохвати.

2543. Кисело као вишт.

2544. Кисело као сирће.

2545. Кисни, не мисли, стигло ме до врата! Закиселила жена у соби (или у мљечару) лонац млијека, па га покрила и повезала торбом, да би се у топлини прије укиселило. Кад то све сврши онда рече: „Кисни, не мисли, стигло ме до врата!“ (т. ј. да се млијеко укисели док она буде до врата), па се обрне к вратима, а лонац и млијеко за њом по земљи, јер је нехотице била запела ногом за упрту од торбе.

2546. Кихаће он то (платиће, скупо ће га стати).

2547. Киша и снијег и још једно вријеме. Одговорио Циганин кад су га запитали како је на пољу, а ишла киша и снијег и цигани; а како се то треће вријеме зове, никако га није ћео по имену казати, него најпослије рекао: „*Онако као што се ми зовемо.*“

2548. Киша кад хоће да падне, најприје почне капати. Гледај: Кад киша хоће да удари —

2549. Киша пада капљицама,
Пак напада локвицама.

2550. Клањам вам се! Кад се ко с ким састаје или растаје — мјесто: *помози Бог!* или: *с Богом остај!* У Дубровнику.

2551. Клањам ти се као млада задњијем сватовима. Понајвише се говори у шали, а свак ласно може знати какав је од младе поклон ономе пред којијем она иде и клања се у напредак. У Котору.

2552. Клапило се, не клапило, јешћу те, платио сам те. Приповиједа се да је казао Херо кад је јео сапун који је био купио мјесто сира.

2553. Клели су се Турци на погачу,
Да не иду никад на Морачу.

2554. Клин клин избија, а сјекира оба. Или:

2555. Клин клин тјера, а сјекира обадва.

2556. Клин се клином ћера.

2557. Клинчорба. Приповиједа се да је дошао солдат баби у кућу, и искао да му да што да једе, а она му казала да нема у кући ништа за јело. Онда солдат рече: „А ти дај ми барем тигањ и мало воде, да начиним *клинчорбу*.“ Баба му то да, а он метнувши у тигањ гвозден клин, налије воде

и метне над ватру; кад се вода угрије, а он заиште од бабе мало соли (и баба му да), те је посоли; кад вода узаври, а он заиште мало брашна (баба му да и то само да види од чуда каква ће то бити *клинчорба*), те саспе у ону воду и замете; по том заиште једно јаје, те и њега разбије у онај скроб; за тим заиште још мало масти, те оно замасти, па онда скинувши тигањ с ватре извади клин на поље, а *клинчорбу* изједе.

2558. Клони га се као ушљива кожува. *Ј. П.*

2559. Клони се и сјена његова.

2560. Клони се луда као и света.

2561. К међи, нејаче!

2562. Књига колико струка. У Црној Гори.

2563. Ко бачву направља, неће чап ће хоће. У Црној Гори.

2564. Ко бесједи шта хоће, мора слушати шта не ће.

2565. Ко брзо суди, брзо се и каје.

2566. Ко би га наио, душу би стекао.

2567. Коби дијете (т. ј. слути да га нестане).

2568. Ко би рекао да је курвин син? Гледај: Нико не ће рећи: ја сам курвин син.

2569. Ко болан није био та Богу није мио. У Црној Гори.

2570. Ко боље може, да га Бог поможе. Гледај: Ко зна боље, широко му поље.

2571. Ко брани жену, грђи је од жене. *М. Шкр.*

2572. Ковати кога у звијезде. Хвалити га.

2573. Ковач за то има клијеште да руке не жежге. Човек за то има млађега да га у тешку послу замијени.

2574. Ко вина вечера, воде руча. Ко у вече пије много вина, у јутру пије много воде.

2575. Ко вина не пије, рђа га бије, а ко га много пије, по глави се бије.

2576. Ко вино пије, опиће се,
Ко коња јаше, убиће се.

2577. Ко високо лети, ниско пада.

2578. Ко више заложи но може прождријети, удавиће се

2579. Ко више ио, не био ми мио. Гледај: Сит и ја и мој гост.

2580. Ко више има, више му се и хоће.

2581. Ко више себе пљује, на образ му пада (н. п. кад чоек срамоти кога).

2582. Ко вука гађа, бистро ваља да гледа.

2583. Ко врага свијећом тражи тај ће га и наћи.

2584. Кога Бог куцне ономе ништа друго не ваља.

2585. Кога Бог милује онога и кара.

2586. Кога Бог чува онога пушка не бије.

2587. Кога ваља молити, не ваља га срдити. Или:

2588. Кога је молити, није га срдити.

2589. Кога је змија клала, и од гуштерица га је страх (и гуштерице се боји. *А. Ст.*).

2590. Кога калуђери бију и свиње дрпају, не треба му горе невоље.

2591. Ко га не зна, скупо би га платио.

2592. Кога нема на дијелу, нема му (ни) дијела. Гледај: Кога није на дијелу —

2593. Кога не сврби, нек се не чеше. *А. Ст.*

2594. Кога није да хљеба не ије (ко је умро).

2595. Кога није на дијелу, нема му дијела.

2596. Кога сврби нек се чеше. *А. Ст.*

2597. Кога се мрзи љубити, каже: боле ме уста.

2598. Кога су змије *(гује)* клале, и гуштера се боји.

2599. Кога тишти онај и вришти. Мјесто *вришти* говори се и *пишти*.

2600. Кога што сврби, нека се и чеше.

2601. Ко гледа на Бога, иште за Бога. Ко многима Бога ради добро чини, најпослије сам до прошње дође.

2602. Којеђ има густа, има и дизгуста. Од прилике: ко се весели ваља да се и сневесели. У Дубровнику.

2603. Којеђ што ђеља, предањ пада.

2604. Ког убије руда,
Оном нема суда.

2605. Код астала не ваља се стидити, него само ред пазити. У војводству.

2606. Ко дијелио а плакао, не веселио се!

2607. Код касалове куће. Кад ко за што пита, па онај који се пита не ће право да му каже, него га вара, т. ј. да *каса* једнако узалуд.

2608. Ко добра служи онај се не тужи.

2609. Ко добро чини, боље дочека (а ко зло чини, горе дочека).

2610. Ко добро чини, не ће се кајати.

2611. Ко до двадесет (година) не зна, а до тридесет нема, тешко кући која га има.

2612. Ко доцне устаје, обојака му нестаје.

2613. Код попа пио, код Цигана вечерао. Гледај: Од попа до ковача.

2614. Ко држи за перчин, удара куд хоће.

2615. Ко другога вара и њега ће други.

2616. Ко другому јаму копа, сам ће у њу пасти.

2617. Код собе. Одговори онај кога запитају *ђе му је жуђа*, а он не ће да каже.

2618. Код (толике браће и код) све краће па на божић без меса. Или:

2619. Код (толике браће и код) толике краће па на божић без меса.

2620. Кожа и кости. Гледај: Једва му кожа кости држи.

2621. Ко жали клинац, изгуби поткову.

2622. Кожа му је на образу као ђон. Или:

2623. Кожа му је на образу тврда као у вола.

2624. Кожа нам се не дере, месо нам се не ије, ако немамо образа, шта имамо?

2625. Ко жени, једно весеље (има); ко удава, два. Једно што му се кћи или сестра удаје, а друго што му се брига скида с врата.

2626. Ко жену слуша, гори је од жене.

2627. Ко за жену није тога жена бије.

2628. Коза липсује, а реп не спушта.

2629. Коза не прска докле не види вука.

2630. Коза ојари двоје јарића, па једно на добош а друго на јеванђелије (т. ј. кожа од њих).

2631. Ко за свијетом плаче, без очију остаје.

2632. Ко за туђом кућом пође,
Сам [illegible] кући дође.

2633. Ко захваљује, не мисли кратити. *[illegible] у шали кад ко захваљује на части.*

2634. Ко за чорбом вино пије, од онога не ваља свијета познати.

2635. Ко злима опрашта, добрима шкоди. *[illegible]*

2636. Ко зло ради, ваља зло и да дочека.

2637. Ко зло сједи, (још) горе мисли.

2638. Ко зло чини, и дочекаће га.

2639. Ко зло чини, и дочека (га).

2640. Ко зло чини, нек се добру не нада.

2641. Ко зна боље, широко му поље
(Ко зна више, родиле му вишње,
Ко зна мање, родиле му трешње).

2642. Ко зна, не зја.

2643. Ко зна поштено, њему један, а ко не зна, њему два *[illegible]*

2644. Кокошање надмудрање. *[illegible] У Расину.*

2645. Ко иде из куће без ишта, или нема ишта или не зна ишта.

2646. Ко иде на зли пут, [illegible]
У Црној Гори.

2647. Ко иде у [illegible] се и смути.

2648. Ко изгуби срам људски, изгуби и страх Божиј. Гледај: Ко се људи не стиди, ни Бога се не боји.

2649. Ко изије месо, ваља и кости да глође. Кад ко пријатеље зове од ручка на вечеру, или од вечере на ручак, да поједу оно што остане.

2650. Ко има браду он ће наћи и чешаљ.

2651. Ко има лијепу кућу и лијепу жену, није господар од ње. За кућу мисли се за то што му гости досађују, особито Турци и калуђери.

2652. Ко има образа, добро живи, а ко нема (образа), још боље (живи). Гледај: У Циганке је црн образ, али пуна торба.

2653. Ко има образа, има и душу. Гледај: Ко се људи не стиди, ни Бога се не боји.

2654. Ко има поља, има дио Бога. У Боци.

2655. Ко истину гуди, гудалом га по протима бију.

2656. Ко иште боље, находи горе.

2657. Која воћка сама пада, не ваља је млатити.

2658. Која врви да поврви као овца на солило! Који хватају раке или рибу, као плунувши у оно што први пут ухвате реку ово.

2659. Која је грмљавина, и не би много кише.

2660. Која је корист од оне краве која да пуну музлицу млијека, а потегне ногом те проспе? Рече се за чељаде које је вредно, али с друге стране чини што неповољно.

2661. Која кокош много кокође, мало јаја носи.

2662. Која крушка сама пада, не ваља се на њу бацати.

2663. Која рука може посјећи, ваља је цјеливати.

2664. Која се врца она и врше (кобила, али се говори и за жене, и значи: која је љута она је и за посао добра).

2665. Која се не нада она се и не уда.

2666. Која се (ријеч) не рече она се и не чује. Или:

2667. Која се не рече она се не ће ни чути.

2668. Која се често огледа, слабо кућу надгледа.

2669. Која смрт храни, другој не да.

2670. Која тиква често на воду иде, разбиће се.

2671. Која туга разговора нема? Кад се чоек у бризи или у невољи шали.

2672. Која уста меда не ће? *Ј. П.*

2673. Која црква не помаже, не ваља јој се молити. Ономе чоеку који не ће да помогне, не треба се молити.

2674. Ко јачи онај и кобачи (граби себи или присваја). У Хрватској.

2675. Која уста рекла она и одрекла.

2676. Ко је витез! Рече се у Црној Гори и у Херцеговини, кад се зове у помоћ против непријатеља. Ђекоји још додаду и име онијех људи међу којима се живи, н. п. *ко је витез и брат Црногорац!* или: *ко је витез и брат Цетињанин!* и т. д.

2677. Ко је год с ђаволима шуњурице сијао, све су му се о главу разбијале.

2678. Ко је гођ сирац изио, браца Миливоја крв шикала. Кад на кога за свашто кривицу бацају.

2679. Ко је, да је.

2648. Ко изгуби срам људски, изгуби и страх Божиј. Гледај: Ко се људи не стиди, ни Бога се не боји.

2649. Ко изије месо, ваља и кости да глође. Кад ко пријатеље зове од ручка на вечеру, или од вечере на ручак, да поједу оно што остане.

2650. Ко има браду он ће наћи и чешаљ.

2651. Ко има лијепу кућу и лијепу жену, није господар од ње. За кућу мисли се за то што му гости досађују, особито Турци и калуђери.

2652. Ко има образа, добро живи, а ко нема (образа), још боље (живи). Гледај: У Циганке је црн образ, али пуна торба.

2653. Ко има образа, има и душу. Гледај: Ко се људи не стиди, ни Бога се не боји.

2654. Ко има поља, има дио Бога. У Боци.

2655. Ко истину гуди, гудалом га по прстима бију.

2656. Ко иште боље, находи горе.

2657. Која воћка сама пада, не ваља је млатити.

2658. Која врви да поврви као овца на солило! Који хватају раке или рибу, као пљунувши у оно што први пут ухвате реку ово.

2659. Која је грмљавина, и не би много кише.

2660. Која је корист од оне краве која да пуну музлицу млијека, а потегне ногом те проспе? Рече се за чељаде које је вредно, али с друге стране чини што неповољно.

2661. Која кокош много какоће, мало јаја носи.

2662. Која крушка сама пада, не ваља се на њу бацати.

2663. Која рука може посјећи, ваља је цјеливати.

2664. Која се врца она и врше (кобила, али се говори и за жене, и значи: која је љута она је и за посао добра).

2665. Која се не нада она се и не уда.

2666. Која се (ријеч) не рече она се и не чује. Или:

2667. Која се не рече она се не ће ни чути.

2668. Која се често огледа, слабо кућу надгледа.

2669. Која смрт храни, другој не да.

2670. Која тиква често на воду иде, разбиће се.

2671. Која туга разговора нема? Кад се чоек у бризи или у невољи шали.

2672. Која уста меда не ће? *Ј. П.*

2673. Која црква не помаже, не ваља јој се молити. Ономе чоеку који не ће да помогне, не треба се молити.

2674. Ко јачи онај и кобачи (граби себи или присваја). У Хрватској.

2675. Која уста рекла она и одрекла.

2676. Ко је витез! Рече се у Црној Гори и у Херцеговини, кад се зове у помоћ против непријатеља. Ђекоји још додаду и име онијех људи међу којима се живи, н. п. *ко је витез и брат Црногорац!* или: *ко је витез и брат Цетињанин!* и т. д.

2677. Ко је год с ђаволима шућурице сијао, све су му се о главу разбијале.

2678. Ко је гођ сирац изио, браца Миливоја крв шикала. Кад на кога за свашто кривицу бацају.

2679. Ко је, да је.

2648. Ко изгуби срам људски, изгуби и страх Божиј. Гледај: Ко се људи не стиди, ни Бога се не боји.

2649. Ко изије месо, ваља и кости да глође. Кад ко пријатеље зове од ручка на вечеру, или од вечере на ручак, да поједу оно што остане.

2650. Ко има браду он ће наћи и чешаљ.

2651. Ко има лијепу кућу и лијепу жену, није господар од ње. За кућу мисли се за то што му гости досађују, особито Турци и калуђери.

2652. Ко има образа, добро живи, а ко нема (образа), још боље (живи). Гледај: У Циганке је црн образ, али пуна торба.

2653. Ко има образа, има и душу. Гледај: Ко се људи не стиди, ни Бога се не боји.

2654. Ко има поља, има дио Бога. У Боци.

2655. Ко истину гуди, гудалом га по прстима бију.

2656. Ко иште боље, находи горе.

2657. Која воћка сама пада, не ваља је млатити.

2658. Која врви да поврви као овца на солило! Који хватају раке или рибу, као плунувши у оно што први пут ухвате реку ово.

2659. Која је грмљавина, и не би много кише.

2660. Која је корист од оне краве која да пуну музлицу млијека, а потегне ногом те проспе? Рече се за чељаде које је врсно, али с друге стране чини што неповољно.

2661. Која кокош много кокоће, мало јаја носи.

2662. Која крушка сама пада, не ваља се на њу бацати.

2663. Која рука може посјећи, ваља је цјеливати.

2664. Која се врца она и врше (кобила, али се говори и за жене, и значи: која је љута она је и за посао добра).

2665. Која се не нада она се и не уда.

2666. Која се (ријеч) не рече она се и не чује. Или:

2667. Која се не рече она се не ће ни чути.

2668. Која се често огледа, слабо кућу надгледа.

2669. Која смрт храни, другој не да.

2670. Која тиква често на воду иде, разбиће се.

2671. Која туга разговора нема? Кад се чоек у бризи или у невољи шали.

2672. Која уста меда не ће? *Ј. П.*

2673. Која црква не помаже, не ваља јој се молити. Ономе чоеку који не ће да помогне, не треба се молити.

2674. Ко јачи онај и кобачи (граби себи или присваја). У Хрватској.

2675. Која уста рекла она и одрекла.

2676. Ко је витез! Рече се у Црној Гори и у Херцеговини, кад се зове у помоћ против непријатеља. Ђекоји још додаду и име онијех људи међу којима се живи, н. п. *ко је витез и брат Црногорац!* или: *ко је витез и брат Цетињанин!* и т. д.

2677. Ко је год с ђаволима шућурице сијао, све су му се о главу разбијале.

2678. Ко је гођ сирац изио, браца Миливоја крв шикала. Кад на кога за свашто кривицу бацају.

2679. Ко је, да је.

2680. Ко је далеко од очију, далеко и од срца.

2681. Ко један пут слаже, други пут му се не вјерује ако и истину каже.

2682. Ко један пут слаже, други пут залуду каже. Јер му се не вјерује ако и истину говори.

2683. Ко један пут украде, увијек се за хрсуза држи.

2684. Ко је добар јунак? — Доста људи добар јунак.

2685. Ко је дужан тај је тужан.

2686. Ко је јачи онај и старији.

2687. Ко је јачи тај и тлачи.

2688. Ко је јунак, има доста праха; а ко није, ни од преше му није. У Црној Гори.

2689. Ко је јуче умрӧо, данас се каје. Кад један дан буде вријеме врло ружно а други дан лијепо.

2690. Ко је какав, ни свом оцу не вјерује. Ко је какав он мисли да су сви људи онакви, н. п. лажа мисли да сви људи лажу.

2691. Ко је коме крив што је здрав и жив?

2692. Ко је млад,
Тек да му је хлад. Кад се млади туже да је зима.

2693. Ко је мој, близу рупе стој. Казао некакав стари миш осталим мишима кад су се негђе с мачком мирили.

2694. Ко је нагорео, смрди.

2695. Које око заплакало оно испало!

2696. Ко је, он је. Кад се ко поноси и мисли да нико није онаки као што је он.

2697. Које очи за свијетом плачу, брзо исплачу.

2698. Које очи зло чине оне и по свијету гледе.

2699. Ко је први, није потоњи.

2700. Које псето ћути, оно пре уједе. *Ј. П.*

2701. Које псето хоће да убију, повичу: биједно је.

2702. Ко је рад да у старости отпочине, у младости ваља да се труди.

2703. Ко је себи душманин, како ће другом бити пријатељ? Или:

2704. Ко је себи зао, како ће другом бити добар?

2705. Које се стакло један пут разбије оно се већ не састави.

2706. Ко је слуга, није господар.

2707. Ко је у пијанству, то је у сужањству. *А. Ст.*

2708. Који има срећу, и вране му јајца носе. *Ђ. Пр.*

2709. Који домаћин не мисли у вече шта у јутру ваља радити, ту нити је куће ни домаћина.

2710. Који здраво диже нос
Тај ће скоро ићи бос.

2711. Који је Бог дао ово, даће и оно друго. Приповиједа се како је некакав чоек молио се Богу да му да хиљаду дуката, „али“ вели „ако један буде мање, не ћу узети.“ Чувши то некакав богат чоек метне у кесу 999 дуката, па баци на пут куда ће онај проћи, а он се сакрије украј пута да види шта ће онај чинити кад види да није пуна хиљада. Кад онај дође и нађе кесу, и избројивши дукате види да је један мање од хиљаде, он мећући кесу у њедра рече: „Који је Бог дао 999, даће и онај један.“ У том онај који је кесу онђе бацио, истрчи предањ и повиче да су

то новци његови, и да их је онђе оставио само да огледа хоће ли их он узети кад види да је мање од хиљаде, али овај није ћео то ни да слуша, него однесе новце говорећи да је то њему Бог дао.

2712. Који кога бегенише, с оним и јегленише.

2713. Који ме пас увиједао, својом длаком лијечио.

2714. Који много пријети, слабо освећује.

2715. Који пије а не плаћа, та се у крчму не повраћа. У Црној Гори.

2716. Који светац не помаже, не ваља му се молити. Гледај: Која црква не помаже —

2717. Који се камен често премеће, не ће маховином обрасти. Човек који често мијења мјеста, не ће се обогатити.

2718. Који се мучи та и измучи. У Црној Гори.

2719. Који се у коло хвата, у ноге се узда.

2720. Који се хрт силом у лов води онај зеца не хвата.

2721. Који с коца, који с конопца (н. п. састали се, т. ј. све неваљали људи, *објешењаци*).

2722. Који су били торбоноше они су сад харамбаше.

2723. Који трчи, он се натопрчи.

2724. Који шаком, који капом, ето ти (га) пуна торба.

2725. Којој овци своје руно омета,
Онђе није ни овце ни руна.

2726. Коју руку не можеш пољубити, ваља је пољубити.

2727. Кокало. Одговори се кашто кад ко пита ко је то рекао или учинио, и значи да је онај који пита, н. п.
А. Ко је то учинио?
Б. *Кокало* (т. ј. ти који питаш *ко је*).

2728. Ко кога бегенише, с оним и јегленише.

2729. Ко кога двори онога се и боји.

2730. Ко коло води тај и почиње.

2731. Кокоте, продаћемо те. — А има ли тамо земље? — Има. — Е, пушкати ми тамо, пушкати овамо, све ми једно.

2732. Кокоши је двије паре у глави, па зарана тражи конака. Доста ће стара бити ова пословица. Ја памтим кад је кокош била 10 — 12 пара, а сад је око 80 пара; али ондашњи 12 пара није било мање од данашњијех 80 (јер је онда цванцика била 20 пара, а сад је 133 паре и газету). Тако се цијена кокоши за тридесет и неколико година у правоме и постојаном новцу нимало није промијенила.

2733. Кокош пије, а на небо гледа (да је не би јастријеб преварио; даклен и чоек тако ваља да се чува).

2734. Ко краче више него може докрочити, пребиће гњатове. У Црној Гори.

2735. Ко крива жали, правом гријеши.

2736. Ко купује што не треба, продаваће и оно што му треба.

2737. Ко купус сади и крмачу храни, не боји се глади.

2738. Ко куца тому се и отвара.

2739. Кокша из Дивоша. Одговори се, у Сријему, на питање, као и *кокало*.

то повци његови, и да их је онђе оставио само да огледа хоће ли их он узети кад види да је мање од хиљаде, али овај није ћео то ни да слуша, него однесе новце говорећи да је то њему Бог дао.

2712. Који кога бегенише, с оним и јегленише.

2713. Који ме пас увиједао, својом длаком лијечио.

2714. Који много пријети, слабо освећује.

2715. Који пије а не плаћа, та се у крчму не враћа. У Црној Гори.

2716. Који светац не помаже, не ваља му се молити. Гледај: Која црква не помаже —

2717. Који се камен често премеће, не ће маховином обрасти. Чоек који често мијења мјеста, не ће се обогатити.

2718. Који се мучи та и измучи. У Црној Гори.

2719. Који се у коло хвата, у ноге се узда.

2720. Који се хрт силом у лов води онај зеца не хвата.

2721. Који с коца, који с конопца (н. п. састали се, т. ј. све неваљали људи, *објешењаци*).

2722. Који су били торбоноше они су сад харамбаше.

2723. Који трчи, он се натопрчи.

2724. Који шаком, који капом, ето ти (га) пуна торба.

2725. Којој овци своје руно смета,
Онђе није ни овце ни руна.

2726. Коју руку не можеш пољубити, ваља је пољубити.

2727. Кокало. Одговори се каштo кад ко пита ко је то рекао или учинио, и значи да је онај који пита, н. п.
А. Ко је то учинио?
Б. *Кокало* (т. ј. ти који питаш *ко је*).

2728. Ко кога бегенише, с оним и јегленише.

2729. Ко кога двори онога се и боји.

2730. Ко коло води тај и почиње.

2731. Кокоте, продаћемо те. — А има ли тамо земље? — Има. — Е, пушкати ми тамо, пушкати овамо, све ми једно.

2732. Кокоши је двије паре у глави, па зарана тражи конака. Доста ће стара бити ова пословица. Ја памтим кад је кокош била 10 — 12 пара, а сад је око 80 пара; али ондашњи 12 пара није било мање од данашњијех 80 (јер је онда цванцика била 20 пара, а сад је 133 паре и газету). Тако се цијена кокоши за тридесет и неколико година у правоме и постојаном новцу нимало није промијенила.

2733. Кокош пије, а на небо гледа (да је не би јастријеб преварио; даклен и чоек тако ваља да се чува).

2734. Ко краче више него може докрочити, пребиће гњатове. У Црној Гори.

2735. Ко крива жали, правом гријеши.

2736. Ко купује што не треба, продаваће и оно што му треба.

2737. Ко купус сади и крмачу храни, не боји се глади.

2738. Ко куца тому се и отвара.

2739. Кокша из Дивоша. Одговори се, у Сријему, на питање, као и *кокало*.

2740. Ко лагано иде, даље ће отићи.

2741. Кола ђубрета. Каже се за великога и лијена чоека.

2742. Ко лакше иде, прије дома долази.

2743. Кола ненамазана шкрипе.

2744. Ко ласно вјерује, ласно се и превари.

2745. Кòлâђер! Као што се у Бару рече радину: *сирова ти!* тако се на лијевом бријегу Дрине у Семберији рече: *колађер!* Али сам заборавио шта се на то одговори.

2746. Ко лијевом перчин држи, десном сијече кудијер хоће.

2747. Колика је Милошева, да је пуна проскурица! Ваља да се и ово пришива некакоме Херцеговцу да је казао.

2748. Колике очи, кума не виде! Кад ко у што гледа а не види га.

2749. Колики му је нос, као патлицан!

2750. Колики си велики, а гаћа немаш! Матор си чоек, а немаш памети. Ђеца по селима обично не облаче гаћа до 6 до 7 година (док их не могу сама дријешити и свезати), па кад их обуку, више их не остављају. Често људи по том рачуне године кад је који гаће обукао, н. п. кад је то и то било, ја још нијесам био гаћа обукао, или: тек сам био гаће обукао.

2751. Колики су му нокти, могао би орати (њима).

2752. Колико би муха на перу понијела, т. ј. врло мало.

2753. Колико би пијевац с прага скочио (каже се да толико дан одуља до малога божића).

2754. Колико би пљунуо чоек (тако је близу).

2755. Колико више клечи, свој реп мечи. Гледај: Што пас дуже на репу стоји, овце све диље.

2756. Коликогођ обидох, и ногама поступих, још не виђех такога чуда (рече Црногорац кад се чему зачуди).

2757. Колико знала толико грјешна била! Реку жене кад говоре о чему што признају да је грјехота, н. п. о каким чинима и т. д.

2758. Колико знао толико грија имао! Кад се ко правда да не зна за какав рђав посао.

2759. Колико има како те Бог оставио? Кад ко што лудо или неваљало ради.

2760. Колико је бијелијех врана
Толико је добријех мађеха. У Котору.

2761. Колико је го, и опет му је зима. Каже се чоеку који је зими слабо обучен.

2762. Колико је од моје куће до твоје толико је од твоје до моје.

2763. Колико је села толико је навичаја (у Боци).

2764. Колико је низбрдица толико и узбрдица. Или:

2765. Колико је узбрдица толико и низгорица. Или:

2766. Колико је узгорица толико и низгорица. Мјесто *низгорица* говори се и *низдолица*.

2767. Колико људи толико ћуди.

2768. Колико ме родио толико ме уклео! Кад ко куне кога.

2769. Колико му је чело, могао би нескверњаја на њему написати. У војводству по варошима.

2770. Колико му одовуд стопа толико одонуд година!

2771. Колико пијевац с прага може скочити. Гледај: Колико би пијевац с прага скочио.

2772. Колико сам те прије видио толико ти и какво зло наудило.

2773. Колико теби (њему) до божића толико и мени. Не марим за тебе, не бојим те се.

2774. Колико црно иза нокта.

2775. Коље као гладна уш.

2776. Ко љети гори, зими годи. Ко љети ради онај се зими весели.

2777. Ко љети хладује, зими гладује. Или:

2778. Ко љети пландује, зими гладује.

2779. Ко људи не слуша, није ни он чоек.

2780. Кољу се као вашке. *Ј. П.*

2781. Комада до врата, а хљеба ни залогаја.

2782. Комад из уста коме отети.

2783. Комад је у туђој руци свагда већи.

2784. Комад хљеба не би заискао да зла не помисли (тако је зла срца).

2785. Комарцу дигни ногу, и цријева на долину.

2786. Ком домаћину половица чељади не моли Бога за смрт, а половица за живот, није добар домаћин. Јер не гледа шта се по кући ради, и не кара никога.

2787. Коме бај том и вај.

2788. Коме Бог оном и сви свеци (помажу, дају).

2789. Коме Бог среће није дао ономе је ковач не може сковати.

2790. Коме вашар капу купује онај гологлав иде. Који не купује капе кад му затреба, него чека о вашару да је купи. У војводству.

2791. Коме враг томе и ђаво.

2792. Ко ме гази та ме не пази. У Црној Гори.

2793. Коме име Злокера, свуд га зло ћера. Кад је ко несрећан.

2794. Коме ја бољи та мене гори. Кад се коме добро враћа злијем. У Црној Гори.

2795. Коме је криво, намирио му Бог!

2796. Коме не дадох умријети, не да ми живљети.

2797. Ко мене: добро јутро! ја њему: добра ти срећа! Како ко са мном онако и ја с њим.

2798. Ко ме један пут превари онај је невалјао, а који више пута, вријеђан је чоек.

2799. Ко ме је лани био, ни сад ми није мио.

2800. Коме је путовати, није му коље дријемати. У Црној Гори. *Није му коље* значи: *нема кад.*

2801. Коме је чела за клобуком (и сам се сјећа). Кад су се људи у некаком селу били скупили да изнађу ко је украо кошницу, један од кметова рече да он зна ко је то учинио: „Ено онај“ вели „што му је чела за клобуком.“ Онда онај који је био украо махне руком преко главе, као да ћера челу, и тако се ода. Мјесто *за клобуком* говори се и *за капом.*

2802. Коме не било овђе, не било му нигђе (доста). Одговори гост, или радин кад га домаћин понуди да једе још, да не би остао гладан. У Рисну.

2803. Коме није било патити он не може ни запазити.

2804. Коме није вијека није му ни лијека.

2805. Коме није попито, а оно му је пролито.

2806. Коме није у ораху, није ни у товару (доста).

2807. Коме своја њива не рађа, танко је. *М. Шкр.*

2808. Коме свет кроји капу, онај иде без капе. *Ј. П.*

2809. Коме туђе жене попију памет — тешко својој.— У Грбљу. *М. Шкр.*

2810. Коме су гођ уста прорезана (когођ уста има — н. п. говори то и то).

2811. Ко меће прст међу туђа врата, откинуће му.

2812. Ко ме фали та ме мами. У Црној Гори.

2813. Ко ми забави, нек ми да млађу кћер (ако не да старије).

2814. Ко ми забави, нек ме не добави. Ваља да је некаква ђевојка или удовица казала.

2815. Ко ми је дао дио та ме није убио. У Црној Гори.

2816. Ко ми надговори Чупића, и натпише Молера, даћу му шта год хоће. Војвода је Петар Молер имао обичај о свачему писати дуго и широко, тако да му је човјек морао све вјеровати.

2817. Ком је зло, и горе му се збори.

2818. Ко много бесједи, много и лаже.

2819. Ко много дијели, скоро ће просити.

2820. Ко много зна, много и пати.

2821. Ко много пита, мало му се дава. *Пита* овђе значи *иште*. По југозападнијем крајевима.

2822. Ко много пријети онога се не бој.

2823. Ком обојци ком опанци. Кад се казује да ће се ко с ким побити или свадити, па ко буде јачи, или ко шта докопа. Ваља да су се негда двојица отимали око обуће, па један ограбио обојке а други опанке.

2824. Ко може, да му Бог поможе!

2825. Ко може, и коњ му може. Гледај: И ти можеш и коњ ти може —

2826. Ко може, и коњ му може, а ко не може, и кобила му посрће. У шали.

2827. Ко мојега скута не крати, његови се по долини вукли. *М. Шкр.*

2828. Кому враг тому и ђаво.

2829. Ко мудро мучи, лијепо говори.

2830. Кому је зло тому и наопако.

2831. Кому се више да од тогај се више и пита. И овђе *пита* значи *иште*.

2832. Кому се мачка умиљава онога и огребе.

2833. Ко нагло почне, нагло ће и свршити.

2834. Ко на вјетар пљуца, на образ му пада. *А. Ст.*

2835. Ко на звијезде лаје, испашће му зуби.

2836. Ко не види и с једнијем, испала му оба!

2837. Ко не види роде, не вид'ла га мајка до до Петрова данка. *Ј. П.*

2838. Ко не држи брата за брата он ће туђина за господара.

2839. Ко не зна за себе, не зна ни за мене.

2840. Ко не зна на ораху, не зна ни на товару (захвалити).

2841. Ко не зна поштено њему је прошteно.

2842. Ко не зна служити, не зна ни заповиједати.

2843. Ко не зна чапом, а он ће врањем (точити). Ко не зна штеђети, брзо ће му нестати. У Црној Гори.

2844. Ко не зна што је приговор, не зна ни што је договор.

2845. Ко не иде на пазар, иде му пара у динар. Који сам не иде те својијех ствари не продаје и што му треба не купује, него то препоручује другоме, он губи. У Црној Гори.

2846. Ко не купи мрвице, не ће стећи пунице. Ко не купи мрва, т. ј. ко не чува, не ће стећи куће ни жене?

2847. Ко нема млијека, нема лијека. У Црној Гори.

2848. Ко нема памети, има ноге. Гледај: Отишао по памет.

2849. Ко нема сокола, и кукавици се весели.

2850. Ко нема спахије, нека купи сахат (па ће потрошити оно што би плаћао спахији).

2851. Ко не мјери мјером та преврну вјером. У Црној Гори.

2852. Ко не може да плати, ваља да моли.

2853. Ко не плати та се не поврати. У Црној Гори.

2854. Ко не скваси г....е, не ухвати рибице. Гледај: Нема рака без мокријех гаћа.

2855. Ко не умали г..и тај не угоди друзи.

2856. Ко не уми из малена, не уми ни из велена. *А. Ст.*

2857. Ко не учини љубав у туђој трпези, сами ће у својој! У Рисну.

2858. Ко не храни мачку, храни мише.

2859. Ко не чува карантане, не броји цекине. У Дубровнику.

2860. Ко не чува мало, не може ни доста имати.

2861. Ко не чува туђе, не ће имати ни своје.

2862. Ко није виђео цркве, и пећи се клања.

2863. Ко није за се, није ни за другога (добар или ваљан).

2864. Ко није сагријешио, ко ли не ће?

2865. Ко ништа не пробира, ништа и не добија.

2866. Ко ножем подире, од ножа умире. *А. Ст.*

2867. Ко носи, не проси.

2868. Ко носи при руци, носи при души. Реку ономе који криво мјери. У Котору.

2869. Коња ваља бити а вола миловати. Гледај: Коњи зобљу а волови ору.

2870. Коња с магарцем не ваља поредити.

2871. Ко његову иглу изједе, треба чувалдуз да исере.

2872. Коњи се мјере пеђу а људи памећу.

2873. Коњ не личи ономе који га умије јахати, него ономе који га има.

2874. Коњ се жив једе. Не треба га жалити од посла.

2875. Коњ се кроз длаку не хвали, него кроз брзину.

2876. Коњу и пушци не ваља вјеровати.

2877. Ко огласио, опрâсио.

2878. Ко од двадесет година не зна, а од тридесет нема, тешко кући која га има! У Котору.

2879. Ко о злу (ради или мисли) онај и по злу (иде или му се зло догађа).

2880. Ко о свадби ко о брадви. Ваља да је некакав дошао на свадбу па украо брадву.

2881. Ко олтара не види, и пећи се клања. Гледај: Ко није вијео цркве, и пећи се клања.

2882. Ко о чему, баба о пести.

2883. Ко о чему, баба о уштипцима. Гледај: Ко о чему. Рабо о уштипцима.

2884. Ко о чему мисли, о оному и сања.

2885. Ко о чему, Рабо о уштипцима. Ја сам ово слушао још као дијете у Тршићу.

2886. Ко панаду често куса,
Образ му је како руса. У Дубровнику, ђе сам ову пословицу чуо, највише се даје ђеци за јело *панада*, хљеб скухан у говеђој чорби. *Руса* значи *ружа*. Мјесто *образ му је* рече се и: *румени се*.

2887. Копа трице.

2888. Ко пита (хоћеш ли), рад не даје.

2889. Ко пита, (с пута) не залази.

2890. Ко пита, не скита.

2891. Ко полако иде, прије дома дође.

2892. Ко по много пије,
По глави се бије.

2893. Ко попа ко попадију (воли).

2894. Ко попуно ио, попу није мио. Гледај: Сит и ја и мој гост.

2895. Ко по селу много иде, или ће га пси ујести или ће на ручак нагазити.

2896. Ко послије слијепи, љепше гуди.

2897. Ко право збори, Бога хвали.

2898. Ко п..е, колац потрже, а ко чу, једва утече.

2899. Ко прије ђевојци онога је ђевојка.

2900. Ко прије седла, прије и јаше.

2901. Ко проси, да круну носи, ваља му дати. Ко за Бога иште, ваља му дати, ако и не би био сиромах. Опомињем се још у Лозници кад сам ишао у школу (прије педесет и неколико година) како су сиромашнија ђеца богатијој говорила: „Пружи руку па реци: „„Удијели *за Бога* (или *Бога ради*, или *на Божији пут*),““ пак ћу ти дати пару.“ Пак је слабо које то ћело учинити, а које би учинило, заиста би му дали пару, али би га родитељи послије карали и може бити избили.

2902. Ко проси, не дијели.

2903. Ко прст да, и руку ће дати.

2904. Ко пружа ноге изван бјељине, озепшће му.

2905. Ко ради, Бог не брани.

2906. Ко рад игра, лако му се свира.

2907. Ко ради, изради.

2908. Ко рад лаже, рад и краде.

2909. Ко разгађа, не погађа. У Црној Гори.

2910. Ко рани, не мркне.

2911. Ко рано рани, двије среће граби.

2912. Ко рано руча и млад се ожени, не ће се кајати. Или:

2913. Ко рано руча и рано се ожени, не каје се.

2914. Ко рано урани, лако зеца улови.

2915. Ко рано устаје, никад се не каје.

2916. Ко рано устане, вас дан му добар настане.

2917. Ко рат жели, код куће га имао! Или:

2918. Ко рат жели, на глави му био!

2919. Ко рашик сијече, курјак ће га појести.

2920. Ко рукама мед мијеша, прсте олиже.

2921. Ко са псима лијеже, пун буха устане.

2922. Ко свакога слуша, зло чини; а ко никога не слуша, још горе (чини).

2923. Ко с вашкама спава, напуни се буха. Гледај: Ко са псима лијеже, пун буха устане.

2924. Ко свашто за зло прима онај међу људе нек не иде.

2925. Ко својих посала нема, туђе пребира (или *претреса*).

2926. Ко свој може бити, туђ нек не буде.

2927. Ко свој посао чини, руке не брља.

2928. Ко с врагом тикве сади, о главу му се разбијају. Или:

2929. Ко с врагом тикве сије, све му се о главу лупају.

2930. Ко с ђаволом тикве сади, о главу му пуцају. *А. Ст.*

2931. Ко с ђецом лежи, мокар устаје. Или:

2932. Ко с ђецом спи, политан освиће.

2933. Ко себе не зна сачувати, не зна ни другога.

2934. Ко се Бога не боји и људи не стиди, бјежи од њега.

2935. Ко се боји врабаца, нек не сије прохе.

2936. Ко се боји, та се убоји. *М. Шкр.*

2937. Ко се дима не надими,
Он се огња не нагрија. У Црној Гори.

2938. Ко се држи правице,
Тај не музе кравице.

2939. Ко се другоме за што руга оно ће му на врат доћи.

2940. Ко се дуга не одужи та се туге не отужи. У Црној Гори.

2941. Ко се жене боји, нека ђецу дои.

2942. Ко се жене боји тај је грђи од ње.

2943. Ко се за вјешала родио, не ће утонути. Гледај: Која смрт храни, другој не да.

2944. Ко се јачему не умоли та се не обрани. У Црној Гори.

2945. Ко се један пут ожеже, и на хладно пуше. Приповиједа се како се Арнаутин ожегао печеном бундевом (које ваља да прије није био ни вићео), па кад ју је други пут вићео у пољу на вријежи, а он преко плота пирио на њу.

2946. Ко се крив куне, од трага гине, а ко се прав куне, од страха (гине).

2947. Ко се људи не стиди, ни Бога се не боји.

2948. Ко се мотиком не набуса та се круха не накуса. У Боци.

2949. Ко се мраза боји, нек не сади винограда.

2950. Ко се на туђим колима вози, не ће далеко отићи. Гледај: С туђег хата усред блата.

2951. Ко се не да познати, мотри га с ким се мијеша.

2952. Ко се не мучи у младости, куку му у старости!

2953. Ко се не намучи та се не научи. У Црној Гори.

2954. Ко се не освети,
Он се не посвети. У Црној Гори.

2955. Ко се не стиди свога образа, не стиди се ни туђега.

2956. Ко се не умије Богу молити, нека пође на море. У приморју.

2957. Ко се овцом учини, курјаци га изједу.

2958. Ко се од људи крије, боље да га није.

2959. Ко се ожеже а не каже друштву да је чорба врућа, није поштен чоек. Различне се смијешне приповијетке приповиједају како они који су први јело окусили и ожегли се нијесу осталима ћели да кажу да је јело вруће, него их још варали, док се и они нијесу ожегли. Тако се н. п. приповиједа како су двојица сјели уочи божића да вечерају, па један скрнувши врућа јела тако се ожеже да му сузе ударе; други видећи то запита га за што плаче, а он му одговори да му је пао на ум покојни брат, који је лани уочи божића с њиме на вечери био. У том и овај други скрше, и ожегавши се тако да му ударе сузе као и ономе, рече: „Ти плачеш што ти је брат умро а ја плачем што и ти нијеси с њим умро.“

2960. Ко се прије обује, онај и заповиједа.

2961. Ко се прије роди, прије му се и дроби.

2962. Ко се пустоши не весели од њега остала! У Црној Гори.

2963. Ко се рад псује, нађе узрок.

2964. Ко се рађа та и умире. У Црној Гори.

2965. Ко се ријечи не боји, не боји се ни батине.

2966. Ко се роди за стећи, а ко за растећи. *А. Ст.*

2967. Ко се роди онај ће и умријети.

2968. Ко се руга та се и понуђа. У Црној Гори.

2969. Ко се сам сјетује, ђаво му одговара. Ко не слуша другијех људи, него чини све по својој глави, каје се.

2970. Ко се с злијем здружи
Он се вазда тужи. Или:

2971. Ко се с злијем дружи
Та у вијек тужи. У Црној Гори.

2972. Ко се с оног свијета разбијене главе вратио? Гледај: Нико се с оног свијета није разбијене главе вратио.

2973. Ко се с рђом дружи,
Вазда му се тужи.

2974. Ко се срди, главом о дувар! (нека удари).

2975. Ко се с трицама помијеша, ваља да га свиње изједу.

2976. Ко се туђему злу весели, нек се своме нада.

2977. Ко се у бари удави, оном друго море не треба.

2978. Ко се у господском послу прекине, не ваља му звонити. Господски се дакле посао ради као од биједе! Гледај: Није то беглук.

2979. Ко се узда у прошњу, зло се храни.

2980. Ко се у зло упрти, тешко му га до смрти. *А. Ст.*

2981. Ко се у коло хвата, у ноге се узда.

2982. Ко се фајди нада онај ваља и штету да трпи.

2983. Ко се хвали, сам се квари.

2984. Ко се често сели и жени, мучно ће сермије запатити.

2985. Ко се чува, и Бог га чува.

2986. Ко се чуда не нагледа та се Бога не нахвали. У Црној Гори.

2987. Ко се шта боји, не ће се убојати. Или:

2988. Ко се шта боји, оно ће му на главу доћи.

2989. Ко скочи, ваља и да посвједочи.

2990. Ко слуша он и куша. Дају му те једе.

2991. Ко снахује, тај *(та)* војује.

2992. Косовски (н. п. он је, стар је као да је још од боја Косовскога).

2993. Ко с псима лежи, с бухама устаје.

2994. Ко старо крпи, конце трати.

2995. Ко старо љуби, данке губи.

2996. Ко старо не крпи, ни ново не носи.

2997. Ко стоји код волова, и не зна више од волова.

2998. Кост у грлу. Гледај: То му је кост у грлу.

2999. Ко с царем ратује, жиље дома носи.

3000. Ко тврдо веже, лакше дријеши. У Рисну.

3001. Ко тврђе веже, лакше одрјешује.

3002. Ко тебе каменом, ти њега хљебом.

3003. Ко тражи љеба преко погаче, пожели и овсенице.

3004. Ко те изда, издало га љето!

3005. Ко те један пут ћушио, онај ће те други пут коцем ударити.

3006. Ко те не ће, не намећи му се,
Ко те хоће, не реци му: не ћу.

3007. Ко те пре? — Турчин. — А ко ти суди? — Турчин. Гледај: Ако те онај пре који ти и суди, онда (само) од Бога ваља суда искати.

3008. Ко ти велики дар даде, он гледа и велико уздарје (да му даш).

3009. Ко ти вјеровао, опанке ти изио (пас постао).

3010. Ко ти је извадио око? — Брат. — За то је тако дубоко.

3011. Ко ти је мани, био ти у најму!

3012. Ко толикој војсци коње оседла? Питала баба војника, а он јој одговорио: Свак свога.

3013. Ко тражи божић на божић, на чудо ће му доћи божић.

3014. Ко тражи веће (он) изгуби и оно из вреће. Гледај: Ко хоће веће —

3015. Ко тражи избирач, наћи ће подлогач.

3016. Ко тражи обирач, наће отирач.

3017. Ко тражи пребирач, наће отирач. У Котору. Гледај: Пробирач наће отирач.

3018. Ко тражи хљеба преко погаче, жели и овсенице.

3019. Ко трчи он се натопрчи.

3020. Ко туђ посао гледа, свој заборавља.

3021. Ко туђ посао пази, свој заборавља.

3022. Ко ће знати шта је у завезану мијеху?

3023. Ко ће као Бог?

3024. Ко ће комод, нек не иде у брод. У приморју.

3025. Ко ће ме, ево ме; ко ли ме не ће, не мирита ме. У приморју.

3026. Ко ће се најести нек иде на Његуше да једе купуса и кртоле, бадњева зеља и опсена крува. *М. Шкр.*

3027. Ко ће од чувара сачувати?

3028. Ко ћер хоће да добије, матери ваља да се умиљава.

3029. Ко у бој не иде тај не гине.

3030. Ко узаимље тај је и дужан.

3031. Ко у један пут много иште, с празном се торбом кући враћа.

3032. Ко уљезе прав,
Не изљезе здрав;
Ко уљезе крив,
Не изљезе жив. Гледај:
Ако дође прав,
Не изиђе здрав;
Ако дође крив,
Не изиђе жив.

3033. Ко у љето не ради, у зиму гладује.

3034. Ко умије тому двије.

3035. Ко у младост стење, у старост сједе.

3036. Ко у млиницу униђе, брашнав изиђе. У Црној Гори.

3037. Ко у небо пљује, на образ му пада.

3038. Ко у Пешти не ваља, у Будим нек не иде.

3039. Ко у плочу, ко у клинац (удара. Кад људи у чему нијесу сложни).

3040. Ко фино лаже та слично каже. У Црној Гори.

3041. Ко ходи, находи.

3042. Ко хоће веће, изгуби (и оно) из вреће. Гледај: Ко тражи веће —

3043. Ко хоће да га други људи поштују, ваља најприје сам да се поштује.

3044. Ко хоће да му се види, нека носи свијећу наприједа.

3045. Ко хоће да штеди, нек зарана почне.

3046. Ко хоће самљети, треба засути.

3047. Ко хоће свагда лијепо, може на божић слијепо. Ко хоће сваки дан лијепо да једе, може на божић не имати ништа. У Црној Гори.

3048. Ко хоће часно, не може ласно.

3049. Ко хрче, не срче. Ко много спава онај слабо једе што кувано.

3050. Ко чека божић на божић, вазда му је худи божић. Гледај: Печеница се не тражи уочи божића.

3051. Ко чека (и) дочека.

3052. Ко чека ножић на божић, на чудо му је божић.

3053. Кочи се ка' и нога неварена.

3054. Ко чува клинац, изгуби плочу.

3055. Ко шенкује, тај се не светкује. *Шенковати* (од Њем. schenken) значи *поклонити* и *поклањати*, и ваља да значи: ко другима поклања тај сам без ништа остане.

3056. Кошено, стрижено. Приповиједа се како је чоек са злом женом ишао преко покошене ливаде, па чоек казао да је ливада лијепо покошена, а жена казала да је стрижена и т. д.

3057. Ко ш њим пазари тај не пјева на божић.

3058. Ко што добио то и понио.

3059. Ко што ђеља, предањ пада.

3060. Ко што има, нек чува. Гледај: Што ко има, нек чува.

3061. Ко што има оним и клима.

3062. Ко што испроси то дома носи.

3063. Ко што ла! Хранећи Турчин код Нијемаца у ропству зими свиње успе им врло врућу мећу у корито; окусивши свињче меће и опржившн се потрчи брже боље са сурлом у снијег, он пак видећи то помисли да свињче воли снијега него меће, па рече: „ко што ла“ (ко што воли).

3064. Ко што мače, већ не извади ни ожицом шупљом (кад ко што изиће или друго што учини).

3065. Ко што не разумије оног нек се махне.

3066. Ко што о чем, баба о пести.

3067. Ко што посије то и пожње.

3068. Ко што тражи, нађи ће.

3069. Ко што узајми оно ће му се и вратити.

3070. Ко што умије, срамота му није.

3071. Ко што учини то дочека.

3072. Крава се музе на губац (т. ј. ако се добро храни и млијека доста даје. У Хрватској).

3073. Крањско звоно, и Арбанаска жена, и градско магаре, то су највећи мученици на

овоме свијету. *Крањско* овдје значи управо *Кршћанско*, јер Кршћани звоне више него Хришћани. У Хрватској.

3074. Красно момче, ка' балаво сомче.

3075. Кратке главње готови угарци,
Позна ђеца готове сироте.

3076. Кратким штапом у дубоку воду одупи рати се.

3077. Крваве ваља (сузе). Кад се казује за кога да плаче или онако да му је тешко.

3078. Крв га јела! Клетва.

3079. Крв га сукала! Клетва.

3080. Крв заспати не може. Кад ко кога убије, не може се заборавити. У Црној Гори.

3081. Крв и нож (н. п. између њих, т. ј. мрзе један на другога).

3082. Крв није вода. Каже се кад се браћа заваде. т. ј. од једне су крви, могу се опет ласно и помирити.

3083. Крв платио на свом дому! Клетва у Херцеговини.

3084. Криво као гудало.

3085. Криво рало Лазарево
Криве лазе разорало.

3086. Криво сједи, а право реци.

3087. Криву је дијелу ласно намирити.

3088. Крије као гуја ноге. Приповиједа се да гуја има ноге које само онда покаже кад се у процијепу припече к ватри; али ко их гођ види онај мора одмах умријети.

3089. Кришка сланине и комад средине (добро је). У Црној Гори.

3090. Кроз Гацко не пјевај. Јер кажу да су између свију Херцеговаца у Гацкоме најбољи пјевачи.

3091. Кроз плот ткато, коцем збијато. Рече се за ријетко платно.

3092. Кроз прстен би прошла. Каже се за танку кошуљу. За то чауш кад на свадби дијели дарове каже: Ево снаша донијела и. п. куму кошуљу: како је танка, кроз прстен би прошла, да је прстен гужва орачица, па да два вуку а четири туку.

3093. Кротак као јагње.

3094. Крпеж и трпеж по свијета држе.

3095. Крпеж је сиротињска мајка.

3096. Крпеж кућу држи.

3097. Крпеж кућу тече.

3098. Крпи као Фата питу.

3099. Крпи рупу док је мања.

3100. Крсно име није ти изненада дошло, ни ти је за невољу свадбу чинити.

3101. Крсте липови! Рече Турчин Хришћанину кад га што псује.

3102. Крсте носити а Бога молити много је. Два посла је тешко радити.

3103. Крсти вука, а вук у гору.

3104. Крстио си ми детенце,
Појео си ми прасенце.

3105. Крсти се, попе, земља се тресе. Кад се ко чему у шали чуди.

3106. Крсти се ти њега, т. ј. бјежи од њега, чувај га се.

3107. Крст на небу, крст на земљи, крсти, Боже, место моје да ја спим да не сним, крст ме чува до поноћи, Мајка Божја од поноћи, а сам Бог до века. (Молитва). *Ј. П.*

3108. Крст на се, а прасе преда се. Кад ко хоће да каже да се Турчину ласно покрстити. (Мени су ову пословицу овако толковали: Бошњаци турске вере, чујући да је Кара-Ђорђије Србијом обладао, почну се једном договарати шта ће они радити онда, ако би он и Босну освојио. Један између њи одговори на то: „*крст ни се, а прасе преда се*," то јест: треба се покрстити, па јести свињетине, као и остали Ришћани. *Д. П.*)

3109. Кртина испод земље иде, па опет не може да се сакрије.

3110. Крупно брашно као жир.

3111. Крчмар мисли једно, а крчмарица друго.

3112. Кубури као ђаво у паклу.

3113. Кувар и подрумар увијек се добро разумијевају. По манастирима.

3114. Куга га уморила! Клетва.

3115. Куга је у Срему. — Није, него у трему. У Бачкој.

3116. Куда војска пролази
Туд се трава не налази.

3117. Куда иде Русто туда стоји пусто, а куда иде Лазо туда стоји празно. У Херцеговини.

3118. Куда си нагао, као во у купус?

3119. Кудгођ сунце тече
Свуд се хљебац пече.

3120. Кудијенгођ пасаше, посаше (н. п. овце или краве, и значи: како је гођ било, еле се штета учинила).

3121. Куд је вода једном текла, опет ће протећи. Или:

3122. Куд је вода прије текла, опет ће тећи.

3123. Куд је отишла сјекира, нек иде и држало.

3124. Куд је отишла тисућа, нек иде и стотина.

3125. Куд је отишло јуне, нек иде и уже.

3126. Куд је прт туд је пут

3127. Куд је, снашо, у то село пут послије ручка? Запитао некакав путник младе пред кућом, ђе је био стао да се напије воде или да запали лулу, а она му одговорила: Овуда, брато, испод градине прије ручка.

3128. Куд је теже онамо и претеже.

3129. Куд луди продријеше, мудри не могоше.

3130. Куд ме очи воде и ноге носе (иђи ђу).

3131. Куд пало да пало. Или:

3132. Куд пукло да пукло. Било како му драго.

3133. Куд сви Турци туд и ћелави Мујо.

3134. Куд ће вјештица до у свој род?

3135. Куд ће губа него на јаре?

3136. Куд ће ивер од кладе? Од каква је ко рода онаки је.

3137. Куд ће куга, те у свој род.

3138. Куд ће рђа до у род?

3139. Куд ће суза нег' на око?

3140. Куд ће штета те на рђава кмета.

3141. Куд ушло туд изишло! Рече се у шали наздрављајући.

3142. Куд хиташ? није ти крава на ногу стала.

3143. Кука и мотика. Приповиједа се да су Њемци ухватили ђавола, па га питали шта је лијек од куге, а он им казао: *кука и мотика*, т. ј. вуци мртваца куком у гроб па мотиком закопај. Тако се то сад уз ријеч говори и за друге болести, а каштo и за моралне погрјешке. У Црној Гори *кука* значи чакља или кљуна (с једне стране као узак трнокоп а с друге кљун), и у овоме смислу биће оно: „*Кад устане кука и мотика.*“

3144. Кука на туђем гробљу. Види: Немој кукати на туђем гробљу. *Ђ. Пр.*

3145. Кукољ ваља из коријена ишчупати.

3146. Куку мене а од мене!

3147. Куку мене до неба! Овако је из гласа викао неки Ерцеговац, кога је притисло поцечено дрво. Турчин туда пролазећи, и те ријечи чујући, одговори му на то: „Ја би ти, брате, помогао, али ће ћу ти наћи куке до неба?“ *Д. П.*

3148. Куку, мȗко, куку, пријатељи, утекосте, муку иђедосте! — Овако је рекао један Кривошијанин по што су му отишли пријатељи из куће на крсно име. *М. Шкр.*

3149. Кукуријек с брда виче: ожените ме!
Љубичица из долине: поведите ме!

3150. Кȗма кȗма ако није даровала, није му ни бриге задала (чим ће он њу даровати).

3151. Кума нуђена као и чашћена.

3152. Кумим ве за Бога оваком ствари! Кад ко кога моли. У Црној Гори.

3153. Кумим те Богом и светијем Јованом.

3154. Кумим ти змију под каменом! Кад се ко моли коме. У Црној Гори.

3155. Кумим ти плочу на коју печеш литурђију! Кад се ко моли коме. У Црној Гори.

3156. Кумим ти (сву стоку редом) твога пса, пут којим идеш, и змију под кршем и тицу у гору! У Црној Гори.

3157. Кумине ми куме па њезине друге из првога села ђеверичић.

3158. Кумићеш кугу да те умори (ако ти то и то буде).

3159. Кум кеса, а торба пријатељ. Храним се оним што купим и што носим у торби.

3160. Куњадо бабе ђедове. Рече се ономе који хоће силом да се своји с киме. У Боци.

3161. Купи да пусти. Каже се за онога који је већ на самрти.

3162. Купи као куга ђецу.

3163. Купи класје по лањском стрништу.

3164. Купио би га за мекиње. Тако је богат према ономе другоме.

3165. Купи оглушке, т. ј. не ће да учини одмах како му се први пут рекне, него му ваља више пута говорити.

3166. Купио хајдук гаће за марјаш, а попио форинту алвалука. Овђе *хајдук* значи *ишндур*, или *четник*, као што се обично у војводству говори.

3167. Купи се кучница. Кад какој жени или ђевојци долази много младијех и беспосленијех људи.

3168. Курјак кожом плаћа.

3169. Курјак ако длаку и промијени, ћуди не мијења. Или:

3170. Курјак длаку мијења, а ћуди никад.

3171. Курјак се не плаши шушњатом граном.

3172. Курјаку пут у шуму показивати.

3173. Кусалом га закусује,
А дршком му очи вади. Кад се ко показује, да је коме пријатељ, а мисли му и ради о злу.

3174. Кус пијевац (*пијетао*) пиле до вијека.

3175. Кутњи лупеж кућу копа.

3176. Кућа му је на батини (у торби? просјак).

3177. Кућа му је од камена,
А у кући ни камена.

3178. Кућа му се коцем затворила! Пуста остала!

3179. Кућа му се кућерином звала!

3180. Куће колико те може покрити, а баштине колико ти око види (ваља гледати да чоек стече). У Боци.

3181. Кућни је праг највећа планина. Тешко се чоеку само од куће отиснути, а послије оде куд науми.

Л.

3182. Лавица једно окоти, али лава. Или:

3183. Лавица окоти једно, али вриједно.

3184. Лажац и скупац ласно се погоде. Ваља да за то што лажац много обриче само да би излагао, а скупац се на више лакоми?

3185. Лаже и кад се Богу моли.

3186. Лажи мажи па се крухом храни.

3187. Лажи су господске ствари.

3188. Лаж се прије [illegible] истина.

3189. Лаж чуо лаж казао! Како сам чуо тако и казујем.

3190. Лазо лаже, а Мато маже. Један лаже а други полагује.

3191. Лајава кучка село учува.

3192. Лајав (језик) што више збори, мање се мори.

3193. Лајавој секи целиви ријетки.

3194. Лак је испод капе т. ј. слаба разума (празне главе).

3195. Лако је — Гледај: Ласно је —

3196. Лако као перо.

3197. Лакома квочка не може пиплића извести. У Дубровнику.

3198. Лакомац и лажљивац одмах се погоде.

3199. Лакоме су очи према погачи.

3200. Лакомцу је вазда мало.

3201. Лако се утопити а мучно изловити. *А. Ст.*

3202. Лакше је вјеровати него ићи те питати.

3203. Лакше је камење уз брдо ваљати него се с лудим разговарати.

3204. Лакше је стећи него сачувати.

3205. Лакше је чувати овце него новце.

3206. Лакше се поштено намирити него срамотно потезати.

3207. Лане гост прднуо, а сад му д... зја. *Ј. П.*

3208. Ласно је бити с туђијем добар.

3209. Ласно је говорити, ал' је тешко творити.

3210. Ласно је готову ђетету отац бити.

3211. Ласно је дијете имати, ма је тешко сина имати.

3212. Ласно је (ђаволу) у риту свирати (у карабље). Јер оњје трске има доста за карабље?

3213. Ласно је заповиједати, ал' је мучно извршивати.

3214. Ласно је здравому болесноra савјетовати.

3215. Ласно је иза грма стријељати. Мјесто *иза грма* говори се и *иза града*.

3216. Ласно је из пуна врата пјевати.

3217. Ласно је испод јапунџета пртима пуцати. Гледај: Напсуј се царице иза главице.

3218. Ласно је кавгу заметнути, ал' је тешко кавзи џевап дати.

3219. Ласно је камен у Дунав бацити, али га је мучно извадити.

3220. Ласно је луда преварити.

3221. Ласно је на добром времену корманити. У војводству.

3222. Ласно је научити, него је мука одучити.

3223. Ласно је неваљала на зло навратити.

3224. Ласно је одбити кривицу на мртвога.

3225. Ласно је орати и копати: сиј, виј, па у кош; него је тешко плетиће игле теглити (казао Циганин).

3226. Ласно је покрај чаша јунаком бити.

3227. Ласно је рећи, него је мука одрећи.

3228. Ласно је рећи птрше, али се усне тресу. Свашто је ласно рећи, али је тешко учинити. Ова ријеч *птрше*, које се обично говори кљусету кад се хоће да одбије, управо се не може записати

нити ја знам како би се за њу слова могла измислити. Оваковијех ријечи има у језику нашему још неколико, као н. п. 1) онај глас који се учини кад се више предњијех горњијех зуба језик метне па подигне, које кад се учини један пут, значи *није*, а кад се више пута узастопце учини онда показује да се чоек чему чуди; 2) онај глас који се учини стиснутим уснама, које обично чине жене кад се мало дијете протегне, или кад ко пред ђететом спомене жабу или какву болест, а оне дијете повуку за ухо; 3) онај глас — као два *е* — којим се псету показује као да га виде, него да сједи с миром, или да иде оданде, које се у таком догађају рече и чоеку — узевши га за псето. — Може ко рећи да ово и нијесу ријечи; али ја за цијело мислим да јесу, како постају као и остале ријечи, и имају своје значење.

3229. Ласно је сироту уцвијелити, ал' је мучно оћенути.

3230. Ласно је ситу отпрдиват' као с гладним ругати се. *М. Шкр.*

3231. Ласно је с пуним трбухом пост хвалити.

3232. Ласно је срдитка расрдити.

3233. Ласно је с туђим добром добар бити.

3234. Ласно је тебе, ал' је тешко поштеном чоеку. Рече у шали вршњак вршњаку.

3235. Ласно је туђим рукама за врело гвожђе хватати.

3236. Ласно је ћелава обријати.

3237. Ласно је ћерки с мајком пређу сновати.

3238. Ласно је удрит' на Морачу, но је мука изаћ' уз Рзачу. *Рзача* је велика страна низ коју се из Херцеговине силази у Морачу, и у

којој Турци највише гину и пропадају враћајући се натраг.

3239. Ласно се добро заборави, али зло мучно.

3240. Ласно се оженити, ал' се мучно ражењити.

3241. Лати, није сватко (*свако*) мати. Узми што ти се даје, јер није сватко мати да ти да оно што је најбоље.

3242. Латини су старе варалице.

3243. Лашње је — Гледај: Лакше је —

3244. Лебди око њега као мати око ђетета (или *над ђететом*).

3245. Леже као снопље. Побољели се сви.

3246. Лежи а режи. Кад је ко болестан, а једнако зао.

3247. Лежи као пас код мртве кобиле.

3248. Лежи пијан као сјекира. Гледај: Пјан Ђуро као сјекира.

3249. Лези, хљебе, да те једем. Кад се говори за кога који никаквога другога посла ни бриге нема, него да једе готово.

3250. Леп је момак цванцик.

3251. Лете данци као ријека, а годишта као ништа. У Рисну.

3252. Лети као вједогоња. У Рисну. Гледај: Јак као вједогоња.

3253. Лети као муха без главе.

3254. Лети као муња.

3255. Лети као пас без госе.

3256. Лети по небу. Гледај: Вјетар капом ћерати.

3257. Лети у очи као зоља.

3258. *Лиже као мачка, а ждере као вук.* Кад ко, особито како женско, једући хоће да се стиди, а једе за двојицу.

3259. *Лијева рука крста нема, а ово овђе мјеста нема.* Говори бајалица кад лијевом руком баје око каке болетице, дохвативши онијем прстом што је до малога себе за врх језика, пак онда прекрстивши изнад болетице. У Грбљу.

3260. *Лије киша као из кабла.*

3261. *Лијеном Бог не помаже.*

3262. *Лијепа али слијепа.* Кад је жена или ђевојка лијепа, али непоштена.

3263. *Лијепа је врућа погача у кисело млијеко. — А окле ти знаш? — Виђео је мој отац ђе једе попов ђак.*

3264. *Лијепа је калина гледати, ал' је грка зобати.*

3265. *Лијепа је риба рак, ма је не једе свак.* Овђе се мисли велики морски рак који може доћи по двије оке један и који се продаје — на кантар — скупље од рибе. У Дубровнику.

3266. *Лијепа лаж сиромашка сермија.*

3267. *Лијепа (ријеч) лијепу иште.*

3268. *Лијепа ријеч гвоздена врата отвара.*

3269. *Лијеп дебео, зенђил паметан.* Ваља да се прво мисли за коња.

3270. *Лијепе коло воде, а ружне кућу куће.*

3271. *Лијепијех дрва за гребеништа!*

3272. *Лијепијех дрва за ћумура!*

3273. *Лијеп је гледати, но какав је мирисати?*

3274. Лијеп као лијеп на плоту (као блато, којим је што улијепљено).

3275. Лијеп као труд у по ноћи.

3276. Лијеп као уписан.

3277. Лијепо блеји, али зло дои.

3278. Лијепо везеш ако не пометеш.

3279. Лијепо звиждиш, тек да хоће овце за тобом. Кад ко људе на што наговара, а они не ће да га послушају.

3280. Лијепој ђевојци срећа не мањка. У Рисну.

3281. Лијепо је лијепу бити, али је мучно претрпљети. Казао један човјек берберу, који није умио бријати, те га намучио, док га је обријао.

3282. Лијепо је рухо и на пању лијепо. Гледај: И пањ је лијеп обучен и накићен.

3283. Лијепо је писмо, и лијепо је писато, али је зло што је црним печатом запечаћено.

3284. Лијепо је свакому мило.

3285. Липов човјек, т. ј. млак, лијен.

3286. Липсује а псује (лаје а не устаје). Гледај: Лежи а режи.

3287. Лисица му на пут! Гледај: Вук му пут пресјекао!

3288. Лист као зец. Или:

3289. Лист као рт. У Црној Гори.

3290. Лице без мозга. Кад је ко прикладан, а без памети.

3291. Личи као песница на око.

3292. Лиши мене и моје душе! Далеко од мене било!

3293. Л'јепа љуба, али у другога.

3294. Ловац да свагда улови, не би се звао ловац но носац.

3295. Ловац да увијек улови, звао би се носац а не ловац.

3296. Ловац је да лови, а препелица да се чува.

3297. Ловник лови, а препелица нека се чува.

3298. Ловци су да лове, а препелице да бјеже. Гледај: Да те бијасмо привезали —

3299. Лоза и коза воду не милују (не милују кишовито вријеме ни подводна мјеста, него сушу и брда).

3300. Лозова јуха тоболац опуха (вино). У приморју.

3301. Лој и цквара једна маст. Једно као и друго. У Котору. *Цквара* или *сквара* се гради од смијешана лоја, сала и уља, у које се метне и мало цвијећа, и то се троши у кући као у нас маст или масло.

3302. Лој кости измеће. Или:

3303. Лој кости ишћерао на поље. Каже се за мршаво марвинче.

3304. Лубендиње. Питао Турчин бабу: шта воли лубеницу или дињу, да јој да, а она одговорила: лубендиње, господару. Ђ. *Пр.*

3305. Луда памет погибија готова.

3306. Луда се (лисица) хвата у једну (ногу), а мудра у све четири. Гледај: Ђе су кола мудрости ту су двоја лудости.

3307. Луда сила брза погибија.

3308. Луди бој бију, а мудри вино пију.

3309. Лудим се брод куша.

3310. Луди се пење да високо сједе а кад буде до бесједе, каје се што онђе сједе.

3311. Луд као враг на добро.

3312. Луд као грах прчак.

3313. Луд не зна за шалу.

3314. Луд није ником мио, а луду је сватко.

3315. Лудом мужу и говедари жену пуштају, а мудром не може ни владика.

3316. Луд поп владичина рана (јер који свој посао разумије слабо се бо́ји владике а још мање гледа да га мити, а који не разумије онај једнако гледа те га подмићује).

3317. Луд се дару весели. Гледај: Ку́ма кӯма ако није даровала, није му ни бриге задала.

3318. Луд се по смијеху познаје.

3319. Луд се са свијећом не тражи.

3320. Луду махни, а луд се помами.

3321. Лукаво као машче. Кажу да је маска врло лукава и да се у један пут окрене и хоће чоека да убије ногама, као псето кад мучке хоће да уједе. У Црној Гори.

3322. Лук и вода. Од тога нема ништа. Може бити да се оно за то каже што се обично бијели лук утучен једе са сирћетом (особито од грознице), а ко нема сирћета он успе воде мјесто њега.

3323. Лук ти у очи! Кад се ко чему зачуди — као да не би урекао.

3324. Лупа као псето у помрчини (кад је у какој згради).

3325. Лупа као путо о лотру. Кад ко што лудо говори.

Љ.

3326. Љепорјечица ли је она, исукала би човјеку и цријева.

3327. Љескова је маст чудотворна. Бојем се учини много којешта.

3328. Љесковина је из раја изишла.

3329. Љетни је дажд ка' и војска. У Црној Гори. Гледај: Град је ка' и војска.

3330. Љетној облачини (колико) и зимској ведрини не ваља вјеровати.

3331. Љето без муха. У јесен или зими кад је лијепо вријеме.

3332. Љето и зима годину изњиха.

3333. Љето сине па и мине.

3334. Љубав је пуна и меда и једа. Ја мислим да је ова пословица постала скоро у варошима у војводству.

3335. Љуби дрољу док не нађеш бољу. *Ђ. Пр.*

3336. Љуби злога као Бога. *Ђ. Пр.*

3337. Љубим бабу док ј' у тикви вина,
А ђевојку док је годе жива. Кад стара жена полази за млада чоека који је узима само ради богатства њена.

3338. Љубиш, Доро, Мартина?—
(За кај бих га не љубила?)

3339. Људи Бога не виде, него (га) по прилици налазе (да има Бог). Кад ко наговара да се вјерује оно што се није видјело.

3340. Људи жито вију на лопату, а жене на решето.

3341. Људи кад бучe, жене нек мучe.

3342. Људи се не мјере пеђу, но памећу. Гледај: Коњи се мјере пеђу, а људи памећу.

3343. Љути се зима. Кад на великој зими пропада снијег, а управо не може да удари.

3344. Љутит као змија између господа (уз међудневицу, кад се ваља да спрема да одлази са земље).

3345. Љутит као пас у жежељу.

3346. Љут као рис.

3347. Љут као рожац.

3348. Љуто (н. п. сирће) као ватра.

3349. Љуто сирће своју фучију квари.

3350. Љуцки чоек љуцки и говори, а поган погански. У Котору.

М.

3351. Магарац не умије пливати док му се (вода) у уши не залије.

3352. Магарац уз брдо иде полако, али кад пође низ брдо онда трчи на врат на нос. Гледај: Кад магарац иде уз брдо —

3353. Магарећи глас на небо не иде.

3354. Магарца одведи и на Јерусалим, он ће опет бити магарац.

3355. Магарца су звали на свадбу да воду носи.

3356. Магла на Уму киша на гувну.

3357. Ма ђевојци срећу губи (н. п. кад се за какву рече: добра и поштена ђевојка, ма—али). У Рисну.

3358. Мажу га лесковом масти (бију га).

3359. Мајка била, мајка мила. Гледај: Браћа била, браћа мила.

3360. Мајка родила, мајка лијечила.

3361. Мајка ћерку кара, снаши приговара.

3362. Мајку и Бог има.

3363. Мајмун је мајмун, ако ћеш га у какве хаљине облачити.

3364. Мајстор за то има клијешта да не жеже руке. Гледај: Ковач за то има клијешта —

3365. Мајсторија козе пасе (двије оћера (*отјера*), а три доћера (*дотјера*)). Ваља да је некакав тако умножавао козе крађом?

3366. Мајстор плетикотарица. Рече се у шали кад се хоће за кога да каже да је никакав мајстор; јер у народу нашему сваки чоек зна котарицу оплести, и свак би се смијао кад би чуо да је негђе и то занат. Мјесто *плетикотарица* говори се и *плетикрошња*.

3367. Мајчино млијеко. Каже се за добра чоека.

3368. Макар блек не остао, т. ј. да би ни једна овца не остала.

3369. Макар знао на кози орати (продавши све волове).

3370. Макар хљеб у пепео умакао. Гледај: Да ђбих знао хљеб у пепео умакати.

3371. Мак на конац ћерати. Истраживати што до најпошљедње ситнице.

3372. Макну га као биров кучку (удари га). У војводству.

3373. Мала ђеца мала брига, велика ђеца велика брига.

3374. Мала ласт буде често велика мука. Што би се у почетку могло ласно учинити оно послије буде мучно и тешко. Гледај: Прва ласт потоња мука.

3375. Малена је тица препелица,
Ал' умори коња и јунака.

3376. Маленi брегови брзо се прелију.

3377. Мален лончић брзо покипи.

3378. Малено је зрно бисерово,
Ал' се носи на господском грлу.

3379. Мали лонац ласно покипи.

3380. Мали џеп брзо се напуни.

3381. Мало бесједи, ал' много твори.

3382. Мало га није у топ бацио, т. ј. врло га искарао и испсовао.

3383. Малог хвали, а големог ћерај (коња у колима).

3384. Мало једе, ал' се лијепо носи.

3385. Мало је праве мјере и тврде вјере (вељ).

3386. Мало је срамота, ал' је чиста работа (н. п. побјећи са страшна мјеста, или друго што таково).

3387. Мало ме у топ не баци. Искара ме врло, мало сам жив остао.

3388. Мало пљеве доста вјетра. Више се говори него је. У Рисну.

3389. Манити и на звијезде лаје.

3390. Мање, више, свак има свог врана. Сваки чоек — који мање, који више — има своју невољу. *Врана* мјесто *врага*, као да му се име не спомене. У Дубровнику.

3391. Мање једи, па кýпи (н. п. нож или друго што кад се иште од другога).

3392. Мање му у торби (н. п. кад се ко расрди па не ће што да узме).

3393. Марково благо за Маркову душу. Ваља да је од оне пјесме како је Марко Краљевић преобучен у калуђерске хаљине дошао Мини од Костура, који му је дворе био похарао и љубу заробио и донио глас да је Марко умр̏о па му љуба нешто дала Марку за душу?

3394. Масан тарчуг, а јарета нема.

3395. Масна кола не шкрипе. *Ј. П.*

3396. Мати ако је најгора опет је рада да јој кћи буде добра.

3397. Матица је невиђена болест, ма је тешка, убио је Бог! Реку Црногорке.

3398. Матора дрва не даду се пресађивати.

3399. Матора лисица чува се гвожђа.

3400. Матор курјак ако и не може ујести он опет шклоца.

3401. Матор курјак пасја маскара.

3402. Матор се коњ не учи играти.

3403. Мађеха зла уђеха. У Дубровнику.

3404. Махаћеш (ти) ватру у капи. Бјежаћеш гологлав с капом у руци. У народу је нашему њибрет још врло мало познат, него кад ко ватру укреше он онај комадић труда замота у сухо сијено или у папрат, па маше у руци док се не запали.

3405. Махни и ти рукама, махни! Казао свети Никола чоеку који је био пао у воду па само

викао: „Помози, свети Никола!“ а није гледао да плива или од воде да се отима

3406. Мач вуковац, чарак ђурковац и сабља димишкиња (ваљају).

3407. Мачка се у врећи не купује (него се гледа шта се купује). Гледај: Риба се у води не погађа

3408. Мачки је до игре а мишу до плача.

3409. Мачки трупац, мени крушац. Кад се врача да прође чибуљица трупац, узме болесник комадић врућега круха како се извади из пећи, па њиме дотакнувши трупац пружи га мачки то говорећи. Кад тако учини двапут, трећом рече: „*Мачки и трупац и крушац*“, па онај комадић мачки да те га изиђе, и по том кажу да трупац прође, а веле да и онако не траје више од три четири дана. У Грбљу.

3410. Маше главом као коњ торбом.

3411. Медена уста гвоздена врата отварају.

3412. Мед на осовини роди. Ваља кошнице често промијешати. У Бачкој.

3413. Међу ватром и водом бити (међу два зла).

3414. Међу два бана мени гола глава.

3415. Међу ћоравијем ко има једно око међу га за цара.

3416. Меко као памук.

3417. Мекообразној ђевојци трбух до зуба.

3418. Мене веле да ожене,
Блашко ли си мене!
Али жена хљеба хоће,
Тешко ли си мене!

3419. Мене за мало, а себе до вијека (н. п. чиниђеш штету). Каже газда слузи, а и други старији своме млађему.

3420. Мене је тешко за онога који не зна пливати, а који зна онај је мој. Каже ђаво, јер онај који не зна пливати бјежи од воде и и чува се.

3421. Месо ваља из коже, а риба из воде.

3422. Месо при кости а земља при кршу (ваља). У Црној Гори.

3423. Метла дошла, метла пошла. Приповиједа се — у Котору — да је одговорила некаква калуђерица светој Јозани кад ју је она замолила да је научи како ће се Богу молити. Калуђерица је мислила: „каква си — проста — дошла таква ћеш и отићи"; света Јозана пак мислећи у простоти својој да јој се на молбу њезину управо одговара, говорећи тако молила се Богу и њему, који не гледа на ријечи, него на мисли и на ђела, буде та молитва угодна, и она се посвети.

3424. Метла пошла, метла дошла.

3425. Метни капу на колъено па се њој подсмијевај.

3426. Метни ти на полицу, а ја ћу лако на столицу. Казала некаква жена мужу, т. ј. ти донеси у кућу, а ја ћу зготовити и изнијети преда те.

3427. Метни у боју, па носи као своју. Некакав чоек који није знао Српски, изгубио негђе у путу кабаницу, па неколико дана хода одande у некакој вароши навали да пусти телала да му да кабаницу ко је буде нашао. Телал видећи да онђе није прилике тражити ствар која је тако далеко изгубљена, узевши своје напријед викне преко чаршије овако: „Тај и тај изгубио овђе и овђе кабаницу, ко је нађе нека метне у боју, па нека носи као своју." Онај пак који је изгубио кабаницу, ишао је за телалом и чујући ће он више и мислећи да више

онако као што му је он казао, говорио је: „А, а! тако, тако!“

3428. Метнули му перду на очи. Залуђели га да *не види* ништа. У Црној Гори.

3429. Метнути главу у торбу. Прегорјети свој живот.

3430. Метнути ђевојци грану на пут. Смести је чим да се не може удати.

3431. Метнути коме буху у ухо. Или:

3432. Метнути коме црва у главу. Казати му што, да се узнемири.

3433. Метнути коме црн комад у торбу. Учинити му каку штету.

3434. Метнути образ под ноге. Обезобразити.

3435. Мијења као Циганин коње.

3436. Милије ми је то него да ми се крава отелила.

3437. Милици у мрвици нема ништа.

3438. Мило за драго. Кад се коме како — понајвише рђаво — ђело врати.

3439. Милује као враг тамјан (мрзи на то).

3440. Милутину полутину. Приповиједа се како је некаква жена имала сина Милутина и три пасторка, па умијесивши три колача дала свакоме пасторку по један говорећи: „Ево вама свакоме по читав колач, а ви моме Милутину подајте само по полутину.“

3441. Мимо Бога земљинога (?).

3442. Мимогред није у ред.

3443. Мини га сабља, мини га пушка! Некакав чоек који се скоро био оженио, опремао се на војску, а жена увразила конац у иглу да нешто зашије, али будући да није добро вићела за то

није могла одмах да уврзе, него све промашала мимо ушице иглене говорећи: „Мини га сабља, мини га пушка!“ као да муж не осјети да је она слаба вида, него да рече да она њему врача; али он опази шта је, па јој рече: „Минуло је мене свако добро како сам ја тебе узео.“

3444. Ми о вуку, а вук на врата. *А. Ст.*

3445. Ми о вуку, а вук те у овце.

3446. Мио му је као кози нож.

3447. Ми о псу, а пас те на врата. Кад ко ће доћи баш онда кад се за њега пита.

3448. Мираз ћевојку удаје.

3449. Миран као јаре. Немиран.

3450. Миран као овца (н. п. коњ).

3451. Мирише као душа ђевојачка.

3452. Мирише на кољиво. Готово умр̀о.

3453. Мирна Бачка. Кад ваља што да се учини, па онда да не буде ником криво, и у овоме догађају дода се напријед *ја*, ако ли је то учињено онда се дода *сад*.

3454. Мирно срце Бога моли,
А немирно сузе рони.

3455. Мируцају! Кад је некакав велики помор био, запита неко попа мру ли људи, а он му одговори да *мируцају;* али кад послије неколико дана умре и попадија, одговори поп на таково питање: „Помрије сав свијет.“

3456. Ми се љубимо, а кесе нек се гризу. *А. Ст.*

3457. Мислиш ли ме мртва пожалити,
Пожали ме док сам у животу.

3458. Мити га као мати попрдљиву ћерку. Приповиједа се како је некаква ђевојка нехотице испустила пред просцима, па просци ударили натраг

од прошења; по том мати ђевојачка видећи шта би, поклони им по кошуљу молећи их и заклињући да те срамоте не казују никоме. Пошто просци изиђу из куће, мати стане кћер карати и ружити и каже јој како је просцима поклонила по кошуљу. Кад ђевојка то чује, она брже боље потрчи за просцима и стигнувши их рече једноме: „Молим те, брато, игла ми је у тој кошуљи што ти је мати моја дала, него дајде кошуљу да је нађем.“ Кад јој он кошуљу да, она је развије и по том је у брзо згужвеља и метне под пазухо говорећи другоме: „Нема је овђе, ваља да је у тој другој.“ А кад узме и другу кошуљу, онда им рече: „Ове кошуље нијесу материне, него моје, а ви себи тражите ђевојку без г....е,“ па се врати натраг. Онда просци стану говорити један другоме: „Ова је ђевојка паметнија од матере, и ми ћемо тешко наћи паметнију од ње.“ Па се врате за њом и испросе је.

3459. Миши ти уши одгризли! Клетва лијеној мачки.

3460. Миш! миш! миш! Кад се дијете загрцне, обично му се рече, показујући прстом у висину да би горе погледало.

3461. Мјера вјера. Гледај: Вјера мјера.

3462. Мјером мјери а цијеном цијени. Измјери право, па ништи шта вриједи.

3463. Мјешина туста глава пуста.

3464. Млад војак стар просјак. Или (које се мени чини да је у народу обичније):

3465. Млад делија стар просјак.

3466. Млад, здрав, Бога се не боји а за душу не мари (рече се за бијесна и зла чоека).

3467. Млад може а стар мора умријети.

3468. Млад мрнар стар просјак. У приморју.

3469. Млад не хоће а стар не може.

3470. Младо лудо. Гледај: Младост је лудост.

3471. Младом зету јаја пеку, а староме сузе теку. Приговоре каткад староме зету у Рисну.

3472. Младо пољубити и богато закинути није грјехоте. Рече се у шали.

3473. Младо се дрво савија.

3474. Младост је лудост.

3475. Младост плахост. У Дубровнику.

3476. Млад се нада напретку.

3477. Млађем на вољу, а себе на невољу.

3478. Млати руком као кобила репом. Кад се ко ружно крсти.

3479. Млати језиком као плиска репом. Кад ко много говори.

3480. Млеци цвијет а Цариград свијет.

3481. Млин од свакога брашна. Ко свашто може начинити.

3482. Многи је болестан, али не јечи. Није само зло ономе који се тужи.

3483. Многи су ме сватови водили, али оваки поштипачи никад. Казала некака уловица. Гледај: И до сад се ђеверивало, али овога поштипивања није бивало.

3484. Многи су се помогли, па иду гологлави, може и он (или: *можеш и ти*) бос.

3485. Многи ти ту од негледа лежи. Казао Циганин идући поред гробља.

3486. Многи чоек (*човјек*) није назадан Богом већ собом.

3487. Много добија онај који свашта не купује.

3488. Много запреда. Много иште или жели.

3489. Много збора, а никаква створа.

3490. Много зрна гомилу начине.

3491. Много је кȕпȗса изио. Има му много година.

3492. Много је мачку говеђа глава. *Ђ. Пр.*

3493. Много је основао, не знам хоће ли моћи поткати.

3494. Много паса уједоше вука.

3495. Много пута зец у онаковом џбуну лежи ђе не би нико ни помислио.

3496. Много пута најбољи пливач утоне.

3497. Много ће донде Дунавом воде протећи.

3498. Могао би свијећу носити. Кад ко хоће да каже да на пољу нема вјетра ни мало.

3499. Могао бих навору узети. Кад ко хоће да каже да онај дан још ништа није јео.

3500. Моја глава цареву плаћа. Кад ко хоће да каже да ће што учинити макар главу изгубио, и значи: и цара да убијем, не могу ми ништа више учинити него ме погубити. У Црној Гори.

3501. Моја је мати и његова на једном сунцу тарану сушила. Гледај: Моја мати и његова мати двије рођене жене.

3502. Моја крава, дакле моје и теле

3503. Моја кућа моја слобода. Лисица
ежа па га увече устављала на коњ
како није шћео остати говорећи да
својој кући. Кад се опрости с лисицо
својој кући, онда лисица приста
далека да види каква је та њег
он толико чезне и не ће да оста

јепој пећини на конаку. Дошавши јеж до једне кладе, увуче се под њу у буково лишће, па се протегне колико је дуг, и одрезавши рече: „Моја кућа моја слобода.“ — Говори се и:

3504. Моја кућица моја слободица.

3505. Моја мати и његова мати двије рођене жене.

3506. Моја мати и његова мати на једној води прељу прале.

3507. Моја мати и његова мати на једном се сунцу грijале. Ова и двије прећашње пословице реку се кад се у шали каже за кога да му није никакав род.

3508. Моја мука његова душа. Кад се ко заклиње за што н. п. да није коме што дужан, или да није украо и т. д.

3509. Моја сјерчана тојаго! Кад се коме хоће да каже да је у њему слаба узданица.

3510. Моја ће ми земља моју крв попити. Не дам се са својега жив оћерати.

3511. Моје благо у пепелу расте. Рече мајка за своју дјецу.

3512. Мој је муж
Колик' спуж,
Шига мига,
Нека ми га!

3513. Мој мертик не ће убити (а два ми не даду, макар на сваком чокоту аков родио). Кажу да рече калуђер кад ко каже да је туча побила, или да ће побити, винограде.

3514. Моји се свеци од твојих не стиде.

3515. Мојом гобом не могу вас свијет исправити. У Боци.

3516. Мокар као мочионица.

3517. Мокрој земљи мало дажда ваља.

3518. Мора окусити као кучка сичана.

3519. Л. Море! Б. Море ти докољена а говна до ушију! Кад рече једнак једнакоме *море!* онда гдјекоји (особито дјеца и момчад) одговори ово. А кад рече млађи старијему *море!* онда онај пита: „ко је твој море?“ па хоће онога шаком за врат.

3520. Море невјерно поље. У приморју.

3521. Мотика и лопата (н. п. излијечиће га или одучити ода шта). Гледај: Кад лопата пукне виш' главе.

3522. Мрав и чела уче како се тече.

3523. Мрда као болестан око нездрава.

3524. Мрзи га као слијепца пара. Мило му је.

3525. Мрзна нарав пријатеља не тече.

3526. Мрзост на страну, а корист преда се.

3527. Мрка капа зла прилика: масан тарчуг, а јарета нема.

3528. Мрке гаће зли биљези.

3529. Мртав да је а за новце да чује, скочио би (таки је сребролубац).

3530. Мртва глава дугова не плаћа.

3531. Мртва глава не зна говорити.

3532. Мртва глава низам дајв. Злочинце не плаши тако ни затвор, ни бој, ни глоба, као кад виде погубљена чоека.

3533. Мртва глава рани (кад ко живи од онога што му је остало иза кога).

јеној пећини на конаку. Дошавши јеж до једне кладе, увуче се под њу у буково лишће, па се протегне колико је дуг, и одрезавши рече: „Моја кућа моја слобода.“ — Говори се и:

3504. Моја кућица моја слободица.

3505. Моја мати и његова мати двије рођене жене.

3506. Моја мати и његова мати на једној води прећу прале.

3507. Моја мати и његова мати на једном се сунцу грijале. Ова и двије прећашње пословице реку се кад се у шали каже за кога да му није никакав род.

3508. Моја мука његова душа. Кад се ко закиње за што н. п. да није коме што дужан, или да није украо и т. д.

3509. Моја сјерчана тојаго! Кад се коме хоће да каже да је у њему слаба узданица.

3510. Моја ће ми земља моју крв попити. Не дам се са својега жив оћерати.

3511. Моје благо у пепелу расте. Рече мајка за своју дјецу.

3512. Мој је муж
Колик' спуж,
Шига мига,
Нека ми га!

3513. Мој мертик не ће убити (а два ми не даду, макар на сваком чокоту аков родио). Кажу да рече калуђер кад ко каже да је туча побила, или да ће побити, винограде.

3514. Моји се свеци од твојих не стиде.

3515. Мојом гобом не могу вас свијет исправити. У Боци.

3516. Мокар као мочионица.

3517. Мокрој земљи мало дажда ваља.

3518. Мора окусити као кучка сичана.

3519. А. Море! Б. Море ти докољена а говна до ушију! Кад рече једнак једнакоме *море!* онда гдјекоји (особито дјеца и момчад) одговори ово. А кад рече млађи старијему *море!* онда онај пита: „ко је твој море?“ па хоће онога шаком за врат.

3520. Море невјерно поље. У приморју.

3521. Мотика и лопата (н. п. излијечиће га или одучити ода шта). Гледај: Кад лопата пукне виш' главе.

3522. Мрав и чела уче како се тече.

3523. Мрда као болестан око нездрава.

3524. Мрзи га као слијепца пара. Мило му је.

3525. Мрзна нарав пријатеља не тече.

3526. Мрзост на страну, а корист преда се.

3527. Мрка капа зла прилика: масан тарчуг, а јарета нема.

3528. Мрке гаће зли биљези.

3529. Мртав да је а за новце да чује, скочио би (таки је сребролубац).

3530. Мртва глава дугова не плаћа,

3531. Мртва глава не зна говорити.

3532. Мртва глава низам даје. Злочинце не плаши тако ни затвор, ни бој, ни глоба, као кад виде погубљена чоека.

3533. Мртва глава рани (кад ко живи од онога што му је остало иза кога).

3534. Мртва се глава по сокаку ваља, још се вишем јаду нада. Иза највећега зла може бити горе. У Рисну.

3535. Мртва уста не говоре.

3536. Мртва чоека четворица из његове куће носе (а жив се и од педесет за невољу може бранити). У Котору.

3537. Мртви се коњи не кују, него раскивају. У Црној Гори.

3538. Мртвога већ зуби не боле.

3539. Мртву се курјаку реп мјери.

3540. Мршав коњ не заиграва се.

3541. Мудар ка' и лисица.

3542. Мудар као Латинин.

3543. Мудар се пење да на високо сједе, а кад буде до бесједе рад би ту и да не сједе.

3544. Мудра будала. Кад се ко претвара да је луд, а није.

3545. Мудра глава, штета што је само двије ноге носе (а не четири као какво живинче).

3546. Мудра је мука преварити.

3547. Мудра је то звјерка! Каже се за мудра или лукава чоека.

3548. Мудре је ласно сјетовати.

3549. Мудрији си кад ћутиш.

3550. Мудри ради да завали лудијем ждријело. Гледај: Лудим се брод куша.

3551. Мудрој глави једно око доста.

3552. Мужа од жене, а жену од мужа не може ништа раздвојити, већ ако кука и мотика (смрт).

3553. Муж жену коротује од дома до гроба, па од гроба до дома.

3554. Мука душе не вади, но суђен дан.

3555. Мука иде по људма.

3556. Мука се срећну родити, а није му о храни мислити.

3557. Мукли пас петне жиле коље.

3558. Мутав мутавог најбоље разумије.

3559. Мутара као кучка по мљечари.

3560. Мути као Бијела по пазару. Гледај: Зашао као Бијела по пазару.

3561. Мути као кормош по сирку. Ваља да је *кормош* некаква буба? У војводству.

3562. Мути као пас без госе.

3563. Мути као риба по плиткој води.

3564. Мутна вода као орање.

3565. Муњак! Каже се и за какав посао од којега нема ништа.

3566. Муха орала волу на рогу стојећи.

3567. Мучањем се ђаво мучи.

3568. Мучим се и дрветом и каменом.

3569. Мучи се као ђаво у плиткој води.

3570. Мучније је сачувати него стећи.

3571. Мучно — Гледај: Тешко —

3572. Мушка глава к'о шумната грана:
Удри граном о зелену траву,
Лист опадне, а грана остане —. У пјесми.

3573. Мушки донос богати донос.

Н.

3574. Набити коме огњиште (т. ј. досадити му честим долажењем или дугијем код њега бављењем или чашћењем).

3575. Набити кому каблиће (истући кога). *Л. Ст.*

3576. На Бога (н. п. не удари киша, доће он).

3577. На Богу и на теби моја ђеца! Говоре људи обично на самрти својим пријатељима којима препоручују своју ђецу. Приповиједа се да је рекла некаква удовица својој свекрви или јетрви, кад је чула гадље и угледала сватове који су ишли по њу. И у овоме смислу говори се сад у шали и у другим таким догађајима — кад ко од радости не зна шта ради.

3578. Навадио се као Турчин на крметину.

3579. Навађеник је гори него крвник.

3580. Навалили част као на шарова коље.

3581. Навалио као Вуја на јеванђеље.

3582. Навалио као зима на гола чоека.

3583. Навалио као Мухамед у рај.

3584. Навалио као попадија у клијет.

3585. Навалио као пратор у појату. *Л. Ст.*

3586. Навалише као Аламани.

3587. Навалише као џамоглани.

3588. Навести кога на танак лед (преварити га).

3589. Навика је једна мука,
А одвика двије муке.

3590. Наводе на свилу а изводе на трње.—Овако реку у Грбљу за Латине — чиновнике, који се зову и царевићи. *М. Шкр.*

3591. На врапце проху оставити.

3592. На врат на нос (брзо н. п. иде, или ради што).

3593. На врби свирала. Од тога нема ништа.

3594. На вука вика, а иза вука лисице вуку.

3595. Нагазио на сугреб. Каже се у шали кад по коме изиђу какве красте.

3596. Нагазио на чини (а и *на ручак*).

3597. Нагао као зец на Сланкамен. У Сријему.

3598. Наги смо на овај свијет дошли, наги ћемо с њега и отићи.

3599. Нагорео. Каже се мало рђавом чоеку, т. ј. забиљежен, шарен, као мачка или псето кад нагори. Гледај: Ко је нагорео, смрди.

3600. Награисао као ђаво на велики петак.

3601. Нагрди ме с неопраним ријечима. *М. Шкр.*

3602. На грани гуњ. Ова је пословица отуда постала што је неки абаџија у Шапцу дао гуњ на вересију Јовану Грани из Мрђеновца, па у тефтеру метуо: На грани гуњ 80 гр. *Ђ. Пр.*

3603. Нагрдо једна!

3604. Нàдâло се продало се! Каже трговац кад му се што обори у дућану.

3605. На десет међеда једна крушка.

3606. Надигао (или закесерио) квасило (браду).

3607. Над килом кичац. Рече се за чоека који је што особито.

3608. На добру је мјесту. Рече се у шали кад се ко потужи да му се каква бољетица ће попела.

3609. Надуо се као мијех (н. п. од зиме).

3610. Надуо се као уш.

3611. Надуо се као штене у бари.

3612. Наћипала ка' и кобила.

3613. На живот и на здравље! Кад се што први пут ове године види — н. п. какво ново воће, ждралови и т. д. — или чује — н. п. кукавица.

3614. На зло просо мало се слане хоће.

3615. Најбољи је пазар на својој кући. Кад се не носи никуд, него купац дође кући.

3616. Најгора жена ваља педесет гроша, а добра се никаквим асприма платити не може.

3617. Најгоре прасе најбољу крушку добије.

3618. Најгори је муж добар муж, а доброга мужа ни једне аспре исцијенити не могу. У Котору.

3619. На један пут се раст не посијече.

3620. На једном се волу не може орати. У једној чаши нема ништа. Гледај: Без треће нема среће.

3621. На једно око ћорав, а на друго не види.

3623. На једну страну ђаво, а на другу баба, па ко натегне.

3624. На језику мед, а на срцу јед.

3625. Најела се гладница, па се назвала баница. Кад ко од ништа дође до чега, па се понесе.

3626. Најео (сам) се као од дуга.

3627. Најео се као сироче на задушнице.

3628. Најзадњи ка' и амин у оченашу.

3629. Најмање је мртаца од глади.

3630. Најмилијег госта
Три дана је доста.

3631. Најмио се зао у горега,
Жље га храни, а ґоре му ради.

3632. Најми се ти у мене, а ја ћу у попа, у попа је боља храна.

3633. Најприје добијмо, па попијмо (а не најприје попијмо, па добијмо). У Дубровнику.

3634. Најприје скочи, па онда реци: хоп!

3635. Накани се лен те учини плен. *Ђ Пр.*

3636. Накасао као пас на кијак.

3637. Накваси мало, нијесам баш из Сарајева (него поблизу оданде). Некакав Турчин дошавши у берберницу да се обрије, каже на питање да је из Сарајева. Берберин од ђаволства стане хвалити како су Сарајлије сви јунаци, и да се они нигда не даду наквасити, него суву косу брију. Турчину то буде мило, и показавши да је и он јунак пристане да га брију не наквашена; али кад га стане врло бољети, и више не могне трпљети онда рече: „Накваси мало, нијесам баш из Сарајева, него поблизу оданде.“ — Оваки сам догађај ја очима својим гледао у Србији 1822 године. Док сам ја путујући из Рама у Крагујевац ручао у Свилајници у двору Ресавскога кнеза Милосава Здравковића, једно Грче око 22 године, које је онога љета било утекло из Грчке, једнако се момцима хвалило како су у Грчкој јунаци и како у друштво не примају онога који се сув не може обријати. Будући да кола за мене по ручку одмах не дођу, а сі [illegible] дан је био светац (велика госпођа), та[illegible] [illegible]ријање кажем да ми

дозову берберина да ме обрије. Пошто се ја обријем, момчад наговоре и Грче, у кога је коса била повелика, да се обрије, и будући да се оно мало прије хвалило да се њихови јунаци, међу којима је оно било, суви брију, тако и оно каже берберину да га не мије него онако да брије. Кад берберин почне свој посао, и види да тешко иде, и да Грче стискује зубе и очи, онда га понуди Турским језиком да накваси мало, а оно бојећи се срамоте одговори му опет Турски да не кваси него да брије онако, а пошто га берберин мало послије по други пут понуди онда допусти да се мало накваси.

3638. Наквасити се. Опити се.

3639. Накитио се без цвијећа. Опио се.

3640. Наклапа као баба у грозници. Гледај: Бунца као баба у болести.

3641. На кога су мнози на тога и бози. У Црној Гори.

3642. На кога су мнози на тогај су рози.

3643. Наком боја копљем у трње.

3644. На коњу (бити, т. ј. добро, н. п. он је на коњу).

3645. На крај срца (н. п. он је). Коме за најмање што буде жао те се расрди.

3646. На кратко насађен. Који не зна много за шалу.

3647. На куково лето. Види: О кукову дне.

3648. Накупили се људи као на чудо.

3649. На курјака стадо оставити.

3650. На курјаке вика, а лисице месо једу.

3651. Налијепио негђе. Нагазио на зло, добио болест.

3652. На лијепога дим иде.

3653. Налик гајде на музику. Кад ко пореди неједнаке ствари једну с другом. У Сријему и у Бачкој.

3654. На литре уходи, на драме исходи (н. п. болест).

3655. Налокао се као пас.

3656. На љубицу, мајко,
У свој домак, мајко! (као сједавши)
Сједи, мати, сједох ја,
Ђелорина мајко!
Сједи, мати медена!
Смири домак, мајко!
Смири, мати медена! (куцајући каким штапом по улишту)
Ево домак, мајко! Говори онај који чеље зове у кошницу. У Грбљу.

3657. Наљутио се као овца лежећи.

3658. На мене Бога мође, а сам чини шта му је драго.

3659. Наметкиња кућна разметкиња.

3660. Намерио се тук на лук. *Ј. П.*

3661. Намеће се као кила на грбаво дрво.

3662. Намеће се као сочиво на божић. У војводству.

3663. Намеће се као шише на руду. Кад се ко уплеће и трчи напријед ће му није мјеста.

3664. Намечио се као овца на сол. *А. Ст.*

3665. Намиче као мати с јединчетом.

3666. Намјерио се на злу жену.

3667. Намјера дуг наплаћује.

3668. Намјерила се коса на брус.

3669. Намјерио се на рутав нос (на чоека који не да на себе). Гледај: Рутава носа.

3670. Намјерна је најбоља (што чоек нађе изненада, н. п. ђе јело или друго што).

3671. Намјерна најбоља. — Реку пријатељи кад на чиј објед приспију изненада. *М. Шкр.*

3672. На младу је, зарашће. Рече се у шали младијем људима кад их што заболи, ако и није рана.

3673. На млађима свијет остаје.

3674. Намргодио се као да ће му киша из чела ударити. Гледај: Намрштио се —

3675. На мрзећему кућа остаје. Или:

3676. На мрзилу кућа остаје (на ономе на кога мрзе).

3677. Намрштио се канда ће му киша из чела ударити. Гледај: Намргодио се —

3678. На нејачицу свак насрће.

3679. На несретном се кола ломе.

3680. На нестадак људи
И Станиша суди. У Црној Гори. Гледај:
У несташицу људи
И Станиша суди.

3681. На њему је остала крчма.

3682. На њему се сломила кола (догодила се несрећа).

3683. Насблачио се као да ће му киша из чела ударити.

3684. На онога пас лаје кога не познаје.

3685. Наспао и наузнако!

3686. Наспао и у зао час!

3687. На спрезу као зец.

3688. Напао као смрт на живот.

3689. Напео се као свечарски лонац уз ватру.

3690. Напије л' се ко Вуке и наједе л' штуке, остаде у Вуковару.

3691. Напио се као пијавица крви.

3692. На попа грозница, на мене водица! Рече се као у шали кад се што ново први пут од године окуси.

3693. На права (правцита) Бога. Види: За права Бога.

3694. На правди Бога.

3695. На правди Божјој.

3696. Напријед као кам уз орање.

3697. Напријед не могах, а натраг не дадоше.

3698. На просјака и пси лају.

3699. На псето замахни, а ђевојку удри. Ваља да се мисли да је ваља држати под заптом. Гледај: Удри ђевојци и мјесто ђе сједи.

3700. Напсуј се царице иза главице. Кад ко за ким говори оно што му у очи не смије рећи.

3701. На псу рана, на псу и зарасла. Говори се у шали кад се ко потужи да га што боли. Може бити да је најприје неко некога у шали наговарао да тако врача за себе, као што и сад наговарају онога који се потужи да га грло боли да обзине комадић хљеба па да га баци псетету рекавши: „Пса грло боли, а не мене.“

3702. На путу му брођ (и глогово трње)! Ваља да се то најприје говорило вампиру, јер за њега кажу да се боји глогова трња; а сад се говори за свакога за кога нијесу ради да дође.

3703. На путу ружица, а код куће тужица. Кад је која на путу и у друштву накићена и весела, а код куће лијена и жалосна.

3704. Напухао се као пискавица. У Рисну. *Пискавица* је некаква риба морска.

3705. На рану би га привио. Кад кога хвале да је добар и умиљат.

3706. На свињама се свињски добије, али се свињски и изгуби.

3707. На се као рак у понту. Кад ко бјежи натраг. У Боци.

3708. На сиротнога сваком је лака рука.

3709. На сирцу иже, али сирца ниже. Гледај: Слово иже, али сирца ниже.

3710. Насмијала се коза овци (кад је скочивши преко кладе дигла реп и показала задњицу).

3711. На сну дошло, на сну и отишло.

3712. На соколу је мало меса. Не треба гледати на чоека што је мали или мршав.

3713. Наспавати се сит на обадва уха.

3714. На спасеније (Христово)! Гледај: Спасуј се!

3715. На срцу јед, а у устима мед. Кад који лијепо говори, а зло мисли и ради.

3716. Натеже као Шваба с гаћама. Ваља да што нема гатьика, него их спучава око себе?

3717. На ти, врана, коштан зуб,
Дај ти мене гвозден зуб. Кад малом ђетету изваде који зуб, ваља да га пребаци преко куће говорећи оно.

3718. На ти, куме, јаје — ал' га нема! Кад ко пође коме што да да па не може да нађе.

3719. На ти, снахо, жита, да си житна,
На ти, снахо, меда, да си медна.

3720. Натмурио се као да су му краве посале.

3721. На трбуху нема пенцера (да се види шта је чоек изио, него нек једе шта му драго, само да није гладан).

3722. Натркује као зима на гола Турчина.

3723. На трњу грожђа тражити.

3724. Натрти коме хрена под нос. Напркосити му, наљутити га.

3725. Натрчао као ждријебе пред руду.

3726. Натрч напрч. Одговорио Циганин кад су га питали како ће му ђетету име наћести, т. ј. онако нешто брзо и окретно.

3727. Наћерао крмка на раст. Кад је који пијан. Може бити за то се ово каже што се пијану чоеку све чини могуће, тако и крмак да може уз дрво пузати, као мачка?

3728. Наудиће му као врабац гуски.

3729. Наука је једна мука,
А одука двије муке.

3730. Нахранићеш ти оца сомунима. Рече се немирну ђетету, и значи: учинићеш да га затворе у варошти — и да се храни куповнијем хљебом.

3731. На част му!

3732. На част му лаж! Кад ко слаже.

3733. На чијим се колима возиш, онога и коње хвали.

3734. Начинила се као додола. — Реку дјевојци или жени која се много накитила по глави.

3735. Начинио се као додола. Кад се ко много накити цвијећем.

3736. Начинио се чувида (у Сријему).

3737. На чуну катана. Кад се за кога хоће да каже да је рђав војник. У војводству.

3738. Нашао би длаку у јају.

3739. Нашао глух ћорава.

3740. Нашао је цркву ђе се Бог моли. Кад ко што тражи онђе ђе се оно не може наћи.

3741. Наша снаша не зна оченаша.

3742. Наша Тара не боји се Турскога цара. У Херцеговини.

3743. Наша церовина до вијека (у шали за царевина).

3744. Наше жене брашно крале. — Сад ћу казати. Жене молиле некако дијете и поклониле му нешто да не каже људма што су оне домаће брашно давале за пешто, и дијете им обрекло да не ће казати: а кад се људи у вече скупе, оно пред њима стане говорити: „Наше жене брашно крале. — Сад ћу казати!“

3745. Нашишу по пунишу, а туђишу по пољишу. *Нашему пуну*, н. п. чашу вина, а *туђину по ње.*

3746. Нашла вреће закрпу.

3747. Нашла врића узицу. *А. Ст.*

3748. Нашла вреће засторак.

3749. Нашла га биједа на суху путу.

3750. Нашла коса брус или Намерила се коса на брус. *А. Ст.*

3751. Нашла млада сјекиру за вратима.

3752. Нашла слика прилику.

3753. Нашла тиква чеп. *А. Ст.*

3754. Нашла шљука прдавца. Кад се два једнака састану.

3755. Не би га надлајало деветоро паса. Кад који много зна говорити.

3756. Не би га надлајало сто паса. *Ј. П.*

3757. Не би га обавијестио товар ораха.

3758. Не би га оразумио товар ораха (као што обично прости људи рачуне у грах и у кукурузе).

3759. Не би дао ни Богу тамњана. Тако је тврд.

3760. Не би доста кад не оста.

3761. Не би ђаволу нож дао да се закоље. Гледај: Не би дао ни Богу тамњана.

3762. Не би једному добро док другому не буде зло.

3763. Не бије мене торба, већ оно што је у торби. Казао некакав кога су тукли торбом, у којој је било камење.

3764. Не бију да не боли, него да боли.

3765. Не би крив ко виђе, но ко приповиђе.

3766. Не би крив ко п..е, већ ко чу.

3767. Не било га! Клетва.

3768. Не би му ни ораха из руку узео. Тако је неопран и гадан.

3769. Не би ни пси с маслом изјели (шта је изговорио). Кад ко кога испсује или онако што безобразно изговори.

3770. Не би осјутио, да му сто узлова на језику свежеш.

3771. Не би пас с маслом полокао. Гледај: Не би ни пси с маслом изјели.

3772. Не би с кола скочила. Рече се за ђевојку за коју ко говори да је још млада за удају, и значи да не би побјегла кад би је сватови повели.

3773. Не би с њим отишао ни на посрање.

3774. Не бих га пољубио ни кроз девет пољава.

3775. Не бих за то дао ни луле дувана.

3776. Не бих те трпљео да бих знао е ћу сокола извести од тебе. У Црној Гори.

3777. Не бих те убио да те нађем у купусу. Нијеси вриједан да те убијем — него си као говече? У Црној Гори.

3778. Небо високо а земља тврда (дакле нема се куда).

3779. Не бојим се, но ме је страх. Као у шали одговори се кад ко рече коме да се не боји.

3780. Не боји се Бајо (Пивљанин)
Пушке џефердара,
Него пушке опутом свезане. Јер се многа лијепа пушка носи само дике ради, а ружна се носи баш до невоље. Приповиједа се да је славни поглавица и јунак Српски Јанко Катић погинуо (1806 године) од пушке која није вриједила шесет пара, а ни Конда под Лозницом није погинуо од боље.

3781. Не боји се двоношца.

3782. Не боји се лисица вечерњега хвалиоца, него јутрењега раниоца. Мјесто *лисица* једни реку и *тица*.

3783. Не бој се од свијетле пушке, него се чувај од чађаве. Гледај:
Не боји се Бајо
Пушке џефердара,
Него пушке опутом свезане.

3784. Не боји се свака шуша Бога, него батине.

3785. Небојшу најприје пси уједу.

3786. Не боли га срце за њим, јер их није једна мати родила.

3787. Не боли га што је луд. Не осјећа да је луд.

3788. Не брини се за кишу, него за кабаницу (т. ј. не брини се за оно што је у Божјој руци).

3789. Не броj трећу док је не видиш у врећу.

3790. Не буди од мене речено. Кад се казује да је ко рекао што ружно.

3791. Не буди примијењено! Кад се у говору пореди мртви са живим или несрећни са срећним, н. п. покојни Мирко био је, не буди примијењено, тако висок као ти; ударило га тане, не буди примијењено, ево овђе — показавши прстом какво мјесто на тијелу своме или туђему.

3792. Не буди сваке пећке жарило. Не мијешај се у свашто.

3793. Не буди свакој пећки жарило.

3794. Не буди свакој тици кобац.

3795. Не буди урока! Кад се што хвали као да се не би урекло. Мјесто *урока* говори се и *уречено*.

3796. Не буди сваком лонцу заклопац.

3797. Не буд' по заповијести. Кад се коме рече да му што дохвати или учини.

3798. Не ваља вјеровати љетној облачини ни зимској ведрини.

3799. Не ваља пљувати па лизати. Не ваља од своје ријечи натраг ударати.

3800. Не ваља (прије) лећети докле крила не нарасту.

3801. Не ваља свакој тици кобац бити.

3802. Не ваља свашто к срцу примати.

3803. Не ваља своје звоно на туђег овна везати. Своје име или своју славу не ваља другоме давати. Гледај: Свега села овце, а кнежево (попово) звонце.

3804. Не ваља се изувати прије воде.

3805. Не ваља ти посао! Није право што тако радиш или што си то урадио.

3806. Не ваља шарати, јере ћемо умријети. *Шарати* овђе значи *лагати*.

3807. Не ваљаш колико ђевојчина. Рече се — у Црној Гори — рђаву мушкарцу, особито који није јунак.

3808. Не види бијеле кобиле (тако је пијан).

3809. Не види даље од носа. Не разумије ништа.

3810. Не види се отле дотле. Или:

3811. Не види се прст пред оком. Тако је помрчина.

3812. Не висе нигђе колачи о драчи.

3813. Невјерни котац. Много чељади у кући, особито ситне ђеце.

3814. Невјерни Тома. Кад ко сумња о свачему.

3815. Не вјерује ни својим очима.

3816. Не вјеруј, куме, пасјим устима. Казала кума куму, којега је нудила да једе, а он се изговарао да не може јер је сит.

3817. Не вјеруј љетини док је не метнеш у амбар, ни жени док је не метнеш у гроб. У Дубровнику.

3818. Не вјеруј пријатељу за трпезом, него на вратима од тамнице.

3819. Не вјеруј сну, колико ни псу.

3820. Невоља свачему човека научи.

3821. Не вриједи ни луле дувана.

3822. Негђе ваља капа а негђе шака. Гледај: Јачему капом а нејачему шаком.

3823. Не гледа Бог на кањаве ноге, већ на чисто срце. Казао некакав који је харајући цркву стао кањавим ногама на часну трапезу да дохвати кандило, па га други опоменуо на то.

3824. Не гледај ме избијена ока, већ пуна бока. Казао некакав ком су за ручак који није имао чим платити око извадили били.

3825. Не гледај ме ко сам био, већ ко сам сад.

3826. Не гледај ми оца говедара,
Него мене господара. *Ђ. Пр.*

3827. Не гледај што поп твори, него слушај што збори.

3828. Не гледа он на наш житак него на свој напитак. *Ј. П.*

3829. Не гледа се пашче какво је, но чије је кад увиђе. *М. Шкр.*

9830. Негледуша, н. п. пазарити т. ј. промијенити с ким једну ствар не гледајући.

9831. Не говори нă јабану.

3832. Не говори на сва уста (кад ко што зло говори за унапредак). Приповиједа се у шали како је некакоме човјеку син казао да им је вук изио кобилу, а отац му рекне: „Не говори на сва уста!“ онда син метнувши на по уста три прста: „Богме и ждријебе.“

3833. Не говори: нека! прије него видиш на трпези. Не говори да се не даје или не доноси оно што још не видиш.

3834. Не гори образ од сунца, већ од поштенијех људи.

3835. Не гризеш ти мене уши, веће онај што се вије изнад мене. Казао зец жаби кад му је гризла уши, а он од орла није смио да се макне.

3836. Не губи цијене. Рече се у шали ономе који се накашље, и значи да не губи цијене као *коњ*.

3837. Не гули коре, не чини горе.

3838. Не дави се ђаво маслом.

3839. Не да дојкиња најбољега залогаја ђетету.

3840. Не даду погану к вагану. Кад ко хоће или пријети што да узме или да учини, и значи: не ћеш, не дамо ти.

3841. Не даду предњаци. Кад ко не може на оброку да једе — јер је прије што јео.

3842. Не дај ми га, Боже, ни на путу срести!

3843. Не дајте му на плот! Кад ко трчи беспослен на коњу, или кад поносито иде дигнувши главу у небо; т. ј. иде без памети, па се може набости на плот као бијесан коњ кад пође да прескочи преко плота.

3844. Не дају рогуље него многуље. Боље је много и малијех крава него мало најмећијех. Мјесто *ро-*

гуље говори се и *добруље*. Гледај: Један чоек ништа јунак, него много људи јунак.

3845. Не да му бијела зуба помолити. Не да му ријечи рећи.

3846. Не да му враг мировати.

3847. Не да му ђаво мира (кад ко не ће да мирује).

3848. Не да ока отворити (н. п. мећава).

3849. Не дао ми Бог колико свога меса (јести). Кад хоће ко да каже да чега ни пошто не би јео.

3850. Не дао му Бог области! (н. п. ђаволу, кад му се име спомене).

3851. Не да се ни вилама седлати. Кад ко не да са собом о чему ни проговорити. Ваља да се мисли да је као бијесан коњ, који не само не да к себи приступити да се оседла, него ни вилама седла нањ не можеш метнути?

3852. Не да се ни опепелити. Или:

3853. Не да се ни осолити. Не ће ни да зна за то што му се говори.

3854. Не да ћосо Босне. Приповиједа се како је неко некад казао да је Турски цар некоме од Хришћанскијех краљева дао Босну, а некакав сиромашак ћосо Бошњак пљесне се по свом јатагану говорећи: „Ако је цар дао, ја не дам.“ — Гледај: Газда даје, а телал не да.

3855. Не држи му петља.

3856. Не дружи се с оним с ким се не можеш почупати.

3857. Не жали мајка мрона, већ мртва. Гледај: Није та у јелу, већ у злу ђелу.

3858. Не забуди на којој си. Кад ко хоће коме ријеч да пресијече. У Боци.

3859. Незаходни гост. Рече се као у шали за онога који често долази.

3860. Незвану госту мјесто за вратима.

3861. Не згади ти псу стрвине.

3862. Не зна балија што је здрава Марија.

3863. Не зна гост што је пост. Гледај: Дође гост па разори пост.

3864. Не зна да бесједи, а не умије да ћути.

3865. Незнадоше свијет поједоше (они који се чине и говоре да не знаду ништа).

3866. Не зна ђаво ђецу давити? У Хрватској.

3867. Не зна ђаво по мору пливати. Ђ. Пр.

3868. Незнајшу рђа бије.

3869. Не знало ти се знаје ни колико попу Почеку! У Црној Гори.

3870. Не зна људски (него паски или Цигански).

3871. Не зна магарац што је мајдонос.

3872. Не зна никакве обиње, т. ј. нема лукавства у себи, не зна друкчије казати него што јест.

3873. Не зна ни колико магарац у кантару.

3874. Не зна ништа колико магарац.

3875. Не зна онај који куса, него онај који дроби.

3876. Не зна онај што дроби, но онај што ломи.

3877. Не зна он пет на девет. Не зна много за шалу.

3878. Не зна пијан Влах што је гладан Турчин. Приповиједа се како је гладан Турчин дошао негђе

пред Српску кућу и сјахавши с коња повикао домаћину, који је пијан пред кућом ђељао држалицу за будак: „Држи, море, коња, па вичи Влахињу нека мијеси погачу и куха цицвару и пече кокош". Па онда отиде у кућу. Пошто у кући мало посједи и види да нити ко долази ни се шта готови, изиђе опет на поље, и видећи да му коњ стоји ђе га је и оставио, а Србин једнако ђеља држалицу, он не знајући да је Србин пијан, сврне лулу, па њега камишем преко леђа, а Србин њега држалицом иза врата једном па и другом, и да не дотрче жене те га отму, мало га не убије.

3879. Не зна псето за поскурно брашно.

3880. Не зна ракија што је кадија.

3881. Не зна товар што је мајдонос. У Дубровнику. Онђе се *товар* зове *магарац*.

3882. Не зна товар што је петрусин. У Дубровнику

3883. Не зна чалма шта пати глава.

3884. Не знаш ти, мајко, како је мучно дијете родити!

3885. Не зове се пијаница онај који много попије, него онај који се опије.

3886. Не зови зло, јер само може доћи.

3887. Не играј се главом!

3888. Не играј се с ђаволским послом (н. п. с пушком).

3889. Не игра сукњица већ сита гузица.

3890. Не избива као куга из Сарајева.

3891 Не изједини, Халаху, крста! Гледај: Не уједини, Боже, Влаха!

3892. Неимање немир од свијета.

3893. Не испијај свакој чаши данце.
Изврнућеш у небо прканце.

3894. Не иште хљеба (нек стоји). Кад се што оставља, па ко рече да не треба. Гледај: Злу не требало.

3895. Нејаку братву нејака и правда. У Црној Гори.

3896. Нејачица правду губи.

3897. Не једе се месо од сваке тице.

3898. Не једе се све што лети.

3899. Не једу вуци месо по поруци (него кад се сами промуче). *Ђ. Пр.*

3900. Некад је шемова а некад ремова, т. ј. данас једнога сутра другога.

3901. Не каже баба како је сан снила, већ како је по њу боље.

3902. Нека зна чалма шта пати гужва. Возећи чоек веслом пукне му гужва, а он скине с главе своје чалму пак мјесто гужве свеже.

3903. Не казује баба шта јој се снило, него како јој је мило.

3904. Нека је кока шарена, па макар и не снијела јајета. Реку ђекоји, највише у шали, о ђевојкама, кад се говори о женидби, т. ј. нека је лијепа, а у осталом макар каква била.

3905. Нека је нама напитак, а њима какав им драго житак. Кажу да говоре, или мисле сватови за младиједнце.

3906. Нека ме зову крњим лонцем, само нека ме не разбију. *Ј. П.*

3907. Нека мене сунце сјаје, а звијезде ако ће све поцркати.

3908. Нек зна и гужва, што пати лијевча.

3909. Нек зову и лонцем, само нек не разбију. Кад се ко тјешн што му се име издијева.

3910. Неки се ђаво боји крста, а неки тојаге. Гледај: Не боји се свака шуша Бога, него батине

3911. Нек носи бисаге, кључ је у мене. Казао Грк кад су му хајдуди однијели бисаге.

3912. Некоме и олово пливје, а некоме и слама тоне. У Црној Гори.

3913. Некоме добар, а некоме зао.

3914. Некоме мајка, а некоме маћеха.

3915. Некоме плуто тоне, а некоме олово плута. Или:

3916. Некоме слама тоне, а некоме олово плута (плива).

3917. Не копај трица! Прођи се беспослице и будалаштине.

3918. Неко се за лист сакрије, а некога не може ни дуб да покрије. Или:

3919. Неко се за лист сакрије, а неко не може ни за дуб.

3920. Нек' осуши, ал' за што пресуши? Рекао Циганин кад је зими метнуо обојке на месечини да се суше, а они се смрзли.

3921. Нек плаче, док буде јаче. Рече се у шали ђетету кад кажу да плаче. Мјесто „*док буде*“ једни реку „*биће*“.

3922. Нек покопа оне што је до сад побио. Кад се хвали и пријети да ће убити онај за којега се мисли да није кадар то учинити.

3923. Не крије се поштење никоме.

3924. Нек све даске клепећу, а шљеме нек мирује (па ће добро бити).

3925. Нек се зна чија је кућа масна. Чини ми се да је казала Циганка Циганчету кад му је допустила да поједе читаво јаје.

3926. Не купује се мачка у врећи.

3927. Не лаје куца села ради, него себе ради.

3928. Не лези, враже. Кад се приповиједа да је ко што зло једно за другим радио.

3929. Не липши, магарче, док трава нарасте.

3930. Не лишила те сабља, т. ј. не мимоишла те, не остао од ње.

3931. Нема болећега. Некакој болесној жени падне на ум усред зиме на букову мезгру. Кад јој муж каже: „Бог с тобом, жено! откуда сад букова мезгра? Сад букве пуцају од мраза", она му одговори: „Е мој чоече! нема болећега, а он би наложио ватру око букве па би се буква откравила, и било би мезгре".

3932. Нема буса ће не има труса,
Нити траве ће не има главе.

3933. Нема већега зла од зле памети. Гледај: Зла је ћуд највеће зло на свијету.

3934. Нема већег бокца од попа удовца. У Хрватској.

3935. Нема вина ни за исполоканије.

3936. Нема вјетра колико (ни) у тикви.

3937. Нема вјетра ни духа. У Дубровнику — (ће се никад не говори *духа вјетар*, него *пуха*!), а у Тршићу слушао сам ни *духа*.

3938. Нема га ни од корова. Кад кога не могу да нађу. *Ни од корова*, као псето кад се ваби, па изиђе откуд из корова.

3939. Нема га ни у Караматином чопору. *Ј. П.*

3940. Нема га ни у плећу. Гледај: Нема те ни у плећу.

3941. Нема га у по тигања земље. Каже се за кога у шали, као н. п. што се рече: *нема га* (онаког чоека) *у читавој нахији* и т. д.

3942. Нема га у крсту.

3943. Нема горе болести од глади.

3944. Нема горега заклада у кућу од ђевојке.

3945. Нема господства ђе му га кућа не даје.

3946. Нема греја у јелу него у злом делу. *Ђ. Пр.*

3947. Нема доноса ни дохода (рече се за самохраницу).

3948. Нема дрвета ни гују да убијеш, а камо ли ватру да наложиш (кад казују за бездрвну земљу).

3949. Нема женства без чоества. Тешко жени без чоека. У Рисну.

3950. Нема жита без кукоља.

3951. Нема жита без полога. Људи немају право што се туже кад жито полегне, јер рђаво слабо кад може полећи.

3952. Нема жучи у себи. Каже се за чоека који се ласно не срди. Гледај: И у бухе жуч има.

3953. Нема зиме без вјетра, ни зла госта без Турчина.

3954. Нема јачег пића од воде.

3988. Нема с њим ништа као ветар с опаклијом. У војводству.

3989. Нема суда без страшнога дана.

3990. Нема тврђега града од празна чоека. У Црној Гори.

3991. Нема те ни у плећу. *У плећу*, т. ј. на кости од плећа као што се — врачајући — налази рака, колијевка, војска и т. д. У Рисну.

3992. Нема ти горега од багава човјека, крњава лонца и ћораве редуше. У Барањи.

3993. Нема треће даске у глави. Гледај: Нема четврте даске у глави.

3994. Нема (*зла*) Турчина без потурчењака. Јер су потурчењаци за Хришћане свагда гори од правих Турака.

3995. Нема ћара ни шићара,
Док не дође Каро из Мостара:
Гроше даје, а золоте прима.

3996. Нема у Цариграду за Рајка капа.

3997. Немац светац (што се тиче суда и уредбе земаљске). Срби у граници свагда воле имати у селу официра Нијемца него Србина или од какога другога народа; једно за то што је Нијемац кротак и складан, а друго, што га могу лакше и преварити и подмитити него Србина.

3998. Немац се не боји да ће гаће изгубити. Ваља да за то што их нема?

3999. Нема четврте даске у глави. Канут је мало.

4000. Немаш на чему (захваљивати). Кад ко рече коме за што: хвала!

4001. Немиран као јуне, кад му муха под реп уђе.

4002. Не могао се миш провући кроз јаму, па свезао тиквицу за реп. Кад ко сам учини себи каку сметњу.

4003. Немогоше поједоше,
А некћеше све попише. Или:

4004. Немогоше свијет поједоше (они који све говоре да не могу).

4005. Не могу бити и вуци сити и овце на броју. У приморју и у Црној Гори говори се и *козлићи* мјесто *овце*.

4006. Не могу се све тице једнијем каменом побити.

4007. Не може бити хрсузин без јатака.

4008. Не може живети о св. Духу. *Ј. П.*

4009. Не може ковач бити, а не омрчити се.

4010. Не може му колач на руку да наиђе. Не иде му посао за руком.

4011. Не може од пунгуза да једе.

4012. Не може свету колача намесити *Ј. П.*

4013. Не може се (крива) Дрина раменом исправити.

4014. Не може се никад исплатити колико Циганска крв. Или:

4015. Не може се плати колико (ни) Јеђупачка крв. *Јеђупак* у Црној Гори зове се *Циганин*, а *Јеђупачки* значи *Цигански*. Како у Црној Гори тако и по свима њеним околинама, когоћ убије кога ваља да га његову братству или племену плати или главом или новцима (ако се на плату пристане, глави је обична цијена 133 дуката и 2 гроша и по паре). Али кад ко убије кога од Цигана, који нигђе не [illegible] ијех братства ни пле-

3955. Нема јела без ђела.

3956. Нема је у женскоме уху, т. ј. међу женама. У Црној Гори.

3957. Нема кола без Кокана. Пјева се и приповиједа како се некакав Кокан челебија погодио

У зле дане, у године гладне,
За два гроша и чакшире сукна,
Да он чува хиљаду оваца
И да служи седам газдарица;

како је газдарица Мара купила коло ваздан у суботу, да игра ваздан у нељељу, да би домамила Кокана од оваца; како је Кокан дошао, и ухватио се до газдарице Маре у коло те играо и т. д.

3958. Нема крвника над потурчењака.

3959. Нема крижа за пољубити. Нема ништа. У Дубровнику. *Криж* значи *крст*.

3960. Нема куд ни амо, већ је и код нас добра нестало. Казала Циганка кад је некака жена карајући своје дијете рекла му у Цигане да иде.

3961. Немала баба беса, но усела јуницу те разбила г....у. *Ђ. Пр.*

3962. Немала баба бијеса, него купила прасе (да је подрије).

3963. Нема лица без црвена винца.

3964. Нема (није) лова без старога гарова

3965. Нема љета без Ђурђева дана,
Нити брата док не роди мајка.

3966. Немам страха ка' ни прца праха.

3967. Немам, тако јада немала! Кад се каква жена правда да што нема. У Рисну.

3968. Нема науке без муке.

3966. Нема ни гаовице (кажу рибари кад нема рибе).

3967. Нема нигди навишани колачића. *А. Ст.*

3968. Нема ни једне игле прошиваљке.

3969. Нема ни краја ни конца (н. п. какав посао; т. ј. замршено са свим).

3970. Нема ни кучета ни мачета. Кад ко нема у кући ништа живо за што би му се ваљало бринути.

3971. Нема ни мангуре.

3972. Нема ни мраке (ни мало).

3973. Нема ни пребијена новца.

3974. Нема ни туге, т. ј. ништа.

3975. Нема ни шкрамице, т. ј. нимало.

3976. Нема ништа грђе него кад чоек превали свој ваган. Као свиња кад се наједе па превали своје корито.

3977. Нема образа.

3978. Нема освете без луда брата.

3979. Нема очевине без крчевине.

3980. Нема памети ни колико паче

3981. Нема памети ни колико ћурка.

3982. Нема правог судије него све глобари.

3983. Нема рака без мокријех гаћа.

3984. Не мари глота за једнога скота.

3985. Не мари марва за једног мрава.

3986. Нема слађег меса од краденог. Гледај: Касапско је месо по четири паре, ловачко по грош, а хрсуско по дукат.

3987. Нема смрти без суђена дана,
Ни јунака без првога брата.

3988. Нема с њим ништа као ветар с опаклијом. У војводству.

3989. Нема суда без страшнога дана.

3990. Нема тврђега града од празна чоека. У Црној Гори.

3991. Нема те ни у плећу. *У алеђу*, т. ј. на кости од плећа као што се — врачајући — налази рака, колијевка, војска и т. д. У Рисну.

3992. Нема ти горега од багава човјека, крњава лонца и ћораве редуше. У Барањи.

3993. Нема треће даске у глави. Гледај: Нема четврте даске у глави.

3994. Нема (зла) Турчина без потурчењака. Јер су потурчењаци за Хришћане свагда гори од правих Турака.

3995. Нема ћара ни шићара,
Док не дође Каро из Мостара:
Гроше даје, а золоте прима.

3996. Нема у Цариграду за Рајка капа.

3997. Немац светац (што се тиче суда и уредбе земаљске). Срби у граници свагда воле имати у селу официра Нијемца него Србина или од какога другога народа; једно за то што је Нијемац кротак и складан, а друго, што га могу лакше и преварити и подмитити него Србина.

3998. Немац се не боји да ће гаће изгубити. Ваља да за то што их нема?

3999. Нема четврте даске у глави. Ћанут је мало.

4000. Немаш на чему (захваљивати). Кад ко рече коме за што: хвала!

4001. Немиран као јуне, кад му муха под реп уђе.

4002. Не могао се миш провући кроз јаму, па свезао тиквицу за реп. Кад ко сам учини себи каку сметњу.

4003. Немогоше поједоше,
А некђеше све попише. Или:

4004. Немогоше свијет поједоше (они који све говоре да не могу).

4005. Не могу бити и вуци сити и овце на броју. У приморју и у Црној Гори говори се и *козлићи* мјесто *овце*.

4006. Не могу се све тице једнијем каменом побити.

4007. Не може бити хрсузин без јатака.

4008. Не може живети о св. Духу. *Ј. П.*

4009. Не може ковач бити, а не омрчити се.

4010. Не може му колач на руку да наиђе. Не иде му посао за руком.

4011. Не може од пунгуза да једе.

4012. Не може свету колача намесити *Ј. П.*

4013. Не може се (крива) Дрина раменом исправити.

4014. Не може се никад исплатити колико Циганска крв. Или:

4015. Не може се плати колико (ни) Јеђупачка крв. *Јеђупак* у Црној Гори зове се *Циганин*, а *Јеђупачки* значи *Цигански*. Како у Црној Гори тако и по свима њеним околинама, когоћ убије кога ваља да га његову братству или племену плати или главом или новцима (ако се на плату пристане, глави је обична цијена 133 дуката и 2 гроша и по паре). Али кад ко убије кога од Цигана, који нигђе немају својијех братства ни пле-

мена, њега не само тражи да освети оно племе или нахија ђе је сједио, него и сви Цигани макар откуд били, па још кадгођ који узмогу, не марећи ако би глава другим Циганима већ и плаћена била. Тако се приповиједа, да је у Жабљаку некакав Турчин пет — шест пута плаћао једну Циганску крв да би се избавио од Цигана који су долазили из различнијех крајева и ударали му на кућу, да га убију и свога брата да освете.

4016. Не може се спавати, и пипуне чувати. У приморју.

4017. Не може човјек бити докле га жена не крсти (т. ј. док се не ожени).

4018. Не можеш дланом сунце заклонити.

4019. А. Немој.
Б. Мој Бога ми.

4020. Не можеш ти свет рамном исправити.

4021. Немој бити љута,
Да не будеш жута;
Веће буди добра,
Да не будеш модра (од боја).

4022. Немој искати круха, убиће те баба руга! Њом плаше дјецу кад често иште круха. У Паштровићима.

4023. Немој кукат' на туђем гробљу. *Ђ. Пр.*

4024. Немој свакој тици бити кобац. Немој се у свашто мијешати.

4025. Немој ти мени ту кметовати.

4026. Немој ти ту (нада мном) растресати гаћа. Немој ми старјешовати.

4027. Немој, хаџија, Бога ти! Некакога слијепца ухвате хајдуци те га оплијене и свуку до кошуље и обуће. Кад га тако оставе, и пођу својим путем, поврати се један, и стане га нагонити, да скине и опанке, а слијепац молећи му се рече: „Немој, хаџија, Бога ти!“ Хајдук, који је заиста био хаџија, зачуди се кад ту ријеч чује од њега, па га запита: „Откуда ти, море, знаш да сам ја хаџија?“ А он му одговори: „Та ја знам да то други чоек не би учинио (т. ј. опанке му скинуо) до онај који је на ћабу ишао“.

4028. Немој ходит на игриште стар да те љута змија не увије. *М. Шкр.*

4029. Немотњик (*немоћник*) мало једе, а много троши. У Дубровнику. Види: Болесник мало једе а много троши.

4030. Не мреш ти од пушке. Укор ономе који није јунак. У Црној Гори.

4031. Не нагоји онда коња кад (баш) ваља на војску ићи.

4032. Ненадно те грдило нашло! У Црној Гори.

4033. Не ничи ђе те не сију. Не мијешај се у оно што ти није посао, не иди ђе те не зову.

4034. Не обрука прије године! Приповиједа се да је у Херцеговини обичај (негда био?) да младожења с младом не спава прије године; па је ово некаквоме казала млада, који је тај обичај ћео да поквари. А сад се рекне кад ко пође кога да превари у чему на овај осјети.

4035. Не огади ти псу стрвине.

4036. Не одби најам за сјекиру! Кад ко не право хоће коме да одбије једну ствар за другу.

4037. Не озивај се кад те нико не зове.

4038. Неопојан гроб. Каже се за стара чоека који је већ готово мртав.

4039. Не ортачи се с оним с ким ћеш се гологлав есапити.

4040. Не остави, Боже, без пријатеља!

4041. Не отвори, Боже, душманину уста! Не дај му прилике да може за мном зло говорити.

4042. Не откини прст при међу.

4043. Не падају из неба печене мушмуле.

4044. Не пада снијег да помори свијет, него да свака звјерка свој траг покаже. Невоља не долази да помори све људе, него да се покаже какав је ко. Гледај: Није дошло вријеме да погинемо, него да видимо ко је какав.

4045. Не парају сад, већ на мијех гуле. Каже се у шали ономе који иште *пара*.

4046. Не пече питу ко има, него ко умије. Гледај: Боље је умјети него имати.

4047. Не пик не! Не ћеш преварити.

4048. Не пик повре! Кад се ђеца играју бацајући што, и значи да *по други пут* није слободно.

4049. Не пири ђе те не жеже.

4050. Не пита за њега нико као ни за смрдљив сир.

4051. Не плаче слијеп што није лијеп, већ што не види бијели свијет.

4052. Не плачу ми дјеца (код куће—да ми се хити).

4053. Не плаши се камила решетом.

4054. Неповрат кола ломи. Кад чоек не ће да се *повраћа*, него хоће у један пут све да понесе.

4055. Не познаје Ђуро своје жене. Кад ко не може да позна оно што би ваљало да познаје.

4056. Не познајем ја нашега бунгура. Казао некакав Херцеговац кад је чуо ђе Турци *бунгур* зову *шилавом*, као што га по Босни Турци, особито сиромашнији, заиста и зову и употребљују — као пиринач.

4057. Не помаже му колико ждребету кашика. Многи малом ждребету објесе кашику покраћеног дршка о врату као да га не би ко урекао — а ђекоји може бити да мисли и курјак да га не би ујео?

4058. Не попусти, Боже, области нечастивоме и некрштеноме! (кад се моле Богу).

4059. Непостојан као Март мјесец.

4060. Неправедно тециво на треће кољено не слази.

4061. Не пресипа се у мене.

4062. Не приличи му колико пилету сиса. *Ђ. Пр.*

4063. Непријатеља који бјега, не ћерај.

4064. Не пристај ми на јаде!

4065. Не пружај се даље од губера.

4066. Не пуштају га у село, а он пита ђе је попова кућа (ђе је најбоље ноћити)!

4067. Не пуштају кусоњу под пласт!

4068. Не радуј се божићном југу и гостинском колачу. *Ј. П.*

4069. Не рађамо се да ијемо (него ијемо да живимо).

4070. Не растају се као Божић и Бадњи дан. *Ј. П.*

4071. Не реци другом! Кад ко што зло прориче.

4072. Не реци ми: ћоро, док ти не речем: беља.

4073. Не сећам се колико за лањски снег. *Ђ. Пр.*

4074. Не сијеци, родиће. Гледај: Ја тебе рогом, а ти мене родом.

4075. Неслано (н. п. јело) као трава.

4076. Неслан човек. Који говори што му на уста дође.

4077. Не слушај, Боже, што пас лаје. Казао некакав који је на божић у јутру узео орах, те врачао говорећи: „Као што је овај орах пун, тако да буде пуна кућа свашта, амбар жита, тор марве, подрум вина и ракије“ и т. д., а кад свршивши врачање орах разбије, а то он празан.

4078. Не снашла кмета штета. *Ђ. Пр.*

4079. Несрећа је дугорепа. Гледај:

4080. Несрећа танко преде. Несрећа се ласно може догодити.

4081. Несрећнога лубарда бије. У Котору.

4082. Несрећну попу несрећна капа. У Црној Гори.

4083. Неста вина, неста разговора,
Неста блага, неста пријатеља.

4084. Нестаде спенза настаде скленза. У Паштровићу. Из рукописа.

4085. Нестадоше стари, нестадоше и ствари. У Котору.

4086. Не стаје он на трухлу даску. Зна он шта ради.

4087. Не станио се до мора! Клетва.

4088. Не стани сироти на скут, не ћеш себе на срећу.

4089. Не старај се јелом, већ трбухом. Кад се мисли да ће ће доста јела бити.

4090. Не стој, ђаволе! Рече се уз ријеч кад се приповиједа како се што зло догодило.

4091. Не стоји кућа на земљи, него на жени Гледај: Да чоек у кућу вилама баца, а жена из куће иглом да избацује —

4092. Не тражи се печеница у очи Божића.

4093. Не тргуј с оним с ким ћеш се гологлав есапити.

4094. Не треба квоцати, него јаја носити.

4095. Не треба сваком лонцу повраз бити.

4096. Не тресе ми се проха. Немам никакве потребе хитати.

4097. Не тропари, рече се ономе који много говори. У Грбљу.

4098. Не трчи као шише на руду. Гледај: Намеће се као шише на руду.

4099. Не ће Алија, не ће Балија, еле одоше свиње у џамију.

4100. Не ће воћка испод дебла.

4101. Не ће га опрати ни Сава ни Драва. Тако ће бити погрђен.

4102. Не ће гомила дажда.

4103. Не ће гром у коприве.

4104. Не ће, да му на реп станеш (ујести). Каже се за мирно или управо за лијено и неваљало псето.

4105. Не ће, да о небу виси. Не ће ако му шака не падне, и. и. украсти што и т. д.

4106. Не ће је за капом носити (жену, да мора бити лијепа).

4107. Не ће ли и у нашем јошику дренова батина нарасти!

4108. Не ће мачка сланине!

4109. Не ћемо се оковати на овоме свијету (него ћемо помријети и отићи с њега).

4110. Не ће моћи ни вела сјекира распртит' (кад је какав сметен посао међу ким).

4111. Не ће мртав у рај!

4112. Не ће му ништа учинити, само мало провјешати па пустити.

4113. Не ће се свијет ископати (н. п. ако се то и то догоди).

4114. Не ће те та буха ујести. Не ћеш те среће имати.

4115. Не ћеш тако сијевати кад станеш зијевати. *М. Шкр.*

4116. Не удаје се ни једна ђевојка без прћије, нити и један поп иде без књиге у цркву.

4117. Не ударај стрица код синовца да те љута змија не удари.

4118. Не уједини, Боже, влаха! Кажу да се тако Турци моле Богу.

4119. Не у крв! (Бог ти и свети Јован!) Кад се људи сваде па хоће да се побију, онда говоре ово опи који су ради да их од боја сачувају. *Бог ти и свети Јован!* значи: *кумим те Богом и светијем Јованом!* У Црној Гори и у Херцеговини.

4120. Неумивеница и уморница најбоље пријају.

4121. Не умије магарац пливати, доклен му вода до ушију не дође.

4122. Не упиши му, Боже, у гријех!

4123. Не хвалећи му вјере. Кад се рече добра ријеч за чоека од друге вјере, н. п. не хвалећи му вјере, поштен чоек.

4124. Не хвали ми вечерњега сједиоца, већ ми хвали јутрењега раниоца.

4125. Не хвали ми туђу жену за туђијем мужем.

4126. Не хвалит' му закона. Гледај: Не хвалећи му вјере.

4127. Не хоће на празно ни пас лајати. Забадава нико ништа не ће да чини. У Црној Гори.

4128. Нечастиви каже се мјесто ђаво (да му се име не би споменуло). У Грбљу гдјекоји уз ову ријеч још пљуну на лијеву страну и реку: „тамо да га је анаѣема“ а и у осталијем крајевима често се послије *нечастиви* рекне: „анате га мате било!“

4129. Не чекај ножић на божић.

4130. Не чини добро, да те чудо не нађе. Приповиједа се у Боци и у Црној Гори — да је казао некакав Паштровић. Гледај: Чини добро па и у воду баци.

4131. Не чини му се море до кољена. Кад се ко велики гради.

4132. Не чинио Бог од мене што ћу ја од тебе! Кад ко коме пријети.

4133. Не чини (оно) што поп чини, него твори што учи. Гледај: Не гледај што поп говори, него слушај што збори.

4134. Не чини се ни вјешт (*чему* или *коме*). Кад ко не ће што да зна.

4148. Ни вране ми кости тамо не виђеле (или: *однијеле*)! Кад се ко тужи на зао пут.

4149. Ни вратиша ни платиша.

4150. Ни вриједну теци, ни мало вриједну остави.

4151. Нигда му језик не стоји, као воденично коло (који много говори).

4152. Нигда није сова изљегла сокола.

4153. Нигђе мјеста згријати не може. Каже се чоеку који на једном мјесту не може дуго да остане.

4154. Ни горе (све) посијеци, ни без дрва дома дођи.

4155. Ни гуди, ни гудала вади. Не помињи ништа за то.

4156. Ни да Бог! (н. п. није, ни да Бог; не ће, ни да Бог!) Од прилике као: Сачувај, Боже! У Црној Гори.

4157. Ни душом нема кад дахнути.

4158. Ни ђаво није онако црн као што људи говоре.

4159. Ни за кога није добра кавга.

4160. Ни злу теци ни добру остави.

4161. Није благо коњи ни волови,
Нит' је благо срма нити злато,
Но је благо што је срцу драго.

4162. Није благо ни сребро ни злато
(Ни су благо гроши ни дукати),
Већ је благо што је коме драго.

4163. Није Бог двије куће покварио. Кад је рђав и чоек и жена.

4164. Није, већ пасмýјо. Кад Србин Србину рекне за љут дуван да је пасмарко, онај каштo му у шали ово одговори.

4165. Није вино вода, него војвода.

4166. Није врач, ал' је погађач.

4167. Није гадљив. Не пробира много.

4168. Није га (гријеха) у помишљеном, него у учињеном.

4169. Није га (гријеха) у јелу, већ у злу ђелу. Какову мудрост народ показује у овој пословици, а опет има људи у Турским државама који би прије пристали да убију чоека, него у пост месо да једу!

4170. Није глада до Ђурђева дана. У Дубровнику.

4171. Ниједан дим без (мало) огња није.

4172. Ниједан кип није пружио руку од себе, него сваки пригрлио к себе. Слабо ко даје, него све иште. У Хрватској.

4173. Ниједна вјера. Рече се, као поруга, злу и немирну чоеку.

4174. Ниједна понизна глава не да се посјећи.

4175. Ниједна ствар не ваља без прута и кључа. У Грбљу.

4176. Ниједно зло не долази без велике прћије. Свако зло вуче друга зла за собом. У Црној Гори.

4177. Није добро лед ни у марами кроз виноград пронети. У Сријему.

4178. Није добро ни кога много благосиљају, а камо ли кога куну!

4179. Није добро с великом господом из једнога чанка трешње јести. Не знам за што, ако

није за то што ће као играјући се коштицама сиромаха у очи туђи.

4180. Није доста, кад не оста.

4181. Није дошло вријеме да погинемо, него да видимо ко је какав.

4182. Није жао на мали дио, него на криви.

4183. Није жао на мало, већ на заборављено.

4184. Није за козу сијено. Мушкатировић има *за гуску* мјесто *за козу*; али ја тако никад нијесам чуо.

4185. Није залуду Бог не дао кози дугачак реп.

4186. Није за псето поскурно брашно.

4187. Није за свињу од кадифе седло.

4188. Није за ћелава чешаљ (као ни за слијепца огледало, ни за глуха свирач).

4189. Није за учење, већ за убијење.

4190. Није зиме докле божић не мине.

4191. Није зиме ни зимице
До Которске трипуњице (т. ј. до Трипуња дне, кад слави главна црква Которска). У Црној Гори и у Боци.

4192. Нијек ђаволу! Кад који све каже да *нема*, и да му *није* добро.

4193. Није јунака без опанка. У Грбљу. *М. Шкр.*

4194. Није коме је речено, већ коме је суђено.

4195. Није кошено, већ стрижено. Гледај: Кошено, стрижено.

4196. Није крава научила орати. *А. Ст.*

4197. Није крвника без брата родника. У Црној Гори.

4198. Није крив онај који је два овна изио, већ онај који [illegible] дао.

4199. Није куђ камо. Нема се куда, него тако ваља да буде.

4200. Нијеку ками! Гледај: Нијек ђаволу!

4201. Није курјак зиме изио. Доћи ће зима макар и доцније. Гледај: Зима ако устима не уједе, она репом ошине.

4202. Није ласно на бој ударити.

4203. Није ли то Богу плакати? Кад се што криво учини.

4204. Није мала што се под пазухом не може понијети (као новци).

4205. Није матере за сису ујео. Каже се за добра човека.

4206. Није ми нико до сад држао руку у перчин. Нико до сад није био нада мном господар, и чинио шта хоће. У Рисну.

4207. Нијем као риба.

4208. Нијемом ђетету ни мајка не може помоћи.

4209. Није му виђет' на оку (да може то и то учинити).

4210. Није му врана мозак попила. Није луд.

4211. Није мука за вијека.

4212. Није му крава стала на ногу. *Ј. П.*

4213. Није му мати језик испредала (да је мали и слаб, него је велики). Зна добро говорити.

4214. Није на тај глас, Рако! Казали некакоме који је нехотице испустио па се стао врћети да би људи рекли, шкрипи столица.

4215. Није никаква мајсторија међу добрима добар бити.

4216. Није ни онђе коке, која снесе јаје, па га откакоће.

4217. Није ни онђе краве, која да крављачу млијека, па потегне ногом те проспе.

4218. Није ово опаклија већ добраклија, опак био ко јој име наденуо. У војводству.

4219. Није ово шуша ни грмуша. Није ово шала или беспослица. У Црној Гори.

4220. Није онај луд који је девет проха изио, него онај који му је дао.

4221. Није онај сиромах који никад ништа није имао, него онај који је имао, па изгубио.

4222. Није онђе вука, за којим пси не лају.

4223. Није онђе штете, која у лонцу ври (што се закоље, него што поједу курјаци, или га онако нестане, или се омрцини).

4224. Није пећки на што зја, већ што јој се да.

4225. Није племена до славна имена.

4226. Није погинуо зајам, но враћање.

4227. Није по шији, већ по врату. Гледај: Та по шији, та по врату.

4228. Није претилина него је стима.

4229. Није речено да се вјерује ма́лу, него Богу.

4230. Није ријеч бреме (ласно је рећи).

4231. Нијесам га ни зврчком ударио.

4232. Нијесам грђи ни грђевић од тебе. Сваки Црногорац рекне и првоме старјешини.

4233. Нијесам ја твоја жена. Кад ко хоће над оним над ким нема право, да покаже своју власт и старјешинство, н. п. кад га удари, или опсује и т. д.

4234. Нијесам ја тиква без коријена (него имам рода).

4235. Нијесам ја то из прста исисао. Нијесам измислио, него сам чуо од другијех људи.

4236. Нијесам му био на бабинама (да знам колико му је година).

4237. Нијесам ни ја по глави озебао. Нијесам луд.

4238. Нијесам ни ја репа без коријена. *М. Шкр.*

4239. Нијесам пјаница, ма ми је мила капљица.

4240. Нијесам рад ни да га у врећи кроз моју кућу пронесу (рече се за рђава човека).

4241. Нијесам се надао томе колачу.

4242. Нијесам се с кесом свадио (да просипам новце).

4243. Није састављен око лијеске. Није у глави као што би требало. Гледај: Није трипут око лијеске састављен.

4244. Није свака мука до вијека.

4245. Није свака ала за диздара.

4246. Није сваке тице једнако месо.

4247. Није сваки дан Божић.

4248. Није сваки човек, који гаће носи.

4249. Није свако Туре за везира.

4250. Није свачији посао, испод села пропјевати.

4251. Није све злато што се сија.

4252. Није свијет решето (него је пространо, може човек куд хоће).

4253. Није седло за магарца.

4254. Није седму ноћ дочуван, имају обичај рећи ономе који је мало сулудаст.

4255. Није се (ни он) на Бога камењем бацао.

4256. Није се оженио, већ се оледио, каже се кад се ко рђаво ожени.

4257. Није се свака очешљана удала. *Ј. П.*

4258. Није се том колачу надао (тој несрећи). Гледај: Зла колача!

4259. Није се удала већ се заробила (каже се за дјевојку која се у зло уда).

4260. Није сиромах онај који нигда није имао, него онај који је имао, па изгубио.

4261. Нијеси цареве ријечи.

4262. Није слично, ал' је жалосно. Рекне се у шали, н. п. кад ко пјева.

4263. Није срећна Јаглика,
Да је љуби владика (но говедар па ипште чарапе). *Ђ. Пр.*

4264. Нијесу биле ни зреле. Рекао међед за некакве крушке, кад их није могао дохитити.

4265. Нијесу вуци стекли по поруци, него што си сами приправе.

4266. Нијесу новци стекли мене, него ја њих. Кад ко хоће да каже да не жали новаца што се троше.

4267. Нијесу пуцали топови кад сам се родио, па не ће ни кад умрем.

4268. Нијесу му све козе код куће (кад се ко што забрине).

4269. Нијесу ти овце Никшићанима на погон (н. п. да не можеш поћи куд).

4270. Није та фаца од умрћа. *Фаца* значи *лице*. У Дубровнику. Гледај: Није то тијело за опијело.

4271. Није ти врана мозак попила. Гледај: Није му—

4272. Није ти га мати родила (шта га жалиш?).

4273. Није ти крава на ногу стала (шта си навалио?).

4274. Није ти торба на глави (те не видиш).

4275. Није то беглук. Кад се што рђаво ради, или просипа. Гледај: Ко се у господском послу прекине —

4276. Није (то) без неке (без особитога узрока).

4277. Није тоговић, т. ј. није за тај посао.

4278. Није то та. Није тако.

4279. Није то тијело за опијело. Кад који здрав говори да ће да умре.

4280. Није то чоек, но чоечиште (у Ц. Г.).

4281. Није то шуша ни грмуша. Није мала ствар ни беспослица. У Црној Гори.

4282. Није трећу ноћ дочуван. Гледај: Није састављен око лијеске.

4283. Није трипут око лијеске састављен. Гледај: Није састављен око лијеске.

4284. Није ту грмена, откуд ће вук изићи. Или:

4285. Није ту грмена, из којега ће вук изићи. У Црној Гори.

4286. Није ту среће, док иза деветога (брата) десетом не остане. Приповиједа се у шали да је казао некакав Бошњак, т. ј. док куга не умори девет браће, на десетом не остане све. Гледај: Ко се пустоши не радује, иза њега остала!

4287. Није ту ћука, да улови вука.

4288. Није у бунар, већ крај бунара. У Кокановој пјесми (гледај: Нема кола без Кокана) пјева се како су заову снахе потвориле да се *онередила у бунар*, а она се правда да није, већ *крај бунара*. А сад се рече кад се ко правда да није што учинио, а својијем правдањем показује да јесте.

4289. Није украо, већ узео да нико не види.

4290. Није умрла баба од корбе, већ од празне торбе.

4291. Није у оному у чему очи виде, него у оному у чему Бог даде (срећа?).

4292. Није урокљив (који не бира много; не ће му ништа бити).

4293. Није чист грош. Није посао или ствар као што треба.

4294. Није чоеку жао на мало, него на неправо.

4295. Није шија но врат (т. ј. то је све једно). *Ђ. Пр.*

4296. Није што мислите, но што видите. Рекне домаћин гостима, кад их нуди да једу, као да се не надају какој великој части. У Црној Гори.

4297. Није што очи виде, но што Бог хоће.

4298. Никад не ће имати три јаке за вратом. Никад не ће стећи да обуче три хаљине.

4299. Никоме није написано на чело шта је у њему.

4300. Нико и не пита зањ, као ни за смрдљив сир.

4301. Ни колико би муха на перу понијела.

4302. Ни колико црно иза нокта.

4303. Ником ништа, а себи ни мало.

4304. Нико не види шта је коме у трбуху, него шта је на њему. Боље је лијепо носити се, него лијепо јести.

4305. Нико не живи два вијека (за то човек ваља да се стара да живот свој лијепо и добро проведе).

4306. Нико не зна шта носи дан, шта ли ноћ. Или:

4307. Нико не зна што носи јутро, што ли вече.

4308. Нико не може наткати махрама, да цијелом свијету уста повеже (да се не говори оно што он не би њео).

4309. Нико не може овога свијета у свачему срећан бити.

4310. Нико не може судац и парац бити.

4311. Нико не може цијелом свијету колача намијесити (да о њему сви добро говоре).

4312. Нико не ће рећи: ја сам курвин син.

4313. Нико није с онога свијета разбијене главе дошао. Као да се потужи да су му онамо главу разбили, т. ј. нико не зна како је на ономе свијету.

4314. Нико никога не може наружити, док се сам не наружи. Или:

4315. Нико никога не може осрамотити, док се сам не осрамоти.

4316. Нико од вишега не бјежи.—У Котору. *М. Шкр.*

4317. Нико сам себе судија не може бити. Гледај: *Нико не може бити и судац и парац.*

4318. Нико себе злотвор није.

4319. Нико се није научен родио.

4320. Нико ти на реп не стаје (сједи с миром, кад у те нико не дира).

4321. Ни крвнику, Боже (не дај)! Кад ко казује за како зло. Гледај: Не дао Бог ни највећем непријатељу.

4322. Ни крив, ни дужан. Кад се коме што зло на правди догоди.

4323. Ни куди Херака, ни хвали Петака, оба су брата једнака. Гледај: Ни хвали —

4324. Ни куд мајци, ни куд у ђевере.

4325. Ни лијеп враг, нит' му добра мати.

4326. Ни лук јео, ни луком вољао. Или:

4327. Ни лук јео, ни њим мирисао. Кад се ко чему што зна, чини и невјешт.

4328. Ни ми дај, Боже, брата жељети, ни му на гламњама сједјети. Гледај: Бит' ми брата и жељети и т. д.

4329. Ни ми је (то) у кесу, ни из кесе.

4330. Ни ми (он) соли, ни дроби. Не марим за њега, било му право шта ја чиним, или не било; јер ме он не храни, нити шта друго имам од њега.

4331. Ни ми старо кашље, ни младо плаче. Немам ни оца ни мајке, ни жене ни дјеце; могу куд хоћу.

4332. Ни моја јуница, нит' ме сврби г....а. *J. П.*

4333. Ни моја сабља није зарђала.

4334. Ни моја хајка, ни моја засједа. За тијем није ми стало.

4335. Ни мој лов, ни мој зец.

4336. Ни муже ни гриже, ни добре вечере. Нити има бриге, нити каква добра.

4337. Ни на небу, ни на земљи. Кад се ко поноси.

4338. Ни на небу, ни на земљи, но на милости Божјој. Играли Рвати на леду; па су тако подвикивали; кад у један пут а лед се провали, а они сви под лед. *Ј. П.*

4339. Ни о Богу, ни о слову (не зна).

4340. Ни од зета син,
Ни од врбе клин. *Ђ. Пр.*

4340. Ни од корова, вала да као псето кад се вабиш па изиђе откуд из корова.

4342. Ни од мухе бубрег (не могу оставити). Рече се у погодби кад се што продаје.

4343. Ни он мене капу ни ја њему г....у. — Одговорила је Паштровка кад јој један није скинуо капу пролазећи испред ње, а обичај је да се подигне. *М. Шкр.*

4344. Ни он није на ноо испао, но на ону отвар ка' и ја.

4345. Ни о трн, ни о грм, већ на пометно гумно! Кажу да рекне вјештица пошто се намаже некаком масти и пође да полети к својим другама на састанак. Приповиједа се да је некаква жена — која није била вјештица — намазавши се оном масти, мјесто *ни о трн, ни о грм*, нехотице рекла: *и о трн и о грм*, и полећевши, сва се испребијала које о шта.

4346. Ни пас голе кости не глође.

4347. Ни пас, ни рт, ни чобанска вашка. Гледај: Ни торни, ни ловни.

4348. Ни пет, ни девет (него, н. п. узе батину, па по њему, т. ј. без и какога говора, одмах).

4349. Ни платиша ни вратиша. Рече се за онога који би рад све муктице имати.

4350. Ни помози Бог, ни селам алећим. Кад ко није коме ни мукает.

4351. Ни по смрти му не могу добра рећи (или *измислити*).

4352. Ни придај, ни одузми. Тако је као што треба.

4353. Ни прсти у руке нијесу сви једнаки.

4354. Ни риба без воде, ни звијер без горе.

4355. Ни род, ни помози Бог, (т. ј. нити знам ко је ни од куда је). Нити је род, ни познаник.

4356. Ни сам се у благу родио, ни ћу се (с њим) у гроб закопати.

4357. Нијесам с тобом свиње чувао. Одговори се ономе који би шћео да се дружи и пореди с онијем који се од њега поноси.

4358. Ни свагђе, ни свашто. Или:

4359. Ни свашто, ни свагђе (ваља говорити).

4360. Ни свакоме мед, ни никоме жуч (не ваља бити).

4361. Ни све горе посијеци, ни без дрва дома дођи.

4362. Ни све ђевојка понесе, ни све ђетић донесе. *М. Шкр.*

4363. Ни свежи, ни одријеши. Кад се хоће за кога да каже да не зна ништа.

4364. Ни све злато што сја, ни све пећина што зја.

4365. Ни сви твоји свети, ни сви моји клети.

4366. Ни себи, ни своме (н. п. није вриједан што добро учинити).

4367. Ни се у добру понеси, ни у злу поништи.

4368. Ни сит ни чист.

4369. Ни сто дужан, ни двјеста готовијех. Ако нијесам врло богат, нијесам ни врло сиромах.

4370. Ни су благо гроши ни дукати. Гледај: Није благо ни сребро ни злато —

4371. Ни с четири коња не би му из главе извукао. Кад ко што себи уврти у главу.

4372. Нит' га можеш за реп, ни за уши ухватити. Не може се да дозна шта мисли, јер сад говори једно, сад друго.

4373. Нити зна шта смрди, ни шта мирише.

4374. Нити је она вила, нити ће за вилу поћи. Говори се за ђевојку коју други хвале.

4375. Нити је потреба за тридесет година, нити је благо за стотину.

4376. Нити је царев ни краљев.

4377. Нити кисне, нит' га сунце жеже, него узури, једе и пије. Кад се каже за кога да добро живи.

4378. Нит' има куће, ни кућишта.

4379. Нит' има у мору мјере, ни у људима вјере. Највише говоре жене и ђевојке.

4380. Ни ти мене кум, ни ја тебе стари сват. Немамо ништа више између себе.

4381. Нити могу, нити ми остаје (кад једем).

4382. Нити сам црноока, нити се бојим урока.

4383. Нити смо се заједно родили, нити ћемо заједно умријети.

4384. Нит' је мојој матери мило мријети, нит' се мене за њом дријети.

4385. Нит' је наш, нит' је ваш, вуци га, враже, куда знаш.

4386. Нит' је топ пукао кад сам се родио, нит' ће пући кад умрем.

4387. Нит' је шака дана, ни врећа година.

4388. Нитко и нитковић. Приповиједају да је некакав Јевто Витковић (који је сједио у Ваљеву; и ондје му се на утоку Граца у Колубару још познаје темељ од куле) погодио за двјеста дуката да викне преко чаршије: „Чујте људи! ја сам до сад био Јевто Витковић, а од сад сам *нитко и нитковић*“. И тако је викнуо, само што је додао на крају: „Али опет људи ме знаду“.

4389. Ни то није без његова масла. Гледај: И ту има његова масла.

4390. Ни торни ни ловни (пас, који нити је за тор, да чува овце, ни за лов).

4391. Ни трага ни гласа. Нити се што чује, ни зна за то.

4392. Ни трна ни грма (н. п. нема). Кад се хоће за какву земљу да каже да је голетна.

4393. Нит' сам грђи ни грђевић од тебе. Најскромашнији Црногорац до сад је могао свакоме главару и највећему богатуну ово казати.

4394. Нит' сам црноока, нит' се бојим урока.

4395. Нит' се зна ко дроби, ни ко куса.

4396. Нит' се зна ко пије, ни ко плаћа.

4397. Нит' се може славити, ни оставити. Ваља да је најприје неко рекао за крсно име; а сад се говори уза сваки тежак посао, који се не може оставити. У Црној Гори.

4398. Нит' се мужа бојим, ни уре бројим. Кад ко каквој жени говори да похити кући. У Боци.

4399. Нит' се шије, ни пара. Особито се говори за људе који не старе, него се држе једнако.

4400. Ни убиј, Боже, мимо свијет, ни помози, Боже, мимо свијет!

4401. Ни ћу црње носити, ни горе просити. Казао калуђер, кад су му пријетили нечим, и значи: горе ми не ће бити, макар се и то догодило.

4402. Ни у гори о Турчину (зло) не говори.

4403. Ни у земљу јаме, ни на небо стубе.

4404. Ни у киши блага,
Ни у суши глада. *Д. П.*

4405. Ни у лакомца мјере, ни у пса вјере.

4406. Ни у мртва проговора, ни у мудра поговора.

4407. Ни у њега није јемљеш на просима.

4408. Ни у тикви суда, ни у Влаху друга. Мушкатировић каже: *у непостојану*, мјесто: *у Влаху*; али ја друкчије никад нијесам чуо него овако. Ово говоре не само Срби за праве Влахе, него и Турци за Србе, а и Срби Римскога закона за своју браћу Грчкога закона. Гледај: С Влахом до по здиле, а од пола њом у главу.

4409. Ни у тикви суда, ни у страшљивцу друга. У Црној Гори.

4410. Ни хвали Херака, ни куди Петака, оба су брата једнака.

4411. Ни цару харача, ни Богу колача. Или:

4412. Ни цару харача, ни попу колача (даје, т. ј. не плаћа ником ништа).

4413. Ни црно ти је око у глави не смијеш му рећи.

4414. Ниче ће га не сију. Гледај: Не ничи ће те не сију.

4415. Ни честиту теци, ни злочесту остави.

4416. Ништа му бити не може без глогова коца. Не ће ласно умријети, већ ако да га убију као вампира.

4417. Ништа не ће злој секи досадити као дијете. *М. Шкр.*

4418. Ништа није горе од дебела бука из рђава трупа.

4419. Ништа није ново на свијету.

4420. Ништа под (јаким) Богом, н. п. нема, не зна.

4421. Ништа се са здрављем помијешало није.

4422. Ништа се с образом није измијешало.

4423. Ништо ти (у Бога) красније (или љепше, т. ј. врло лијепо).

4424. Нова метла добро мете. Или:

4425. Нова метла лијепо мете. У Котору. Гледај: Ново сито само сије.

4426. Нова ткаља, нова натра.

4427. Новац је душогубац.

4428. Новац је ловац.

4429. Нове новине од нове године! на мене здравље, на попа грање; на мене водица, на попа грозница!

4430. Нови касапи под реп кољу.

4431. Нов од конца. Каже се за нову хаљину.

4432. Ново сито на високо сије. Гледај: Ново сито само сије.

4433. Ново сито о клину виси. Кад је ко у кући нов — н. п. млада или слуга. — па га штеде.

4434. Ново сито само сије. Из почетка свак свој посао ради добро.

4435. Новци говоре, а уста спрдају. *Ј. П.*

4436. Новци кад одлазе имају сто ногу, а кад долазе само двије.

4437. Новци се не бране и двапут бројати.

4438. Новци ситно звече, ал' се далеко чују.

4439. Новци (су) трговци.

4440. Новчана болест (болује што нема новаца).

4441. Новци су и у искрпљеној кеси повољни.

4442. Нога му нози добра не мисли. Каже се лукаву и злу чоеку.

4443. Ноге у њој прекрстио ко је начинио! Рекне се за малу чашу.

4444. Нож ти је у руци, а хљеб туђ (одсијеци ми комад, гладан сам). Можеш ми с туђим учинити добро без своје штете.

4445. Нож у репу сломити. На свршетку посла учинити штету.

4446. Нокат и месо (н. п. они су или он је с њим, т. ј. пазе се).

4447. Нокат у леђину (утече, или бјежи!).

4448. Нокти су му, орати би мог'о.

4449. Носи барјак по селу, т. ј. тумара. *Ј. П.*

4450. Носим вређу ријечи. Кад дијете не може за дуго да проговори, ђекоји га метну у вређу оста-

вивши му само главу на поље, па га носе око куће; један запита онога који га носи: „шта то носиш?“ а он му одговори: „носим врећу ријечи“.

4451. Носи ми крв с очију. Бјежи, док те нијесам убио.

4452. Носи струку у љето, а у зиму како ти драго.

4453. Ноћас руби, сјутра труби. Рекне се на покладе вече, и значи: ноћас једи и сувише, а сјутра јаучи од глади. У Црној Гори.

4454. Ноћас ће миш и мачка заједно спавати. Каже се у вече кад се види да ће велики мраз бити.

4455. Нуде се као Грци у ариште. Приповиједа се (у војводству) како су Грке поћерали у ариште, па су на вратима све пудили један другога да први (као части ради) уђе унутра, док их није пандур батином уђерао.

4456. Нуди као Турчин вјером. Турци кажу да им се цијне грјехота Хришћанина не понудити да се потурчи; и за то веле да и Хришћански свештеник, кад ђетету на крштењу дуне у уста, говори полако: „Потурчи се, да ме не кривиш на ономе свијету.“

4457. Нуђену госту бројени залогаји. Кога често за трпезом нуде, на онога се гледа како једе.

4458. Нужда закон измењује. И ово је постало у војводству од књижевника, јер народ наш мјесто *нужда* каже *невоља*. Гледај: Потреба закона нема.

4459. Нута, нута, глава утукнута!

Њ.

4460. Његова болест другога здравље. Кад се п. п. за каква господина каже да је од најмањега чега болестан.

4461. Његова и пасја година. Рече се као у шали кад коме иде што у напредак.

4462. Његово називало, а другога издирало. Гледај: Једнога издирало, а другога називало.

4463. Његује га као мајка јединца. У Црној Гори.

4464. Њемачки божић нашему меље. Кад је о Кршћанском божићу југовина.

4465. Њешто њешто изјело и од њешта кости остале. Наиђу Рвати на изедену стрвину, па се почну чудити, нит' су знали ода шта су кости, ни куд се месо дело. На то домишљан као најпаметнији рекне: „Њешто њешто изјело и од њешта кости остале". *Ј. П.*

4466. Њим се људи калижили!

4467. Њихова игра и пасја трка (све једно). Играју се, па се заваде.

О.

4468. Оба, бено! (викао некакав ловац рту *бену*, кога је био напустио за два зеца) па ни једнога. Ово сам ја казао прије кад су пословице штампане, а сад мислим да је овђе *бѐно* од *бѐна*, које у Хрватскоме значи *луда* или *будала*, па ће ова ријеч ипје позната, онамо јој промијењен глас.

4469. Обеселити свијећу. Она свијећа с којом се устаје у славу не гаси се устима, него се залије

вином или (у Грбљу) домаћин узме комадић круха па га умочи у вино и њиме свијећу угаси, па крух онај изједе. Кад буде вријеме да се свијећа угаси, у Грбљу ни по што не ће нико рећи: „угаси свијећу“, него „обесели“ или „уљеши свијећу“.

4470. Обећава му мазно на празно. Кад ко кога вара лијепим ријечма.

4471. Обећај а не дај,
Луду срце контентај. У Боци и у приморју.

4472. Обећање је дужност.

4473. Обећање је лудому радост.

4474. Обећање је тешко дуговање.

4475. Обећато као дато. За онога који је обећао.

4476. Обија ка' и просуља у бијелу неђељу. У Црној Гори. *Просуља* значи *тигаю — тава*.

4477. Обилази као лисица око гвожђа.

4478. Обила мајка родила обила јунака. Приповиједа се да је *силни цар Стефан* ловећи по Церу угледао на једном мјесту ће се гране од дрвећа и доље савијају и горе узвијају. Кад дође на оно мјесто, а то дијете код неколико оваца ударило своју сјекирицу у кладу, па легло на леђа те спава: кад дихне из себе онда се гране узвијају у висину, а кад повуче пару у се онда се савијају к земљи. Кад то види цар, зачуди се врло, па пружи руку с коња да му узме сјекирицу, али хоћеш! не може да је извади из кладе! Брже боље сјашу слуге и војводе с коња, огледају сви редом објема рукама да изваде сјекирицу из кладе, али ни један је не може ни помаћи. Онда пробуде дијете, и цар га запита како му је име, а оно одговори: „Милош“.

Цар. Имаш ли оца и мајку?

Милош. Имам мајку, а отац ми је умро.

Цар. А ће ти је мајка?

Мил. Ето је тамо доље у селу код куће.

Цар. Хајде, да нас водиш твојој кући

Мил. Не могу од оваца.

Цар. Хајде, ми ћемо пођерати и овце. — И тако га којекако намоле да пођера овце и да пође пред њима кући. Сад су они ради знати и видјети шта ће он радити са сјекиром: како ће је извадити из кладе, или ће је онако оставити. Кад Милош крене овце, а он узме сјекиру једном руком и заметне на раме. — Како дођу у село кући, Милош одмах остави овце и непознате госте, па замакне међу зграде да тражи мајку. Пошто цар сјаше с коња, пође и он за Милошем да гледа да му се ће не сакрије: кад погледа кроз брвна у једну зграду, а то му мајка мијеси хљеб, а пребацила десну сису преко лијевога рамена, а лијеву преко деснога, те он остраг сиса. Онда цар рекне: „Међер обила мајка родила обила јунака".

1479. Обилата мајка, обилата и шћи.

1480. Обишао кућа као миш кука. Рече се за скитницу.

1481. Објесио руке (низа се) као пиштоље.

1482. Облазни, па опет! Кад коме слаже пушка, т. ј. да облизне кремен, па опет да креше.

1483. Облизује се као псина око млина.

1484. Ободи га, Ђуро! Кад ко рђаво, а особито на рђаву коњу трчи.

1485. Облизује се као пас на стрвину (кад гледа у њу, а нешто му смета да је једе). Мјесто *на стрвину* говори се и *према стрвини*.

1486. Облизује се као шаров.

1487. О Богу луд, а о ђаволу мудар.

4488. Обрадовала се рђа гвожђу. Кад нађе једнак једнакога.

4489. Обрадовао се као да је нашао бијеле чеље.

4490. Обрадовао се као сироче сунцу.

4491. Образа више нема, него два прста (а г....е има два аршина).

4492. Образ ваља, кум ће доћи.

4493. Образ од образа стиди се. Рече, се, кад се казује за какав велик стид или срамоту; али ја управо не знам, или ово значи да се на једноме чоеку један образ од другога стиди или образ једнога чоека од образа другога чоека. На ову је пословицу налик и 495 стих у II. књизи народнијех Српскијех пјесама на страни 239:
Запали се образ од образа.

4494. Образ му је као опанак. Гледај: Кожа му је на образу као ђон.

4495. Обрати зелен бостан (зло проћи).

4496. Обриј се на више. Гледај: Очисти се, е ћеш пити.

4497. Обрлатио као хајгир ћору.

4498. Обршио као нико његов.

4499. Обуо се као мачка у ораову љуску. *Ј. П.*

4500. Овај је свијет као масна кобасица. Рече се највише у шали.

4501. Овамо је тамо. Кад ко не ће правијем путем да иде.

4502. Овђе сам најтањи. Дотакнувши се руком до врата рече онај који се правда за што, и значи: ако не буде овако, посијеци ме.

4503. Овђе се не десило! Гледај: Далеко од нас било!

4504. Ове године на вратило, а до године на грабило. Говори ђевојка узјахавши на вратило да би се стали *грабити* око ње и да би се удала.

4505. Оволики ти зијев! Дигнувши ногу каже се жени, кад се нађе ђе спује прећу.

4506. Ово у руку, а крух у квас. Узевши са земље што у руку реку жене у Грбљу кад крух метну у пећ, да би крух нарастао и лијепо се разабрао.

4507. Овчије руно, а вучије срце. Или:

4508. Овчије рунце, а вучије срце.

4509. Овчје рунце, вучје срце.

4510. Оглав ти спао у доњој земљи! Клетва коњу. У Херцеговини.

4511. Оглобио их на пасји реп.

4512. Ограисао као ђаво на велики петак.

4513. Ограисао на сухом путу.

4514. Огријало га сунце. Обрадовао се.

4515. Огуглао као (и) магаре шиљак.

4516. Огуглао као Цигански коњ бубањ.

4517. Одадђо као пандур кучку.

4518. Одакле си? — Одакле ми је и жена.

4519. Одапео, т. ј. умро.

4520. Ода шта свиња сита, од тог и дебела.

4521. Ода шта сит, од тога и дебео. *Ј. П.*

4522. Ода шта се човек мало боји, од онога нек се врло чува.

4523. Од бабаземана и од цара Шћепана (н. п. то је; и значи: Бог зна од кад).

4524. Одбијам ти на лудост. Кад ко што коме непристојно учини, и значи: да нијеси будала, не би тако ни чинио.

4525. Одбити коме што на дару.

4526. Одбићемо му од реда. Рече се у шали н. п. кад ко умре.

4527. Од боба и од попа пуна су уста. У Морињу.

4528. Од Бога здраво, а од цара мирно. Одговори се кашто на питање: Како си? Као што у Хришћанским државама људи један другога у јутру питају: Јеси ли добро спавао? тако се под Турском владом, ђе се људи од различнијех зликоваца често узнемирују на кућама, пита: *Јеси ли мирно освануо?*

4529. Од Бога ти здравље! Гледај: Здрав си!

4530. Одвалио као Марко на Косову. Што се оњје није десио?

4531. Од везиље злата (куповати).

4532. Од вјешта ловца плаши се лисица.

4533. Од воде воде, а од вина носе.

4534. Од воље му (је или стоји), као Шокцу пост.

4535. Од главе до пете (н. п. оћенути кога).

4536. Од глади, као да руком однесе. Одговори се у шали, кад ко за какво јело упита како је, т. ј. од глади лијек. Гледај: Као да руком однесе.

4537. Од гладна трбуха нема горе невоље.

4538. Од гола Влаха гола пара.

4539. Од гола попа и официра нема ружније ствари. У војводству.

4540. Од готових новаца не ваља вересију чинити. Што се може сад добити, не ваља за послије остављати.

4541. Одгризла ти уши! Реку жене, кад ко помене жабу код ђеце; ђекоје још повуку дијете за ухо и устима као цвокну — који се глас не може записати.

4542. Од два лица образ не може бити.

4543. Од двије смрти нико не гине.

4544. Од двоје се плете. Не зна се управо како ће бити, него може бити и тако, а може бити и друкчије.

4545. Од длаке до греде. Од најмањега до највећега.

4546. Од (добре је) кобиле и ждријебе (добро).

4547. Од домаћег хрсузина тешко је сачувати.

4548. Од дувана кућа попљувана.

4549. Од ђеце људи бивају.

4550. Оде без свијеће (п. п. кад се ко утопи).

4551. Оде као и утопљеник (на дно).

4552. Оде на јагму као алва. Кад се што брзо распрода.

4553. Одечи очи. Срби приповиједају да је Дечански краљ (пошто му је отац извадио очи и објесио их на концу више градскијех врата) изишао слијеп у шетњу иза града (Призрена), па га опазио свети Аранђел и сажалило му се, па се створио у орла и долетио те украо његове очи изнад врата и даровао му их, и рекао: „Одечи очи“. Онда краљ прогледао, и на оном мјесту начинио Дечане.

4554. Од живога штогођ, а од мртва ништа.

4555. Од зла до зла (нема ништа друго).

4556. Од зла дужника и козу без јарета (ваља узети). Мјесто *јарета* говоре једни *млијека*, а и *млека*.

4557. Од зла дужника и козу без козлета.

4558. Од зла кота много накота.

4559. Од зла рода нек није порода.

4560. Од зле жене браду у шаке (бјежи).

4561. Од зле жене и рђава друга уклони се, да те не обруга. У Црној Гори.

4562. Од зле ћуди нема већега зла на свијету. Гледај: Зла се година може на штапу прескочити.

4563. Од знана зеља глава не боли. Особито се говори око женидбе и око удаје. Гледај: Боље је знано с маном него незнано с хвалом.

4564. Од ината нема горега заната.

4565. Од инћара нема бољег ћара. Гледај: Док је хаша, дотле кућа наша.

4566. Од јалове краве млијека тражи. Кад ко удари у биједу.

4567. Од једне козе два мијеха не могу бити.

4568. Од једнога дрвета никаква грађа не бива.

4569. Од једнога ударца ништа му бити не може.

4570. Од једног удара дуб не пада.

4571. Од јефтина (*јевтина*) меса чорба за плот.

4572. Од јефтина меса чорба на долину.

4573. Од како је гавран поцрнио.

4574. Од како је Нови, свак себе воли.

4575. Од како се ослободи, од онда се осрамоти.

4576. Од камена ником ни камена.

4577. Од камена ништа до камена.

4578. Од кара глава не боли.

4579. Од кмета и бесједа. Какав је чоек онака му и бесједа; понајвише кад ко што ружно рече.

4580. Од кога је, и доста је.

4581. Од краја до конца.

4582. Од крви не може бити вода. Гледај: Крв није вода.

4583. Од крмаче куд ће племенитије шта бити, која по осморо опраси?

4584. Од Кулина бана. Почео приповједати којешта *од Кулина бана.*

4585. Од лозе грозд, а од трна купина (н. п. бива).

4586. Од мала мало.

4587. Од мира глава не боли.

4588. Од мртва коња потковe (т. ј. ништа).

4589. Од мухе прави елефанта. У војводству.

4590. Од мучања глава не боли.

4591. Од нас далеко било! Гледај: Далеко од нас било!

4592. Од нас пјесма а од Бога здравље! Обично се додаје на свршетку сваке јуначке пјесме.

4593. Од наше је горе лист. Наш је, од нашега је рода.

4594. Од неба му росјело, те му добро и лијепо родило! У здравици.

4595. Од невјешта и гора плаче. Гледај: Вјешт гору ломи —

4596. Од немања тврђег града нема. *Ђ. Пр.*

4597. Од немила до недрага (н. п. потуцати се).

4598. Однијели је краци. Одговори се у шали малој ђеци, кад запитају ђе им је мати, па онда много дијете, не знајући да су крациноге, него мислећи

да су некакви бауци или звјерке, стане плакати, или говорити да то није истина.

4599. Односи главу као свирац од прдаљке.

4600. Од њега већ нема потрка (т. ј. он већ не може потрчати, н. п. кад остари).

4601. Од обилности свијет не гине. У Далмацији.

4602. Од обилности свит не гине. У Задварју.

4603. Од ока (н. п. дати што, т. ј. не мјереħи, него по гледању судеħи да има толико и толико).

4604. Од оца сермију а од Бога жену (ваља искати?).

4605. Од питома зеља глава не боли. Гледај: Од знана зеља глава не боли.

4606. Од плашљива ждребета много пута добар коњ изиђе.

4607. Од повоја до покрова.

4608. Од подмукла псета чувај се.

4609. Од по Марча и пас у хлад бјежи. У Дубровнику.

4610. Од Понција до Пилата.

4611. Од попа до ковача. Ријетко или раздалеко, н. п. што сашивено. Гледај: Код попа пио, а код Цигана вечерао.

4612. Од првога тира доброга сина. Тако честитају младенцима послије вјенчања без и каквога устручавања и срамоте — и сам свештеник у цркви. У Дубровнику и у Боци.

4613. Од првог маха дуб не пада. *А. Ст.*

4614. Од прута бива велико дрво.

4615. Од пушке за дрво, а од куге за брдо (ваља бјежати).

4616. Од рамена (н. п. што пресудити, т. ј. не истражујући дуго правице, него онако како се судији учини да је право).

4617. Од рђе до рђе (нема ништа друго).

4618. Од речена до створена
Ка' од листа до корена.

4619. Одрт вук а напет реп. Гледај: Липсује а псује.

4620. Одђо би међеда о њега. Кад је ко здрав и јак.

4621. Од светога Илије
Све хаљине милије.

4622. Од светога Луке
Тур' у њедра руке.

4623. Одсијече као на пању. Кад ко што каже управо, да се разумије шта хоће.

4624. Од силе пуца, а од рђе се завалива. *А. Ст.*

4625. Од силе пуца, од глади се завалује.

4626. Одсједе мене гр'јешној, присједе баби б'јесној! Кажу дјевојке кад им што застане у грлу.

4627. Од сјекире сјекириште. Од зла дужника ваља узети и *сјекириште* — држало — мјесто *сјекире*.

4628. Одсјећи коме руке. Забранити му да не чини оно шта би ћео.

4629. Од смрти нема лијека.

4630. Од стара оца ђеца сирочад. Гледај: Позна ђеца готове сироте.

4631. Одступите неколико, много вас је. Приповиједа се да је рекао некакав пијан чоек који је пошавши да узјаше на коња рекао: „помозите

триста и седамдесет богоносних отаца!« па се онда превалио на другу страну.

4632. Од суђења се не може утећи. Народ наш мисли да је свакоме човјеку суђено шта ће му се у вијеку догодити и каком ће смрти умријети и да се човјек од суђења не може сачувати. Тако се приповиједа да је некакав цар имао кћер за коју му некакав гатар или пророк каже да ће је ујести змија и да ће јој од тога бити смрт. Цар чувши то начини кћери својој двор од стакла у који се ни мрав није могао увући а камо ли змија, и из њега је никуд није пуштао на поље. Кад царевој кћери дође суђен дан, она здрава читава заиште грожђа да једе. Слуга јој одмах донесе велики грозд, у којему је унутра била сакривена мала змијица, која је уједе и зада јој суђену смрт.

4633. Од тебе сефте, од Бога берићет! Рече трговац ономе који онај дан први од њега што купи — у Србији и у Босни. — Може бити да је ово све преведено с Турског језика.

4634. Од те кајде нема фајде. Од тога што ти говориш, не може бити ништа.

4635. Од тог брашна не буде пита.

4636. Од тог (ударца) магарци цркавају.

4637. Од туђега је чоек штетан или срамотан.

4638. Од туђега туга бије.

4639. Од туђе срамоте мене нема поштења.

3640. Од туђе штете мене нема користи.

4641. Одужи па онда тужи.

4642. Од уста одврзи, а на се врзи.

4643. Од чоека се ништа није отело. Чоек може свашто учинити око чега се потруди као што треба.

4644. Од чувена до виђена далеко је.

4645. Од шале глава не боли.

4646. Од шенице се може сниjет претворити, а од снијета шеница. Од добријех родитеља могу изићи рђава ђеца, а од рђавијех добра. У Црној Гори.

4647. Од шта вређа од тог и узица.

4648. Од шта земан од тог и вријеме.

4649. Од шта је котао од тога и ручица.

4650. Од шта кутао од тога и ручица.

4651. Од шугава прасета здраво свињче буде.

4652. Ођевен као цвијет.

4653. Ођео се као кађун.

4654. О Ђурину петку. Никад.

4655. Оженио бих се и ја и Мија, али нема хљеба и вина.

4656. Ожени се, стаће ти волак на ногу (пашће ти брига на главу). У Дубровнику.

4657. Оженити магарца (продати).

4658. Оживио као пљева и мрав. У Рисну.

4659. Озад је Маре са сватовима. Ово је што видиш ништа, него ће сад тек право да дође. У Црној Гори.

4660. Оздо море, а одозго горе,
С десна плоча, а с лијева драча.

4661. О јаране, боле ли те ране? —
Да не боле, не б' се ране звале.

4662. Оj да! Кад се коме подригне, и значи као да је свиња.

4663. Ој Турчине, за невољу куме!
Кад те видим, тад ми на ум паднеш. Ђ. *Пр.*

4664. Окајмачити. Гледај: Скинути кајмак.

4665. Окаљао се да га ни Костурско језеро опрати не може. Види: Онако се окаљао —

4666. Ока на момка. Ока вина на свакога. Гледај: У поке нема ни цвоке.

4667. Ока од вас не остало! Клетва кокошима.

4668. Окле ту вука видио? Овако реку кад се виде из ненада два пријатеља особито у туђем мјесту. *М. Шкр.*

4669. Оковао се (кад се ко рђаво ожени).

4670. Около, Бого, у кућу, ђаволе! Приповиједа се да је рекла некаква жена кад је грмљело: она је мислила да Бог тучу оправи около, а на дијете које је било пред кућом викнула је да иде у кућу.

4671. Около двора дупчићи, а у кућу синчићи. Рече ђевојка у себи кад је сватови уводе у кућу, да би мушку ђецу рађала. У Грбљу.

4672. Около кере па на мала врата.

4673. Око му оку добра не мисли. Гледај: Нога му нози добра не мисли.

4674. Око тога има много запрдица као око Турскога селама. Два Бошњака Турскога закона идући путем угледају правога Турчина ће им иде на сусрет, па се стану договарати или ће му назвати: Селам алеђ! или: Помози Бог! Један рекне: да му пазовемо: Селам алеђ! а други му одговори: *Око селама има много запрдица* (може Турчин почети што више Турски питати, па га они не ће разумјети), него да му назовемо: „Помози Бог!“ И тако учине.

4675. Око шта је руке скрстио! Кад ко учини какав посао који не вриједи много.

4676. Ократили му рукаве. Кад ко на јело дође подоцкан.

4677. Окрени леђа. Иди, тепи се.

4678. Окретан као доњи жрвањ.

4679. Окрп кућу држи.

4680. О кукову дне. Никад.

4681. Окумио га је да га огули. У Грбљу.

4682. Окупили као рти зеца.

4683. Олес ајнс, као Шваби тралала. Приповиједа се како су ђаво и Швабо погодили да један другога носи, докле онај који се носи не испјева једну пјесму. Тако најприје узјаше ђаво на Шваба и започевши најдужу пјесму коју је знао, стане пјевати, а кад је сврши, онда Швабо узјаши на ђавола, али мјесто каке праве пјесме заинтачи пјевати *тралала*, и тако Швабо преварио ђавола, те га је морао носити читав дан, а пјесми ни краја ни конца.

4684. Оли танко ол' дебело, теке да је на вретено.

4685. Омаче низ ноге, т. ј. посра се.

4686. Омастиће он личину, т. ј. биће обешен.

4687. Оме вуче а кобила не ће.

4688. Омео је ћотек добар, т. ј. избили су га, добио је.

4689. Омијенио кошуље. Кад је који подрт.

4690. Омитарио се као квочка.

4691. Омиче се као масна кобасица.

4692. Омјери о се. Помисли како би теби било да ти се то учини.

4693. Омркао, а не освануо. Утекао или га онако нестало ноћу.

4694. Омрцинио се на огњиште. Реку у Црној Гори за онога који умре код куће, а не погине у чети.

4695. Онај је новац најбоље потрошен, с којим се четири заштеде.

4696. Онај ми је брат, који ми је добру рад.

4697 Онај се не вара, који зна да га варају.

4698. Онај (текао) с душином, а овај (једе) с дружином. Кад какав тврдица стече имање и право и криво, па послије његове смрти допадне каквоме који га немилице троши и просипа.

4699. Онаки му је живот као мјесец: часом пун, а часом празан.

4700. Онакога ни у цијелу стоку владичину нема. Рече се за чоека за кога се мисли да је луд. У Црној Гори.

4701. Онако ми живљело што је од мога срца пало!

4702. Онако се окаљао, да га ни Костуроко језеро опрати не може. Ове пословице ја никад чуо нијесам, него сам је узео из Мушкатировићевих; и по свој прилици су је Срби још с патријаром Чарнојевићем донијели у војводство.

4703. Она мауче која дохватити не може. Кад се ко руга мудријему од себе за то што и он није онако мудар. У Рисну.

4704. Онда си ти хљеб звао папом. Био си мало дијете.

4705. Онђе нема нигда старјешине,
Старјешине, ни да судит' може,
Који није кадар платит' вина
У механи за потребна друга.

4706. Они су као божић и бадњи дан. Не раздвајају се никад.

4707. Он је велики оборбокман.

4708. Он је велики чутуротворац (уместо чудотворац).

4709. Он је танких ребара, т. ј. потребит (сиромах) човјек.

4710. Он мора свуда носом забости.

4711. Он му је трун у оку.

4712. Оно ваше прокопа сва моја дјеца покопа. Приповиједа се да је некакав Турчин хулио на овога свеца, па му сва дјеца помрла, па онда ово казао некакоме Србину. За то кажу да и Турци празнују овај дан.

4713. Онога не ваља карати који се и сам кара.

4714. Оно је глава од ћушице. Рече се ономе који није пристао код људи.

4715. Оно је прави Хришћанин који превари осам Жуђела. У Боци.

4716. Онолико знамо колико у памети имамо.

4717. Оно ствар вриједи, по што се може продати.

4718. Он пали, он жари. Ради и управља по својој вољи.

4719. Он ће бити богат,
Кад буде пас рогат.

4720. Опак био, ко јој је име наденуо! Гледај: Није ово опаклија, него добраклија —

4721. Опанцима од коже крадене краве милостињу чинити.

4722. Опасала се језиком као куја репом. Рече се за лајаво женско.

4723. Опасати кога у лико. Дођерати га у велику сиротињу: да се нема чим другијем опасати осим *ликом*. Кад се овијем коме пријети онда се још дода: *па кад се накаљеш, да ти лико пукне.*

4724. Опа цупа за невољу, к'о и од обести. *Ј. П.*

4725. Опет је мало ближе кући. Има помоћи макар колико.

4726. Оправио посао као Петроније на Браићима. Игуман у некакоме манастиру наређујући у вече млађе шта ће који сјутрадан радити, рече некакоме Петронију: „Ти ћеш, Петроније, сјутра ићи на Браиће". Кад ујутру сване Петроније не чекајући да му игуман каже за што ће ићи на Браиће узме пушку на рамо па управо на Браиће; и проведавши онамо читав дан врати се пред вече опет у манастир. Кад га игуман, који га је ујутру тражио да му каже шта ће чинити на Браићима, запита: „Ђе си ти данас, Петроније?" он му одговори: „Ишао сам на Браиће као што си ми ти синоћ рекао".

4727. Оправио се као липа у прољеће.

4728. Опраштам све и змију под крш и тицу у гору! Кад ко умире. У Црној Гори.

4729. Опремио га у сухо грожђе. Упропастио га.

4730. Опросио би њиме бијели свијет. Тако је издрпан.

4731. Опростити је по суду а заборавити по луду.

4732. О прохиној жетви. Никад, јер се проха у нас обично коси, а не жње се.

4733. Опрћио усну као лужан бубрег (кад се пече на угљевљу).

4734. Опслужи пак се тужи.

4735. Опузао као миш (н. п. кад ко покисне).

4736. Ора вино пије, а намјера дуг наплаћује.

4737. Орање је шетање: сиј, виј, па у кош; али је мучно чувалдузе теглити. Казао Циганин сељаку.

4738. Орао вас однио! Клетва кокошима.

4739. Ораси се не могу сакрити.

4740. Ори, ори, али кад станеш дрљати (знаћеш).

4741. Осам ми мањка, а девету ћерам (тицу да ухватим, дакле нема ни једне).

4742. О свачему говоримсмо, а о мојој удаји ништа. Казала некаква ђевојка.

4743. Освета је света.

4744. О свом комаду туђа говеда чувати.

4745. Осијеци псу уши, пас као и пас; осијеци реп, пас као и пас.

4746. Осим крста. Дода се у говору: 1) кад се каквом живинчету, н. п. *коњу*, рече да је *паметно као чоек*; 2) кад ко *Турчина* пожали, да је *добар као и Хришћанин*; а 3) кад се *Хришћанину*, као псујући рече: *пасја вјеро!*

4747. Оскоруша деригуша: да не би пиш у шаку, оде га моја душа (рекао Циганин кад

је приповиједао како је хтио да изједе тврду оскорушу).

4748. Осмочио се као Ликић о дудове. У Вуковару.

4749. Осоколи га, па гледај како ће врат сломити.

4750. Остави брата, а поведи свата. Ваља да кад се иде по ђевојку?

4751. Оставити мачку да чува рибу.

4752. Оста као ћуприја на Вишеграду. Вишеград је мала варошица у Босни крај Дрине (ниже утока Лима у Дрину), и ту је славна ћуприја на Дрини, коју је чини ми се зидао некакав Босански везир. О постању ове пословице овако се приповиједа. Кад мајстори ћуприју доврше онда у вече ону прву ноћ дође у један пут вода и понесе кладе и читаве јеле и борове те је поквари и однесе. Пошто мајстори ћуприју наново сазидају и вода је тако исто поквари и однесе, каже неимару неко у сну, кад ћуприју трећи пут сазида, да се прво вече под њом негђе намјести са сјекиром у руци, па кад вода дође и понесе кладе и јеле и борове, да удари у нешто сјекиром; и тако да ће му се ћуприја одржати. Неимар учини, и кад удари сјекиром у оно у што му је речено, а нешто из мрака повиче: „Оста! како данас тако и до вијека.“ И вода онај час удари на траг, и ћуприја остане до данашњега дана.

4753. Остаде му као из Гацка.

4754. Оста један као пањ у лазину. Кад коме сви помру. У Црној Гори.

4755. Остала су ми лагала у селу, него дај ми кола и волове да их донесем, па ћу ти онда лагати, колико ти драго (приповиједају да је некакав лажа одговорио цару, кад му

је цар рекао: кад се тако људи туже да много лажеш, да видим можеш ли мени што слагати. И цар му дао, те тако и њега преварио).

4756. Остао за уклин (као каква ствар рђава, којом се људи могу уклињати, тако им се онако не догодило). У Црној Гори.

4757. Остао као брабоњак на цједилу. Текоја се овца и коза побрабоња у музлици кад је музу, па кад се млијеко проциједи, *брабоњци остану на цједилу*. Мјесто *брабоњак* говори се и друга ријеч.

4758. Остао у шарагљама. Преварили га. У војводству.

4759. Остарио, а памети не стекао.

4760. Остарио, а људи не оставио.

4761. Осушио се као Циганскн светац у оџаку. Приповиједа се како су Цигани ћели да и они имају свеца, па свога церибашу, кад је умро, сушили у оџаку.

4762. Осушио се као Лесандријски светац. У Боци.

4763. Отвори очи као сочиво. У шали.

4764. Отегао папке (умро).

4765. Отегао све четири ноге и пети реп. Рече се у шали и за чоека кад лежи без бриге.

4766. Отегао се до неба. Кад је ко висок.

4767. Отегао се као по коња.

4768. Отегло се као гладна година. Мјесто *гладна* говори се и *зла*.

4769. Отегли, као Церовљани оје.

4770. Отелила крава вола,
Да вози у јарму кола.

4771. Отето проклето.

4772. Отисни, потис ни,
Воци ти корисни! Кад се што тешко у друштву ваља или тура пред собом.

4773. Отиснуо га од себе, као лико низ воду.

4774. Отиђи ће бача, остаће снаша. Гледај: Гост ће отићи, а домаћин ће остати.

4775. Отишао апостолски, т. ј. пјешке.

4776. Отишао да му виде ноге пут. Кад ко иде куд беспослен или узалуд.

4777. Отишао ће пијетли не пјевају (без трага, ће нема људи).

4778. Отишао ће шева не пјева. Гледај: Отишао ће пијетли не пјевају.

4779. Отишао је ће ће наћи лука за петка.

4780. Отишао је отид у зид. Нестало је стида.

4781. Отишао на истину (умро). Гледај у III. књизи народнијех Српскијех пјесама (1823) на страни 326:
Када Иван буде *на истини*.

4782. Отишао невидом, т. ј. не зна се куда, пропао.

4783. Отишао пасјом пртином. Зло прошао.

4784. Отишао по памет. Кад ко што заборави, па иде да тражи.

4785. Отишао у лаж. Кад ко жени уђе у кућу (постане уљез). У Дубровнику.

4786. Отишао у Недођију (без трага, да *не дође*). Мјесто *у Недођију* говори се и *у Недођик*.

4787. Отишао у непело, т. ј. гдје се не пјева, без трага, пропао.

4788. Отишао у сампас, т. ј. у скитњу, без и кака посла. У Сријему.

4789. Отишао у сухо грожђе. Види: Опремио га у сухо грожђе.

4790. Откидоше му рукаве, т. ј. вукући га на част. *Ј. П.*

4791. Откини комарцу једну ногу, он сакат до вијека. Гледај: Ишчупај комарцу —

4792. Откини псу реп, пас те пас. У Дубровнику.

4793. Откуд вјетар дува, одонуд ваља и јапунце окренути.

4794. Откуд сам се надао да ме сунце огрије, одонуд ме лед бије.

4795. Отоболио усну као логовски ам. У војводству.

4796. Ототоли дебело,
Као моје кољено;
Ако ли ћеш и дебље,
Као моје и бедре. Кажу да говори жуња прељама које су се задоцниле кад у прољеће ударајући кљуном у шупље дрво тотрче.

4797. Отпао од људи, т. ј. постао зао и неваљао мимо све људе.

4798. Отпор баби гребени да су јој зупци мједени. Гледај: Боли Влахињу пета да не чешља вуне.

4799. Отрухлио у гвожђу (у тамници).

4800. О Турчине, за невољу куме! —
А ти, Влаше, силом побратиме!

4801. Очерао псе на воду. Кад ко пита за кога ће је, а онај који се пита, не ће да му каже.

4802. Офукао као Влах питу.

4803. Оцат који није љут и домаћин који није зао не ваља ништа.

4804. О чем чоек радио о том се и хранио.

4805. Оче наш! како знаш; метни погачу међу нас, ако остане, ево нас. Рече се у шали мјесто оченаша.

4806. Очи воде а ноге носе.

4807. Очи господарове коња гоје. Гледај: Господарове очи коња гоје.

4808. Очима више ваља вјеровати него ушима.

4809. Очима проси, устима не пита. Кад ко не иште, а на њега гледајући рекао би да би рад био да му се што да.

4810. Очин и материн. Одговори онај кога запитају чиј је, а он не ће да каже.

4811. Очи пирују, а г....а гладује.

4812. Очи свашто виде, а себе не виде.

4813. Очисти се, е ћеш пити. Кад ко иште оно што му се не може дати.

4814. Очи су варалице.

4815. Очи су вода (могу чоека ласно преварити).

4816. Очи су да гледу а ноге да греду. *Гледу* је мјесто *гледе* само да би се сложило са *греду*. У Боци.

4817. Очи су несите. Гледај: Лакоме су очи према погачи.

4818. Очи у камен! Мјесто *у камен* говори се и *у пањ*. Гледај: Лук ти у очи:

4819. Оџаковић је оџаковић, а купикраставчић купикраставчић.

4820. Ош, гриво! Туђе је мливо.

4821. О шкрипову дне (кад се бараци стригу). Никад.

4822. Оштар туп, ка' и био, ђецу клао ка' и до сад. Рече се у шали кад се навлачи нож.

4823. Оштро као змија (н. п. нож, бритва). На ово је налик и оно што је вила казала Краљевићу Марку:

Камо тебе *змије* из потаје.

П.

4824. Паде као кап (н. п. чоек од ударца).

4825. Паде као на ватру. Кад се што одмах потроши или прода.

4826. Паде му мраз на образ, т. ј. застидје се, поплаши се (како му то каза или како га видје).

4827. Паде Плива у Врбас, и изгуби свој глас. Кад се мањи удружи с већијем од себе и поред њега се изгуби. *Плива* је у Босни вода која код града Јајца с велике висине пада у Врбас.

4828. Пазарио као пас на вашару. Кад ко ђе пострада.

4829. Пазар љубав. Нити треба да се срди купац ни продавац, ако први иште много, а други даје мало, па се не погоде.

4830. Пазе се као мачка и миш. Или:

4831. Пазе се као мачка и псето. Или:

4832. Пазе се као со и око. Мрзе један на другога.

4833. Пази да ти зло јутро не дође.

4834. Пала муха на међеда. То није ништа, н. п. кад се ко тужи да му је од мале какве болетице зло.

4835. Пала му сјекира у мед. Срећан је. Ја не знам како је постала ова пословица; да ли није, кад се исијецају чеље из дрвета, па кад је дупља пуна меда, те сјекира, како се удари њом у дрво, пропадне у мед?

4836. Пало му шљеме на тјеме. Гледај: Кад падне шљеме на тјеме.

4837. Паметан као попино прасе. Гледај: Што би ваљало да су и попова прасад мудра, то су му и ђеца луда.

4838. Паметан полако иде а брзо дође.

4839. Пани, гȗндо,, падоше ти гаће. Веле дјеца гундељу. У Херцеговини.

4840. Паргал дере, јечменицу ждере. У војводству.

4841. Паре од мртвога жива чине.

4842. Пас био, паски прошао.

4843. Пас и на звијезде лаје.

4844. Пас и уља. Прођи га се, брате, видиш да му ни име није као у осталијех смокова: пас и уља. Окани га се, брате, тај је сву Босну истурчио (т. ј. истурчили се да не посте). Тако реку каштo у шали ономе који једе пасуљ, а има још каква јела.

4845. Пасја вечера. Рече се за коња, кад ко покаже да га воли него човјека.

4846. Пасја вјера. Рече се, као поруга, злу чоеку.

4847. Пасја вјера осим крста. Кад карају кога.

4848. Пасја недјеља. Види: Сва ти је година била пасја.

4849. Пасја пара. Гледај: Пасја вјера.

4850. Пасја те рђа не убила! Клетва у Црној Гори.

4851. Пасји ак море не мути. У Боци. Или:

4852. Пасји хак мора не мути.

4853. Паски живљео, паски и умр̈о.

4854. Пас који (много) лаје, не уиједа.

4855. Пас од пса не једе.

4856. Пас псу брат. Какав један онаки и други.

4857. Пас цијели дан прекаса, па опет садна не добије.

4858. Пати од злијех очи. Ко је урокљив.

4859. Паук по цвијећу бере јед, а чела сакупља мед.

4860. Петар Петру јаје пече,
Ако пуче, не истече. Ваља да рече онај који пече јаје у пепелу, да не би јаје пукло, или ако би и пукло, да не би истекло у пепео.

4861. Пет за девет дати коме. Преварити кога.

4862. Петљанија купус не зачиња. Блебетање посла не оправља. У Рисну.

4863. Пече га сало. Бијесан је, добро му је. У Хрватској.

4864. Печеница се не тражи уочи божића.

4865. Печи се као пијетао.

4866. Пешкир ма! Рекао ђевер кад му је снаха полила те се умио, а не дала му пешкира да се обрише; а она му одговорила: Ош о скут, ђе-

вере? Ђевер да би снаху осрамотио, *мамнуо* пешкир као псето, а она му мјесто *хоћеш* рекла *ош* као псету.

4867. Пијан без вина. Луд

4868. Пијан и тријезан не могу се слагати.

4869. Пијан као земља.

4870. Пијаној снашици (*снаши*) мили ђеверци.

4871. Пијану море до кољена.

4872. Пијану човеку не метну ласно локота на уста. Не можеш му забранити да не говори.

4873. Пиј, делија; точи, Анђелија! Кад се дође у крчму да се пије.

4874. Пијевац пјева да сване, далак тарем да спане. Бабе кажу да тако ваља говорити тарући далак у јутру кад пијевци учестају.

4875. Пије вино ко има новаца,
А ко нема сједи код лонаца.

4876. Пије као Влах. *Ј. П.*

4877. Пије као сунђер.

4878. Пије као Тудешак.

4879. Пије крв на памук. Кад ко лијепим ријечима забашурује оно зло што чини; особито се говори за поглаваре и управитеље.

4880. Пијесак у море сипати.

4881. Пи, коке те пос..ле! Рече се маломе, особито лијепу ђетету, да не би уречено било.

4882. Пиле пишти у љуски:
Ја не смијем изљести,
Шале ће ме изјести. Ваља да је *Шале* био у Босни или у Херцеговини некакав Турчин или хајдук, који је радо јео кокоши.

4883. Пиљи као штрк у јаје.

4884. Пињата се повразу руга. У приморју. Гледај: Ругао се лонац тенџери.

4885. Пис, мацо (на кисело г . . . о)! Кад кихне дијете.

4886. Питајући у Цариград (може се отићи).

4887. Питали Краљевића Марка како је постао (онаки) јунак, а он одговорио да је научио од ђеце и од паса: „Најбоље псето кад побјегне, сва пашчад, и најгора трче за њим; а најгоре кад се упре, ни нај јача не смију ласно на њега; а тако исто бива и ђеца кад се бију.“

4888. Питали курјака: кад је највећа зима?— а он одговорио: кад се сунце рађа.

4889. Пиши кредом на дувару. У војводству по варошима.

4890. Пиши куком по леду (н. п. кад је коме дужан ко од кога се не може наплатити). По варошима се говори и:

4891. Пиши угљеном у оцаку.

4892. Пиште дрва (на ватри, као да се ђевојка у кући родила). Мјесто *у кући* говори се и *у селу*.

4893. Пишти као гуја у процијепу. Гледај: Крије као гуја ноге.

4894. Пишти као црв под кором (кад дрво гори на ватри).

4895. Пјана чоека и Бог чува.

4896. Пјан Ђуро као и сјекира.

4897. Пјанца и дијете Бог чува.

4915. Плећа за празнијех вреħа! Кад кога у шали хвале да је јак, рече се ово пљеснувши га по плећима.

4916. Плива као цртало.

4917. Пљуни врх себе, кад ли на образ.

4918. Побијелише очи изгледајући Кад ко једва чека кога.

4919. Побиј зубе, па лези у колијевку. Кад ко каже да је много млађи него што је.

4920. Поблиједио као шљепачка тиква уз бербу. Кад се ко врло зацрвени; јер је шљепачка тиква уз бербу црвена од новога вина, које им људи сипају у њу.

4921. Повлачи очи као курјаче.

4922. Повлачи се као болест по говедима.

4923. Повукао шарова за реп (рече се кад ко штетује).

4924. Повуци се, па се натуци. Отиди те се наједи, н. п. на свадби.

4925. Поганац га (зли) шинуо! Као мала клетва коју највише говоре жене. Гледај: Змија га шинула!

4926. Поганијех уста (н. п. чоек, жена). Кад ко радо говори зло за другијем. Гледај: Има погана уста.

4927. Погача се пријатељу штеди.

4928. Погину као во на пријеглавицу.

4929 Погинуло је вртање, али није зајам.

4930. По гласу тица, а по шапама се лав познаје.

4931. Погледај ми на лубину, па сигуравај ужину.

4932. Погледај му на губицу,
Па га води на музлицу.

4933. Погледај му на обућу, па га пуштај у кућу.

4934. Погледај му на рило,
Пак му реци Гаврило.

4935. Погледа као озебао сунца.

4936. Погледа као сека сватове.

4937. Погодити у динар земље. Кад кога у шали, или у подсмијеху хвале да је добар пушкар; јер нико не погоди у више земље, него у онолико колики је динар.

4938. Погријевци нигда нијесу добри (посао какав који се по други пут почиње).

4939. Погреши поп у ћемане свирајући, анекмоли Циганин књигу читајући. *Ђ. Пр.*

4940. Подавиј реп пода се. Сједи с миром, не дирај ни у кога. Гледај: Нико ти на реп не стаје.

4941. Подај, па се не дај (откупљуј се).

4942. Подај попу поповско,
А господи господско,
Па бјежи (од њих).

4943. Подај псету кост (нека глође) да не лаје на тебе.

4944. Подај рукама, па тражи ногама.

4945. Подај ти Циганину торбу, а не казуј му пута. Чоеку који је за какав посао, реци само да га учини, а не казуј му како ће га учинити — он то сам зна.

4946. Под биком ју[illegible] ти.

4947. По двапут се [illegible] ори.

4948. Подвући под кога меку постељу. Обласкати га.

4949. Под јагњећом кожом много пута курјак лежи.

4950. Подједнака дружина једе меса и на велики петак, а неједина ни на претили четвртак. У Боци.

4951. Под једним пазухом не могу се двије лубенице носити.

4952. Подметнули му чавче под голуба. Преварили га; дали му друго, а не оно што би ваљало.

4953. Подметнуо би под вола ждријебе. Тако зна обиједити.

4954. Подметнуо му лубеничну кору под ногу (те пао, т. ј. преварио га, навратио га на зло).

4955. Подмеће као кукавица јаје.

4956. Подмукаоца глава не боли.

4957. Подмукло псето најприје ће ујести.

4958. Под нагим Богом (н. п. не зна—нема—ништа).

4959. Под ноћ тикве цвјетају. Кад ко што под старост почне радити.

4960. Подрепнице неваљала! Као поруга. У Црној Гори.

4961. По други се пут лисица не хвата у гвожђа.

4962. Подсео га као Јара Башкут. Два села близу Баје, врло близу једно код другога. *Ј. П.*

4963. Подсјео ме као рђав (*зао*) комшија.

4964. Под старост бердо! Војник под старост. У војводству. Гледај: Под ноћ тикве цвјетају.

4965. Подупр̏о душом као ћускијом. Кад се ко за што куне и узима на душу.

4966. Пођи, грије̏ше (од мене)! Кад кога нађе кака бије̏да.

4967. Пођи за стара, пођи за цара; пођи за млада, пођи за врага. Кад наговарају ђевојку или удовицу да пође за стара чоека.

4968. Поздравили те по опаклији. Не маре за тебе. У војводству.

4969. По зло не ваља елчије слати. Оно само дође.

4970. Позна ђеца готове сироте.

4971. Познајем га као (слијепац) рђав новац. Кад опипа међу прстима?

4972. Познајем те, лонче, и прије сам те гребао.

4973. Познаје рђа (своје) гвожђе.

4974. Познаје се коза по розима. У Хрватској.

4975. Познаје се пијетао по крести.

4976. Познају се као Пулијешки лупежи. У Боци.

4977. Позно, али скозно (н. п. биће, ако је).

4978. Појели све као скакавци. Овђе се мисле они скакавци што јатима долијећу кашто из Азије. Приповиједа се кад падну ђе на зелену шуму, за неколико минута остане шума црна.

4979. Пољу Богу мојему за готове новце. Гледај: За бадава се ни Божиј гроб не чува.

4980. Показао џевер (т. ј. показао какав је да је рђав). Показао се да је *шарен*.

4981. Показује докле је онијег лани био. Рече се у шали кад женско идући по роси или по блату подигне скуте повисоко.

4982. Покајника и Бог прима.

4983. Поклањам ти се као (и) невјеста задњијем сватовима. А свак може знати какав је поклон онима који су за невјестом кад се она у напредак поклања. У Котору.

4984. Поклен се накусају, ондар се ругају.

4985. Поклисару се глава не сијече.

4986. Поклони се махниту ка' и свету.

4987. Поклону се у зубе не гледа. Или:

4988. Поклону се у очи не гледа. Или:

4989. Поклоњеној се кобили у зубе не гледа.

4990. Покој ти оцу! Као заклетва.

4991. Покондирила се тиква. Гледај: Кад се тиква покондири

4992. Покољ као на Косову (н. п. био, биће). У Црној Гори.

4993. Покопај (најприје) оне што си до сад побио. Кад ко пријети коме да ће га убити, а мисли се да није вриједан то учинити.

4994. Покори се махниту, као и свету.

4995. Покорну главу сабља не сијече.

4996. Покрај суха дрвета и сирово изгори. Уз крива чоека пропадне кашто и прав.

4997. Покрај фуруне сједећи ништа се не добија.

4998. Покриј га, тето, да не трабуни. Рекла некаква жена кад је болестан чоек казивао за њу некаку истину, која њој није била по вољи.

4999. Покучи, (па) докучи. Најприје подај, па онда гледај да ти се да.

5000. Пола је посла готово. Казао Циганин кад се спремао да проси у цара ћевојку, т. ј. он хоће, само још ако ћевојка хоће њега.

5001. Пољуби мацу под репак (реку дјеца кашто ономе који рече петак).

5002. Помага Бог! У Црној Гори. Гледај: Добра ти срећа.

5003. Помажем ти спрдати. Кад ко шале ради другоме коме за љубав говори што против себе, што се јавно види да није истина. Херцеговац донио на пазар да прода врећу чисте шенице, у којој ништа није било до само зрно. Некакав Турчин дошавши к њему, и зграбивши из раскриљене вреће шаку шенице и гледајући у њу рече: „Море, Херо! у овој шеници има кукоља.“ А Херо му одговорио: „Има, господару.“ — „А има и главнице“ настави Турчин; а Херо опет: „Има, господару.“ — „А има и земље.“ „Има, господару.“ И тако Турчин изреди све мане, које на шеници бити могу, а Херо му све потврди. Кад се Турчину најпослије досади што му Херо очевидну лаж против себе једнако потврђује, он му, као пола срдит, рече: „Буд ја, море, твоје добро кудим, а за што га ти кудиш?“ А Херо му онда одговори: „Помажем ти спрдати, господару.“

5004. Помакни се с тога мјеста! Кад ко рече да ће се што зло догодити. Гледај: Пресјекао језик!

5005. Помешај се у мекиње, свиње ће те изести. *Ј. П.*

5006. Помогао му ка' и Бајо Оташу (коме је био ћевер на међану, па га мртва однио — као и онај други свога — те их закопали). У Црној Гори.

5007. Помогао се као чела на брусу. Гледај: *Мож' се одморити —*

4982. Покајника и Бог прима.

4983. Поклањам ти се као (и) невјеста задњијем сватовима. А свак може знати какав је поклон онима који су за невјестом кад се она у напредак поклања. У Котору.

4984. Поклен се накусају, ондар се ругају.

4985. Поклисару се глава не сијече.

4986. Поклони се махниту ка' и свету.

4987. Поклону се у зубе не гледа. Или:

4988. Поклону се у очи не гледа. Или:

4989. Поклоњеној се кобили у зубе не гледа.

4990. Покој ти оцу! Као заклетва.

4991. Покондирила се тиква. Гледај: Кад се тиква покондири

4992. Покољ као на Косову (н. п. био, биће). У Црној Гори.

4993. Покопај (најприје) оне што си до сад побио. Кад ко пријети коме да ће га убити, а мисли се да није вриједан то учинити.

4994. Покори се махниту, као и свету.

4995. Покорну главу сабља не сијече.

4996. Покрај суха дрвета и сирово изгори. Уз крива чоека пропадне каштo и прав.

4997. Покрај фуруне сједећи ништа се не добија.

4998. Покриј га, тето, да не трабуни. Рекла некаква жена кад је болестан чоек казивао за њу некаку истину, која њој није била по вољи.

4999. Покучи, (па) докучи. Најприје подај, па онда гледај да ти се да.

5000. Пола је посла готово. Казао Циганин, кад се спремао да проси у цара ћевојку, т. ј. он хоће, само још ако ћевојка хоће њега.

5001. Пољуби мацу под репак (реку дјеца малом оному који рече петак).

5002. Помага Бог! У Црној Гори. Гледај: Добра ти срећа.

5003. Помажем ти спрдати. Кад ко мало ради другоме коме за љубав говори што против себе, што се јавно види да није истина. Херцеговац донио на пазар да прода врећу чисте шенице, у којој ништа није било до само зрно. Некакав Турчин дошавши к њему, и зграбивши из раскриљене вреће шаку шенице и гледајући у њу рече: „Море, Херо! у овој шеници има кукоља." А Херо му одговорио: „Има, господару." — „А има и главнице" настави Турчин; а Херо опет: „Има, господару." — „А има и земље." „Има, господару." И тако Турчин изреди све мане, које на шеници бити могу, а Херо му све потврди. Кад се Турчину најпослије досади што му Херо очевидну лаж против себе једнако потврђује, он му, као пола срдит, рече: „Буд ја, море, твоје добро кудим, а за што га ти кудиш?" А Херо му онда одговори: „Помажем ти спрдати, господару."

5004. Помакни се с тога мјеста! Кад ко рече да ће се што зло догодити. Гледај: Пресјекао јеан!

5005. Помешај се у мекиње, свиње ће те изести. *J. П.*

5006. Помогао му ка' и Вајо Оташу (коме је био ђевер на мејдану, па га мртва одино — као и онај други свога — те их закопали). У Црној Гори.

5007. Помогао се као чела на брусу. Гледај: *Мож' се одморити* —

5008. Помоз' Бог! Гледај: Добра ти срећа!

5009. Помоз' Бог, зла жено! Ударивши некакви путници поред много жена које су у друштву сједиле, један од њих рече шале ради: „Сад ћу ја познати која је зла жена међу овим женама;“ па онда кад им се прикуче рече: „Помоз' Бог, зла жено!“ А једна између њих, која је управо била зла, одмах одговори: „А како сам ти зло учинила? Јела те болест!“

5010. По мозгу ти тојага! Одговори се ономе који од шале рече: Помоз' Бог! Гледај: Узјахао на магариће.

5011. Помози Бог! Гледај: Помоз' Бог!

5012. Помози, Боже, како се може!

5013. Помози, Боже, лукавоме, а правоме није од преше.

5014. Помози ми носити, а пушти ме зборити. Особито кад се суде.

5015. Помози ми рећи. Кад се ко каквога имена или другога чега у говору не може да сјети.

5016. Помозите, триста и осамдесет богоносних отаца! (приповиједа се да је рекао некакав пијан пошавши да узјаше на коња, а кад се превали преко коња на другу страну, онда рече: Одступите неколико, много вас је).

5017. Помози цвјетна и велика (и још двије три око ње)! (т. ј. *недеље*). Кад се као у шали каква помоћ призива.

5018. Помолац баби теоце враћа. Ваља да оно што *помоли*, да да ћетету што ће јој теоце вратити.

5019. Помоли па моли! *Ј. П.*

5020. Помрчина као тијесто.

5021. Понеси га, ђаволе, на роге. У Црмници.

5022. Понешен па упуштен. Кахнут као да је упуштен на земљу, те се разбио као лонац?

5023. Поноси се као мачка огорелом шапом.

5024. Поноси се као свитац гузицом.

5025. По оцу се познаје син, а по мајци шћи.

5026. По оцу син, а по матери кћи познаје се.

5027. Попео ми се на главу. *Ј. П.* Или:

5028. Попео ми се на душу. Додијао ми.

5029. Попео му се на гребен.

5030. Поп заповједи ђаку, а ђак црквењаку. Кад се коме заповједи да што учини, а он опет заповједи другоме.

5031. Попио ђаво! н. п. не ћу, *попио ђаво!* нема, попио ђаво! У Црној Гори.

5032. Поп књигом, а Турчин силом (влада).

5033. Поп кобилу јаше, а кобилу тражи.

5034. Поплашио би буљук говеда. Кад је ко неочешљан и чупав.

5035. Попљешти бијесна, да је бјешњи.

5036. Попни лудо на високо, да ногама маха. У Боци.

5037. Поповска врећа никад се напунити не може.

5038. Поповска јуха до дно котла густа.

5039. Поповска свађа ђаволска свадба.

5040. Поповско благо коњско месо (у Хрватској, и ваљада значи: као што се коњско месо не једе,

5008. Помоз' Бог! Гледај: Добра ти срећа!

5009. Помоз' Бог, зла жено! Ударивши некакви путници поред много жена које су у друштву сједиле, један од њих рече шале ради: „Сад ћу ја познати која је зла жена међу овим женама;“ па онда кад им се прикуче рече: „Помоз' Бог, зла жено!“ А једна између њих, која је управо била зла, одмах одговори: „А како сам ти зло учинила? Јела те болест!“

5010. По мозгу ти тојага! Одговори се ономе који од шале рече: Помоз' Бог! Гледај: Узјахао на магареће.

5011. Помози Бог! Гледај: Помоз' Бог!

5012. Помози, Боже, како се може!

5013. Помози, Боже, лукавоме, а правоме није од преше.

5014. Помози ми носити, а пушти ме зборити. Особито кад се суде.

5015. Помози ми рећи. Кад се ко каквога имена или другога чега у говору не може да сјети.

5016. Помозите, триста и осамдесет богоносних отаца! (приповиједа се да је рекао некакав пијан пошавши да узјаше на коња, а кад се превали преко коња на другу страну, онда рече: Одступите неколико, много вас је).

5017. Помози цвјетна и велика (и још двије три око ње)! (т. ј. *недеље*). Кад се као у шали каква помоћ призива.

5018. Помолац баби теоце враћа. Ваља да оно што *помоли*, да да ћетету што ће јој теоце вратити.

5019. Помоли па моли! *Ј. П.*

5020. Помрчина као тијесто.

5021. Понеси га, ђаволе, на роге. У Црмници.

5022. Понешен па упуштен. Кахнут као да је упуштен на земљу, те се разбио као лонац?

5023. Поноси се као мачка огорелом шапом.

5024. Поноси се као свитац гузицом.

5025. По оцу се познаје син, а по мајци шћи.

5026. По оцу син, а по матери кћи познаје се.

5027. Попео ми се на главу. *Ј. П.* Или:

5028. Попео ми се на душу. Додијао ми.

5029. Попео му се на гребен.

5030. Поп заповједи ђаку, а ђак црквењаку. Кад се коме заповједи да што учини, а он опет заповједи другоме.

5031. Попио ђаво! п. п. не ћу, *попио ђаво!* нема, попио ђаво! У Црној Гори.

5032. Поп књигом, а Турчин силом (влада).

5033. Поп кобилу јаше, а кобилу тражи.

5034. Поплашио би буљук говеда. Кад је ко неочешљан и чупав.

5035. Попљешти бијесна, да је бјешњи.

5036. Попни лудо на високо, да ногама маха. У Боци.

5037. Поповска вреће никад се напунити не може.

5038. Поповска јуха до дно котла густа.

5039. Поповска свађа ђаволска свадба.

5040. Поповско благо коњско месо (у Хрватској, и ваљада значи: као што се коњско месо не једе,

5008. Помоз' Бог! Гледај: Добра ти срећа!

5009. Помоз' Бог, зла жено! Ударивши некакви путници поред много жена које су у друштву сједјеле, један од њих рече шале ради: „Сад ћу ја познати која је зла жена међу овим женама;“ па онда кад им се прикуче рече: „Помоз' Бог, зла жено!“ А једна између њих, која је управо била зла, одмах одговори: „А како сам ти зло учинила? Јела те болест!“

5010. По мозгу ти тојага! Одговори се ономе који од шале рече: Помоз' Бог! Гледај: Узјахао на магарече.

5011. Помози Бог! Гледај: Помоз' Бог!

5012. Помози, Боже, како се може!

5013. Помози, Боже, лукавоме, а правоме није од преше.

5014. Помози ми носити, а пушти ме зборити. Особито кад се суде.

5015. Помози ми рећи. Кад се ко каквога имена или другога чега у говору не може да сјети.

5016. Помозите, триста и осамдесет богоносних отаца! (приповиједа се да је рекао некакав пијан пошавши да узјаше на коња, а кад се превали преко коња на другу страну, онда рече: Одступите неколико, много вас је).

5017. Помози цвјетна и велика (и још двије три око ње)! (т. ј. *недјеље*). Кад се као у шали каква помоћ призива.

5018. Помолац баби теоце враћа. Ваља да оно што *помоли*, да да дјетету што ће јој теоце вратити.

5019. Помоли па моли! *Ј. П.*

5020. Помрчина као тијесто.

5021. Понеси га, ђаволе, на роге. У Црмници.

5022. Понешен па упуштен. Кахнут као да је упуштен на земљу, те се разбио као лонац?

5023. Поносн се као мачка огорелом шапом.

5024. Поносн се као свитац гузицом.

5025. По оцу се познаје син, а по мајци шћи.

5026. По оцу син, а по матери кћи познаје се.

5027. Попео ми се на главу. *Ј. П.* Или:

5028. Попео ми се на душу. Додијао ми.

5029. Попео му се на гребен.

5030. Поп заповједи ђаку, а ђак црквењаку. Кад се коме заповједи да што учини, а он опет заповједи другоме.

5031. Попио ђаво! п. п. не ћу, *попио ђаво!* нема, попио ђаво! У Црној Гори.

5032. Поп књигом, а Турчин силом (влада).

5033. Поп кобилу јаше, а кобилу тражи.

5034. Поплашио би буљук говеда. Кад је ко неочешљан и чупав.

5035. Попљешти бијесна, да је бјешњи.

5036. Попни лудо на високо, да ногама маха. У Боци.

5037. Поповска врећа никад се напунити не може.

5038. Поповска јуха до дно котла густа.

5039. Поповска свађа ђаволска свадба.

5040. Поповско благо коњско месо (у Хрватској, и ваљада значи: као што се коњско месо не једе,

тако се и благом свештеничкијем слабо ко може помоћи).

5041. Попо! зар и ти чуваш говеда? — Е, мој синко, те још да су моја.

5042. Попо, попуј, ама мало и приоруј!

5043. По порукама вуци меса не једу.

5044. Поп попу није крив е му је поредан бир.

5045. Поп се не бира по бради, но по глави.

5046. По пустој цркви и пси лају. (Овако је рекла попадија кад је видјела да други једу без ње попа проскурице у олтару. *М. Шкр.*)

5047. Порадивши Бог ће дати.

5048. Поредом се и говеда лижу.

5049. Поредом се и у воденици меље.

5050. По свили уводи, а по трњу изводи.

5051. Посвирај, па и за пас зађени. Може се чоек н. п. и прошаљати, и поиграти, али се вала и оканити.

5052. Посвири пак затакни (за пас).

5053. Пос..и благо при образу. У Рисну.

5054. Посијао бундеве. Каже се кад ко падне. Гледај: Толике ти бундеве!

5055. Посијеци по једном прсту, боли, посијеци по другом, боли. Кад ко хоће да каже да му је једнога — н. п. ђетета — жао као и другога.

5056. Посилио се ка' и шогав (с) капицом. У Црној Гори. Гледај: Докопао се као ћелав капе.

5057. Послије боја копљем у трње.

5058. Послије кише јапунце (не треба).

5059. Послије оца из лонца (ређе се; може бити за то што не ће бити чанка ни трпезе?).

5060. Послужиши, послужен будеши. Особито говоре калуђери и попови.

5061. По смрти нема кајања.

5062. Посрне и коњ од сто гроша.

5063. По старини бог помага.

5064. Постеља и трпеза нема сржбе. У Дубровнику.

5065. Постидио се ка' и куповни пас.

5066. Пости као пас од кости.

5067. Потајни угљен најгоре ожеже.

5068. По твом образу цвијеће расло! Кад се за кога казује што ружно или срамотно.

5069. Потковао би ђавола на леду. Гледај: Зна ђавола на леду потковати.

5070. Потонуле му шајке. Кад се ко оневесели.

5071. Потоња памет магарцу под реп.

5072. Потреба закона нема.

5073. Потреба очију нема.

5074. Потрже као кебу иза појаса. Кад ко често чим пријети или онако што говори.

5075. По трагу се зец нађе.

5076. Потукле се зебе око туђег проса.

5077. Потуљен угљен пређи. Гледај: Тиха вода брије рони.

5078. Потуткача глава не боли. Онај пати који се наговори те зло учини, а онај који га наговори остане на миру. У Боци.

5079. Поћерала свиња угора испод смокве кроз купус.

5080. Поуздан као врбов клин.

5081. Поуздати се у кога као у врбов клин.

5082. Похватали му се крајеви (од лажи).

5083. Поцрвенио као вампир. Гледај: Зацрвенио се—

5084. Поцрнио му образ ка' и ништа човеку. Нема стида ни поштења. У Црној Гори.

5085. Почео као лисица војску. Кад ко што почне па не сврши; али о том ништа више нијесам чуо.

5086. Пошао му магарац низ брдо. Окренула му се срећа у назадак.

5087. Пошао му магарац уз брдо. Кад коме срећа пође у напредак.

5088. Пошао у Бач, па свратио у Муач. *Ј. П.*

5089. Пошета миш по рафу па обори сунђер те ми разби главу. Казала Сарајевка кад је муж дошавши из чаршије нашао је у постељи болесну па је запитао што јој је. Гледај: Као Сарајевска госпа.

5090. Пошљедња прву убија (заповијест, уредба, ријеч и т. д.

5091. Пошљедња се броји. Ко најпослије надвлада и одржи се.

5092. Пошљи луда на војску пак сједи те плачи.

5093. Пошљи луда на пут па хајде за њим упут.

5094. Пошљи луда у гору
Да побере сву гору.

5095. Пошљи рђу на пут,
Трчи за њом упут.

5096. Пошљи рђу на пут, па хајде за њом упут.

5097. Поштена је чоека ласно преварити.

5098. Поштен као и протјеран.

5099. Поштен к'о и прођеран.

5100. Поштено плати, пак се и опет поврати (н. п. у крчму).

5101. Поштење је претежније од новаца.

5102. По што би се потурчио, Марко? Питао Турски цар Марка Краљевића, а он му одговорио: За инат, честити царе.

5103. По што, Влаше, кикош? Некаква се потурчила у суботу па то казала у нељељу своме оцу кад га је вићела ће носи кокош да прода. *Кокош* није ћела казати, јер би то било по Српски а она је ћела да говори као Туркиња; а тако му је и *Влаше* рекла као да га и не познаје.

5104. По што купио по то и продао. Како сам чуо онако и кажем.

5105. Права мука никад не гине.

5106. Правда је давно погинула.

5107. Правда је у Бога; а да у кога?

5108. Правда не треба многог шеврдања.

5109. Прави је тетак (будала).

5110. Прави тетак. Гледај: Стао као тетак.

5111. Прав (је) као уже у врећи.

5112. Правога, Боже! Рекне се у шали кад грми, јер се мисли да су сви људи грјешни, и да Бог ни једнога не ће убити ако стане правога тражити.

5113. Право као стријела.

5114. Право реци, па гледај те утеци.

5115. Право се дрво по половини цијепа. Кад се што погађа, т. ј. пола од тога што ти иштеш.

5116. Право ћу ти казати као да ћу умријети!

5117. Прав се смије а крив се крије.

5118. Празан тарчуг зла прилика. Гледај: Бољи је и црн колач него празна торба.

5119. Празна вреће усправо не може да стоји.

5120. Празна захвала и ништа — све једно.

5121. Празна је торба тежа од пуне. Јер се из ње нема шта јести. Гледај: Није умрла баба од корбе, већ од празне торбе.

5122. Празна (кућа) као вилина пећина.

5123. Празна кеса готова грозница.

5124. Празна рука мртвој друга.

5125. Празна хвала и женин побратим (све једно је, т. ј. ни једно не ваља).

5126. Празна хвала не ће у торбу.

5127. Празне ријечи џеп не пуне.

5128. Празне (су) јасле најгоре.

5129. Празно буре (већма) звечи. Сиромах и луд више се хвале него богат и паметан.

5130. Празној чаши молитве нема.

5131. Прасац чист никад претио. Гледај: Бијеле руке туђ посао милују.

5132. Прасе ће чини сланину ту је и оставља.

5133. Прасе репом (вздан) замеће, али нигда узла не завеже.

5134. Праћу му ноге па пити ону воду. Кад ко хоће да каже за кога, особито за старијега од

себе, да му је врло мио и да ће га служити и слушати.

5135. Праустављи устанци (јер онда гости и пријатељи послије обједа иду сваки својој кући).

5136. Прва ласт потоња мука. Кад чоек не ће одмах што да ради, него све одгађа говорећи: *ласно* ћемо; јер сила пута оно што би се у почетку ласно могло учинити буде послије тешко.

5137. Прва мука потоња област.

5138. Прва памет магарцу под реп. Кад чоек „ учини што рђаво не размисливши *но други пут* каква ће штета од онога у напредак бити. Мјесто *магарцу* говори се и *кучку*. У Боци.

5139. Прва пошљедњу не стиже.

5140. Прва се ђеци даје.

5141. Прва срећа пуна чаша цвећа,
Друга срећа пуна чаша вина,
Трећа срећа пуна чаша једа.

5142. Први је Рим био благочастиви, па ће бити и пошљедњи. Римљани ће се опет повратити у наш закон.

5143. Први се мачићи у море бацају. У Рисну. Или:

5144. Први се штенци у бару бацају. Не треба гледати што коме из почетка срећа иде у напредак.

5145. Првоме овна а задњему рог.

5146. Прди Мара за пудара.

5147. Пребила орла зла година. Гледај: Прињерала орла зла година.

5148. Пре би лепиње у фуруну утрчао. Кад је ко озебао.

5149. Преброј ако и на путу нађеш.

5150. Превари ме у два пута, убио га Бог! а превари трећи пут, убио ме Бог!

5151. Превео би га жедна преко воде. Гледај: Жедна преко воде превести.

5152. Преврtљив је као Март месец. *Ј. П.*

5153. Превуци брану, пак хајде у Босну на храну. Говоре Личанима који по каменитој земљи не могу дубоко да ору, и тако им не треба дрљача, него само брана (грана).

5154. Прегазити кога као бијесна крава теле.

5155. Пред зору се мрзне. Не треба гледати што какав посао из почетка добро или зло иде: и на свршетку се може друкчије окренути.

5156. Пред кума. Добро, да се може пред кума изнијети.

5157. Пред ноћ тикве цвјетају. Гледај: Под ноћ тикве цвјетају.

5158. Предобар недобар.

5159. Прекинули длаку. Покварили пријатељство.

5160. Преко мјере никаква добра није (никаква ствар, ништа).

5161. Преко погаче хљеба тражити.

5162. Према глави и оца по глави.

5163. Према глави чоек пушта (сам своју) крв.

5164. Према губеру ваља се пружити.

5165. Премакне се и у цареву двору.

5166. Премеће се као прегаљ по сиру.

5167. Премеће се с гуза на гуз (кад се хоће за кога да каже да не ради ништа, него да живи сједећи беспослен).

5168. Премио немио. У Грбљу. *М. Шкр.*

5169. Препишала би жена (тако је близу).

5170. Препоштен непоштен.

5171. Препријатељ непријатељ.

5172. Прерасloj ђевојци помрли сватови.

5173. Пресјекао језик, да Бог да! Кад ко рече за што неповољно да ће се догодити.

5174. Послано као цецељ.

5175. Претила сиротиња. Значи богату кућу без домаћина. *М. Шкр.*

5176. Прећи ватру, вежи мачку. Приповиједа се у Србији да тако у Њемачкој вичу у вече кад буде вријеме спавати, да не би мачка на себи однијела ватру и запалила што.

5177. Пржио бих, господару. Одговорио гладан и озебао Циганин кад су га запитали: или воли јести или се грijати; т. ј. пржио би хљеб према ватри: дакле обоје, и јести и грijати се.

5178. Прибио се (уз крај) као двије паре у кеси.

5179. Прибира наваку. Кад ко пред смрт много једе, т. ј. хоће да поједе оно што је његово на овоме свијету.

5180. Привезали му реп. Кад се за ким рђаве ријечи стану говорити.

5181. Привезали му рог за реп. Гледај: Привезали му реп. Кад се псетету понајвише од шале, или да би га отерали од куће, привеже рог за реп, оно плашећи се рога, који за њим лупа и удара га, каштo хоће да цркне бјежећи.

5182. Привиј, отпала! Рече се у шали ономе који се потужи да га што боли н. п. нога или рука.

5183. Привуци се, па се натуци.

5184. Пригода чини лупежа. У Дубровнику.

5185. Придржи ми, секо, ово копиле, да се оне курве напсујем!

5186. Прије него ли речеш, гледај како ће ти изаћи.

5187. Пријатељ се у невољи познаје као злато у ватри.

5188. Прије био лијек него ти запитао! Одговори се ономе који запита: што ће ти? кад се што тражи лијека ради.

5189. Прије ђби разбио камен него његову главу. *М. Шкр.*

5190. Прије зоре не може сванути.

5191. Прије кадија из Стамбола него хоџа из Котора. У Црној Гори.

5192. Пријекор је грђи од смрти.

5193. Прије ће мати заборавити своје рођење него Бог своје створење.

5194. Прије ће престати ријека тећи него калуђерска ћеса пресушити. У Рисну.

5195. Примакли ти коњи на путу, а волови кад били на тегу! (кад се напија)

5196. При образу умријећу.

5197. Прионуо као гладна уш.

5198. Прионуо као мачка за џигерицу.

5199. Прионуо као чичак за јаје. Кад који што нелако ради.

5200. Припни га, па ти га је ласно погубити.

5201. Присјешће то њему. Платиће он то, скупо ће га стати.

5202. Приспио си као Стојан у пошљедње. Кад се ко придоцни.

5203. Пристаде му као Хери сомун за пару.

5204. Пристао деда међ говеда.

5205. Пристао као шипка уз бубањ. Турски бубњари у лијевој руци држе шипку, па кад бубањ спријед ударе маљицом онда га и остраг шину шипком.

5206. Пристоји му се као свињи седло.

5207. Прићерала орла зла година. Кад кога невоља до шта дођера.

5208. Притисни ногом. Кад ко што испусти или обори на земљу, — као да не би даље утекло?

5209. Прица и кмет не може бити.

5210. Пркос кола ломи. Кад се утркују на колима. У војводству.

5211. Пробио ми је главу. Досадио ми је молећи се за што или онако говорећи о чему.

5212. Пробирач нађе отирач. Гледај: Избирач нађе отирач.

5213. Пробитачно му (било) као јарцу јуфка. Гледај: Било му пробитачно —

5214. Проводацији најприје опсују матер. Или момку по времену не буде повољна ђевојка или ђевојци момак, обоје криве проводацију.

5215. Проговорио би на г....у (да му уста свежу).

5216. Продаје зјала. Кад ко беспослен хода.

5217. Продаје јордан. Кад се који чим поноси да га људи виде.

5218. Продај оца па купи магарца те се наслањај на њега. Кад се ко на кога наслони.

5219. Продан али није ођеран (у шали).

5220. Продао (на јагму) као алву.

5221. Продрта врећа не може се напунити.

5222. Прође сивац Крушевац! Већ је прошло вријеме томе.

5223. Прођ' се врага, не ћерај му трага.

5224. Прозлио се као према глави.

5225. Прокопсао као Турски цар на Сенти (1697 године).

5226. Пролази као мимо Турско гробље. Не ће ни да погледа на —

5227. Прољеће и у цара доходи (кад старо изда а ново не приспије).

5228. Промеће се као оца кроз губер. *Ј. П.*

5229. Промеће се као хоџа кроз пољаву. Приповиједа се да је Насрадин-хоџу карала жена да не сједи беспослен, него да се *промеће*, т. ј. да ради што; хоџа пак разумјевши то (по свој прилици навалице) са свим друкчије, разапне пољаву у авлији па прорезавши је, стане скакати кроза њу и тамо и амо.

5230. Пронесоше га на чабренику. Рече онај који по други пут не ће што да каже. Гледај: По двапут се у воденици говори.

5231. Просих и просих, па једва себи. Рекао некакав који је био послан да проси ћевојку за другога па је испросио за себе.

5232. Просјака не милује ни онај који га је родио. Или:

5233. Просјак није мио ни ономе који га је родио.

5234. Просјачка торба не може се напунити. Или:

5235. Просјачка торба свагда је празна.

5236. Протећи ће вода и на моју воденицу.

5237. Протећи ће вода куд је текла.

5238. Протрчи де, зече, сад између ногу! Рекао некакав чоек раскорачивши се са сјекиром у рукама по што му је зец изненада протрчао између ногу.

5239. Проћу браца и невјеста.

5240. Проћу губера се ваља пружати.

5241. Прошао и кроз сито и кроз решето. Трпљео је и огледао свашта.

5242. Прошао је, прошао. Један сиромашак чоек спреми се на своје крсно име како је боље могао, и позове неколико гостију; али ови су вољели први дан добрим газдама отићи мислећи да њему могу и сјутра на појутарје. — Тако и учине. Али кад му они стану честитати крсно име, он их запита ко је то кога му честитају. Кад му они на то одговоре да је његово крсно име свети тај и тај, он им рекне: „прошао је, прошао“ и тако их оправи као што су и дошли.

5243. Прошао као Јанко на Косову. Приповиједа се да су једном — Сибињанин Јанко и Секула — утекли с Косова само са дванаест људи, па и то чак преко Дубровника.

5244. Прошао као лањски онијег.

5245. Прошао пасјом пртином. Догодило му се зло.

5246. Прст међу туђа врата метнути. Навалице пасти у зло.

5218. Продај оца па купи магарца те се наслањај на њега. Кад се ко на кога наслони.

5219. Продан али није ођеран (у шали).

5220. Продао (на јагму) као алву.

5221. Продрта вреће не може се напунити.

5222. Прође сивац Крушевац! Већ је прошло вријеме томе.

5223. Прођ' се врага, не ћерај му трага.

5224. Прозлио се као према глави.

5225. Прокопсао као Турски цар на Сенти (1697 године).

5226. Пролази као мимо Турско гробље. Не ће ни да погледа на —

5227. Прољеће и у цара доходи (кад старо изда а ново не приспије).

5228. Промеће се као оца кроз губер. *Ј. П.*

5229. Промеће се као хоџа кроз пољаву. Приповиједа се да је Насрадин-хоџу карала жена да не сједи беспослен, него да се *промеће*, т. ј. да ради што; хоџа пак разумјевши то (по свој прилици навалице) са свим друкчије, разапне пољаву у авлији па прорезавши је, стане скакати кроза њу и тамо и амо.

5230. Пронесоше га на чабренику. Рече онај који по други пут не ће што да каже. Гледај: По двапут се у воденици говори.

5231. Просих и просих, па једва себи. Рекао некакав који је био послан да проси ђевојку за другога па је испросио за себе.

5232. Просјака не милује ни онај који га је родио. Или:

5233. Просјак није мио ни ономе који га је родио.

5234. Просјачка торба не може се напунити. Или:

5235. Просјачка торба свагда је празна.

5236. Протећи ће вода и на моју воденицу.

5237. Протећи ће вода куд је текла.

5238. Протрчи де, зече, сад између ногу! Рекао некакав чоек раскорачивши се са сјекиром у рукама по што му је зец изненада протрчао између ногу.

5239. Прођу браца и невјеста.

5240. Прођу губера се ваља пружати.

5241. Прошао и кроз сито и кроз решето. Трпљео је и огледао свашта.

5242. Прошао је, прошао. Један сиромашак чоек спреми се на своје крсно име како је боље могао, и позове неколико гостију; али ови су вољели први дан добрим газдама отићи мислећи да њему могу и сјутра на појутарје. — Тако и учине. Али кад му они стану честитати крсно име, он их запита ко је то кога му честитају. Кад му они на то одговоре да је његово крсно име свети тај и тај, он им рекне: „прошао је, прошао“ и тако их оправи као што су и дошли.

5243. Прошао као Јанко на Косову. Приповиједа се да су једном — Сибињанин Јанко и Секула — утекли с Косова само са дванаест људи, па и то чак преко Дубровника.

5244. Прошао као лањски снијег.

5245. Прошао пасјом пртином. Догодило му се зло.

5246. Прст међу туђа врата метнути. Навалице пасти у зло.

5247. Прст му само пружи, ухватиће те за цијелу шаку.

5248. Прошће к'о и коље, а коље к'о и остало дрвеће. Одговори се у шали кад ко рекне: *арости* или *оарости*.

5249. Пртиште на буњиште а несрећа у кућу. Кад ко у женидби гледа на оно што ће му жена донијети. Гледај: Узех врага поред блага и т. д.

5250. Пружи ноге докле бијељ заповиједа.

5251. Пружи ноге колико је бијеља.

5252. Пружио ногу као укочено ждријебе.

5253. Пружити коме слану руку. Обласкати га лијепим ријечма — као кад чоек марвинчету пружи *соли из руке*. У Ц. Г.

5254. Прут док је млад ваља га савијати.

5255. Пса грло боли а не мене. Гледај: На псу рана, на псу и зарасла.

5256. Пси кси, кси пси, сви сте пси. У Паштровићима.

5257. Пси ти се меса најели! Каже се као готово у шали ђеци и другима млађим.

5258. Псује као Влах с коца. Јер чоек који је набијен на колац не бојећи се никаква већега зла псује Турцима шта му на уста дође, не би ли га убили.

5259. Пукла му кожа на челу. Гледај: Кад чоеку пукне међу очима.

5260. Пуна кућа као сат (меда).

5261. Пуне очи а празно срце. Кад је што на очима добро а само у себи рђаво.

5262. Пуне очи, пуно и срце.

5263. Пуне се пушке боји један а празне двојица. Пуне се боји само онај у кога је обрнута, а празне се боји и онај који је обрнуо; јер зна да је празна.

5264. Пуница воли зета него сина.

5265. Пун је говора, као пас прдежа. *Ј. П.*

5264. Пун кош жаба, пун кош црви, пун кош гуја и т. д. ко се јави, све да помељави. Кашто кад хоће дјеца да забране једно другом говорити, онда једно ово рече, па већ онда не смије ниједно проговорити.

5265. Пун новаца као жаба длака.

5266. Пуно као око (какав суд, н. п. воде, вина и т. д.).

5267. Пуно као шљива (н. п. прасе).

5268. Пуно празнине.

5269. Пун памети као самар свиле.

5270. Пуста памет дође ми на памет кад што попијем. Кажу у Рисну да говоре Херцеговци, а и Ришњанин слабо ће који у јутру из куће изићи док не попије чашу ракије а особито кад полази на какав суд.

5271. Пусти, баба, коњу крв и телету млијека. Говоре ђеца метнувши травку кунице у нос и тукући одоздо једном песницом у другу која травку под носом држи; и тако чине док не удари крв из носа. У Сријему.

5272. Пусти коку на полицу, она ће и на столицу.

5273. Пусти масло маст! Говори се кад се кува масло — цицвара — особито од ораха; ђекоји још додаду: пустио тај и тај ту и ту, именујући какога млада мужа и жену.

5274. Пусти муху на длан, она хоће у браду.

5275. Пустио бих ја њега, али не ће он мене. Некакав Турчин сврне с пута у поток да се напије воде, па га ухвати хајдук, а он онда дозвавши свога друга, који је био остао на путу, каже му: „Ходи, ухватио сам хајдука.“ Друг му одговори: „Кад си га ухватио, а ти га поведи амо.“ Онда му он каже: „Али не ће да иде.“ Кад му друг на то рече: „Ако не ће да иде, а ти га пусти,“ а он му одговори: „Пустио бих ја њега, али не ће он мене.“

5276. Пусти петла под полицу, он ће се попети и на полицу. *Ј. П.*

5277. Пусти пивца на праг, а он ће и на панту. *А. Ст.*

5278. Пусти пијетла на праг, попеће се и на полицу.

5279. Пусто млијеко (*масло*) и пси лочу. Ја се опомињем да сам у ђетињству слушао и *масло* мјесто *млијеко*.

5280. Пусто расло, махнито старало. У Црној Гори. Гледај: Што дикла навикла.

5281. Пуст остао! Клетва.

5282. Пут кола вози.

5283. Путник за пост не зна.

5284. Путуј ти, оче игумане, а не брини се за манастир. Казао некакав калуђер игуману, који је пред смрт нарицао што ће манастир без њега.

5285. Путу рока нема.

5286. Пут широк а врата отворена. На поље!

5287. Пући се као ћурак.

5288. Пући ће као (неначет) кестен (у ватри). Говори се за људе н. п. да ће пући од муке, од једа и т. д.

5289. Пуха ка' и хоџа на тикву. Приповиједа се како се некакав хоџа опарио једући кухане тикве (бундеве), пак послије пирио на тикву и кад је вићео у пољу на вријежи.

5290. Пуца му срце (*за чим* или *за ким*) као кобили за сувачом.

5291. Пуче као (сињи) гром (н. п. пушка, топ).

5292. Пучине ми морске! Заклетва. У приморју.

5293. Пуши му се кика! Кад је ко у великом послу и у брзи.

5294. Пушку, жену и коња може чоек показати, али у наруч не давати.

5295. Пушти зло, узми добро! У Рисну на младијенце рано у јутру бију дјецу каквом гранчицом шале ради. А дјеца опет између себе бију се вас дан говорећи то исто.

5296. Пушти муху на длан, а муха у брке.

5297. Пушци и коњу не ваља вјеровати. Јер ће најбоља пушка слагати, а најмирнији ће коњ и свога господара ногом ударити.

5298. Пушци је онолико година колико се пута запне. Толико кажу да јој запињање уди.

Р.

5299. Равно као по длану.

5300. Ради, али не укради. Бошњаци Турског закона, правдајући се пред Хришћанима што раде

у петак и у остале њихове свеце, кажу да тако Бог заповиједа.

5301. Ради Бога и свеци су драги.

5302. Ради а не кради, тргуј па плати. У Рисну.

5303. Радија сам бити фурба него курва (*фурба* значи *лукава*). У Котору.

5304. Радиј би се створити шареном козом него женом. *М. Шкр.*

5305. Радиј бих те убити но се посветити. У Црној Гори.

5306. Радије пит' сит воде него гладан вина. *М. Шкр.*

5307. Радиј сам бити једну годину во него четири крава. У Кривошијама.

5308. Ради као да ћеш сто година живљети, а моли се Богу као да ћеш сјутра умријети.

5309. Ради као мрав.

5310. Ради као ни себи, ни своме. Кад ко какав посао рђаво ради

5311. Радимо да и ти дођеш. Одговори се у шали, кад ко запита: шта радите?

5312. Ради о својој глави. Каже се у шали мјесто: *сам за себе*, али се управо разумије да ради себи о глави. Гледај: Стао ногом на хљебац.

5313. Ради, па ћу ти и ја помоћи, вели Господин Бог.

5314. Радиши Бог помаже (ономе који *ради*).

5315. Радљивој ђевојци у брзо сватови.

5316. Радња је за чоека, а штедња за жену.

5317. Радује се као озебао сунцу.

5318. Раж јаму пуни. За Србље у Турским државама не ће бити сувише овђе напоменути да се у војводству особито у Бачкој сипа раж, а каштo и друго жито, у јаме мјесто амбара или кошева.

5319. Разби на кȳле на вȋле. Кад ко кога различним ријечима одврати од каква намјерења.

5320. Развалио вилице као бијесан пас. Кад ко много говори и виче.

5321. Развалио вилице као крчале.

5322. Развезао од Кулина Бана. *Ј. П.*

5323. Разврзао као лисица војску. Кад се много послова почне а ниједан не сврши. Гледај: Почео као лисица војску.

5324. Раздрта врећа не може се напунити.

5325. Раздрто је мучно закрпити.

5326. Разминуше се ка' и Вукац и добра срећа. У Црној Гори.

5327. Размисли па реци. Гледај: Боља је једна размишљена него стотина учињенијех.

5328. Разумијева се (у чему) као магарац у кантару. Мјесто *разумијева се* говори се и само *разумије*.

5329. Разумијемо се као кроз рукав од капота. Не разумијемо се. У Рисну.

5330. Ракија хљебу канџија. Кад се чоек напије, он боље једе — као што коњ боље иде кад осјети канџију.

5331. Рало и мотика свијет храни.

5332. Рана ако се излијечи, познаје се биљега.

5333. Рана која још под завојем стоји, њу је ласно позлиједити.

5334. Рани тићи одлијећу.

5335. Раноранилац и доцнолегалац кућу тече.

5336. Рану позлиједити. Рђав какав догађај опоменути и чоека на ново расрдити.

5337. Рањени зна јаукати.

5338. Рањенога је лако увриједити.

5339. Расклиње онога кога је прије клео.

5340. Раскречио се као жаба на мочилу. Кад ко ружно сједе, те много мјеста заузме, п. п. ђеца код ватре.

5341. Раскречио се као рак на брзаку. Кад се ко гради већи него што је. У Ресави.

5342. Распачао као алву (кад се што у брзо прода). Гледај: Продао (на јагму) као алву.

5343. Растали се као и два на путу (не свршивши ништа). Гледај: Као и два на путу.

5344. Растаћеш се и са мном, али не ћеш са своје памети.

5345. Расте му перје. Кад се коме што по вољи догађа.

5346. Расте (брзо) као да га ђаволи за уши вуку. Гледај: Као да га ђаволи за уши вуку.

5347. Растресати гаће над ким. Градити се господар, заповиједати.

5348. Расту му зазубице. Кад ко чезне гледајући што у другога.

5349. Расушио се као Буњевац без млијека.

5350. Расцвјетао му се тур, т. ј. подерао се.

5351. Рачваст колац у земљу не (може да) иде. Ће је неслога онђе посао не може у напредак да иде.

5352. Рашепирила се као пауница.

5353. Раширио се као да је у тазбину дошао.

5354. Раче седмокраче! (говорила жаба раку кад су се псовали).

5355. Раширио се ка' жаба на води. *А. Ст.*

5356. Рђава је тица, која у своје гнијездо тори.

5357. Рђава ријеч (иште) шаку у главу.

5358. Рђав је оно миш који само једну рупу има

5359. Рђав комшија велико је зло.

5360. Рђаво говече све двогоче.

5361. Рђаво говече све трогоче.

5362. Рђавој кобили самар досади.

5363. Рђавој проји мала слана треба.

5364. Рђаво ме служи, а горе га плаћам.

5365. Рђав почетак (иште) камиш у главу. У Црној Гори.

5366. Рђа га попала! Клетва.

5367. Рђа га убила као чавао на путу.

5368. Рђа му шпаг убила! Рече се тврдици, и. п. кад што не плати као што би требало, или не поклони ће би ваљало поклонити.

5369. Рђа се за злато не прима.

5370. Рђа се злата не прима. *А. Ст.*

5371. Рђа те убила!

5372. Рђа ти свака додијала!

5373. Рђа човику замира. *А. Ст.*

5374. Рђо и чађо!

5375. Рђом кап'о док му је кољена!

5376. Ревена куће не обара (али будући да се у ревени највише једе и пије, за то се каштo уз ову пословицу дода: али и не подиже).

5377. Реве на страну, као Марково рало. Пјева се како је мајка била намолила Краљевића Марка да се окани четовања, него да оре и тако да храни себе и мајку; али он опет није ћео да оре брда и долине — куд други људи ору, — него орао цареве друмове. Отуд ваља да је ова пословица постала.

5378. Редом рђа по дружини хода.

5379. Рекао ускрс божићу (као подсмијевајући му се): „Ти си мастан и премастан," а он му одговорио: „Ја сам мастан и премастан, али осам дана: а ти си шарен (као лијеп) и прешарен до подне, а од подне у коприве." Гледај: Васкрсење је ручак без вечере.

5380. Рекла је грађа тако се згађа (тако бива на свијету). У Далмацији.

5381. Реп глави не заповиједа.

5382. Репом о ледину. Умро.

5383. Рефена куће не обара (али и не подиже).

5384. Реци бобу: боб, а попу: поп. Кажи ствар управо као што јест, а немој окрајчити.

5385. Реци ми док ти нијесам рекао. Кад ко кога кори чим, чим би ваљало да онај њега кори.

5386. Ржу му новци по кеси. Кад се као с подсмијехом хоће за кога да каже да нема новаца.

5387. Риба без воде и вук без горе не може живљети.

5388. Риба по дубоку плива. Не може се ласно ухватити.

5389. Риба се у води не погађа.

5390. Рибу учи пливати.

5391. Ријетко као бијела врана.

5392. Ријетко истину говорим, а још ређе истину творим. Рече се кашто у шали за себе.

5393. Ријетко умије добро господарити, који нигда није служио.

5394. Ријеч из уста а камен из руке. Гледај: Камен из руке и ријеч из уста.

5395. Ријечи треба мјерити, а не бројити.

5396. Ристос се роди говори се до малог Божића, кад се двојица срету на путу, или кад који ком дође у кућу (мјесто *добро јутро*, *помоз' Бог* и *добар вече*), и одговара се: *ва истину роди*; тако и кад се пије, мјесто *спасуј се* и *на здравље*.

5397. Робом и кад, а гробом никад. Заробљен може кући доћи, али који погине или умре онај никад.

5398. Рог за свијећу (н. п. дати коме, т. ј. преварити га). У Дубровнику.

5399. Родила мајка ћерку, да је научи вести.

5400. Родило као губа (н. п. шљиве, јабуке и т. д.

5401. Родио се само да иде и да пије.

5402. Родиће се и у мојој кући слијепац! Приповиједа се да је рекао некакав који је завиђео другоме што је имао слијепца у кући, те просио

и кући доносио. Гледај: И мени ће мати умријети, и ја ћу панаије јести.

5403. Ругала се руга, па јој била друга.

5404. Ругала се сова сјеници: иди, кучко главата!

5405. Ругао се лонац тенџери (што је црна).

5406. Руга сједи украј пута, те се руга свакоме, а њој сватко.

5407. Ружан чоек не иде радо на огледало.

5408. Ружна ружну иште (ријеч).

5409. Рука нема, а Богу не да.

5410. Рука руку пере, а образ обадвије.

5411. Рука руци суди. Од кога је ко што узео ономе ваља и да преда у руке, — а не другоме коме. Ово се на судовима често чује.

5412. Рутава носа (чоек, који не да на себе).

5413. Рутина и путина. Беспослица, мале ствари, ништа. У Дубровнику.

5414. Ручак без вечере (н. п. то је, каже се за какву рђаву ствар).

С.

5415. Сав је од пукотина. Који никакве тајне не може да сачува.

5416. Саво, Саво! себе не забијели, а мене зацрни. Казао сиромах чоек који је имајући у чанку мало млијека, притискао чанак у Саву да би мало воде захватио и тако више да би начинио, али у један пут напуни се чанак воде, и млијеко

помијешавши се с осталом водом изгуби се са свијем.

5417. Сади купус. Рече се у подсмијеху ономе који храмље.

5418. Сад јаја какоћу, а кокоши ћуте.

5419. Сад је његова година.

5420. Сад не мркне, него свиће (н. п. кад превали зима, пак се прикучује прољеће).

5421. Сад не свиће, него мркне (н. п. кад настаје зима).

5422. Сад па никад.

5423. Сад (ти) је прочка, а други ће пут бити квочка. Сад ти се опрашта погрјешка, а други пут ако погријешиш, платићеш добро.

5424. Сад ћу ти крв попити! Убићу те.

5425. Са здрављем се ништа помијешало није.

5426. Са зла конта на добри. Рече се кад ко у броју помете. *М. Шкр.*

5427. Са зла на горе (ударити).

5428. Са злијем се немој садружити,
Јера ти се хоће сатужити.

5429. Са злим жље, а беза зла још горе.

5430. Саибија даје, а телал не да.

5431. Салтир! Некакав господин запита ђаче шта учи, а оно усекнувши се прстима и потегнувши бале предаљ о земљу одговори: „Салтир, господине!“ За то се то обично и сад говори кад се ко ружно усекне.

5432. Сам Бог нема господара.

5433. Сам је Бог без гријеха.

5434. Сам је Бог на карару (т. ј. савршен и свагда једнак).

5435. Само сунце трепти кад ко змију бије, и радује се говорећи: како мој мравак аждају бије! У Црној Гори.

5436. Сам под собом дрво подсијеца.

5437. Само тичјег млијека нема (н. п. у дућану или у кући, т. ј. има свашта што се имати може).

5438. Само што траве не пасе. Гледај: Да нема носа, пасао би траву.

5439. Сам чоек није добар ни на вагану (т. ј. на јелу). Саму чоеку није добро ни на јелу, а камо ли у каку послу. Гледај:

5440. Сам чоек није пристао ни на јелу. Мјесто *на јелу* говори се и *на трпези*.

5441. Сан је лажа, а Бог је истина.

5442. Сапрела га со и хљеб.

5443. Са свим је говедо, још да има реп. Гледај: Да нема носа, пасао би траву.

5444. Са својим и пиј и једи, али ништа не мијешај. Мјесто *не мијешај* говори се и *не тргуј*.

5445. Са својим се ваља кроз цијев љубити (да не одгризе уста).

5446. Сасма је много скалабурио, не знам како ће раскласти.

5447. Састала се курва и ђидија (од вечерас до јесенас, а на прољеће куд које хоће). Кад се два неваљала чоека удруже.

5448. Састала се лажа и паралажа: један лаже а други полагује.

5449. Састала се лажа и полажа.

5450. Састали се као лисице у сепији.

5451. Састало се зло и горе,
Да се мало поразговоре. Кад се састану муж и жена обоје невољали.

5452. Сатри мачка и булумаћа. Одговори у шали онај кога запитају шта је јео, а он не ће управо да каже. Код *сатри мачка* мисли се на *сатрицу*.

5453. Сачува' га Бог ка' и јаје низ петар. У Црној Гори.

5454. Сачувај ме, Боже, од пријатељâ, а од не пријатељâ ћу се сам чувати.

5455. Сачувај те, Боже, камкала, јер искамка.

5456. Сачувао те Бог од шарила Бјелопавлићског и руба Дробњачког, од баштине Чевске и дивљине Цуцке (реку Црногорци у шали).

5457. Сачувао те Бог с рогатијем се бости и с ћелавијем се чупати.

5458. Сачувао те Бог од Хасана диздара и његова кривога кантара.

5459. Сачуваће тајну, док се с првим не састане.

5460. С Богом (остај)! Гледај: Бог с вама.

5461. С Богом памети! Рече се н. п. кад се много пије, т. ј. већ се растаје с памећу.

5462. С Богом пошао! Гледај: Бог с вама!

5463. Свабио шеве. Хоће да умре.

5464. Свагђе је добро, ал' код куће најбоље.

5465. Свадили се врапци око туђе прохе.

5466. Свадили се пси око голе кости.

5467. Сва је вика на (онога) Марка (Краљевића).

5468. Сва је хука на вука, а иза вука и лисица сита.

5469. Свака бака под свој котао пуше.

5470. Свака болест има свој лијек (али га људи не знаду).

5471. Свака вода с поточићи јака.

5472. Свака жена на свог мужа налик. Какав је муж онака је и жена.

5473. Свака земља по једног јунака храни. Јунак се нађе свагђе кад затреба.

5474. Свака јаја масла ишту.

5475. Свака је баба брљава (кад се не ће да рече: луда).

5476. Свака је вашка на свом тору јача.

5477. Свака је добра девом, но да је видимо невом. Гледај: Девом вила а невом гњила.

5478. Свака је квочка на свом гнијезду јака.

5479. Свака је кока на свом сједалу пијетао.

5480. Свакако се црна пише (прилика је да ће зло бити).

5481. Свака крава ноћом црна.

5482. Свака је ствар лијепа шарена до чоека.

5483. Свака је шала пола истине.

5484. Свака коза за свој пикаљ виси.

5485. Свака крава своје теле лиже.

486. Свака му ријеч батине вриједи. Кад ко говори све оно што не би требало.

5487. Свака му (ријеч) соху уз врат носи.

5488. Свака риба вода а бакалај војвода. У Котору.

5489. Свака свекрва мрзи на снаху.

5490. Свака сила за времена, а кнежева за годину. Јер се у војводству кнезови по селима мијењају сваке године.

5491. Свака сила за времена,
А невоља редом иде.

5492. Свака сила проклета, а та благословена! Кад се ко нуди н. п. да остане на ручку.

5493. Свака сјекира (сама) себи маљ начини (којим је послије бију у ушице кад се што цијепа).

5494. Свака скужа има мужа. Свашто има свој узрок. У Котору и у приморју.

5495. Свака служба своју плаћу иште.

5496. Свака тица има (над собом) копца.

5497. Свака тица к своме јату (лети).

5498. Свака тица од свог кљуна гине. Гледај: Ђетао у кљуну нађе.

5499. Свака тица своме јату иде.

5500. Свака туђа коза пуна је лоја. У Кривошијама.

5501. Свака утробица о свом гркљану виси.

5502 Свака штета учи чоека памети.

5503. Сваки братац себи за ужитак а крајини шипак. Потиска, кад је крајина — граница — 1751 године укинута.

5504. Сваки дар иште уздарје.

5505. Сваки даша добар даша, а недаша ђидибаша.

5506. Сваки зна своју а Мијат његову.

5507. Сваки (је) глух полак луд.

5508. Сваки (је) домаћин дому владика.

5509. Сваг има (само) једну душу (па је ваља чувати, јер кад се огријеши и изгуби, друге нема, нити се може добити).

5510. Сваки пијевац на свом буњишту јачи.

5511. Сваки попо у својој књизи вјешт.

2512. Сваки по свом начину, а магарац по старински.

5513. Сваки светац себи руку држи. Гледај: Ниједан светац од себе руку не држи него себе.

5514. Сваг испред своје куће нека мете.

5515. Сваки ће му скок ваљати мађарије. Кад се за кога казује како ће добро бјежати.

5516. Сваки Циганин свог коња хвали.

5517. Сваг је од свога мала господар.

5518. Сваг је свога дома владика. Гледај: Сваки (је) домаћин дому владика.

5519. Сваг је себи најближи.

5520. Сваг може фалити.

5521. Сваг на своју а Мијат на његову.

5522. Сваг на своју воденицу воду навраћа.

5523. Свако зло има свој устук.

5524. Свакој тици бити кобац. Мијешати се у свашто.

5525. Свакој шуши: ој вала,
Оста глава ћелава.

5526. Свако лице с носом лијепо.

5527. Свакоме виси утробица о своме грклјану. *М. Шкр.*

5528. Свакоме злу смрт је лијек.

5529. Свакоме је мило бијела коња јахати и црвену чоху носити (јер је виђено издалека).

5530. Сваком лонцу бити заклопац. Мијешати се у свашто.

5531. Сваком своја невоља.

5532. Сваком своје лијепо.

5533. Свакоме своје треба. Кад ко иште у кога што своје, што му у овај мах и није од потребе.

5534. Сваком се своје чини најљепше.

5535. Сваком ће доћи по један црн петак.

5536. Свако псето на свом кориту јаче.

5537. Свако Туре себи дере.

5538. Свако ће се пиле својим зрном задавити.

5539. Свако чудо за три дана.

5540. Свак по себи суди и о другоме.

5541. Свак своје тражи. Гледај: Сваком своје треба.

5542. Свак својој капи зна ћуд.

5543. Свак своју робу хвали.

5544. Свак себи воли.

5545. Свак се бије да добије.

5546. Свак се чеше ђе га сврби.

5547. Сва му је памет на језику. Ко говори шта му на уста дође.

5548. Сва ти је година била пасја. Некакав газда кад му се слуги наврши година, исплати га, па

му рекне да иде, а кад слуга дода да му није пасје недјеље одслужио, он му рекне: „сва ти је година била пасја.“

5549. Свачем има прилика а пријеснацу лопар.

5550. Свачија је сила до времена, а Божија до вијека.

5551. Свачију слушај, а своју свиђај. Или:

5552. Свачију слушај, а своју сматрај. Слушај штогођ ко о каком послу мисли и говори, али најпослије ради како сам нађеш да је најбоље.

5553. Свашта му се за руку прилијепи. Краде.

5554. Свашта у свијету.

5555. Свашто не ваља на крај ишћеривати.

5556. Све бити може до бређ чоек. У приморју.

5557. Све боље лани.

5558. Свега је мање до воље Божије.

5559. Свега љета једна репа, и та црвљива.

5560. Свега села овце, а кнежево (*попово*) звонце. Гледај: Не ваља своје звоно на туђа овна везати.

5561. Свега ће бити (и претећи), а нас ће нестати.

5562. Свега часа по залогај,
А зеља се набалај. Свашта помало, а купуса се ваља најести. У Црној Гори. Гледај: Турци веле, тарана је храна —

5563. Све дјелије у демије,
А у коше жита није. У Црној Гори.

5564. Свеђе теже претеже. У Црној Гори.

5565. Сва ђеца једнога оца. Кад су двије или више ствари једнаке. *М. Шкр.*

5566. Свежи ликом, па не дај ником. Одговори се у шали ономе који каже да га што боли.

5567. Свежи одријеши. Кад се хоће за кога да каже да не зна ништа више до онога што му се каже.

5568. Све зло с тобом! Кад се извади болестан зуб, кажу да га ваља пребацити преко куће рекавши ово, као да више ниједан зуб не би болео. Гледај: На ти, врана, коштан зуб.

5569. Све зло, те горе.

5570. Све знам, ма не знам кад ћу умријети.

5571. Све једно те једно (н. п. говори).

5572. Све је лијепо шарено до чоека.

5573. Све је то његово масло. Гледај: И ту има његова масла.

5574. Свекрва се милој снаси својој радује:
Благо мене, ево снахе, ево одмјене! —
Снаха тихо проговара испод мараме:
Тако врат ја не сломила с ове коњине,
Редом ћемо у планину сваке године.

5575. Свекрва се не сјећа да је негда и она снаха била.

5576. Све купус и дијете. Кад која жена сваке године рађа.

5577. С великом господом није добро трешње јести. Ја не знам за што, ако не за то што ће господа као играјући се сиромаха кошчицама погађати у очи?

5578. Све ми се то врти по глави као прираслој ђевојци удаја. Мјесто *по глави* говори се и *по памети* и *по мозгу*.

5579. Свему свијету ни Бог није угодио.

5580. Све на мање до воље Божје.

5581. Све: не ћу, не ћу, а овамо и ногом копа. Кад ко говори за што да *не ће*, а једва чека.

5582. Све сам купио и змију под каменом. Кад ко купи какву земљу. У Рисну.

5583. Све се жиле врата држе.

5584. Све се мијења до воље Божје.

5585. Све се наше обазнаше.

5586. Све се промијенило до воље Божје.

5587. Све су грабље, нема вила. Свак себи граби, а нико не ће да успреми што и да остави за друштво или општину.

5588. Света душица, паклена мјешиница.

5589. Света је освета.

5590. Света Кате, припеци к огњу гњате (т. ј. дошла је зима). *А. Ст.*

5591. Светац прође у један дан.

5592 Све тежи на свој завичај.

5593. Свети кремен. У Хрватској на брду које се зове Кремен, била је црква и пред њом раст. Под овијем растом пландовало неколико оваца и код њих сједила баба, у том удари од некуда владика и дошавши ондје запита каква је то црква, а она му одговори: „*Ваше блаженство! што је год ваше њеварије, нигђе народ толико не долази колико овоме раму.*“ Владика је запита који је ту рам, а она му одговори: „Свети кремен“ (јер је слушала гдје се говори: отишао на Кремен и т. д.). Владика онда погледавши преда се рекне: „*Ја томе тропара не знам.*“

5594. Свети Лука снијег захука. Кад дође свети Лука, 18. Октомвр., онда може и снијег ударити.

5595. Свети Лука у јамборе лупа (т. ј. витри пухају, зло вриме). *А. Ст.*

5596. Свети Лука у нокте ука. *Ука* мјесто *уче* овђе је да се сложи са *Лука*. Гледај:

Од светога Луке
Тур' у њедра руке.

5597. Свети Мрата снијег за врата.

5598. Свети Никола најприје је своју браду направио пак другоме. Гледај: Бог је себи најприје браду оставио.

5599. Свети Никола не чува торбу, но тврд повраз.

5600. Свети оци прије су се освећивали пак су се посвећивали.

5601. Светити коме дрвена масла. Избити га подобро какијем *дрветом*.

5602. Свети Тома ћера планинке дома.

5603. Све ће бити до у ћосе брада.

2604. Све у гору и у воду (н. п. побјеже).

5605. Све чини што зна, а ништа не зна што чини.

5606. Сви гледају откуд извире, а нико не гледа куд понире (новац).

5607. Сви дошли, а ти долетио! Кад ко дође с чиме што се једва чека. У Карловцима.

5608. Сви ђаци једнаци.

5609. Свијетао ти образ! Као благослов и похвала. На ово је налик и оно што се пјева да је нејаки Урош казао Краљевићу Марку: *Свијетло* ти *лице* на дивану.

5610. Свијет иде наоколо, а невоља редом. У Перасту.

5161. Свијећа под мјерицом.

5612. Свијећу у подне жећи.

5613. Свиња крмачу! (т. ј. љуби). Кад се двоје љуби, па им се ко подсмијева.

5614. Свиње се кољу између себе, али како курјака опазе, оне се све сложе на њега.

5615. Сви поштени, ма мене нема струке.

5616. Сви се коњи заиграше, дедер и ти, сивче!

5617. Сви се сватi наједоше, а кум се провали.

5618. Сви су бези на Херцеговину,
Док не дође бего Љубовићу;
А кад дође бего Љубовићу,
Али нема бега ђавољега.

5619. Сви су болесни осим килавога браје. Гледај: Чисто као брајине гаће.

5620. Свјетска гладница. Изјелица, н. п. какав поглавар који радо мит прима.

5621. Свјештаћу ја њему масло! Досадићу му, убићу га.

5622. С Влахом до по здиле, а од по њом у главу. Гледај: Ни у тикви суда, ни у Влаху друга.

5623. Своја је постеља најмекша.

5624. Своја кућица своја вољица. Или:

5625. Своја кућица своја слободичица. Гледај: Моја кућа моја слобода.

5626. Своје и на олтар од цркве може се тражити. У Црној Гори.

5627. Своје не пушти, а туђе не прихити. У Дубровнику.

5628. Свој свога над јаму води, ал' опет не ће у јаму да га тури.

5629. Свој својега украј воде вода,
У њу тура, ал' га не упушта.

5630. С врагом дошло, с врагом и отишло.

5631 Сврбе га леђа. Тражи да га ко бије.

5632. С временом и са сламом и мушмуле зрену. У Црној Гори.

5633. Сврх моје душе! Као заклетва. У Боци.

5634. Свршен посао. Гледај: Мирна Бачка.

5635. Свуда је проћи, ал' је кући доћи. Гледај: Свагђе је добро, а код куће најбоље.

5636. Свуда проћи, ал' дома доћи. *Ј. П.*

5637. С главе Бог помаже.

5638. С главе риба смрди. До старјешине све стоји.

5639. С голим грлом у јагоде (поћи или дигнути се). Кад ко пође куд неспремљен, као што треба — као да би чоек пошао да бере јагоде, а не понио суда никаквога.

5640. С добошем се зец не лови.

5641. Себи ореш, себи сијеш, себи влачиш, себи ћеш и жњети.

5642. Себи руке, девере, шугава је снаша. *Ј. П.*

5643. Себи руке, ђевере (туђа је снаша). Кад се у туђе макар што дира.

5644. Седам кућа једну козу музе,
Још се вале да се добро ране:
Да им није многе гостинице,

Од сира би ћуприју зидали,
На суруци б' воденице мљеле.

5645. Седлан коњ не може бити као неседлан. Жена ни у лицу не може бити као ђевојка.

5646. С..и, рђо! изгоре луч. Казала жена мужу, који није смио ноћу изићи на поље, него га она извела и свијетлила му лучем, а он чучећи и гледајући у мјесец стао говорити:

Сјај, мјесече, мој ноћни путниче!
Доста ти сам с тобом путовао,
Према теби Турске коње крао!

5647. Сестра сестру удаје, а бачва бачву продаје. Ако је удата сестра поштена и врсна, мисли се да је така и неудата; тако кад ко види у кога добру бачву, он иде к ономе који ју је градио да и себи наручи.

5648. Сестра удата сусједа назвата.

5649. Сијала је баба бар
Да је баби заувар. У Боци.

5650. Сија се као тигањ на мјесечини.

5651. Сиј, виј, па у кош. Гледај: *Лasно је орати и копати* —

5652. Сијева од куће до куће, т. ј. скита се.

5653. Сијече ражањ, а зец у шуми.

5654. Сиј лук, сиј лук, сиј лук! Кажу да говори голуб дупљаш гучући у прољеће, и значи да је већ вријеме лук сијати кад он долети и стане гукати.

5655, Сила Бога не моли (а Бог силу не моли). Или:

5656. Сила Бога не моли, а правде не пита.

5657. Сила Бога не моли, ветар гору обл[illegible]

5658. Сила је у Бога (једнога).

5659. Сила кола ломи.

5660. Сила отме земљу и градове.

5661. Силе те убиле! Женска клетва. У војводству.

5662. Силе ти крâтке! Као клетва У војводству.

5663. Силом баба у рај.

5664. Силом као метлом. Или:

5665. Силом, као у јаму. Кад се ко изговара да не може јести, а једе за двојицу.

5666. Сина жени кад хоћеш,
А кћер удај кад можеш.

5667. Синуо као балега испод снијега.

5668. Синџир гвожђе мука је велика,
Да велика мука на јунаке,
Тамница је гора од синџира,
А зла жена гора од обоје,
А зла памет горе нег све троје.

5669. Сирака је ласно уцвијелити. У Црној Гори.

5670. Сир који плаче, и ракија која скаче, ваља (т. ј. сир мастан, а ракија из које скачу искре кад се уточи у чашу). У Црној Гори.

5671. Сирова ти! Рече се у Бару кад се дође каквом чоеку који што ради; а он одговори: *Здраво био!* Или:

5672. Сирово ти рамо!

5673. Сиромаха је ласно помоћи ал' је тешко онога који је (био богат, па) пропао.

5674. Сиромах је ђаво (у јами). Кад се за кога рече да је сиромах.

5675. Сиромах је крпељ који г....е нема.

5676. Сиромах чоек готов ђаво.

5677. Сиромах чоек и од глади спава.

5678. Сиромаштво и кашаљ не даду се сакрити.

5679. Сиротиња нема сродства. *М. Шкр.*

5680. Сиротињо, и селу си тешка,
А камо ли кући, у којој си! (Мјесто ове друге врсте каже се и овако:
А камо ли мени сиромаху!)

5681. Сиротињска мајка. Каже се за доброга старјешину народног.

5682. Сиротињска суза јемљеш пробија. У Црној Гори.

5683. Сиротињско љето. У јесен или зими кад је лијепо вријеме.

5684. Сиротној ђевојци сиротни и дарови.

5685. Сирће је најљуће, пак најприје само свој суд поквари. Говори се за љуте људе. Гледај:

5686. Сирће своје буре највише гризе.

5687. Сита (госта) частити, и богата (пријатеља) даривати, тешко је.

5688. Сит весео, гладан плакао. Одговори онај кога запитају како му је име, а он не ће да каже.

5689. Сит гладну не вјерује. Мјесто *не вјерује* говори се и *не разумије.*

5690. Сити вуци а цијели јањци. Или:

5691. Сити вуци (и) цијеле овце (не може бити).

5692. Сит и ја и мој гост (ко много иде, мени мио није) (или: *Ко узме више, одбићу му нос. Д. П.*). Приповиједа се како је некаком чоеку дошао шура на конак, па жена зготови и донесе лијепу вечеру, али тек што почну јести а домаћин рекне:

„Сит и ја и мој гост (ко много ије, мени мио није), носи жено.“ Пошто жена јело дигне и легну спавати, зет устане те вечера, а шура остане гладан. Исто тако дочека он и другога шуру, а кад му дође трећи, који је био мало и сулудаст, он му на ове ријечи: „Сит и ја и мој гост“ одговори: „Ако си ти сит, ја нијесам,“ па се онда наклопи те поједе сву вечеру, и остави зета гладна и т. д.

5693. Сит као даска. Гладан.

5694. Ситно брашно као пјена.

5695. Сит оченаш ђаволу очи вади. Кад се чоек сит и у добру Богу моли. У Дубровнику.

5696. Сит поп и попов ђак, ко много ије, попу мио није. Гледај: Сит и ја и мој гост.

5697. Ситу трбуху и добар хљеб није угодан.

5698. Сјај, Боже и Божићу, и нашему бегу на Скочићу. На неким мјестима (као по Босни и Херцеговини) сјачу на Божић, т. ј. домаћин рано ујутру виче: сјај, Боже и Божићу нашему или нашој (по имену свијем укућанима редом). Приповиједају да је отишао некакав Србин свом бегу у Скочић (ниже Зворника) да иште шенице за чесницу, а бег му казао: „даћу ти шенице, али ако ћеш један пут и мени сјакнути.“ Србин казао да хоће, узео шеницу и сјакнуо му на Божић: сјај, боже и Божићу, и нашему бегу на Скочићу.

5699. Сједи (на коњу) баш као да је вилама посађен.

5700. Сједи жетелачки (кад не могу сјести сви око софре лијепо, него сваки сједне косо).

5701. Сједи као спуж у љуску.

5702. Сједине у главу, а памет у страну. *А. Ст.*

5676. Сиромах чоек готов ђаво.

5677. Сиромах чоек и од глади спава.

5678. Сиромаштво и кашаљ не даду се сакрити.

5679. Сиротиња нема сродства. *М. Шкр.*

5680. Сиротињо, и селу си тешка,
А камо ли кући, у којој си! (Мјесто ове друге врсте каже се и овако:
А камо ли мени сиромаху!)

5681. Сиротињска мајка. Каже се за доброга старјешину народног.

5682. Сиротињска суза јемљеш пробија. У Црној Гори.

5683. Сиротињско љето. У јесен или зими кад је лијепо вријеме.

5684. Сиротној ђевојци сиротни и дарови.

5685. Сирће је најљуће, пак најприје само свој суд поквари. Говори се за љуте људе. Гледај:

5686. Сирће своје буре највише гризе.

5687. Сита (госта) частити, и богата (пријатеља) даривати, тешко је.

5688. Сит весео, гладан плакао. Одговори онај кога запитају како му је име, а он не ће да каже.

5689. Сит гладну не вјерује. Мјесто *не вјерује* говори се и *не разумије*.

5690. Сити вуци а цијели јањци. Или:

5691. Сити вуци (и) цијеле овце (не може бити).

5692. Сит и ја и мој гост (ко много иде, мени мио није) (или: *Ко узме више, одбићу му нос. Д. П.*). Приповиједа се како је некаком чоеку дошао шура на конак, па жена зготови и донесе љепу вечеру, али тек што почну јести а домаћин рекне:

„Сит и ја и мој гост (ко много ије, мени мио није), носи жено.“ Пошто жена јело дигне и легну спавати, зет устане те вечера, а шура остане гладан. Исто тако дочека он и другога шуру, а кад му дође трећи, који је био мало и сулудаст, он му на ове ријечи: „Сит и ја и мој гост“ одговори: „Ако си ти сит, ја нијесам,“ па се онда наклопи те поједе сву вечеру, и остави зета гладна и т. д.

5693. Сит као даска. Гладан.

5694. Ситно брашно као пјена.

5695. Сит оченаш ђаволу очи вади. Кад се чоек сит и у добру Богу моли. У Дубровнику.

5696. Сит поп и попов ђак, ко много ије, попу мио није. Гледај: Сит и ја и мој гост.

5697. Ситу трбуху и добар хљеб није угодан.

5698. Сјај, Боже и Божићу, и нашему бегу на Скочићу. На неким мјестима (као по Босни и Херцеговини) сјачу на Божић, т. ј. домаћин рано ујутру виче: сјај, Боже и Божићу нашему или нашој (по имену свијем укућанима редом). Приповиједају да је отишао некакав Србин свом бегу у Скочић (ниже Зворника) да иште шенице за чесницу, а бег му казао: „даћу ти шенице, али ако ћеш један пут и мени сјакнути.“ Србин казао да хоће, узео шеницу и сјакнуо му на Божић: сјај, боже и Божићу, и нашему бегу на Скочићу.

5699. Сједи (на коњу) баш као да је вилама посађен.

5700. Сједи жетелачки (кад не могу сјести сви око софре лијепо, него сваки сједне косо).

5701. Сједи као спуж у љусци.

5702. Сједине у главу, а памет у страну. *А. Ст.*

5703 Сједи с миром, док није било с чиром.

5704. Сједи с миром, кад ти нико на реп не стаје. Гледај: Подавиј реп пода се.

5705. Сједи с миром и махни се врага,
Нит' га дирај, нит' му тражи трага.

5706 Сједе', мацо! (*сједе', мацо! сједе', мацо!*) сједох и ја: Говори онај који уставља рој, и говорећи то као сједа.

5707. С једнијем Богом на сто непријатеља. Или:

5708. С једним Богом на сто злотвора (може се ударити).

5709. С једним Влахом једи и пиј за асталом, а другога вежи у врећу под асталом: што ти гођ мисли онај под асталом, то ти мисли и онај за асталом. Гледај: Ни у тикви суда, ни у Влаху друга.

5710. Сједи у хладу, т. ј. у хапсу.

5711. С једним волом не може се орати. *А. Ст.*

5712. С једним оком може цар бити (ђе су сви људи слијепи? Или по ономе: Мудрој глави једно око доста?)

5713. С једним се колачем може сто миља проћи, а су сто колача један миљ (по мору). У приморју.

5714. Сјекни ка' змија из круга. Кад ко ријечима кога вријеђа. У Црној Гори.

5715. Сјеме му се затрло! Клетва.

5716. Сјео, па не устао! Гледај: Зашао, па не изишао!

5717. Сјерчана моја тојаго! Кад се за кога хоће да каже да је у њему слаба узданица.

5718. Сјета га убила! Као клетва. У Перасту.

5719. Сјетила се преда куђеље у очи недјеље.

5720. Сјетила се преља куђеље у очи неђеље.

5721. Сјечива у торбу! Спремај се, па хајде одатле.

5722. Сјутра ваља му дати мало сладуна. Приповиједа се да су некаква човјека у ропству упрезали у плуг те орао, па послије некога времена који га је гонио, ваљда плужио, каже у вече господару да је већ сустао, онда господар рекне: Ваља му сјутра дати мало сладуна. Роб чувши то обрадује се мислећи да ће му дати нешто слатко, али слуга понесе у штапу гвозден клин (као бадало) и стане га остраг бости.

5723. С каким си до подне онаки си од подне

5724. Скањује се као гладан на ср..е *J. II.*

5725. Скаче као бијесан.

5726 Скаче као сапет.

5727 С кебом у коријење. Н. п. нема друго ништа, него *с кебом у коријење*, т. ј пропало све, нити се има чим другим хранити, него да се иде у купусиште, ђе је купус посјечен, да се тражи коријења.

5728. С ким си до подне онаки си по подне.

5729. С ким си онаки си.

5730. С ким те виде с тијем те и пишу.

5731. Скини капу, па метни на кољено, те се њој потпрдуј. Кад се који коме подсмијева.

5732. Скини ми се с кола, џаба ти кирија. *Ђ. Пр.*

5733. Скини рђу, метни грђу (кад се мијења зло за горе).

5734. Скинуо би с матере Божје покров. Кад ко краде, или онако граби себи.

5735. Скинути кајмак. Узети оно што је најбоље у каквој ствари.

5736. Скита се као пас без госе. У војводству.

5737. С кога дрвета само воће пада, не ваља га трести.

5738. С коња на магарца (доћи или усјести). Кад коме пође срећа у назадак.

5739. Скоро баба вјенчана. Или:

5740. Скоро Бог да! Кад ко говори о чему као да је сад, а оно одавно било па и прошло.

5741. Скочи као опржен.

5742. Скочи као прегаљ. У Дубровнику. *Прегаљ* је црв који у сиру живи.

5743. Скочи, па онда реци: хоп! Не хвали се да ћеш што учинити, доклегођ не учиниш.

5744. Скочиће то њему на нос. Платиће он то, скупо ће га стати. Може бити *искочиће на нос*, као кад се бљује?

5745. Скројићу ја њему капу. Досадићу му.

5746. Скувати коме попару, т. ј. досадити му, доћи му хака главе.

5747. Скуп више плаћа, а лијен даље иде.

5748. Скупи брке, сад ћеш путовати. Рекао косац гладан кад му је у кашику скакавац натрапао.

5749. Скупили се као Чифути у авру. *Авра* значи *Чифутска богомоља*.

5750. Скуп је град за динар,
Кад динара нема.

5751. Скупљај хајташе! Спремај се, па хајде одатле.

5752. Скупо до зла Бога.

5753. С кућишта! Рече се у шали кад коготь хукне.

5754. Скухати коме попару. Досадити му.

5755. Слабо као сврачји мозак.

5756. Слава Богу, лијепијех звона! (приповиједа се да је казао некакав владика учитељу кад му је он казао да је *учитель* и да предаје *граматйку*, и сад се рекне кад ко што говори неупутно).

5757. Слађа смоква преко плота (него она што се може узабрати кад чоек хоће).

5758. Слажу се као хљеб и со.

5759. Сланина се на купусу вари,
А доброта на далеко хвали. Не треба гледати чоеку на тијело, него на разум и на поштење и доброту.

5760. Сланинице, сласти,
Пуна ти си масти!
Кад те станем илаћати,
На нос ћеш ми скакати (по свој прилици се приповиједа да је казао некакав кад је ио крадену сланину).

5761. Слатка смоква преко плота. Гледај: Туђа коза пуна лоја.

5762. Слатко је папати, ал' је грко плаћати.

5763. Слатко као мед.

5764. Слијеп код очију.

5765. Слијепца за пут и будалу за савјет не ваља питати.

5766. Слово иже, али сирца ниже. Записао калуђер на сирцу (ће се реже) *иже* (и), да би познао ако ћак одсијече мало. Кад калуђер изиђе из собе, ћак узме сирац да одсијече мало, а кад види на сирцу *иже*, он одсијече повелику кришку,

па запише опет онако *иже* као што је и било. Кад дође калуђер, погледа сирац и узме у руке: „*Ва истину, слово изе, али сирца низе.*“

5767. Сложили као гуска и прасе. Кад се каки гласови не слажу.

5768. Сложна браћа и у петак месо једу.

5769. Слуга вам сам! На састанку и на растанку мјесто: *слуга сам вам*. У Дубровнику.

5770. Слуга нека много чује и зна, али мало нека бесједи.

5771. С лудим се не ваља шалити.

5772. Служба није дружба.

5773. Слути, слуто, наслутићеш. Приповиједа се да је казала жена мужу кад јој он рекао да она иде по рђаву путу, па кад је он послије ухватио у том послу, а она стала кривити њега за што је слутио.

5774. Слушају, али не ушају. У Црној Гори. Гледај: Чује, ал' не хаје.

5775. Смаза као сироче слинац.

5776. Смаза као Фата питу.

5777. С мале зачепице већа бива. У Црној Гори.

5778. Смаче се с личара. Кад се изгуби оно што је чоек као поуздано у рукама имао. Мјесто *с личара* говори се и *с ошћих*. У Црној Гори.

5779. С мека образа девето копиле. Кад чоек види да му се што на штету иште или чини, али од доброте не ће другоме воље да квари.

5780. Смео се као прдеж у гаћама.

5781. Смео се као Маре међу сватовима. У Паштровићима.

5782. Смије се као луд на сјекиру.

5783. С милим Богом све се може.

5784. Смиље и ковиље (н. п. то је, ово је; т. ј. то је према другоме злу ништа).

5785. Смирио се и ти! Гледај: Зашао, па не изишао.

5786. Смирити н. п. свијећу. Каже се за крсну свијећу, с којом се устаје у славу.

5787. С мога брата Николе мрзим и на светога Николу. Или:

5788. С мојега брата Николе и свети ми је Никола омрзнуо.

5789. С мојом гобом не могу вас свијет исправити.

5790. Смолаве руке не ваљају нигђе (т. ј. руке које краду — као да су смолаве, те пријања за њих).

5791. Смрди господством. Кад се ко поноси преко мјере.

5792. Смрди као вуга.

5793. Смрди као гем.

5794. Смрдљиво буре најбоље вино поквари.

5795. Смртан био онај који га је родио, па се и он усмртио.

5796. Смртан био па и умро.

5797. С мртва гаће. Никад ништа.

5798. Смрт је варалица (јер дође изненада).

5799. Смрт на сиротињу, а ништета на убојштину. У Грбљу. *М. Шкр.*

5800. Смрт не гледа никоме у брке.

5801. Смрт не пази ни старо ни младо.

5802. Смућај пак пролиј (рђава ствар). *А. Ст.*

5803. Смућкај па пролиј. Нема од тога ништа.

5804. Скрачало му се да Бог да! као присјело му.

5805. Скоровечерњак. Укор ономе који није ништа имао па послије стекавши понио се и значи, који је скоро стекао вечеру и наједавши се понио се.

5806. Снага вино пије.

5807. Снага кућу гради а помња виноград сади. У Далмацији.

5808. Снаха у род, а свекрва у попрд. Гледај: Буд снаха у род, туд свекрва у попрд.

5809. С неба те у ребра. Кад се што изненада, без и каква узрока, рече или учини.

5810. Сниваће ми се ноћас. Кад лијеже спавати ваља да каже онај који се боји да што страшно и неповољно не сни.

5811. Снијела вода шушањ, пак начинила олош. Или:

5812. Снијела вода шушањ, пак се нанио олош. У Бачкој. Гледај:

5813. Снијела вода шушањ, па начинила крш (*окршањ*). Кад ко каже да је с ким род, а не зна се по чему.

5814. Снијеће њему ђаво јаје. Зло ће проћи.

5815. Сну колико ни псу не ваља вјеровати.

5816. С њиме нит' је пјевати ни плакати.

5817. Соко из врањега гнијезда. Кад се коме подсмијева

5818. Соко перјем лети, а не месом.

5819. С опанцима од коже крадене краве милостињу чинити. Гледај: Опанцима од коже—

5820. С опрошћењем! Будући да се обично говори *с опроштењем*, кад хоће што срамотно да се каже, тако је каштo и ова сама ријеч (н. п. то је с опроштењем) доста да се покаже да је оно о чему се говори срамотно или неваљало.

5821. Спава као зец.

5822. Спавао сам као окупан.

5823. Спала књига на два слова.

5824. Спаси Бог! Гледај:

5825. Спасуј се! Кад хоће ко да пије — ракију или вино — рекне ономе који ће послије њега пити; а он му одговари: На спасеније Хрисаово!

5826. Спети! Каже се кад се дође к женама а оне снују. Да ли није *спеди*, да им буде зијев велики?

5827. Сплачино грдна! Као поруга. У Црној Гори.

5828. С поља гладац а изнутра јадац (*јарац Л. П.*). Кад је што на очима лијепо, а у себи неваљало.

5829. С поља лијеп а изнутра слијеп.

5830. Спомени се, снахо, да сам ја тебе лук. Рекла свекрва невјести, а невјеста јој одговорила: И ти, моја свекрво, спомени се да сам и ја тебе лук и туколук. У Црној Гори.

5831. Спонтало те! т. ј. да умре на пречац (клетва женска).

5832. С празном руком никуд чоек није пристао.

5833. Спрда као баба у болести. Гледај: Бунца —

5834. Спремо за Дизала (јемац, т. ј. зао за горега, јер један *спрема* с пута, а други *диже*, т. ј. обојица краду).

5835. Срамота није врх себе погинути.

5836. Срамоти чоека ће те чује, а хвали ће не чује.

5837. Срамотни квас (*језик*) доста је учинио. *М. Шкр.*

5838. Србин коси, Шваба носи,
Србин бере, Шваба ждере.

5839 Срби србују, а Турци туркују.

5840. Срдиту попу празне бисаге.

5841. Сребрно је лијепо, а позлаћено још љепше.

5842. Сребрно седло не чини добра коња.

5843. Средња је срећа најбоља.

5844. Срећан као пас у Хришћанској цркви. Јер не смије завирити у њу.

5845. Срећан као уже у врећи. У Рисну.

5846. Срећан му пут као Пућку у Ердут! Ишли сватови па ударила мећава те нијесу могли стићи на вријеме. У Вуковару.

5847. Срећан уранак, миран данак! (кад се напија).

5848. Срећна уранка, а бољег вазданка.

5849. Срећни једу на обадвије вилице. У Црној Гори.

5850. Срећнији (си) него паметнији.

5851. Срећноме жене умиру, а несрећноме кобиле цркавају. Приповиједа се како је некаком чоеку, који се у туђу земљу био доселио, цркла крава па за њом и кобила, и ни један од његовијех сусједа, којима се тужио, није рекао да му накнади коју од тијех штета; а кад им се стаде тужити да му је умрла жена, сви навале да га жене, онда он рече да је у оној земљи боље да

човеку умиру жене, него да му цркавају краве и кобиле. И отуда ваља да је постала ова пословица.

5852. Срчну попу празни бисази. У Котору. Гледај: Срдиту попу празне бисаге.

5853. Стави луда на високо, нек ногама маше.

5854. Стаде мома на удадбу;
Не кће мома за једнијем,
Не кћеше је два.

5855. Стани, попе, на ти златне гаће (говоре у Црној Гори попу златару).

5856. Стан' полако, рогове,
Много ти је обоје.

5857. Стан ти за црно море! У Црној Гори. Гледај: Не станио се до мора!

5858. Стао као тетак. Кад се ко у што заблене.

5859. Стао ногом на хлебац. Каже се — у Сријему — у шали мјесто *постао свој господар*, као да би се ћело рећи *стао ногом на земљу и једе свој хљеб*.

5860. Стара коза радо се лиже. Стари се радо ките.

5861. Стара кокош добра чорба.

5862. Стара човека не питају: што те боли? но: што те не боли?

5863. Стар вук пасја маскара. Или:

5864. Стар вук пасја прдачина.

5865. Стари гриво, не куни се криво.

5866. Стари дуг нова наплата. Дуг нигда остарјети не може.

5867. Старија је Божја но царева.

5868. Старија капа од главе. Кад ко коме хоће да узме капу с главе, н. п. за какав дуг, које се код ћеце често догађа.

5836. Срамоти човека ђе те чује, а хвали ђе не чује.

5837. Срамотни квас (*језик*) доста је учинио. *М. Шкр.*

5838. Србин коси, Шваба носи,
Србин бере, Шваба ждере.

5839 Срби србују, а Турци туркују.

5840. Срдиту попу празне бисаге.

5841. Сребрно је лијепо, а позлаћено још љепше.

5842. Сребрно седло не чини добра коња.

5843. Средња је срећа најбоља.

5844. Срећан као пас у Хришћанској цркви. Јер не смије завирити у њу.

5845. Срећан као уже у врећи. У Рисну.

5846. Срећан му пут као Пућку у Ердут! Ишли сватови па ударила мећава те нијесу могли стићи на вријеме. У Вуковару.

5847. Срећан уранак, миран данак! (кад се напија).

5848. Срећна уранка, а бољег вазданка.

5849. Срећни једу на обадвије вилице. У Црној Гори.

5850. Срећнији (си) него паметнији.

5851. Срећноме жене умиру, а несрећноме кобиле цркавају. Приповиједа се како је некаком човеку, који се у туђу земљу био доселио, цркла крава па за њом и кобила, и ни један од његовијех сусједа, којима се тужио, није рекао да му накнади коју од тијех штета; а кад им се стане тужити да му је умрла жена, сви навале да га жене, онда он рече да је у оној земљи боље да

човеку умиру жене, него да му цркавају краве и кобиле. И отуда вања да је постала ова пословица.

5852. Срчну попу празни бисази. У Котору. Гледај: Срдиту попу празне бисаге.

5853. Стави луда на високо, нек ногама маше.

5854. Стаде мома на удадбу;
Не кће мома за једнијем,
Не кћеше је два.

5855. Стани, попе, на ти златне гаће (говоре у Црној Гори попу златару).

5856. Стан' полако, рогове,
Много ти је обоје.

5857. Стан ти за црно море! У Црној Гори. Гледај: Не станио се до мора!

5858. Стао као тетак. Кад се ко у што заблене.

5859. Стао ногом на хлебац. Каже се — у Сријему — у шали мјесто *постао свој господар*, као да би се ћело рећи *стао ногом на земљу и једе свој хљеб*.

5860. Стара коза радо се лиже. Стари се радо ките.

5861. Стара кокош добра чорба.

5862. Стара човека не питају: што те боли? но: што те не боли?

5863. Стар вук пасја маскара. Или:

5864. Стар вук пасја прдачина.

5865. Стари гриво, не куни се криво.

5866. Стари дуг нова наплата. Дуг нигда остарјети не може.

5867. Старија је Божја но царева.

5868. Старија капа од главе. Кад ко коме хоће да узме капу с главе, н. п. за какав дуг, које се код ђеце често догађа.

5869. Старија му кожа на челу. Кад се за кога рече да је старији и да је у чему претежнији од другијех.

5870. Старије је јутро од вечера. Кад се о чему у вече разговара, пак се остави до у јутру да се одреди.

5871. Стари људи поготову ђеца.

5872. Стари пањ већма гори кад се упали.

5873. Стари (су) рози најтврђи.

5874. Стар је пас вуку за маскару У Далмацији.

5875. Старога је кова. Здрав као људи прећашњи што су били.

5876. Старог вина и стара пријатеља држи се.

5877. Старо љуби, данке губи,
Старо крпи, конце трати.

5878. Старо месо добра чорба.

5879. Стар пас кад лаје, свјет даје.

5880. Стару врећу мучно је закрпити.

5881. Стару чоеку млада жена годименат, а младу чоеку стара жена погибија. У Црној Гори.

5882. Старца ваља слушати, али за њим неходити.

5883. Стећи ће беле чеље. *Ј. П.*

5884. Стига' га учин што га је он или му ко од старијих зло учинио.

5885. Стидан као млада невјеста.

5886. Стиди се као курјак у рупи. Људи кашто ископају велику рупу ђе на брду куд мисле да курјаци често пролазе па у вече спусте у њу јаре. Кад курјак ноћу чује ђе се јаре дере, он дође над

рупу и скочи у њу; али (кажу) како доље скочи и види да не може на поље искочити, одмах се тако поплаши да се јарета и не дођене, него га људи у јутру нађу ђе се прибио уз један крај, као и јаре уз други.

5887. Стиди се (или *стидьша*) као млада невјеста.

5888. Стидније је украсти него питати. У Дубровнику.

5889. Стискао се као два новца у кеси.

5890. Стиснута рука ништа не фата (т. ј. тврд чоек, који не да ником ништа, ништа и не добија).

5891. Сто зборова пазар чине, а једна (ријеч) веже и дријеши.

5892. Стојан се креће а из дома не ће. Кад се ко накањује и дуго спрема куд да иде.

5893. Стоји као на нокту, т. ј. готов као запета пушка.

5894. Стоји као страшило.

5895. Стоји ми на врх језика. Кад чоек не може да се сјети чега што добро зна.

5896. Стоји му душа у носу. Готово умро.

5897. Стоји у куту да није ником на путу.

5898. Стока без репа.

5899. Сто мисли дуга не плаћа.

5900. Сто табана по туђем поплату не боле. У Боци.

5901. Стотину малијех чини једно велико.

5902. Сто ћоса сто гроша, ћос-баша три гроша. Кад ко у шали хоће да каже да ћосе, које се држе за мудре и лукаве људе, нијесу ништа.

5903. Страхић козе пасе. Или:

5904. Страх козе пасе. Ко се кога боји онај и ради посао, а без *страха* нема ништа.

5905. Страх чува виноградe.

5906. Страшиви дома долази. У Црној Гори.

5907. Страшиву трговцу г...о у тобоцу.

5908. Страшљив пријети, сирак куне а нејак плаче (у Ц. Г.).

5909. С трбухом за крухом.

5910. Стрепи као фуруна. Гледај: Дркће од (страха) као фуруна.

5911. Стреха му мјера а рок Ђурђев дан. Рече се снијегу кад врло иде, или кад кога ко плаши њиме; и значи: од стрехе даље не може, а о Ђурђеву дне мора окопњети.

5912. Стригли те ђаволи! (*нијесам ја још стрина*) Одговори жена кад је ко назове *стрином*, а она мисли да је још млада за то име.

5913. Стрпљен спасен (а спасен поготову свет).

5914. Студен с леђа (ко нема јака братства). У Кривошијама. Гледај: Врућ с леђа.

5915. С туђа ата усред блата. Или:

5916. С туђа коња насред поља.

5917. С туђе њиве и чанак прге (заувар је).

5918. С туђим добром добар бити.

5919. Субота ђачка бубота. Кад сам ја 1796 године ишао у Лозници у школу, још је био обичај ђаке у суботу послије подне тући без и какве кривице; ако је који онај дан, макар и послије подне, био бијен за лекцију или за друго што, то му се није

примало у рачун, него је морао и по други пут обичаја ради бити бијен.

5920. Сувишња преша миша не лови.

5921. Судија је Бог, а судице варалице (у Славонији).

5922. Суза сузу стизат' не престаје. Или:

5923. Суза сузу сустиже. Кад се за кога каже да врло плаче.

5924. Сунце гријe,
Киша иде,
Ђаволи се легу. Мјесто *ђаволи* једни говоре *вјештице*.

5925. Сунце зађе за гору,
Дај ми, попе, навору.

5926. Сунце на исток, а Бог на помоћ! Прекрстивши се рече Црногорац кад види сунце ће излази.

5927. Сух као биљка. Кад је ко врло мршав.

5928. Сух као печен зец. Особито се говори ђеци.

5929. Сухој земљи и слана је вода добра.

5930. С чим се ругаше тијем се понуђаше. Кад коме дође оно на врат за што се другоме ругао.

Т.

5931. Та дан и бадњи дан. Овако се рече у говору кад се ко пожали на кога да му није на рок дошао. *М. Шкр.*

5932. Тајала, тајала, па и попи казала.

5933. Тај је био и на врзину колу. Кад се за кога мисли да је много учио и зна.

5934. Та је из дома! Кад ко што паметно рече.

5935. Тајно мито крв пије.

5936. Таке су длаке (субјеле) мојему овцу у кокота украле. Ово је рекао један Турчин из Корјенића Ришњанину кад му се клео за мјеру, а он му није вјеровао.

5937. Такни у огањ и у зуб, једнако је. Како се у огањ такне, он боље гори; а кад чоек почне јести, он једе, ако му се најприје и чинило да не може. Мјесто *огањ* говори се и *сераб*, у који обично како се дирне, стане сврбити, и што се више чеше, све више сврби. У Црној Гори. Гледај: Не вјеруј, куме, пасјим устима.

5938. Такови се овас рађа и у нас.

5939. Тако грдне ране не допао!

5940. Тако губом не смрдио!

5941. Тако душу паски не изгубио!

5942. Тако згрчен на твоја врата не долазио!

5943. Тако здраво сјутра осванус!

5944. Тако имао кога наком себе оставити!

5945. Тако имао откуда давати вољноме и невољноме!

5946. Тако ја здрав био и ко ми је мио!

5947. Тако ја здрав и жив!

5948. Тако ја не обријао бркова и не постао маскара тако као ти! Приповиједа се како је некакав Бошњак (Турскога закона) доказујући нешто Њемцу ово рекао.

5949. Тако клијенита не сиђела. У Црној Гори.

5950. Тако магарећу главу не носио!

5951. Тако мајка причекала заклетву (т. ј сина) у кућу!

5952. Тако махнит на свој образ не пљувао!

5953. Тако махнит по гори не ходио!

5954. Тако махнит по гори не скакао!

5955. Тако махнит сва четири кантуна свијета не обишао!

5956. Тако ме арантос не било! У Рисну.

5957. Тако ме Бог од људске напасти уклонио!

5958. Тако ме братска не попрла!

5959. Тако ме браћа не издала!

5960. Тако ме браћа не помрзјела!

5961. Тако ме гринта не јела. У Рисну.

5962. Тако ме грозница не спопала!

5963. Тако ме гром не убио, а ви сви здраво и весело!

5964 Тако ме губа не јела!

5965. Тако ме дружина не прекорила!

5966. Тако ме живина не гризла!

5967. Тако ме живина не дрла.

5968. Тако ме живи огањ не сажегао!

5969. Тако ме завист не радовала!

5970. Тако ме земља не радовала! Тако ме одмах не *укошали!* Тако се каже н. п. и тако ме злоба, завист не *радовала* и т. д.

5971. Тако ме земља сунцу не отела!

5972. Тако ме зли нарок не ћерао!

5973. Тако ме злоба не радовала!

5974. Тако ме јади не задесили!

5975 Тако ме коњска копита не сатрла!

5976. Тако ме коњски репови не вукли!

5977. Тако ме куга не уморила!

5978. Тако ме море здраво носило!

5979. Тако ме море не изјело!

5980. Тако ме море не ћердисало (*Кордисало*)!

5981. Тако ме мртви зној не попао!

5982. Тако ме напрасна смрт не нашла!

5983. Тако ме напријед ногама не носили! (мртва).

5984. Тако ме не јела губа до паса, а живина од паса!

5985. Тако ме не клело мало и веље!

5986. Тако ме не кумиле горе и воде!

5987. Тако ме ненадно зло не нашло!

5988. Тако ме ненадно чудо не заљело!

5989. Тако ме не попрло што си ми из твоје руке дао! Пријатељу.

5990. Тако ме не прождрла пучина морска!

5991. Тако ме не разгубао твој хљеб!

5992. Тако ме не смели и не помамили заузи Христови! У Рисну.

5993. Тако ме не такла љута змија уоред ока!

5994. Тако ме ово не разгубало! Кад се једе.

5995. Тако ме оружје не издало кад ми највећа потреба била!

5996. Тако ме помама не напала!

5997. Тако ме прије сјутра у мртве очи не љубили!

5998. Тако ме пушка не убила, да не речем ни јаох!

5999. Тако ме рђа не убила као гвожђе на путу!

6000. Тако ме рђа не убила као чавао на путу!

6001. Тако ме сјутра бамбата не нашли! (*мртва изненада, тако не цркао*).

6002. Тако ме сјутра отегнутијех пета не нашли!

6003. Тако ме стријела уврх почеока не удрила!

6004. Тако ме сува муња не осмудила, а прав се Богу не уклео!

6005. Тако ме туђе ноге не носиле!

6006. Тако ме туђе очи не водиле!

6007. Тако ме туђе руке не залагале!

6008. Тако ме туђе руке не превртале!

6009. Тако ме Турска сабља не поразила!

6010. Тако ме Турци не продавали сваки дан на пазар!

6011. Тако ме у студено чело прије данашњега дана не љубили!

6012. Тако ме у четворицу не носили!

6013. Тако ме Циганска сабља не посјекла!

6014. Тако ме Циганска торбица не хранила!

6015. Тако ме црви не точили!

6016. Тако ме чудо не задесило!

6017. Тако ме чума Цариградска не омела!

6018. Тако ми аманета Божјега!

6019. Тако ми Бога!

6020. Тако ми Бога и кола небескога!

6021. Тако ми Бог душу од нечастивога сачувао!

6022. Тако ми Бог ђецу намирио у свачем за што га молио!

6023. Тако ми Бог ђецу сачувао!

6024. Тако ми Бог мој пород смирио!

6025. Тако ми Бог моју ђецу пропутио и на добри пут намјерио!

6026. Тако ми Бог не дао више једа него ми је на глави длака!

6027. Тако ми Богова дома!

6028. Тако ми Бог оца! (т. ј. сачувао у здрављу). Куну се жене и ђевојке у Прчању и у Столиву.

6029. Тако ми братске љубави! Пријатељу.

6030. Тако ми вида очињега!

6031. Тако ми вијенаца којијем смо здружени! К. жени.

6032. Тако ми вјенчања!

6033. Тако ми вјере!

6034. Тако ми вјере коју вјерујем!

6035. Тако ми вјечне муке!

6036. Тако ми вјечнога дома!

6037. Тако ми вода не засјела (у грлу не стала)!

6038. Тако ми враг анђелу душу не отео!

6039. Тако ми враг душу не понио!

6040. Тако ми вук срце не изио!

6041. Тако ми грешне душе (а душа једна врата има)!

6042. Тако ми гробне земље!

6043. Тако ми душа на они свијет уживала (а на ови како му драго)!

6044. Тако ми душа Хришћански испала!

6045. Тако ми душа царовала!

6046. Тако ми жив брат!

6047. Тако ми живио тата!

6048. Тако ми жив тата!

6049. Тако ми зауза Христовијех! Око поклада.

6050. Тако ми здравља, од којега ми ништа није милије!

6051. Тако ми земља кости не изметала (по девет пута на ноћ, а по девет на дан)!

6052. Тако ми земље која ме је дала и која ће ме радовати!

6053. Тако ми земље која ме рани и која ће ме узети!

6054. Тако ми земље у коју ћу!

6055. Тако ми златног светог Јована!

6056 Тако ми зло година не донијела!

6057. Тако ми кадгођ јадној (или *јадноме*) Бог помогао!

6058. Тако ми кола небескога!

6059. Тако ми конца који ме чека!

6060. Тако ми кости не горјеле као ови огањ! Кад је код огња.

6061. Тако ми крви! К сроднику.

6062. Тако ми крсне свијеће!

6063. Тако ми крсноra мојега имена!

6064 Тако ми крсноra самуна!

6065. Тако ми крста које смо држали! К побратиму.

6066. Тако ми крста у ком сам крштен!

6067. Тако ми крста часноra!

6068. Тако ми Ладе и Владе и девет сјемена!

6069. Тако ми лако душа испала!

6070. Тако ми лако умријети!

6071. Тако ми летурђије!

6072. Тако ми лијева десној не помогла!

6073. Тако ми љубави коју имамо (а нека Бог зна)! К пријатељу.

6074. Тако ми мајка тавне вијенце не савила прије сјутра!

6075. Тако ми мајке Божје!

6076 Тако ми мајчине хране!

6077. Тако ми Митрова и Ђурђева (дана)!

6078. Тако ми мога брка, биће око куће трка!

6079. Тако ми морске пучине!

6080. Тако ми мука Христовијех!

6081. Тако ми на зло година не дошла!

6082. Тако ми најзадње уре!

6083. Тако ми напретка!

6084. Тако ми неба и земље!

6085. Тако ми небеса!

6086. Тако ми не пропао језик проз вилице!

6087. Тако ми образа и поштења!

6088. Тако ми образ не поцрнио (као Арапу)!

6089. Тако ми образ пред људма не поцрнио!

6090. Тако ми овако кости не горјеле! Кад чоек пуши.

6091. Тако ми ова пушка срце не понијела!

6092. Тако ми ове жераве, и тако је махнит не зобао!

6093. Тако ми ове крви Христове! При вину.

6094. Тако ми ове мученице! При ракији.

6095. Тако ми ове свијеће, и тако ми се нашла на умрли час!

6096 Тако ми овијех зауза Христовијех!

6097. Тако ми овијех поста! Уз посте.

6098. Тако ми овога блага Божјега (хљеба), и тако га не жељео!

6099. Тако ми овога огња!

6100. Тако ми овога печата Христова! Пак се прекрсти.

6101. Тако ми овога пуња Христова! При вину.

6102. Тако ми ово најпотоњи залогај не био! Или:

6103. Тако ми од овога отров не било! Кад чоек једе.

6104. Тако ми оне жраке небеске! (пут сунца показујући).

6105. Тако ми оне обасјаније Божје (т. ј. сунца)!

6106. Тако ми оних Божијех прилика! Код икона.

6107. Тако ми онога гласа Божјега, а Бог је истина! Кад се чује звоно.

6108. Тако ми онога који ме створио и који ће ме растворити!

6109. Тако ми очи не испале!

6110. Тако ми паски душа не испала!

6111. Тако ми Петровијех рана!

6112. Тако ми плоче на коју проскуру печем!

6113. Тако ми помогла летурђија!

6114. Тако ми попа Комнена и млина гвоздена и 377 извора, ено чоека су двије главе! Приповиједају да се овако заклела вила видећи два чоека на Ловћену ће сумитице леже.

6115. Тако ми попа небескога!

6116. Тако ми правда Божја помогла!

6117. Тако ми правде Божје!

6118. Тако ми правога проговора! Пријатељу.

6119. Тако ми пријестола Божјега!

6120. Тако ми пријатне биле молитве ка господу Богу! У Грбљу.

6121. Тако ми пута на који мислим!

6122. Тако ми сваке муке и работе!

6123. Тако ми све пасјом главу не помрло!

6124. Тако ми света неђеља јаде ће нанијела!

6125. Тако ми светога Јована, који ми је с тобом од добре воље а без невоље! Ка куму.

6126. Тако ми све црна штета не помела!

6127. Тако ми све црном штетом не пошло!

6128. Тако ми све штета не радовала! (не *попијела*).

6129. Тако ми свијета и вијека!

6130. Тако ми се вино на крсно име у крв не прометнуло!

6131. Тако ми се вода у мјехир не свезала!

6132. Тако ми се гроб не просјео као Арији безумноме!

6133. Тако ми се душа с њим не прела! Кад се мртвијех опомиње.

6134. Тако ми се зли час на вјенчање не намјерио!

6135. Тако ми се језик не завезао!

6136. Тако ми се крсна свијећа не угасила! Тако сви од мога рода не помрли и не имао ко крснога имена славити и у славу устајући свијеће палити!

6137. Тако ми се кућа на божић не запалила!

6138. Тако ми се кућа не звала кућиштином!

6139. Тако ми се кућа не ископала!

6140. Тако ми се на јаде не купили!

6141. Тако ми се не закаменило дијете у жени, теле у крави, јагње у овци, свако сјеме у баштини и дух у костима!

6142. Тако ми се не ископала три сјемена: људско, скотско и земаљско!

6144. Тако ми се не угасила крсна свијећа!

6144. Тако ми се огњиште мојо[illegible]у не угасило!

6145. Тако ми се огњиште [illegible] мојијем пушем не уга[illegible]

6146. Тако ми се пси меса не најели, а ја пасјега!

6147. Тако ми се свака работа не закаменила као станац!

6148. Тако ми се свијећа не угасила!

6149. Тако ми се срећа каменом не створила!

6150. Тако ми се тако по образу не писало! Кад види кога да пише.

6151. Тако ми се тијело не разлијевало као пјена морска!

6152. Тако ми се траг не затро!

6153. Тако ми се траг не ископао!

6154. Тако ми се траг не истражио!

6155. Тако ми се траг по трагу не ископао, као и шаренијем коњма! У Црној Гори. Будући да шаренијех коња врло мало има, за то се овђе мисли да их је нестало са свим — послије шарца Краљевића Марка?

6156. Тако ми се туга на срце не савила!

6157. Тако ми се уста на затилак не обратила! У Грбљу.

6158. Тако ми се уста наопако не обратила!

6159. Тако ми се утроба не завезала! (да не може родити или воду пустити).

6160. Тако ми се утроба не просјела као Арији безумноме!

6161. Тако ми се цријева не сукала!

7162. Тако ми силе Божје!

6163. Тако ми силе васиљене!

6164. Тако ми славе и [illegible] имена!

6165. Тако ми слом не пукнуо! т. ј. не отворио се. Тако се не сломио; па пао и мртав остао!

6166. Тако ми смртне уре, која ме чека и која ме не може проћи.

6167. Тако ми соли и хљеба! Пријатељу.

6168. Тако ми срећа напредовала!

6169. Тако ми среће!

6170. Тако ми створитеља!

6171. Тако ми страшне уре (која ме чека)!

6172. Тако ми страшнога суда (који ме чека)!

6173. Тако ми твога лијепога давања!

6174. Тако ми твоје летурђије! К попу.

6175. Тако ми твоје љубави!

6176. Тако ми твоје хране! К матери.

6177. Тако ми твојијех молитава. Ка калуђеру.

6178. Тако ми тешког аманата Божјег!

6179. Тако ми тога и овога свијета, а ближе сам гробу него дому!

6180. Тако ми трипут од неба до земље!

6181. Тако ми триста и осамнаест богоносних отаца!

6182. Тако ми тројства!

6183. Тако ми троскот на огњиште не изникнуо!

6184. Тако ми умријети Бога зовући! Заклетва женска.

6185. Тако ми умрле чаше!

6186. Тако ми умрлога часа!

6187. Тако ми унакрс земље и свијета!

6146. Тако ми се пси меса не најели, а ја пасјега!

6147. Тако ми се свака работа не закаменила као станац!

6148. Тако ми се свијећа не угасила!

6149. Тако ми се орећа каменом не створила!

6150. Тако ми се тако по образу не писало! Кад види кога да пише.

6151. Тако ми се тијело не разлијевало као пјена морска!

6152. Тако ми се траг не затро!

6153. Тако ми се траг не ископао!

6154. Тако ми се траг не истражио!

6155. Тако ми се траг по трагу не ископао, као и шаренијем коњма! У Црној Гори. Будући да шареннјех коња врло мало има, за то се овђе мисли да их је нестало са свим — послије шарца Краљевића Марка?

6156. Тако ми се туга на срце не савила!

6157. Тако ми се уста на затилак не обратила! У Грбљу.

6158. Тако ми се уста наопако не обратила!

6159. Тако ми се утроба не завезала! (да не може родити или воду пустити).

6160. Тако ми се утроба не просјела као Арији безумноме!

6161. Тако ми се цријева не сукала!

7162. Тако ми силе Божје!

6163. Тако ми силе васиљене!

6164. Тако ми славе и ваславе мога кроног имена!

6165. Тако ми слом не пукнуо! т. ј. не отворио се. Тако се не сломио; па пао и мртав остао!

6166. Тако ми смртне уре, која ме чека и која ме не може проћи.

6167. Тако ми соли и хљеба! Пријатељу.

6168. Тако ми срећа напредовала!

6169. Тако ми среће!

6170. Тако ми створитеља!

6171. Тако ми страшне уре (која ме чека)!

6172. Тако ми страшнога суда (који ме чека)!

6173. Тако ми твога лијепога давања!

6174. Тако ми твоје летурђије! К попу.

6175. Тако ми твоје љубави!

6176. Тако ми твоје хране! К матери.

6177. Тако ми твојијех молитава. Ка калуђеру.

6178. Тако ми тешког аманата Божјег!

6179. Тако ми тога и овога свијета, а ближе сам гробу него дому!

6180. Тако ми трипут од неба до земље!

6181. Тако ми триста и осамнаест богоносних отаца!

6182. Тако ми тројства!

6183. Тако ми троскот на огњиште не изникнуо!

6184. Тако ми умријети Бога зовући! Заклетва женска.

6185. Тако ми умрле чаше!

6186. Тако ми умрлога часа!

6187. Тако ми унакрс земље и свијета!

6188. Тако ми цара небескога!

6189. Тако ми царева хљеба!

6190. Тако ми царства небескога!

6191. Тако ми цркве коју служиш! Ка калуђеру.

6192. Тако ми чатенија и ваведенија!

6193. Тако ми четверо јеванђелија!

6194. Тако ми четверо поста!

6195. Тако ми чим те гледам!

6196. Тако ми шљеме на огњиште не пануло!

6197. Тако ми што ведри и облачи!

6198. Тако ми што је данас! Кад је свечан дан.

6199. Тако ми што је до Бога!

6200. Тако ми што је међу нама! Пријатељу.

6201. Тако ми што је сјутра! У очи празника.

6202. Тако ми што подијелити не можемо! (т. ј. крви). К сроднику.

6203. Тако ми што си ми дао из твоје руке! Пријатељу.

6204. Тако ми што сја! (т. ј. сунца).

6205. Тако ми што смо заједно изјели и попили, и тако ме не губало! Пријатељу.

6206. Тако ми што смо проговорили! Пријатељу.

6207. Тако моја мука за мене не била!

6208. Тако моје тијело вран не кљуцао!

6209. Тако моје тијело морске рибе не јеле!

6210. Тако на мене губа не сјела!

6211. Тако на мене нова клетва не остануда!

6212. Тако на туђа врата не долазио да кору круха питам!

6213. Тако на Хришћанску вјеру не похулио!

6214. Тако на часни крст не пљувао!

6215. Тако не вечао као брав од цркавице!

6216. Тако не горио као котао на огањ!

6217. Тако не дошао згрчен да могу опет у утробу материну уљести!

6218. Тако не имао среће као црни паук у гору! У Црној Гори.

6219. Тако не ишао као жаба губава!

6220. Тако не ишао почетвороношке!

6221. Тако не јечао од Ђурђева до Митрова дана!

6222. Тако не клањао ђе Турци клањају!

6223. Тако не остануо без јединка!

6224. Тако не погинуо као пашчад гину!

6225. Тако не престриза' косу!

6226. Тако не убио сам себе!

6227 Тако не ходио за туђим очима!

6228. Тако не ходио куд пара иде!

6229. Тако не ходио на ноге и на руке!

6230. Тако не ходио почетворке!

6231. Тако ове посте за пса не испостио! Уз пост.

6232. Тако ови нож крвав из мојих утробица не вадио! У Црној Гори.

6233. Тако од гладиње смрти не умр̀о, а пријѐд ми Бог дао смрт!

6234. Тако од мене вјетар месо не носио!

6235. Тако од мојега трага свијеће не остало!

6236. Тако паски не погинуо!

6237. Тако не плакао до своје смрти!

6238. Тако не погинуо да ме нико не жали!

6239. Тако покајнице за мном до вијека не лагале! Покајнице (које наричу за мртвим чоеком) свакога хвале, а овај вели ако се криво куне да би у његову роду нико ништа не учинио што би ваљало хвалити, него покајнице све да би лагале.

6240. Тако не растао виши!

6241. Тако не чуо пусти глас!

6242. Тако пепео не сијао мјесто сјемена другога!

6243. Тако по сунцу весео ходио!

6244. Тако потрбушке не ходио као жаба губавица!

6245. Тако саморана не сиђела!

5246. Тако своје куће жив не видио!

6247. Тако своју вјеру не изгубио!

6248. Тако своју вјеру не преврнуо!

6249. Тако своју ђецу печену не ио!

6250. Тако се залуду не мучио!

6251. Тако се земља испод мене не просјела!

6252. Тако се лијевом не крстио, а десна ми усахла!

6253. Тако се нада мном небо не ломило!

6254. Тако се не амбисао, као јама безадњица! У Црној Гори.

6255. Тако се небо нада ме не проломило!

6256. Тако се не вукао потрбушице као змија љутица!

6257. Тако се не вукао почетвороноже као жаба губавица!

6258. Тако се не губао као жаба губавица, а прав се Богу не уклео!

6259. Тако се не згрчио као и цар Арон под кош. У Црној Гори. Ја за тога цара Арона ништа друго нијесам чуо.

6260. Тако се не згрчио као клувко у решето!

6261. Тако се не згрчио као уже у врећу!

6262. Тако се не молио ђе ми барета (капа) не ваљала! (ђе ми не помаже молити се с капом у руци.

6263. Тако се не мучио као пртена жица!

6264. Тако се не очајао хиљаду година! У Црној Гори.

6265. Тако се не пропао као Арија безумни! У Црној Гори.

6266. Тако се не савио као срп!

6267. Тако се не скитао од немила до недрага!

6268. Тако се овијем не удавио! Кад једе.

6269. Тако се овога не одрекао! (прекрстивши се).

6270. Тако се оволики не закаменио!

6271. Тако се од мене грдило не догодило да се чуди мало и веље!

6272. Тако се од мене не личило мало и веље! (т. ј. чељаде).

6273. Тако се од мене приказаније не учинило да пао псу казује!

6274. Тако се од мене свијет не калижио! У Боци.

6275. Тако се од мене свијет не уклањао!

6276. Тако се од мене џомбос не чинио! У Рисну.

6277. Тако се пасје крви не налокао!

6278. Тако се пасје крви не напио!

6279. Тако се по ђи не познавао!

6280. Тако се са мном свијет не уклињао! У Црној Гори.

6281. Тако се ћитапу не клањао, а пријед ми Бог дао смрт!

6282. Тако се у мене вода не закаменила.

6283. Тако се утопник не назвао (*звао*)! У Боци.

6284. Тако се у три лика не обрнуо (т. ј. губав, шогав и штрокав?)!

6285. Тако се у црно не завила!

6286. Тако сиједу косу не плела на очино огњиште (или *пријекладо*)! Ђевојачка.

6287. Тако с кокотом не орао мјесто волова!

6288. Тако срамотно не погинуо! (т. ј. без замјене).

6289. Тако сретно ћар ћарио!

6290. Тако те исконска ђа не убила! У Црној Гори.

6291. Тако ти помогао Рњо из Луштице. Рече се ономе који што лажно доказује. Приповиједа се да је некакав Рњо (или Крњо) био негда озидао кулу код Роса и из ње се бранио јуначки од морскијех непријатеља.

6292. Тако Турску вјеру не вјеровао!

6293. Тако ћорав по свијету не ишао!

6294. Тако у јаду не кукала!

6295. Тако у махнити вјетар не удрио!

6296. Тако Циганин на мене крв не личио! Гледај: Не може се платити колико (ни) Јеђупачка крв.

6297. Тако Чифутску вјеру не вјеровао!

6298. Таман смо се, ђидо, натражили. Кад који кога у чем улови.

6299. Тамница је за људе начињена. Кад се правда што је ко затворен.

6300. Тамница је кућа необична.

6301. Тамној ноћи свједока нема.

6302. Тамо њему (рекавши). Кад се изријеком казује како је неком што опсовато или онако ружно речено. Гледај:

6303. Тамо он. Говори се: 1) Кад се изријеком што ружно за кога казује или говори, н. п. *тамо он иас* и т. д. 2) Кад се казује да се коме догодило што зло, н. п. *тамо он заклао се* и т. д. Ово се овако говори како у другим родовима, тако и у падежима, н. п. *тамо она кучка! тамо њу ујела змија! тамо њему отиала рука! тамо њега убио гром* и т. д.

6304. Тамо, субота је смела! Кад се вратилом опасала, а ужем поштапала, тадар му наудила! Рече се у Рисну кад каква жена пољуби дијете за коју се мисли да је вјештица.

6305. Тамо, чоече, и више ми је ђаво понио. Рекао Црногорац кад га је неко укорио што се у незнању прекрстио пред Латинском црквом.

6306. Танак као трс. У Дубровнику.

6307. Танак око ребара. Сиромах, нема новаца, који се обично носе у њедрима и у џеповима око ребара.

6308. Тандара мандара (кад се што не уради као што треба).

6309. Тандара мандара, цицвара без масла.

6310. Танка као конопљика. Говори се за жене и за ђевојке, кад се хоће да каже да је која лијепа раста.

6311. Танкијех ребара. Гледај: Танак око ребара.

6312. Та по шији, та по врату. Гледај: Није по шији, већ по врату.

6313. Та се не броји колико ни лањски снијег.

6314. Та се у бари, та у мору удавио (све једно је). Гледај: Ко се у бари удави, не треба му море.

6315. Та (пушка) у ме, а друга у те пукла. *А. Ст.*

6316. Ташта зету масло вари, докле му зло у кућу ували.

6317. Твоја баба и моја баба исте двије бабе.

6318. Твоја јабука не ће погинути. Кад ко кога за што моли; и значи да му не ће бити забадава ако му оно учини, него да ће му што поклонити, *као ријатељ ријатељу што да или пошаље јабуку*

6319. Твоје је дијете, ти му име ђени. Одговори се продавцу кад пита купца шта ће му дати за ствар, и значи: кажи ти најприје шта иштеш, пак ћу ја онда казати шта ћу ти дати.

6320. Твоје масло моју манџу не слади.

6321. Твоје месо, а моје кости. Говоре обично родитељи учитељима и мајсторима кад дају ђецу на науку и на занате, и значи: удри колико ти драго, само немој кости пребити.

6322. Твој севап наш џевап. Реку људи под Турском владом — кад каквога рђава чоека предаду судији да се погуби.

6323. Тврда вреће проху (*просо*) држи. Ђ. *Пр.*

6324. Тврда мука кад дође на човека, ваља да трпи док скапље. У Црној Гори.

6325. Тврд више даје, а лијен даље каса. Гледај: Скуп више плаћа, а лијен даље иде.

6326. Тврди пазар. Кад се ко затеже, као да не ће да пристане на оно што једва чека.

6327. Тврди скеле, (и) пази себе.

6328. Тврд од зиме као пас.

6329. Тврдо је као бабини зуби.

6330. Тврдо као камен.

6331. Тврђа му је глава од камена. Реку за онога који не хоће разлог да разумије, или:
Прије би разбио камен него његову главу. М. Шкр.

6332. Тебе хвале, а мене не куде.

6333. Теби из уста а Богу у уши. Одговори се кад што чоек добро рече.

6334. Теглити се клипка (с ким — т. ј. ћерати се).

6335. Тежа дара од масла.

6336. Теже претеже.

6337. Тежи хатар од силе. Или:

6338. Тежи хатер од силе. Човјек кашто учини коме што за љубав на што би га ко тешко натјерао.

6339. Тек што му кожа кости држи. Кад је ко мало жив.

6340. Телац Божиј (рече се у шали за кога). Луд као во.

6341. Теле веле, кока мало, јагње жао, те зету јаје на таву.

6342. Теле за теле, ако и није шарено. Што си ти мени — зло — учинио, вратићу ти, ако баш онако и не узмогу

6343. Темељ је мрзак кад га нема ко рибат. *М. Шкр.*

6344. Терао зеца па истерао вука. *Ђ. Пр.*

6345. Тешке муке, а ђаве плаће!

6346. Тешко бону у дому голу! У Котору.

6347. Тешко брату без брата, а ђевојци без свата!

6348. Тешко Вујашу и јадашу! Приповиједа се да је некакав Вујаш имао кућу негдје између Мучња и Јавора, па га све Турци биједили које за што и глобљавали, а кад му се већ досади онда рече:

Јаох, Мучњу, мучан ти си!
О Јаворе, јадан ти си!
Да падну кускуни с неба,
Вујашу би се о врату објесили.

6349. Тешко вуку не једући меса,
А јунаку не пијући вина!

6350. Тешко вуку за киме не лају,
И јунаку за ким не говоре!

6351. Тешко вуку на препоруку! Гледај: По рукама вуци меса не једу.

6352. Тешко вуку по рукама!

6353. Тешко глави кад реп заповиједа!

6354. Тешко грјешну и омражену!

6355. Тешко до зла Бога!

6356. Тешко другу без друга,
И славују без луга!

6357. Тешко земљи куда војска прође,
И ђевојци која сама дође!
Прво јој је јутро прекорено:
„Да си добра, не би дошла сама.“

6358. Тешко злату на дебелу платну!
И ђердану на гараву врату!

6359. Тешко и без злога стрица. *Ј. П.*

6360. Тешко један чоек може сермију стећи, док му се откуд не привали.

6361. Тешко је добро виђети, а ласно га је познати.

6362. Тешко је и дувати и оркати.

6363. Тешко је мудрому међу будалама бесједити.

6364. Тешко је од хрсузина што украсти.

6365. Тешко је ока преварити.

6366. Тешко је продрту врећу напунити.

6367. Тешко је пса од намазана каиша оћерати.

6368. Тешко је псето с мачком и курјака с овцом помирити.

6369. Тешко је туђу кућу служити, ал' је још теже своју стећи.

6370. Тешко је чекати, а сви ће атови протрчати.

6371. Тешко је шуту с рогатим бости се.

6372. Тешко као земља.

6373. Тешко капи на ћелавој глави,
А долами на плећи грбаве
И [illegible]чама на ноге гутаве!

6374. Тешко каши туђе млијеко чекајући! У Црној Гори. Гледај: Тешко лонцу из села зачине чекајући.

6375. Тешко Колаку на злу конаку!
Ни ко п.. и ни мари,
Ни се шта пече ни вари;
Ал' кад се Колак помами,
И п..иће и мариће
И пећи ће и вариће! Ваља да је *Колак* био некакав хајдук или кесецијa.

6376. Тешко коњу без поља а мрнару без мора! У приморју.

6377. Тешко купусу из села смок чекајући!

7378. Тешко кући без чоека а огњишту без хреба! У Боци.

6379. Тешко кући ђе није госпара,
А баштини ђе није пудара! У Дубровнику.

6380. Тешко кући на младој старјешини!

6381. Тешко лонцу из села зачине чекајући!

6382. Тешко лонцу, кад се стане с котлом играти!

6383. Тешко луду и на божић!

6384. Тешко лукавоме вазда. У Рисну. *М. Шкр.*

6385. Тешко мајци по ђевојци!

6386. Тешко Марку (Краљевићу) у злу добра чекајући!

6387. Тешко међи на туђој земљи! У Црној Гори. *Међа* значи *ограда*, какове су онђе понајвише од камена.

6388. Тешко месу без меса! За чоека је месо најбоља храна.

6389. Тешко ми је вратити ономе који ми добро учини, а ко ми зло учини, лако ћу му вратити.

6390. Тешко мишу с мачком ратујући. *М. Шкр.*

6391. Тешко му се било родити, а ласно му је живљети. Кад се за кога хоће да каже да је срећан.

6392. Тешко му́ци по туђој руци! *А. Ст.*

6393. Тешко нејачему!

6394. Тешко некоме по Божићу. Овако је рекао један Ришњанин коме није ортак из Херцеговине послао пециво што му је обећао за божић послати. *М. Шкр.*

6395. Тешко ногама под лудом главом!

6396. Тешко оном до смрти
Ко се у зло упрти!

6397. Тешк' ономе кога воде,
А још горе кога носе!

6398. Тешко оној кужини ђе госпа не улази! У Котору.

6399. Тешко ономе газди кога слуга учи!

6400. Тешко оно́ме кога цар каје!

6401. Тешко ономе кога жале!

6402. Тешко оном код кога се мачке с мишима окуме!

6403. Тешко оном ко злотвора нема!

6404. Тешко оном свакоме јунаку
Што не слуша свога старијега!

6405. Тешко оному ком се из плијена враћа! У Црној Гори.

6406. Тешко оном тко се с гором бије,
Увек воде и квасине пије (т. ј. дрвару)! *А. Ст.*

6407. Тешко пијаници, док механцију Бог убије!

6408. Тешко пуници на зетовој улици!

6409. Тешко свуда своме без својега!

6410. Тешко се кадијом назвати, а онда доста меда и масла.

6411. Тешко соколу без крила а јунаку без вина!

6412. Тешко томе кога воде,
А још горе кога носе! Одговори у шали онај који се *водом* понуди.

6413. Тешко томе ко за туђом памети иде!

6414. Тешко томе ко памети нема!

6415. Тешко тору око кога пси не лају!

6416. Тешко упоћку на бабину оплећку!

6417. Тешко шуши с вуком ратујући!

6418. Ти кажи Јакову а Јаков ће свакому.

6419. Ти мене чувај од нокта, а ја ћу тебе од свакога зла. Кажу да говори бијели лук чоеку, и ваља да значи да је бијели лук здравији кад се не љушти, него онако без љуске кад се једе.

6420. Ти си Бог на висини, ми смо људи у низини!

6421. Ти си дона и мадона. Овако се рече једноме који се изговара за какав посао да не смије од оца или брата. *М. Шкр.*

6422. Ти си коза стара,
Ти си вука знала (па за што си се дала преварити?).

6423. Ти си тић од кукавице. У Црној Гори рече се каквој кукавици кад се јуначи.

6424. Ти стар, а ја млад. Говоре ђекоји средовијечни људи ухвативши се за ухо, и поскочивши трипут према новоме мјесецу, кад га први пут угледају, као да би се помладили, или барем да не би нагло старили.

6425. Титра се њиме. Држи га за будалу.

6426. Ти туђим зубима хљеб једеш. Гледај: Он туђим зубима хљеб једе.

6427. Ти ћеш боље испећи него ћу ја рећи. Ти ћеш то боље смислити него што ти ја умијем казати.

6428. Ти ћеш свирати. Кад је некакав чоек полазио некуд на пут, комшије и познаници навале око њега, па један вели: донеси ми ово, други вели: донеси ми оно, а ни један не даје новаца; онда некакво дијете изиђе предањ и пруживши му пару рекне: „На ти, молим те, ову пару, те ми купи и донеси свиралу.“ А он му онда одговори: „Ти ћеш, синко, свирати.“

6429. Тиха вода бријег рони.

6430. Тихо море као уље.

6431. Тица не гине ни с чега него са свога ћуна.

6432. Тише идеш даље будеш.

6433. Тко — Гледај: Ко —

6434. Товар носи, не види.

6435. То двије куће гради! Кад се што против воље догађа, и значи: за то не можемо заједно, него нам се ваља растајати — као какви кућани кад се дијеле и сваки себи *кућу гради*.

6406. Тешко оном тко се с гором бије,
Увек воде и квасине пије (т. ј. дрвару)! *А. Ст.*

6407. Тешко пијаници, док механцију Бог убије!

6408. Тешко пуници на зетовој улици!

6409. Тешко свуда своме без својега!

6410. Тешко се кадијом назвати, а онда доста меда и масла.

6411. Тешко соколу без крила а јунаку без вина!

6412. Тешко томе кога воде,
А још горе кога носе! Одговори у шали онај који се *водом* понуди.

6413. Тешко томе ко за туђом памети иде!

6414. Тешко томе ко памети нема!

6415. Тешко тору око кога пси не лају!

6416. Тешко упоћку на бабину оплећку!

6417. Тешко шуши с вуком ратујући!

6418. Ти кажи Јакову а Јаков ће свакому.

6419. Ти мене чувај од нокта, а ја ћу тебе од свакога зла. Кажу да говори бијели лук чоеку, и ваља да значи да је бијели лук здравији кад се не љушти, него онако без љуске кад се једе.

6420. Ти си Бог на висини, ми смо људи у низини!

6421. Ти си дона и мадона. Овако се рече једноме који се изговара за какав посао да не смије од оца или брата. *М. Шкр.*

6422. Ти си коза стара,
Ти си вука знала (па за што си се дала преварити?).

6423. Ти си тић од кукавице. У Црној Гори рече се каквој кукавици кад се јуначи.

6424. Ти стар, а ја млад. Говоре ђекоји средовијечни људи ухвативши се за ухо, и поскочивши трипут према новоме мјесецу, кад га први пут угледају, као да би се помладили, или барем да не би нагло старили.

6425. Титра се њиме. Држи га за будалу.

6426. Ти туђим зубима хљеб једеш. Гледај: Он туђим зубима хљеб једе.

6427. Ти ћеш боље испећи него ћу ја рећи. Ти ћеш то боље смислити него што ти ја умијем казати.

6428. Ти ћеш свирати. Кад је некакав чоек полазио некуд на пут, комшије и познаници навале око њега, па један вели: донеси ми ово, други вели: донеси ми оно, а ни један не даје новаца; онда некакво дијете изиђе предањ и пруживши му пару рекне: „На ти, молим те, ову пару, те ми купи и донеси свиралу.“ А он му онда одговори: „Ти ћеш, синко, свирати.“

6429. Тиха вода бријег рони.

6430. Тихо море као уље.

6431. Тица не гине ни с чега него са свога ћуна.

6432. Тише идеш даље будеш.

6433. Тко — Гледај: Ко —

6434. Товар носи, не види.

6435. То двије куће гради! Кад се што против воље догађа, и значи: за то не можемо заједно, него нам се ваља растајати — као какви кућани кад се дијеле и сваки себи *кућу гради*.

6436. Тодоре! сваки дан то горе.

6437. Тожји у заклињању мјесто Божји (као да се не би гријешило спомињући име Божје), н. п. *по лице тожје! имена ми тожјега!*

6438. То и Бог зна.

6439. То је зло што је у торби! Гледај: Забунио се као Циганин у луку.

6440. То је мило за драго. Гледај: Мило за драго.

6441. То је на врби свирала. То је ништа

6442. То је ништа по туђој г....и сто батина. *J. П.*

6443. То је његово масло. Гледај: И ту има његова масла.

6444. То је она тета која смета. Кад се чему показује сметња

6445. То је преко јего јего. То је премного. У војводству по варошима.

6446. То је смиље и босиље. Гледај: Смиље и босиље.

6447. Толике ти бундеве родиле! Каже се кад ко падне. Гледај: Посијао бундеве. Може бити да овђе иде и оно што је — у II. књизи народнијех Српскијех пјесама на страни 142 — казао Милош Воиновић Вуку Ђаковици: „Толики ти родили гроздови!“ — и Јанку Нестопољцу: „Толике ти јабуке родиле!“

6448. Толики су атови протрчали, и нијесу запрашили, а ће ће један магарац запрашити?

6449. Толико и чини. Ништа за то, не марим што је тако.

6450. Толико ми враг души наудио!

6451. Толико ми зла у кућу!

6452. Толико ми зле душе наудиле!

6453. Толико ми зле очи наудиле!

6454. Толико ми зле среће!

6455. Толико ми злотвор пакостио!

6456. Толико ми и каквога зла и напасти!

6457. Толико ми и каквога јада на моју душу!

6458. Толико ми и какво зло наудило!

6459. Толико ми јада и зле среће!

6460. Толико ми црне раше! То не може бити: кад се то догодило онда ја постао жалостан и носио *црну рашу!* У Боци.

6461. Толико ти помогао! Рекне се ономе који се закуне Богом, а мисли се да се криво куне, и значи: како се право клео тако ти Бог помогао!

6462. То мени, а теби друго. Кад ко падне.

6463. То ми је девета брига. Не марим за то ни мало.

6464. То ми је зубна болест. То ме мучи врло.

6465. То ми је смрт (моја). Мрзи ме врло, н. п. што радити, слушати или говорити.

6466. То може бити прије него божић.

6467. То му је кост у грлу. То га врло мрзи и мучи.

6468. Топ је пукао, а барјам је прошао. Било и прошло.

6469. Топ пуче, барјам прође.

6470. То се зна, ка' и Перашком колачу (цијена — двије крајцаре). У Рисну.

6471. То су ваше добре ријечи. Одговори се ономе који кога хвали у очи. У приморју.

6472. То су готови новци као у воску (јер се восак свагда може ласно продати, а покварити се не може ни ода шта осим од ватре).

6473. То су моје небриге. *А. Ст.*

6474. То су његова добра уста. Одговори онај коме се каже да га је неко хвалио.

6475. То те не помага колико ни врага крст.

6476. То ти је (тврдо или поуздано) као у шупљим њедрима.

6477. То ти се зна као Лацману божић. Ваља да што се мисли да он не пости, па и не зна кад му је божић.

6478. То ти се и само каже.

6479. Точи пуно за готово. Ево новаца, дај да се пије.

6480. Тражећи веће изгуби (и оно) из вреће.

6481. Тражећи иглу изгубио чувалдуз.

6482. Тражи ватре на лањском ватришту.

6483. Тражи вилу око пута,
А девојку око скута (на близо). *Б. Пр.*

6484. Тражи кирије на суху путу. Тражи зла.

6485. Тражити ватре на лањском огњишту.

6486. Тражити у губавца помасти. *А. Ст.*

6487. Тражи у јајету длаку.

6488. Тражи у Циганке кисела млијека.

6489. Тражи хљеба преко погаче.

6490. Траљав посао. Није као што би ваљало.

6491. Трбух је најбољи сахат. Трбух најбоље показује кад је вријеме јести. По свој приляци ова

пословица није врло стара. Гледај: Богат једе кад хоће, а сиромах кад може.

6492. Трбух не зна за шалу.

6493. Трбух нема пенџера.

6494. Трбух нема ушију (да чује, н. п. кад му се каже да нема хљеба?).

6495. Трговац је ловац.

6496. Трговина је некад мати некад маћа.

6497. Трговина неком буде туговина.

6498. Три жене и једна гуска чине вашар. У војводству.

6499. Три је добра тешко саставити.

6500. Тријес те Божиј убио!

6501. Триста бата (штапа) по туђему хрбату не боли ни један.

6502. Триста бата по туђијем леђима не боли ништа.

6503. Триста без попа ништа. Гледај: Ако ће триста, без попа ништа.

6504. Триста без судишта ништа.

6505. Триста му завјерака! Клетва.

6506. Триста штапа по туђему хрбату не чују се.

6507. Триста јада (н. п. на њега — т. ј. искарати га, — починити).

6508. Триста сијасета. Гледај: Триста јада.

6509. Триста у врећу ништа.

6510. Три хајдука, девет капетана. Овђе *хајдуци* значи *шандури* или *четници*, као што се обично у војводству говори.

6511. Трице и кучине. Рђаво, ало.

6512. Три штапа и четврто ћитап из џенета је изишло. Кажу Бошњаци закона Турскога. Ваља да: штаповима да се непослушни бију и на прави пут нагоне, а из ћитапа да се учи како треба право радити и Богу се молити. *Џенет* значи *рај*. Гледај: Љесковина је из раја изишла.

6513. Трк на поље, шет у кућу. Кад кога ћера на поље.

6514. Трла баба лан, да је прође дан.

6515. Трн му под реп (и борова шешарка). Кад ко отиде особито расрдивши се на што, и значи: ја не марим зањ, нек иде без трага. Мјесто *шешарка* говори се и *шишка*.

6516. Трпеж и крпеж по свијета држе.

6517. Трпеза крупа не једе.

6518. Трпи, душо, Бога ради.

6519. Трпљен спасен по готову блажен.

6520. Трчи ка' и рђа у пандурску кућу. Ђ. *Пр.*

6521. Трчи као овца на солило.

6522. Трчи као ждријебе пред руду.

6523. Ту га није! *Обично се говори у игрању прстена, кад се дигне оно ђе прстена нема; по томе се говори и у другим догађајима, кад ко говори оно што није прилике да може бити.*

6524. Ту га чуј, ту га виђи. Кад се казује да је ко утекао, или онако да га је нестало.

6525. Туђа жена, а своја сјекира (па је ласно тући).

6526. Туђа капа, мрсна шака. Приповиједа се како је некакав чоек кад је пошао у сватове узео у сусједа капу у наруч, па кад су на свадби за тр-

пезом сједили, сусјед га сваки час опоминьао да му масном руком не би капу упрљао; а кад се ономе то досади, он зграби капу с главе па њом у масну чорбу.

6527. Туђа коза го лој.

6528. Туђа коза пуна лоја.

6529. Туђа мајка зла свекрва.

6530. Туђа мука вражја гука.

6531. Туђа обрана сјерчана тојага.

6532. Туђа рука не спори.

6533. Туђа рука не тече.

6534. Туђему се похвали, а својему право кажи.

6535. Туђе неповраћено, гријех неопроштен. *A. Ст.*

6536. Туђе просо у нашу шеницу меће. Кад ко што *туђе горе* у *наше боље* мијеша.

6537. Туђим рукама змије хватати (ласно је).

6538. Туђи нокти овраба не чешу.

6539. Туђину се хвали а својему се пожали.

6540. Туђ никад нека не буде који свој бити може.

6541. Туђу кућу диже, а своју обара.

6542. Ту зец лежи. *М. Шкр.*

6543. Ту и тутило. Како је онда о том био говор, тако и остало. Гледај: Како онда и лани.

6544. Ту је вјетар, а ту је гумно. Ту је све, нити се има шта више тражити ни чекати, н. п. кад се парци састану код судије, који има пуну власт пресудити.

6545. Тука, буди штука! Казао поп или калуђер, кад су негђе уз пост предањ донијели печену туку, и овијем ријечима као претворивши је у рибу, стао јести.

6546. Тумара као пијан по помрчини.

6547. Тумара као пијан по празном хајату.

6548. Тумба као пивар бечку.

6549. Тури ужину, а узми хаљину. Кажу да ждралови летећи тако говоре, кад у јесен полазе од нас (из Србије), а у прољеће кад долазе к нама, онда говоре:

6550. Тури хаљину, а узми ужину.

6551. Турски не знам, а кобиле не дам.

6552. Турци веле: „Тарана је храна,“
А каури: „Купус и сланина“

6553. Турци зеца на колима хватају (мајсторијом посао раде).

6554. Турци мисле да је раја шала;
Ал' је раја градовима глава.

6555. Турци поље, а Латини море,
А Хришћани дрвље и камење (притиснули). У Црној Гори.

6556. Турци силом а калуђери књигом пођераше нас у сиромаштво. У Босни.

6557. Турчина преш, а Турчин ти суди.

6558. Ту су мајци танки разговорци.

6559. Тута, смрче, на унуче. Приповиједа се како је некаква баба говорила да би већ жељела умријети, а кад се неко преобукао и дошавши ноћу преда њу казао јој да је смрт и да је дошла по њу, она рекла: „Тута, смрче, на унуче,“ показујући руком дијете.

6560. Ту ти глас, на мору ти вечера! Реку гаврану кад га чују ђе гракће, као да не би какво марвинче угинуло, или чоек да не би погинуо; јер кажу да његов глас слути на стрвину.

6561. Ту ти ни папа не благосива.

6562. Тући коме лук на глави. Корити га чиме често, досађивати му.

6563. Тучва се по свијету као новац.

6564. Тушта и тама (н. п. има, т. ј. врло много).

6565. Тушта, па ништа.

Ћ.

6566. Ћаја буди па сједи на јаја. *М. Шкр.*

6567. Ћаћа, баћа, једно село плаћа. Кад ко на сеоску штету чини у селу што коме за љубав, н. п. што му је род.

6568. Ћа ћу. На пр. то је *ћа ћу*. Ништа, празне ријечи.

6569. Ћаше у топ да ме баци. Гледај: Мало ме у топ не баци.

6570. Ћелава је ласно обријати.

6571. Ћелавој глави абењак капа.

6572. Ћелав се дичи капом а луди снагом.

6573. Ћелаву главу лако је обривати.

6574. Ћења је код нас душа него литра лука. У Грбљу.

6575. Ћерајући лисицу ишћерао курјака. Кад ко гледајући да се избави мањега зла удари на веће. Мјесто *ишћерао курјака* говори се и: *нагазио на курјака.*

6576. Ћера мак на конац. Кад ко што хоће до најмањега да ишћера на крај.

6577. Ћера Туре Краљевића Марка (Ал' кад се Марко поврати —). Дође Турчин слијепцу који је код намастира у сабору пјевао, па му пружи пару говорећи: „На ти, слијепи, пару, али да ми пјеваш пјесму каку ја хоћу, ја сам Турчин.“ Слијепац узме пару, и захваливши му по свом обичају, размахне гудалом и запјева:

Ћера Туре Краљевића Марка.“

Онда Турчин: „А море, а! то је пјесма. Хеј, механџија! дај му литру ракије.“ Слијепац попивши ракију, опет почне гудјети и пјевати:

„Ћера Туре Краљевића Марка“ —

А Турчин: „Ћера, море, да!“

„Бјежи Марко преко поља равна.“

„Бјежи, море, да! хоће Туре да посијече; и хоће вала, и вриједно је.“

„Кад се Марко натраг повратио“ —

„Бак, ана се ни ситим“ (Гле, мајку му). —

„По . . а Туре и себе и коња“

„Их курво ћорава! Пару дај, ракију бљуј; нити ваљаш ти, нити ти ваља пјесма.“

6578. Ћесаре, осијеци ми главу. Приповиједали су ми у Далмацији да је у селу Бенковцу кад је ондје 1817 године дошао ћесар Фрањо, некакав сиромах старац викао пристајући за њим: „ћесаре, осијеци ми главу!“ Ћесарови су га млађи изнајпре гонили, а кад га ћесар опази он рече: „шта виче онај човјек? пустите га амо.“ Кад ћесар дозна шта старац виче, запита га зашто да му осијече главу, а он му одговори: „јер не могу плаћати главарине.“ Онда га ћесар опрости да не плаћа главарине док је год жив.

6579. Ћорава жена и крњ лонац, штета готова.

6580. Ћорав код очију. *J. II.*

6581. Ћораву попу ћораве и летурђије.

6582. Ћор-бег сјаши, Мустај-бег узјаши,
Док дорату гриве отпадоше.

6583. Ћути, Бога ти! како те не мрзи говорити? Кажу да Турски цар дембеле храни и одијева, али најприје свакога огледају је ли управо за дембела: да не би могао што радити. Тако су под двојицом што су били дошли да их узму у дембеле, запалили рогожину (да виде шта ће радити), онда један од њих рече ономе другом: „устани да сиђемо с ове рогожине, изгорећемо.“ А онај други одговори: „ћути Бога ти! како те не мрзи говорити?“ Онда овога узму у дембеле, а онога што је рекао да устану, отјерају и кажу му да он није за дембела.

6584. Ћути као замузен (ваља да се мисли за мало дијете које плаче па како му мати да сису одмах ућути са свијем).

6585. Ћути као куга.

6586. Ћути као оловом заливен.

6587. Ћути као свиња. Кад је ко срдит, па ћути.

6588. Ћути као Шваба. *J. П.*

У.

6589. У бећара свакога шићара,
Понајвише буха и ушију.

6590. Убила га ведрица у главу. Кад је ко пијан.

6591. Убио патку. Кад ко иза амбара нађе прстен, кад се игра прстена.

6592. Убиће те кобила. *Ђ. Пр.*

6593. Убићеш се у врат! Кад ко иште или жели што много.

6594. У Бога је свашта доста.

6595. У Бога су вунене ноге, а гвоздене руке (не чује се кад долази, али се добро осјећа кад удари).

6596. У Бога су пуне руке (може дати кадгођ што хоће).

6597. У богата Влаха и говеда су паметна (јер му се ласка). У Далмацији.

6598. У богата Влаха скупа шеница.

6599. У богата мужа ваљана жена. Гледај: У богата Влаха и говеда су паметна.

6600. У богата на глас, а у сиромаха на част (иди).

6601. Убог муж готова лажа. Гледај: Сиромах чоек готов ђаво.

6602. Убоде ли се, Мујо? — Срце ми га зна.

6603. У Божју се нико не меће.

6604. Убоштина и неимаштина.

6605. Убоштина и сиромаштина и рђава татина баштина.

6606. Убрадио се без убрадача. *Ј. П.*

6607. Убраћен (без игала). Пијан.

6608. Убраћена без игала (т. ј. пијана).

6609. У брдима се соко леже (кад се хвали земља брдовита према равној).

6610. Увалио му црн комад у торбу. Учинио му штету.

6611. У варен пилав не треба воде сипати.

6612. У везиље свилу куповати.

6613. У велике (в. п. има трешања, ђевојка за удају, воће цвјета, т. ј у најбоље).

6614. У великим ријекама велике се рибе хватају.

6615. Увео у танке нити. Спјешао, пропао.

6616. У вече се дан хвали (пошто прође).

6617. У вече триста, (а) у јутру ништа. Кад ко много обриче, а мало чини.

6618. У воденици се по двапут говори.

6619. Угнао му је миша у брке. Пријушио га. У Црној Гори.

6620. У град кад хоћеш, а из града кад те пусте.

6621. Угријаћу ја тебе уши. Избићу те, прочупаћу те за уши.

6622. Удала се курва за ђидију од вечерас до јесенас. Кад се једнаки састану.

6623. Удала би се и кћерца и мајка, но нема су чим, а нема за ким. У Црној Гори.

6624. Удала се мома да је није дома.

6625. Удара из њега вино (или *ракија*) као из мјешине. Кад се за кога хоће да каже да једнако пије.

6626. Ударила га ведрица у главу. Или:

6627. Ударила га чутура у главу. Опио се.

6628. Ударила лима на ацал. У Црној Гори. Гледај: Ударио тук на лук.

6629. Ударила те крилатица! Клетва.

6630. Ударише у фрч. Гледај: Пошле у врч.

6631. Удари ли ме, удари! вратих ли ти, вратих! Казао Арнаутин коњу кад га је коњ ударио ногом у колено, а он коња из пиштоља у чело.

6632. Ударио га Винко Лозић у главу. Опио се.

6633. Ударио га куд се теоци вежу (по глави, или по врату).

6634. Ударио јоктур у кесу. Нема новаца.

6635. Ударио тук на лук. Кад удари једнак на једнакога.

6636. Ударити нокат, т. ј. побјећи.

6637. Ударићу те, да ти једно ухо пјева а друго плаче.

6638. У двору као и на двору (н. п. кисне).

6639. У девет хвала, у једном храна. Мати се обично *многим* синовима хвали и поноси, а и *један* је може онако хранити као и деветорица.

6640. Удесној ђевојци хроми сватови. У Боци.

6641. Удивио се као ружа у чуну.

6642. У динар земље погодити (из пушке). Кад се ко у шали хвали да је добар пушкар, јер свако тане погоди у динар земље, т. ј. у онолико колико је оно и динар.

6643. У добра домаћина гости разблуђени. Обезобразе кад им се допусти да чине шта хоће. У Црној Гори.

6644. У добри час! Гледај: Бог с вама!

6645. У доброј је руци! Кад домаћин, или друга ко који служи вино или ракију, пружи коме чашу, онда онај, ако није рад пити прије њега, одговори: „У доброј је руци," т. ј. почни ти. Тако се у шали

одговори и кад ко понуди кога каким послом, и значи: ради сам.

6646. У добру се лако поднијети.

6647. Удовица Бога моли:
Еда ђегођ да зазвони,
Еда коме жена умре,
Еда мене младу узме. У Столиву.

6648. Удовица се и на кола (или *на коња*) пење, а све вели: не ћу (удати се).

6649 Удовица удо име.

6650. Удову попу и мачку у вељачи за траг не питај. У Хрватској.

6651. У доста шале има мало и збиље.

6652. Удри, Боже, ко је крив. Слуга Циганин рекао кад је грмјело загњуривши главу у пласт, а кад га газда удари вилама преко леђа, он мислећи да га Бог удари, повиче: „Ао Боже, ни с тобом се није вриједно шалити.“

6653. Удри, Боже, кривога, а прави је одавно погинуо.

6654. Удри ђевојци мјесто ђе сједи. У Котору. Гледај: На псето замахни, а ђевојку удри.

6655. Удри (жено) рђом о крш, па дај и то јаје.

6656. Удри зло, да је горе. Ко је од себе рђав, н. п. жена или дијете, не можеш га бојем доћерати да буде бољи.

6657. Удри змију у главу.

6658. Удрила курва на ђидију. Кад се два рђава чоека саставе.

6659. Удрила лима на оцал.

6660. Удрила те крилатица! Куну жене ђецу. У Црној Гори.

6661. Удри, Мујо, по ржаној слами! Кад чему прође право вријеме — као да би ко млатио празну сламу? — У Црној Гори.

6662. Удрио му прњиц под реп. Кад је ко немиран. У Рисну.

6663. Удри пиће на голиће!

6664. Удри рђом о земљу (па учини то и то, н. п. купи себи што; највише се говори тврдицама).

6665. Удри Циганче докле није тикву разбило, а кад разбије, по нехари. Приповиједа се како је некакав Циганин опремао дијете на воду, па га најприје избио, да не разбије тикве.

6666. У ђевојке играју,
У ђетића не знају. Или:

6667. У ђевојке коло игра, у ђетића ни у ум није. Ђевојка се за цијело нада да ће се удати; а онај за кога мисли поћи, и не мисли о том. Ово се говори и у другим оваким догађајима.

6668. У ђевојке свилу куповати.

6669. Ужегла очи као ченгија. Гледај: Играју јој очи као на зеитину.

6670. Уже, ждрале! Говоре ђеца кад се помету ждралови, као да би се управили један за другим — као уже кад се отегне? А кажу кад се скине капа с главе и метне се пред ждралове на земљу, или кад се што замршено преда њих баци, онда се они помету; али говори се да је то грјехота чинити.

6671. У жене има девет душа. Гледај: Жена је као мачка.

6672. У жене је дуга коса, а кратка памет. Овђе се може споменути и оно што је казала љуба Ивану Црнојевићу:

Ког су досле љубе сјетовале
С дугом косом, а памећу кратком?

6673. У зао час или У з'о час. Каже се кад се што зло догоди.

6674. У задње се нема ништа ни у цркву ходити. У Црној Гори. *У задње* значи *поздно, доцкан.*

6675. У зајам до вијека (н. п. кад се што да у зајам ономе за кога се сумња да ће вратити).

6676. У зајам се и говеда лижу.

6677. Уза сухо дрво и сирово изгори. Гледај: Поред суха дрвета —

6678. Уз брдо не гони (коња), низ брдо не јаши, у равни не фали, а у ахару не заборави.

6679. Узврдао се као ђаво испред грома. Приповиједа се да Бог громовима бије ђаволе, и за то веле да се не ваља крстити кад грми, јер ђаво у невољи може утећи под крст знајући да гром у крст не ће.

6680. Уздала се стрина у синовца па остала јалова. *Ј. П.*

6681. Узда се као у врбов клин. *Ј. П.*

6682. Уздише као сироче за дањом. Или:

6683. Уздише као Циганче за дањом.

6684. Уздушио ка' и сухи поток. Кад ко од ништа дође до шта, па се понесе — као сухи поток кад дође од кише. У Црној Гори.

6685. Узео бат на рбат (рече се ономе коме жена заповиједа).

6686. Узео би и од мртва покров. Гледај: Скинуо би с матере Божје покров.

6687. Узео Бог од њега ушур.

6688. Узео га на озуб. *А. Ст.*

6689. Узео зуб на њега. Постао му непријатељ.

6690. Узео наше огњило, па му нађео име оцило. Кад ко узме што туђе, па га мало преиначи, као да се не би познало. Приповиједа се како је Мађар украо у Србина *огњило*, па казао да је то његово *оцило*.

6691. Узео свијет на главу. Отишао је у свијет.

6692. Узео сугреб. Или:

6693. Узео утрениk. Утекао.

6694. Узети ђем на зуб. Ослободити се, узети мах — као коњ, кад узме ђем на зуб, па не мари што се устеже.

6695. А. Узећу ти капу.
Б. Узео бих и ја да ми ко да него ти мени купи.

6696. Узех врага
Поред блага;
Благо пропаде,
А враг остаде. Кад се ко жени само новаца ради. Понајвише у војводству по варошима.

6697. Узимало давало,
С кокошима спавало,
Кокоши га литале. Говоре ђеца ономе које што поклони, па опет узме натраг.

6698. Узјахао на вељега ата. Кад коме пође срећа у напредак. У Црној Гори.

6699. Узјахао на магарече! Одговори се ономе који од шале рече: *Добар вече!* Гледај: По мозгу ти тојага!

6700. У зле и дома никад не мањка. Гледај: Да је кућа добра, и вук би је имао.

6701. У злој се кожи находи. Зло му је.

6702. У злосретња попа злосретња је и капа. У Боци.

6703. У злу се човек гледа какав је.

6704. Узма те узела, (*да Бог да*)! Клетва, и значи: да ти се узму ноге и руке, т. ј. да се укочиш?

6705. Узми, будало, док те нуде;
А не кај се, кад не буде. *А. Ст.*

6706. Узмидер се у памет, јер ћеш сад извући лутрију. Можеш бити бијен или на какво друго зло ударити. У војводству.

6707. Узми на немоћну страну. Кад се ко затеже, те не ће да једе изговарајући се да не може, а мисли се да може. Може бити да и о овој пословици има каква приповијетка, али је ја нијесам чуо.

6708. Узми с милијем, нек му је више, а с мрокијем, нек му је мање (на јелу; и значи: код милога једи му за љубав, јер је то њему радост и као добитак, а код мрског једи му уз пркос, нек њему мање остане).

6709. Узо́вне! Као чудећи се за што. н. п. *узовне* зар нијеси чуо? У Рисну

6710. Уз пањ пара иде. *Ј. П.*

6711. Уз пут, Ружо, низ пут, Перунико! Нек иде куд хоће.

6712. Узрок баби гребени (да не може ићи на гребенање). Гледај: Отпор баби гребени, да су јој зупци мједени.

6713. У јато, голубе (да те кобац не однесе).

6714. Уједа се ђе не ваља. Кад се ко што каје.

6715. Уједа се сада за уста. Кад ко што рекне па се послије каје.

6716. У језику нема кости. Није тешко добру ријеч рећи, па помогла, не помогла.

6717. Ујео вук кобилу. Рекао син, а отац му одговори: Не говори на сва уста. Онда син затворивши руком пола уста: Богме и ждријебе.

6718. У јошику дренову батину тражити.

6719. У какво коло дођеш онако и играј.

6720. У кам ударило! Или:

6721. У кам упрло! Као клетва. У Црној Гори.

6722. Укао од зуба! Кад ко уче беспослен.

6723. Уклони се луда као и света.

6724. Уклони се пијану као и луду. Гледај: Покори се —

6725. У ковача је најгора сикира. *Ј. П.*

6726. Уклони се ти мене а ја ћу тебе, па ћу родит и за тебе и за мене. Овако је рекла лоза лози јер што су ређе боље роде. *М. Шкр.*

6727. У ковача ни стругача.

6728. У кога је погача у тога и нож (па дијели како хоће).

6729. У кога је чаша у тога и молитва. Ко има власт у рукама, чини како му је воља.

6730. У кога кеса, у тога и бесида. *А. Ст.*

6731. У које си доба? Запитају онога који што ради, и значи: колико си урадио, колико ли ти још има не урађено?

6732. У којим се опанцима састали у оним и растали. 1) Као благослов, у шали, кад се ко с ким састаје (н. п. жени се или узима слугу), за кога се мисли да не ће дуго заједно живљети; 2) кад се казује да ко с ким није дуго живљео.

6733. Укочила се као ружа у чуну.

6734. Украшће из очију.

6735. Укубурио као ђаво на плиткој води.

6736. У кума су велике очи, али мало срце. Кад ко много иште, а мало даје.

6737. У лажи је плитко дно.

6738. У лажи су кратке ноге.

6739. У лакомца три тобрца.

6740. Улар с коњем иде.

6741. Улови отац срндака, изеде вук шутака (јарца). *Ђ. Пр.*

6742. У луда кмета брза бесједа.

6743. Уљегао је мрзлук у нас. У Црној Гори.

6744. У љето носи струку, а у зиму како ти драго.

6745. У мало може бити доста, а у доста мало.

6746. Ум за морем, а смрт за вратом.

6747. Умије, неборе, и Латинску, те да знаш како (рекао полажа кад је лажа казао за некога да умије књигу).

6748. Умиљато јагње и двије мајке посе (а омразито не ће ни једне).

6749. Умиљато јагње и двије овце посе.

6750. Умиљато јагње двије овце дои.

6751. У мице девет мужева, свијех девет отишло на војску, од девет дошло осам, од осам седам, од седам шест, од шест пет, од пет четири, од четири три, од три два, од два један, од једнога ниједан. Бјежи, мйцо, посјећ' ћу те! — Не сијеци ме, побјећи ћу. Кад се баје од мицине говори бајалица на кућном прагу прекрштајући брадвом по мицини. Овако она изговори ово три пута и сваки пут на пошљетку удара брадвом у праг.

6752. У мјесту слијепијех ко има једно око, види много. У Котору.

6753. У млађега поговора нема.

6754. У млин гуске не ваљају.

6755. У моје чизме црн ђон (а женскиње рекне *циаеле* мјесто *чизме*) Гледај: Лук ти у очи!

6756. У море пијесак сипати.

6757. Уморној лисици и реп досађује.

6758. Ум по свијету, а сјекира за вратом.

6759. У мраку је свака крава црна. Гледај: Свака крава ноћом црна.

6760. Умре кумче, раскиде се кумство. Или:

6761. Умре кумче, распрде се кумство. Кад нестане какве ствари на којој је пријатељство или какав уговор између људи учињен).

6762. У мутној се води риба лови.

6763. У мушкога је срамота под петом, а у женскога међу очима. Неке се ствари мушкоме не примају за срамоту као женскоме.

6764. Ум царује, а памет имају и сва животиње. У Црној Гори.

6765. У назад баби сватови. Кад се што учини послије него што треба. У Котору.

6766. У највећи јек (н. п. има трешања, цвјета воће и т. д.). Гледај: У велике.

6767. У нас нема ни ливнице ни ковнице.

6768. У нашега чабра гвоздене уши. Рекну жене кад ко приповиједа у кући за каку болест, или за каку другу несрећу, која се ће догодила.

6769. У невоље пун ваган масла. *М. Шкр.*

6770. У невољи не треба плакати, него лијек тражити.

6771. У невољи се јако Бог моли.

6772. У неималице било гибанице, па није дала ником (кад ко има што па не да ником).

6773. У несрећна попа несрећна и миса. *А. Ст.*

6774. У несташицу људи и Станиша суди. У Црној Гори. Или:

6775. У несташу људи и Бећир суди.

6776. У нефаљ. Нехотице.

6777. У њедрима би га носио. Рече се за лијепо сијено.

6778. У његову главу! Кад цркне како марвинче или се друга каква штета учини, и значи: сва штета нека буде *само* у томе.

6779. У огњиште посвадиште, у одриште помириште. У Паштровићима.

6780. Упао у кљусу. Кад се ко ухвати у тијесно.

6781. Упалио се као неслан сир.

6782. У петак зао почетак. *А. Ст.*

6783. У пијанцу нема ни човека ни јунака.

6751. У мице девет мужева, свијех девет отишло на војску, од девет дошло осам, од осам седам, од седам шест, од шест пет, од пет четири, од четири три, од три два, од два један, од једнога ниједан. Бјежи, мйцо, посјеч' ћу те! — Не сијеци ме, побјећи ћу. Кад се баје од мицине говори бајалица на кућном прагу прекрштајући брадвом по мицини. Овако она изговори ово три пута и сваки пут на пошљетку удара брадвом у праг.

6752. У мјесту слијепијех ко има једно око, види много. У Котору.

6753. У млађега поговора нема.

6754. У млин гуске не ваљају.

6755. У моје чизме црн ђон (а женскиње рекне *цивеле* мјесто *чизме*) Гледај: Лук ти у очи!

6756. У море пијесак сипати.

6757. Уморној лисици и реп досађује.

6758. Ум по свијету, а сјекира за вратом.

6759. У мраку је свака крава црна. Гледај: Свака крава ноћом црна.

6760. Умре кумче, раскиде се кумство. Или:

6761. Умре кумче, распрде се кумство. Кад нестане какве ствари на којој је пријатељство или какав уговор између људи учињен).

6762. У мутној се води риба лови.

6763. У мушкога је срамота под петом, а у женскога међу очима. Неке се ствари мушкоме не примају за срамоту као женскоме.

6764. Ум царује, а памет имају и све животиње. У Црној Гори.

6765. У назад баби сватови. Кад се што учини послије него што треба. У Котору.

6766. У највећи јек (н. п. има трешања, цвјета воће и т. д.). Гледај: У велике.

6767. У нас нема ни ливнице ни ковнице.

6768. У нашега чабра гвоздене уши. Рекну жене кад ко приповиједа у кући за каку болест, или за каку другу несрећу, која се ће догодила.

6769. У невоље пун ваган масла. *М. Шкр.*

6770. У невољи не треба плакати, него лијек тражити.

6771. У невољи се јако Бог моли.

6772. У неималице било гибанице, па није дала ником (кад ко има што па не да ником).

6773. У несрећна попа несрећна и миса. *А. Ст.*

6774. У несташицу људи и Станиша суди. У Црној Гори. Или:

6775. У несташу људи и Бећир суди.

6776. У нефаљ. Нехотице.

6777. У њедрима би га носио. Рече се за лијепо сијено.

6778. У његову главу! Кад цркне како марвинче или се друга кака штета учини, и значи: сва штета нека буде *само* у томе.

6779. У огњиште посвадиште, у одриште помириште. У Паштровићима.

6780. Упао у кљусу. Кад се ко ухвати у тијесно.

6781. Упалио се као неслан сир.

6782. У петак зао почетак. *А. Ст.*

6783. У пијанцу нема ни чоека ни јунака.

6784. Уплаши, Боже, али не умори. Кад чоеку дође каква невоља на главу.

6785. Уплеће се као шише пред руду.

6786. У погодбу срдбе нема.

6787. У подне свијећу палити.

6788. У поке нема ни цвоке. Гледај: Ока на момка.

6789. У попа би ваљало, да су и прасад мудра; а у њега су и ђеца луда.

6790. У попа је дубок џеп. Гледај: Поповска врећа никад се напунити не може.

6791. Упоред, ждраљеви, као моји зубови! Ваља рећи кад се први пут у прољеће или у јесен виде ждралови ђе лете. У Боци. Гледај: Уже, ждрале!

6792. Управио као хајдук кућом.

6793. У празну кућу ни миши не улазе.

6794. У прољеће дође маукава и у цара.

6795. (Упри) у се и у своје кљусе.

6796. Упутио се као прасе у поље.

6797. У радише свашта доста, а у штедише још више. *М. Шкр.*

6798. У радише свега (*свашта*) бише,
У штедише јоште (*још и*) више.

6799. У ратара црне руке, а бијела погача.

6800. Ура пићу цијени. У Црној Гори.

6801. У рату је боље коња за непријатељски плот везати (него за свој).

6802. Уредио као Наста ташке. Кад ко што рђаво сврши. У војводству.

6803. У репу нож сломити. Гледај: Сломио нож у репу.

6804. У репу од гере није вечере. У Дубровнику.

6805. У решето, ждраљеви! Говоре они који би шћели да помету ждралове, али се каже да је то грјехота чинити. У Грбљу.

6806. У ријетко ма ијетко.

6807. Урла као курјак за скелом.

6808. Урши, бурши, ка' и Турци. Рече се у Котору за *себичну неђељу*, која се онђе зове *урша* — и *урсена* — а по Грбљу, Луштици и Кртолама, као и по Црној Гори *уша неђеља*.

6809. У свакога попа торбица дубока.

6810. У свакој кући има дима.

6811. У свакој чорби мирођија (ко се мијеша у свашта).

6812. У свакој шеници има снијети (*љуља*). У Црној Гори. (*А. Ст.*)

6813. У сваком житу има кукоља.

6814. У сваком хљебу има мекиња.

6815. У свакој шали има половица збиље.

6816. У свашто сам поган, а у закону нијесам, Божа ти вјера. У Црној Гори.

6817. У своје воће кад ко хоће.

6818. У селу мед, у кући јед. *Ј. П.*

6819. У ситно се не десило, а у крупно нема. Каже се у шали, кад би требало кога даривати.

6820. У сну дошло, у сну и отишло.

6821. У сну дошло, у сну прошло. *А. Ст.*

6822. У сну се не снило! Кад ко говори о чему што не би рад био да му се сни, н. п. о риби и т. д. Ђекоји кад се говори о ономе што на јави не би било рђаво, реку: *У сну се не снило, а на јави се десило!*

6823. У сну се не снило, а на јави не виђело! Рече се за што неповољно.

6824. У Солуну су чакшире за марјаш, али до Солуна сто сомуна, а од Солуна сто сомуна (ваља).

6825. Успалио се као неслан сир.

6826. У сребро ти се оковала! Рече се ономе ко мудру ријеч проговори.

6827. Уста велика, а створа никаквога.

6828. Уста затвори, а очи отвори.

6829. Уста има, а језика нема. Кад се за кога — у хвали — хоће да каже да није језичан.

6830. Устали у славу без вина. Почупали се, па остали *гологлави*, као кад се устаје у славу.

6831. Устани, крајцара, нек седне грошић. Кад већи диже мањега, особито ђеца кад се играју. У Сријему.

6832. Устани, лијени,
Бог срећу дијели.

6833. Устани, па опет. Кад ко падне.

6834. Устани, попе, нека седне свирчева мати. У војводству.

6835. Устани, снахо, зора је (звао свекар снаху). Зора ли је, зорац ли је: нешто напело реп па трчи око куће (одговорила снаха, а оно се обадала говеда око куће).

6836. У стара крвника нема нова пријатеља.

6837. У стара оца сиротна ђеца.

6838. У старом душманину нема новог пријатеља.

6839. У старца млада жена биједа готова.

6840. Уста спрдају, а новци говоре. Или:

6841. Уста спрдају, кеса одговара.

6842. Уста су да зборе а руке да творе. Особито се рече кад ко говорећи што престане и радити, и значи: устима можеш говорити, али рукама ради.

6843. Уста су му као чарапин почетак (велика, као чарапа, кад је још не довршена).

6844. У стидљива слијепца празна торба.

6845. У стиду гине и чојство и јунаштво. У Црној Гори.

6846. У стиду поштење, а у страху јунаштво губи се.

6847. У сто добријех часа! Кад се што добро догоди, а и жеља кад ко полази куда или што почиње.

6848. Устумарао се као кучка по мљечари.

6849. У суд врата широка, али су из суда уска, Гледај: У град кад хоћеш а из града кад пусте.

6850 Утањи, Боже, али не прекини.

6851. У тврда оца крадљива ђеца.

6852. Утјешити свијећу. Гледај: Обеселити свијећу.

6853. У торбици танка брашњеница.

6854. Уторна зима зла зима. Кад је божић у уторник, реку у Кривошијама да је и зима зла.

6855. Уточио би ти и крви испод грла. Тако је добар и подашан, или тако има кога радо.

6856. У туђе мјесто је чоек као душа изгубљена.

6857. У туђем оку види сламку, а у своме греде не види.

6858. У туђему није нигда свога.

6859. У туђој кози више лоја.

6860. У туђој кући кнез, а у својој јеж. Кад ко у туђој кући заповиједа и изискује којешта (н. п. за јело), а у својој се ни жив не каже.

6861. У туђој кући свашта види, а у својој ништа не види.

6862. У туђој руци увијек је комад већи.

6863. У Турској не иду банке. На ово се у шали рече: не иду ни у Њемачкој него их носе људи.

6864. У Турчина вјера на кољену. Не можеш му се ослонити на вјеру и на ријеч. Може бити да се мисли: док сједи, кад ти вјеру задаје, дотле му и вјера стоји на кољену; а како устане онда и вјера с кољена спадне и нестане је?

6865. У Турчина и у змије љуте,
У њих никад тврде вјере нема. У Црној Гори.

6866. У ћоравој земљи и сакати коњи пролазе.

6867. У ћоравој земљи и слијепи коњи пролазе.

6868. У ћораву земљу пролазе и ћорави коњи. У Црној Гори.

6869. У устима мед, а у срцу јед. Кад ко лијепо говори, а зло мисли и твори.

6870. У хајдука самовољна рука. У Кривошијама.

6871. У хвалише свашта више.

6872. Ухватили се у коштац. Носе се, ћерају се.

6873. Ухватио као утопљеник.

6874 Ухватио шарова за реп. Опио се.

6875. Ухвати слијепца, извади му око.

6876. У Циганке (је) црн образ, ал' (је) пуна торба.

6877. У Циганке тражити кисела млијека. Тражити што онђе ће није прилике, да се може наћи; јер Циганка и сама проси млијеко.

6878. У црној земљи бијело жито роди.

6879. У црн тефтер кога записати. Забиљежити га као рђава чоека.

6880. У чем те виде у том те и пишу.

6881. У чему воденица промеље, у ономе се и раздере. *Ђ. Пр.*

6882. У чему га видиш, у том га и пиши. Гледај: Што је руха на њему је, што је круха у њему је.

6883. Учини добро, не кај се; учини зло, надај се.

6884. Учини чоеку сто пута добро, а један пут не учини, све је заборављено.

6885. Учинићу те да видиш звијезду усред подне. Ударићу те да ти полете свици испред очију — као да звијезду видиш.

6886. У чиста прасца танка сланина.

6887. У шали има и збиље.

6888. Ушима, а не очима, ваља се женити. Ваља слушати шта људи мисле и говоре о ћевојци и о њезину роду.

6889. У шуму дрва носити.

6890. Ушутио се као мало дијете кад се пос..е.

6891. Ушутио се као миш у мучњаку.

Ф.

6892. Фришак и здрав као риба.

6893. Фришак као кремен.

6894. Фришак као доњи жрвањ.

6895. Фришак као рак.

6896. Фришко поче, фришко и доче.

6897. Фрк пара, пазар те нашао!

Х.

6898. Ха! бржи од репа! Каже се кад ко рђаво трчи на рђаву коњу.

6899. Хазур кола без точкова.

6900. Хазур пушка без кремена.

6901. Хаир је на Вишеграду Ћуприја. Кад се рече *хаир* мјесто *није* или *нијесам*.

6902. Хајде без трага! (кад ко кога тјера).

6903. Хајде, г..о, да путујемо! Кад се ко дигне да путује куд без посла, или неспремљен као што треба.

6904. Хајде, доре, далеко је море! У Хрватској.

6905. Хајде с ђаволом! Рекао некакав чоек другоме, а онај му одговори: А ти, брате, с Богом; па ће се срели ту се промијенили!

6906. Хајдучке куће нема. Или:

6907. Хајдучког села нема. Хајдуци се не броје међу људе друштва људскога.

6908. Хајдучкој мајци по обору трње расте. У Рисну.

6909. Хај ђиди купус! Удружила се два чоека, па један давао месо, а други купус. те се хранили заједно. Кад би гођ јели, онда би онај чиј је купус, рекао: „Хај ђиди купус!“ Слушајући то сваки дан онај чије је месо, досади му се и буде му жао што онај његова меса никад не похвали, него све једнако само свој купус; и будући да је он јело готовио, тако једном скува купус без меса. Кад га стану јести, друг му не само што по обичају своме не похвали купуса, него још рекне да то није његов купус, онда му онај други одговори да је купус његов, него да он свога меса није метнуо подаћ, и тако му докаже да сам купус без меса није ништа.

6910. Халали, брате! Каже кад који што купи од кога. А онај му одговори: Да ти је халал!

6911. Хало несита!

6912. Хаљку на батаљку. Нема ништа, него хаљину на штап па куд хоће.

6913. Хатарова кућа у потоку, једва јој се слеме види.

6914. Хатерова кућа у потоку. једва јој се шљеме види.

6915. Хатарџија ће највише у паклу бити (т. ј. онијех који не раде по правди, него по хатару).

6916. Хајдо Мујо! добар ти си! —
Хвала Богу, е не могу.

6917. Хвала Богу на његову дару! Кад се коме што зло догоди. Гледај: Што је од Бога слађе је од меда.

6918. Хвала, Боже, и на чорби, а месо ћу одспавати.

6919. Хвала вама, браћо, на послуху,
Опростите мене на заглуху — (рекне пјевајући кашто пјевач на свршетку пјесме).

6920. Хвала и ништа, то је барабар. Гледај: Празна хвала кесе не пуни.

6921. Хвала је празна плаћа.

6922. Хвала му као (и) куји која је планинци сир појела!

6923. Хвала му као и тетки без колача! (т. ј. нехвала му!).

6924. Хвала не стаје у торбу.

6925. Хвала ти као да си ми кућу запалио!

6926. Хвала ти као чоеку! Рече се у Црној Гори, кад се хоће коме врло да захвали.

6927. Хвала ти мудрости! Кад ко што лудо рече.

6928. Хвала ти од неба до земље!

6929. Хвали ме гдје ме није, а помози ми гдје ми је потрјеба. *А. Ст.*

6930. Хвали море а држи се главице.

6931. Хвал'те ме, уста,
Не остала пуста!

6932. Хваљене јагоде, празне котарице.

6933. Хваљен Исус! Говоре кршћани кад се састану мјесто: *помози Бог!* И на то се одговара у Славонији: *Навик амин!* а у Далмацији: *Вазда и Марија!*

6934. Хватати се с ким у штап. Гледати ко има право, или ко је старији. Ђеца се хватају у штап у играма, и то бива овако: један ухвати руком надно штапа, па други до његове руке, по том (ако су само двојица) онај први пусти доље, а онај по том више његове, док не ишћерају на врх. па који не буде имао за што ухватити онај је изгубио.

6935. Хеј, старости, пртено оружје!

6936. Херо сто пута преко једне воде пријеђе, па је опет тојагом обидује, да се не удави.

6937. Херцеговина сав свијет насели, а себе не расели. Или:

6938. Херцеговина све земље насели, а себе не расели. Херцеговци се много селе и у Црну Гору, особито у мјеста по граници њезиној, али их се највише сасељава у Србију; као што се у Сријему многи људи опомињу и приповиједају да су им се стари доселили из Србије, тако у Србији доказују да су из Херцеговине.

6939. Хитар буди шта чути, а тих говорити.

6940. Хитар одвише срећу прескаче.

6941. Хитња је вражиј посао. Мјесто *вражиј* говори се и *ђаволски*.

6942. Хладна пећка, а мокри обојци (па не могу да се осуше, т. ј. није као што би требало).

6943. Хљеб са шупљикама, а сир без шупљика ваља.

6944. Ходи, ђаволе, од мене и од моје душе! Кад чоек каку напаст одбија од себе.

6945. Ходи, ђаволе, од моје душе!

6946. Ходила, дома доходила. У Рисну. Гледај: Свуда је проћи, ал' дома је доћи.

6947. Ходио залуду као Петроније на Браиће. Гледај: Оправио посао као Петроније на Браићима.

6948. Хоће кућа да изгори, али ће и миши да сједну ће не ваља. По свој прилици је и ова пословица постала од Насрадин-Хоџе, за кога се приповиједа како је запалио кућу — једни веле сламу — да истријеби мише. Гледај: Изгореће кућа —

6949. Хоће ли, не ће ли (н. п. иде или ради што, т. ј. лијено, скањујући се).

6950. Хоће ли бити што на бубањ? Хоће ли бити каква добитка или поклона, као што се даје бубњарима?

6951. Хоћемо се помирити, ал' се не ћемо више машалама пратити.

6952. Хоће пушка, но није кремена.

6953. Хоћеш батину!

6954. Хоћеш брус!

6955. Хоћеш дурбака?

6956. Хоћеш кијак!

6957. Хоћеш стисак!

6958. Хоћеш, шипак! Од тога нема ништа.

6959. Хоџа! Не боје те се ђеца. — Вала, ни ја ђеце. И ова је пословица јамачно од Насрадин-хоџе.

6960. Храна и обрана. Рече се за какву важну ствар без које се не може живљети.

6961. Храна храбра, а рухо господара (чини).

6962. Храни коња као брата, а јаши га као душманина.

6963. Храни псето да те ује. Кад ко коме учини добро, па му се врати злом.

6964. Храни сироту на своју срамоту. Гледај: Храни псето да те ује.

6965. Хранитељ је као и родитељ.

6966. Хрватски мост, Шокачки пост и Њемачки гост (то су три рђаве ствари).

6967. Христос васкрс! Од васкрсенија до Спасова дне говори се на састанку мјесто: *добро јутро! помози Бог!* и *добар вече!* и кад се пије мјесто: *сласуј се!* и *здрав си!* А у свим овим догађајима одговори се: *Ва истину васкрс!*

6968. Христос се роди! Од божића до богојављенија говори се, као *Христос васкрс!* од васкрсенија до Спасова дне, и одговара се: *Ва истину роди!*

6969. Хром трговац пазари (т. ј. који не хода којекуда, већ чува дућан и кућу).

6970. Хрсузин хрсузина ласно позна.

6971. Худобо паклена! Као псовка — и повелика. У Дубровнику.

Ц.

6972. Цака цака, три дни лакат (откала). Кад се казује да се што ради полако.

6973. Цар далеко а Бог високо.

6974. Царевац је царевац, ако не ће имати ни новац; а магарац је магарац, ако ће имати и златан покровац. Гледај: Беговац је —

6975. Цар на цара без велике не ће.

6976. Царска се (ријеч) не пориче.

6977. Царује као гуја на леду. Кад је коме зло.

6978. Царује као пас на поздеру. Обично се пред кућама набија кућеља и лан, па пси леже на поздеру.

6979. Циганине, ти и у нећељу кујеш? — Па како ми добро видиш?

6980. Циганин избио сина, да му тикву не сломи.

6981. Циганин се мрчи да му је боље. Други се људи перу и чисте, а Циганин се кујући мрчи да би што заслужио.

6982. Цигани се псују (а људи поштени не).

6983. Циганска ђеца од варница се не плаше.

6984. Циганска крв никада се платити не може.

6985. Циганска торбица пријекорна вечера а поредни ручак.

6986. Цигански је црн образ, али пуна торба. *Ђ. Пр.*

6987. Цигански се ваља погађати, а господарски плаћати.

6988. Цигу мигу за три дана, леле куку до века. Ово се разуме за свадбу, или женидбу.

6989. Цију, мију, да растеш. Казала некаква жена дајући пасторчету танку кришчицу хљеба, а своме ђетету пруживши велику комадину рекне: *Цемпреш, да цркнеш.*

6990. Цикох, пукох, сад ћу казати (на битвицу!). Казало у вече пред ђетићима дијете, коме

су жене биле поклониле бритвицу да нешто не каже.

6991. Цклени суд страшни суд (јер се ласно може разбити).

6992. Црвени се као одерано говече. Кад је ко сав обучен у црвене хаљине.

6993. Црвени се као слепачка тиква. Јер слијепци у тикви носе вино, па сипајући у њу, проспињу и мимо њу. У војводству.

6994. Црвен као вампир.

6995. Црвен као краставац (т. ј. жут).

6996. Црвено као крв.

6997. Црвено као кукуријек. У Црној Гори.

6998 Црви га расточили!

6999. Црква је да се Бог моли а не да се у њој збори.

7000. Црна капа зла прилика.

7001. Црна му је (још) коса, као у зеца испод репа длака. Рече се за онога који се хвали да је млад а није.

7002. Црна му земља кости изметала! Клетва.

7003. Црна ти пена на мору, шта ти се чини на дому! Приповеда се да се нека жена болесна учинила, те послала мужа да јој пене с мора донесе као лек. Кад је овај ишао к мору, сретну га Грци и дођу случајно к његовој кући на конак. Кад су видели шта његова жена ради и кад су га после срели, где се враћа с мора, кажу му: „Црна ти пена на мору, шта ти се чини на дому!“ *Ђ. Пр.*

7004. Црн као панцир.

7005. Црн као Циганин.

7006. Црној се земљи не показало! Кад се спомене велика боља, црни пришт.

7007. Црно као угљен.

7008. Црн ти образ! Као псовка ономе који што рђаво и срамотно учини. И у пјесмама се пјева:
Црн ти образ сјутра на дивану!
К'о што ти је данас на мејдану.

7009. Црн ти сир без хљеба!

Ч.

7010. Чавка и зла жена што се (гођ) више пере, то је црња.

7011. Чапља је сваку тицу учила да плива, а сама се удавила. Мјесто *удавила* говори се и: *не научила*. У Црној Гори.

7012. Чароје, вила и турица
Машкарани сва тројица. У Дубровнику.

7013. Часна хаљина срамоте не покрива.

7014. Чега се чоек највише боји, оно ће му на главу доћи.

7015. Чег' се мудар стиди, тим се луд поноси.

7016. Чекај, ђевојко, времена, не изгуби имена!

7017. Чекај, магарче, док ти Ђурђев дан дође. Гледај: Не липши, магарче, док трава не нарасте.

7018. Чекај мало док се клинац испече.

7019. Чека као озебао сунца. Гледај: Погледа као озебао сунца.

7020. Челебији није море ни до кољена.

7021. Чему земан томе и вријеме.

7022. Чему се ругаше тијем се понуђаше.

7023. Чега није, ни цар не ије. У Црној Гори.

7024. Честа служба ретка сукња. У војводству.

7025. Честа су јутра и вечери. Кад се говори о чему што треба сваки дан. Гледај: Више је дана него кобасица.

7026. Чести гости целив губе.

7027. Чести походи целив губе.

7028. Чести пути губе целиве. Коме чоек често долази, престаје се с њим љубити.

7029. Честит ви зет! Рече се у Рисну ономе коме се роди *кћи*.

7030. Честите ти нове очи! Кад ко што не види.

7031. Чести целиви губе љубав.

7032. Чест есап дуга љубав. Гледај: Чест рачун—

7033. Често у вече плаче који се из јутра смијао.

7034. Чест рачун дуга љубав.

7035. Четири литре ока. Одговори онај кога запитају за какву ствар по што је, а он не ће да каже — у Србији и у Босни и Херцеговини — јер су онамо четири литре у оци, а у Дубровнику и у Бокама теже су литре.

7036. Чивит за карабоју (пазарити, т. ј. како једно онако и друго).

7037. Чија бусија тога и јунаштво.

7038. Чија је кобила онај (највише) за реп вуче. Мисли се кобила кад западне у блато, и значи: кога се ствар тиче онај највише и ради око ње, н. п. кад се заглибе кола, или кућа гори.

7039. Чија је крава оног и теле.

7040. Чија мати већу питу меси? Говоре женска ђеца у Сријему окренувши се неколико пута с раширеном сукњом и клекавши онако на земљу.

7041. Чија сила онога и царство.

7042. Чија сила тога и правда.

7043. Чија сила тога је и суд.

7044. Чија суша тог и море,
Чије поље тог и град.

7045. Чија штета оног и срамота.

7046. Чије било, да било.

7047. Чије главе оног и јунаштво. Који у бој изосијецају главе побијенијех непријатеља, они су и надвладали; јер они остају на разбојишту или гоне разбијенога непријатеља. У Црној Гори.

7048. Чије јуне оног и уже.

7049. Чије море тог је крај,
Чије поље тог је град.

7050. Чије није било,
Чије л' бити не ће?

7051. Чије овце тога и планина.

7052. Чиј је почетак тога и кривица. *М. Шкр.*

7053. Чиј је суд тога је и правде.

7054. Чиј су мнози онога и Бози. У Црној Гори.

7055. Чим се коза дичила тим се овца срамила (што је дигла реп).

7056. Чим се нов суд напуни на оно увијек удара.

7057. Чини добро, па и у воду баци.

7058. Чини се и невјешт. Гледај: Не чини се ни вјешт.

7059. Чини с њиме као свиња с мекињама. Премеће га по својој вољи, као свиња кад једе мекиње, па по њима брбла њушом и размеће их.

7060. Чипава као мачка. Каже се, н. п. кози или крави која има мале сисе.

7061. Чир девојци на г....и, а набој на пети. *Ј. П.*

7062. Чире, мире, око тебе девет браће било! Кад се ко потужи да му је ће изишао чир, рекне му се у шали да тако пробаје око њега.

7063. Чистац, коловођа! Бјежи! утече!

7064. Чиста се злата рђа не хвата.

7065. Чиста шеница као да је голуб (зрно по зрно) бирао.

7066. Чист као флинта. Го, сиромах. Ваља да се овђе мисли на пушку *голоцијевку*.

7067. Чист конат дуга љубав. У приморју.

7068. Чисто као брајине гаће. Гледај: Сви су болесни, осим килавога браје.

7069. Чисто као пачја нога.

7070. Чистоменка Мара нашла чешаљ у сурутки. Кад се ко хвали да је чист, а није.

7071. Чисту образу мало воде треба.

7072. Читава коледа. Кад много људи у гомили иде.

7072. Човјек добре руке, н. п. кад коме што да или учини па одонда она ствар пође унапредак; тако се каже: *зла ме рука ручила*, т. ј. човјек зле руке украо ми и одонда ми је пошло у назадак.

7073. Човјек (у пазар) чека по подну погибију [illegible] срамоту. У Грбљу. *М. Шкр.*

7074. Човјек не жали толико на непријатеља колико на пријатеља (кад му се што неправо учини).

7075. Човјек старога кова (т. ј. јак и здрав као што су стари људи били).

7076. Чоек зна ђе се роди, али не зна куд се годи.

7077. Чоек налаже, а Бог располаже. У Дубровнику.

7078. Чоек жели да је од свакога бољи, а од сина да је гори.

7079. Чоек (иде) по свијету као чела по цвијету.

7080. Чоек и кад падне, одмори се.

7081. Чоек и по; још да је по, па би био читав. Кад кога у шали хвале.

7082. Чоек је (кад се помисли шта подниjети може) тврђи од камена, а (кад се помисли како најздравији чоек у један пут заковрне и умре) слабији од јајета.

7083. Чоек је као надута мјешина. Тако ласно може умријети — као што пара изиђе из мјешине како се прободе или одријеши. Мјесто *надута* говори се и *надувана*, а на неким мјестима и *напухана*.

7084. Чоек је у невољи досјетљив.

7085. Чоек као и новац (иде по свијету, као и новац од руке до руке).

7086. Чоек може сироти стати на скут, али не може на срећу.

7087. Чоек не може бити чоек, докле га жена не крсти (док се не ожени, и не постане *чоек своје жене*).

7088. Чоек није јабука да га омиришеш.

7089. Чоек од чоека. И он је добар, и стари су му добри били. Велика похвала. У Црној Гори.

7090. Чоек све дава за образ, а образ ни за што. У Рисну.

7091. Чоек се веже за језик а во за рогове.

7092. Чоек се до смрти учи.

7093. Чоек се по бесједи познаје.

7094. Чоек се у невољи хита дрвља и камења. У Дубровнику. Гледај: Кад се чоек топи, и за врело се гвожђе хвата.

7095. Чоек се у пићу познаје.

7096. Чоек се учи док је жив, па опет луд умре.

7097. Чоек у пићу, а коњ у блату познаје се.

7098. Чоек чоека не може познати док с њиме не изједе онолико соли колико у зубима може одићи.

7099. Чорбе чок, меса јок (т. ј. много).

7100. Чорба чорбушта, попа посипушта. У приповиједци кад је поп рекавши нешто из књиге узео рибу преда се, а ђак га онда рекавши ово посуо чорбом. Гледај: Варка пред Марка.

7101. Чува га као мало воде на длану. Гледај: Држи га као мало воде на длану.

7102. Чува га као очи у глави.

7103. Чува да не прелети врана преко куће. *Ј. П.*

7104. Чувај бијеле новце за црне дане.

7105. Чувај коња низ брдо а вола уз брдо.

7106. Чувај лонца к'о и оца (кад је пун?).

7107. Чувај ме, чувам те (дућан вели трговцу).

7108. Чувај оца домороца и мајку довоткињу и што ти је од њих (приповиједају по Србији да говоре Арнаути, и значи да остало — осим оца и мајке и браће и сестара — као да и није род).

7109. Чувај се да не повучеш гарова за реп! Гледај: Узмидер се у памет —

7110. Чувај се да те не запопим. Гледај: Запопићу ја тебе.

7111. Чувај се да ти не дође зло јутро!

7112. Чувај се од онога кога је Бог наказио.

7113. Чувај се од угља потајна.

7114. Чувај се псета које мучке коље.

7115. Чувај се пушке чађавице. Гледај: Не бој се од свијетле пушке, него (се чувај) од чађаве.

7116. Чувај се стара Турчина, а млада Србина. За времена Карађорђијна рата у Србији доказивало се да су Турски јунаци готово сви били стари, а Српски млади.

7117. Чувај ти мене од свога, а од туђега ћу се ја сам (чувати).

7118. Чувам туђа говеда у моји опанци. *Ђ. Пр.*

7119. Чудна дола у Радула,
Да даду, да даду! Гледај: Лијена љуба, али у другога!

7120. Чудо паса уједоше вука.

7121. Чудо те нашло! Нашло те зло, да ти се људи чуде! У Црној Гори.

7122. Чује, ал' не хаје. Особито се одговори кад ко запита за кога од млађих слуша ли. Гледај: Слушају, али не ушају.

7123. Чуј, пуче и народе! роди вучица вука, свему свијету на знање, а ђетету на здравље. Повиче (здраво) бабица пошто одреже пупак мушкоме ђетету онога чоека коме су ђеца прије мрла.

Ц.

7124. Цефердаре, мој по Богу брате!
Немој мене с ватром преварити
За око те ни молити не ћу!

7125. Цин башка, шеитан башка. Ово је управо Турски, али се у Србији, особито по варошима, може чути и од нашијех људи, и значи: *Друго је див, а друго ђаво.*

Ш.

7126. Шака пе́ре (н. п. биће, т. ј. чупаће се за косе).

7127. Шака и перчин (н. п. нема друго ништа, него шака и перчин, т. ј. да се чупамо и бијемо).

7128. Шала маскара путем праскала. Кад се каже да је што шала и беспослица.

7129. Шаљива друга дружина љуби.

7130. Шаљи луда на војску, па за њим бугари (плачи). У Боци.

7131. Шапат у папрат. Рече се у шали кад који у друштву што шапће.

7132. Шарен као ђетао.

7133. Шарено и гиздаво младу је драго.

7134. Шарен посао. Није чист, као што би ваљало.

7135. Шат и мени један пут сване! У војводству. Гледај: Да ако и мени —

7136. Шат и моја гуска роди прасе. Кад се ко нада да ће се и њему у напредак обрнути. У Бачкој.

7137. Шатра патра земљи затра.

7138. Шеница тежатка не чека.

7139. Шербеташче, попе, закон ти! Срете некакав бијесан Турчин калуђера на путу, па притјера к њему коња, и повиче: „шербеташче, попе, закон ти!“ Калуђер, као заплашен, одговори: „хоћу, господару, хоћу.“ Па завуче руку за собом у бисаге као да извади нешто да му да; али мјесто чарапа или чега другога извади из бисага буздован на синџиру, па онако изненада потегне Турчина њим у главу, те га онесвијести и обори с коња, па брже боље стане га газити и бити буздованом по леђима, онда Турчин повиче: „медет,“ а калуђер: „безаконче један: ко ће ти угодити? Сад иштеш шербета, сад меда.“

7140. Шета се као гладан господин.

7141. Шибица је из раја изашла. *А. Ст.*

7142. Шила парала, конце кварила.

7143 Шило за огњило. Једно за друго, или: једнако за једнако.

7144. Шило у врећу. Кад се што ситно у велики суд метне.

7145. Шири се као паун.

7146. Шиче као гусак.

7147. Шкакљив сам око врата. Рекао Циганин кад су га одсудили на вјешала.

7148. Шљиве за брашно. Кад се мијења што једно за друго, као Сријемци што носе шљиве по Бачкој те дају за брашно.

7149. Шогава овца све стадо ошога. У Боци.

7150. Шокци убокци, Власи сиромаси (даклем ниједни немају ништа, него обоји једнаки).

7151. Шта га паса лаје, да свако уједе (зло и наопако)!

7152. Шта гођ носиш, прти, а што једеш дроби.

7153. Шта имате живо? У Котору упитају овако и за чељад кућну.

7154. Шта их лаје, да сваки уједа (зло)!

7155. Шта је највише онога ће бити најмање, а шта је најмање онога ће бити највише.

7156. Шта је пећи, не ће утећи. *М. Шкр.*

7157. А. Шта је то?
Б. Дурбак.

7158. Шта је тражио, мало је нашао. Или:

7159. Шта је тражио то је и нашао.

7160. Шта лупаш (или *вичеш*)? нијеси ти овђе ђевојке довео (јер сватови обично лупају и вичу).

7161. Шта нема у царевини! Одговори се у шали кад ко запита има ли у кући што поименце. Тако се приповиједа да је некакав гост на јелу запитао домаћина има ли паприке, а домаћин му одговорио: „*Шта нема у царевини*!“ па онда одмах к жени: „Трчи де к сусједу томе и томе те заиште једну паприку,“

7162. Шта попујеш кад поп нијеси? Кад се коме намеће коме за учитеља.

7163. Шта се гулиш? Каже мати дјетету кад много плаче.

7164. Шта се уплећеш, као шише пред руду?

7165. Шта ти ту чиниш, проклети попе, код туђе жене, код туђе ђеце? Кад гривњаш (голуб) гуче кажу да говори овако.

7166. Шта ти чини отац? — Клања. — Шта ти чини мати? — Крсти се. — А шта чиниш ти? — Ја стојим међу њима, па се каменим. Казало дијете којега је отац био Турскога закона, а мати Хришћанскога.

7167. Штедња је прво теченье.

7168. Штета и лудому очи отвори.

7169. Што би, би.

7170. Што би брже, утече. Кад се што рече или учини, па чоеку послије буде жао.

7171. Што би брзо, утече.

7172. Што би ваљало да волови ричу, то кола шкрипе.

7173. Што би кола шкрипала, то волови ричу.

7174. Што бих ја пасју крв на свој врат узимао? Одговори се, кад се коме рече да каквога рђава чоека убије.

7175. Што ближе к Нишу, све горе пишу.

7176. Што Бог даје то је све добро.

7177. Херо: Што велиш, ељо?
Ељда: Плети кош, Херо!

7178. Што виде четири ока, виђеће и двадесет и четири, Што звалу двојица, то већ није тајна.

7179. Што видиш, не виђео; што чујеш, не чуо (чини се).

7180. Што видиш оно и (то и) пиши. Нема више ништа осим тога што видиш.

7181. Што виси, нек отпада. Што се мора чинити нек се чини, како је могуће.

7182. Што високо лети, на ниско (*на низоко*) пада. (*А. Ст.*)

7183. Што више грми, мање дажда находи. У Црној Гори.

7184. Што вода понесе, у кућу не донесе.

7185. Што волови мучу, ништа, само да кола не шкрипе. Ништа је то, само кад не било још нешто друго.

7186. Што га нећаш? (кад се ко понуди чиме па неко други рече да он то не ће).

7187. Што га није на очи, није га ни на срцу. У Рисну. Гледај: Далеко од очију, далеко од срца.

7188. Што глув не чу то пристави (додаде).

7189. Што говориш, то мени, а што мислиш, то теби. Ово је рекао при ручку неки Турчин, кад му је Србин домаћин, коме је он свакојака насилија пре ручка у кући починио, здравицу напио. *Д. П.*

7190. Штогођ воко буче, себи за роге баца (*вуче*).

7191. Штогођ једеш, дроби, а што носиш, прти, Кажу да говоре Херцеговци.

7192. Штогођ ко ђеља, све предањ пада.

7193. Штогођ ко чини, све себи. Досадивши се некаквој були слушајући сваки дан дервиша ће вичe сокаком: „Штогођ ко чини, све себи," науми да му докаже да то није истина, па помијешавши

с брашном подоста сичана, умијеси лијепу малу погачицу и даде му је. Дервиш не будући гладан не начне погаче одмах, него је остави у торбу, коју је о врату носио, па отиде даље вичући. Ходајући тако и вичући по вароши, удари испред дућана мужа оне буле што му је погачу дала, и будући да је идући јео други колач који му је неко поклонио, тако дијете овога Турчина, које се у дућану десило, навали с плачем на оца да му иште у дервиша онога колача што он једе. Отац да би утјешио дијете зовне дервиша и замоли га да му да комадић колача. Дервиш видећи дијете ће плаче, и имајући у торби више колача, маши се у њу руком и мјесто комада даде ћетету читаву погачицу, и то случајно ону исту коју му је мати онога ћетета дала Дервиш узевши од Турчина као уздарје за погачу неколике паре отиде својим путем, а Турчин одломивши комад погаче да ћетету да једе. Али тек што дијете прождере неколика залогаја, а оно се стане превијати и јаукати да га боли трбух; отац га брже боље замота у ћурак, и мало живо однесе кући, ће одмах и умре. Кад Турчин жени својој приповједи како је ћетету узео од дервиша погачу, и покаже јој је, онда се она увјери да је оно истина што дервиш вичe: „Штогоћ ко чини, све себи."

7194. Штогоћ маца окоти (*коти*), све мише лови. Или:

7195. Штогоћ маца омаци, оно све мише лови.

7196. Што даље, све ближе смрти.

7197. Што дијете издере и пијан изједе (пропало је).

7198. Што дикла навикла то невјеста не одвиче. Што чоек у младости научи оно једнако чини. *Декла* у Краљском језику значи *слушкиња*, а *деклић ђевојка*.

7199. Штоће, штоће. Некаквога попа, који је рђаво читао и прескакао ријечи, запита неко гдје је учио књигу, а он одговори: „*штоће, штоће*“; онда му онај, који га је питао рекне: „Ва истину и читаш штоће, штоће.“

7200. Што зима издере, љето не види. За зиму су добре и ружне хаљине.

7201. Што зна балија што је здрава Марија? У Дубровнику.

7202. Што зна магаре што је петрусин?

7203. Што знаду двадесет и четири зуба, знаће и двадесет и четири друга.

7204. Што и војска без кисела млијека. Кад ко рече што ће се без чега.

7205. Што изгубиш, не тражи, што нађеш, не кажи. *Ј. П.*

7206. Што изиђе из уста то се не повриће у уста.

7207. Што и коза прасцу (род му је). Кад се ко гради да је с киме род а није.

7208. Што искао то и нашао.

7209. Што је Бог дао и намјерна, т. ј. што се десило, намјерило.

7210. Што је већа тица, веће јој гнијездо треба. Гледај: Већа глава више главобоље.

7211. Што је већи терет на таљига то је риђи дика. У Сријему.

7212. Што је више јаја то је гушћа чорба.

7213. Што је год крајина учинила, мир је платио.

7214. Што је (гођ) наше то је лоше. Мјесто *то* говори се и *све*.

7215. Што (је) гођ од лозе, слађе од воде. И најгоре је вино боље од воде.

7216. Што је грко, није слатко.

7217. Што је густо, није пусто.

7218. Што је да је.

7219. Што је далеко од очију, далеко и од срца.

7220. Што један луд баци камен у бунар, десет паметних не могу га извадити.

7221. Што један луд замрси, сто мудријех не могу размрсити.

7222. Што један луд купи, сто паметнијех не може продати.

7223. Што је добро, на оно и зло иде.

7224. Што је једном мило то је другом драго.

7225. Што је коме дато (од Бога, н. п. да је паметан).

7226. Што је лудо, и не било живо!

7227. Што је мање хљеба, више човјек гладни.

7228. Што је масније то је часније. У Рисну. Уз ову пословицу приповиједа се да је Крањац пригао сланину на масти, па кад га запитали за што то чини кад је сланина и сама од себе масна, а он одговорио: „Ча је боље, боље," т. ј. што је боље, боље.

7229. Што је младу мило, нити му је корисно ни поштено. У Рисну. *М Шкр.*

7230. Што је на столу то је понуђено.

7231. Што је од Бога, слађе од меда.

7232. Што је попово, да је готово. Кад водичар отпоје *Спаси Господи*, и покропи водицом по ку[ћи]

онда обично рече: „Што је попово да је готово: чанак граха и повјесма два, удо меса и чанак ораха и пару на крст.“

7233. Што је право и Богу је драго.

7234. Што је руха на мени је, што је круха у мени је.

9235. Што је скупље оно је и слађе.

7236. Што је твоје оно је и моје и твоје, а што је моје оно је само моје.

7237. Што је тврђе од гвожђа? па га опет рђа изије.

7238. Што је туђе, није своје.

7239. Што је, ту је. Гледај: Што видиш оно и пиши.

7240. Што је худо и одрпано то је бијесно и помамно.

7241. Што коба више скаче, то боље врше. Гледај: Која се врца она и врше.

7242. Што ко више има то се више стеже.

7243. Што ко више пије то више жедни.

7244. Што ко ђеља, предањ пада.

7245. Што ко зна оно и врача. Гледај: Благо ономе ко што зна.

7246. Што ко има, нек чува. Казао Насрадин хоџа кад је лук ујутру садио а у вече чупао те носио кући, додајући још и то да му је доста дању расти.

7247. Што колевка заљуљала,
То мотика закопала. Што се с чоеком роди то га прати до смрти.

7248. Што коме пукне више репа. Кад кога истуку или му се друго како зло догоди, не може се повратити.

7249. Што ко милује оно му је и драго.

7250. Што ко мисли о оном и сања.

7251. Што ко ради оно ће и патити.

7252. Што кући ваља, (ни) у цркву се не даје.

7253. Што куц то муц. Што заради то и поједе. Гледај: Дан и комад.

7254. Што луди залуди, сто мудријех не ријече.

7255. Што луд помисли, море понијет' не може.

7256. Што луд раздере и пјан попије, штета је.

7257. Што махнити веже, сто мудријех не раздрешују.

7258. Што маца окоти, све мише лови. Или:

7259. Што мачка коти, све мише лови.

7260. Што ме нашло, да те не обиђе! Кад који коме наздрави, и значи: и ти мораш овако пити.

7261. Што ми велиш, нек ми буде; што ми желиш, нек ти буде! Кад ко у очи коме лијепо говори, а Бог зна шта му мисли.

7262. Што ми је с свијетом, то ми је с цвијетом. Што ми се (зло) догоди с осталијем свијетом то ћу радо подносити. Гледај: Ни убиј, Боже, мимо свијет, ни помози мимо свијет.

7263. Што ми ти је за што? Каже онај који хоће што да загонене, и значи: Погоди ми шта је то, н. п. што ми ти је за што? Бијела њива, црно сјеме, мудра глава која сије? (одгонетљај: писмо по хартији).

7264. Што ми ти се нену гонену? У Црној Гори. Гледај: Што ми ти је за што?

7265. Што мора бити, бити ће.

7266. Што му је на срцу то и на језику.

7267. Што му очи виде, руке му не оставе. Краде његоћ што види.

7268. Што му очи виде то му руке начине.

7269. Што мўчй, (*то*) учи.

7270. Што на ум,
То на друм. Ђ. *Пр.*

7271. Што на ум (дође), то (и) на уста. Што чоек мисли оно и говори.

7272. Што не би чоек ни у сну снио (н. п. говори се на кога).

7273. Што недјеља пазари да може понедјељник распазарити, сваћ би трговао.

7274. Што не може болан Рајко, то ће жалосница мајка. Кад се што приправи болеснику за понуде, па поједу здрави.

7275 Што не сједиш с миром, кад ти нико на реп не стаје? Јер и најмирније псето режи и хоће да уједе, кад му се на реп стане.

7276. Што није гледати, није ни глодати.

7277. Што није лијепо гледати, није лијепо ни љубити.

7278. Што нијеси рад да ти други људи чине, не чини ни ти никоме, а што желиш да теби други људи чине, чини и ти свакоме.

7279. Што обрете то омете. У Херцеговини.

7280. Што одери то прождери. У Рисну.

7281. Што од шта пало. Пород је као и онај који га је родио.

7282. Што око не види, срце не зажели.

7283. Што омиље, не омрзну.

7284. Што очи виде, калауза не требује.

7285. Што очи виде то руке творе. Кад се хоће да каже да ко може начинити штагоћ види.

7286. Што очи не виде, срце не плаче. *Л. Ст.*

7287. Што пан проси, село муси. Ово је управо Словачка пословица, али се у војводству може чути и од нашијех људи, и значи: што спахија моли оно село мора чинити.

7288. Што пас више лаје, мање уједа.

7289. Што пас дуже на репу (сједи) то овце све диље.

7290. Што пас лаје, вјетар носи.

7291. Што пас на звијезде лаје то Бог не слуша.

7292. Што пјан изједе и дијете подере оно проће залуду.

7293. Што пјан изједе и луд издере, грјехота је.

7294. Што погача више у ватри стоји, то бољега госта чека. Овијем се тјеше дјевојке које стоје неудате.

7295. Што пође низ воду, не врну се уз воду.

7296. Што попујеш, кад поп нијеси?

7297. Што прође преко девет зуба, оде преко девет брда. Што се рече оно се не може поправити.

7298. Што рекох, не одрекох.

7299. Што родитељи на огњиште,
То дијете на буниште.

7300. Што се више чује, мање се чини.

7301. Што се данас може учинити, не остављај за сјутра. Или:

7302. Што се данас може учинити, сјутра је доцкан.

7303. Што се не почне то се не доспије. Што је чоек рад учинити, ваља одмах да почне, јер се ништа не може свршити док се не почне. У Котору.

7304. Што се почне, (то) ваља и да се доспије.

7305. Што се с ким родило, од онога се не одучи.

7306. Што се у вече говори, ујутру се не спомиње. Приповиједа се како је некакав цар, чини ми се пијан, у вече говорио нешто од чега се послије покајао; кад ујутру дођу к њему она господа која су у вече код њега била на разговору, а то он узео нож па гради све мале шиљчиће; кад га они запитају шта ће му то, а он одговори: „Да турамо у нос ономе који би споменуо за оно што је синоћ говорено.“

7307. Што се чешће разговара то се боље договара.

7308. Што сит изије а пјан попије то штета носи.

7309. Што смије поп, не смије ђак.

7310. Што те срело, то те јело; што остало, Богу не пристало!

7311. Што ти Бог да, нико ти не уграби.

7312. Што ти Бог дао, Бог ти и удржао (кад се напија)!

7313. Што ти љето да, зима ти не узимље.

7314. Што ти мени попујеш? Што ме учиш? што ми старјешујеш?

7315 Што ти у руци то ти на врату (било)! Клетва звонару кад звонећи кога узнемирује.

7284. Што очи виде, калауза не требује.

7285. Што очи виде то руке творе. Кад се хоће да каже да ко може начинити штагоћ види.

7286. Што очи не виде, срце не плаче. *А. Ст.*

7287. Што пан проси, село муси. Ово је управо Словачка пословица, али се у војводству може чути и од нашијех људи, и значи: што спахија моли оно село мора чинити.

7288. Што пас више лаје, мање уједа.

7289. Што пас дуже на репу (сједи) то овце све диље.

7290. Што пас лаје, вјетар носи.

7291. Што пас на звијезде лаје то Бог не слуша.

7292. Што пјан изједе и дијете подере оно проће залуду.

7293. Што пјан изједе и луд издере, грјехота је.

7294. Што погача више у ватри стоји, то бољега госта чека. Овијем се тјеше дјевојке које стоје неудате.

7295. Што пође низ воду, не врну се уз воду.

7296. Што попујеш, кад поп нијеси?

7297. Што прође преко девет зуба, оде преко девет брда. Што се рече оно се не може поправити.

7298. Што рекох, не одрекох.

7299. Што родитељи на огњиште,
То дијете на буниште.

7300. Што се више чује, мање се чини.

7301. Што се данас може учинити, не остављај за сјутра. Или:

7302. Што се данас може учинити, сјутра је доцкан.

7303. Што се не почне то се не доспије. Што је чоек рад учинити, ваља одмах да почне, јер се ништа не може свршити док се не почне. У Котору.

7304. Што се почне, (то) ваља и да се доспије.

7305. Што се с ким родило, од онога се не одучи.

7306. Што се у вече говори, ујутру се не спомиње. Приповиједа се како је некакав цар, чини ми се пијан, у вече говорио нешто од чега се послије покајао; кад ујутру дођу к њему она господа која су у вече код њега била на разговору, а то он узео нож па гради све мале шиљчиће; кад га они запитају шта ће му то, а он одговори: „Да турамо у нос ономе који би споменуо за оно што је синоћ говорено.“

7307. Што се чешће разговара то се боље договара.

7308. Што сит изије а пјан попије то штета носи.

7309. Што смије поп, не смије ђак.

7310. Што те срело, то те јело; што остало, Богу не пристало!

7311. Што ти Бог да, нико ти не уграби.

7312. Што ти Бог дао, Бог ти и удржао (кад се напија)!

7313. Што ти љето да, зима ти не узимље.

7314. Што ти мени попујеш? Што ме учиш? што ми старјешујеш?

7315 Што ти у руци то ти на врату (било)! Клетва звонару кад звонећи кога узнемирује.

7316. Што тријезан мисли, (то) пијан говори (*изговара*).

7317. Што ће бити јесенас, нека буде вечерас.

7318. Што ће богу говеда кад меса не једе? *М. Шкр.*

7319. Што ће мене кула на пенџере,
Кад ја немам ништа у тенџере? Гледај:
Кућа му је од камена,
А у кући ни камена.

7320. Што ће слијепцу огледало?

7321. Што умио, не заборавио.

9322. Што умуз то у гуз. Што умузе то поједе, а не оставља ништа за послије.

7323. Што устима, мени, што срцем, теби. Кад се за кога сумња да онако мисли као што говори.

7324. Што фришко будне, фришко и прође.

7325. Што чине ђеца? — Што виде од оца.

7326. Што чоек више живи, више и зна.

7327. Што чоек не потроши оно је добио.

7328. Што чујеш, не вјеруј; што видиш, то вјеруј.

7329. Што шиче на свеца?

7330. Што шуша види лежећи то јој је близу и стојећи.

7331. Штроји мухе. Кад се за кога хоће да каже да је са свим беспослен.

7332. Шћерца удата сусједа назвата. Гледај: Сестра удата сусједа назвата.

7333. Шугав шугавога на ливади нађе. Ђ. *Пр.*

7334. Шуга се не може сакрити.

7335. Шуга шугу нађе.

7336. Шумангеле! Бјежи — у шуму!

7337. Шума ти мати! Бјежи у шуму! Приповиједа се како је некака мати, наћерана од харачлије — који ваља да није Српски ни знао добро — звала сина кући:

„О све диље!
Шума ти мати,
Грма се хвати.
У з'о час пош'о,
Харачлија је дош'о."

7338. Шуња се као пас из грожђа (т. ј. из винограда, кад иде те једе грожђе).

7339. Шупља пара цијену губи.

7340. Шупље је испод неба. Има се куд у свијет отићи.

7341. Шуте као браћа. Јер се обично мисли да браћа између себе у кући најмање говоре. Гледај: Ако злотвора немаш, мајка ти га је родила.

7342. Шуто (је) шутећи, рогато (биће) говорећи.

7343. Шут с рогатим не може се бити.

7344. Ако жену тучеш, своју срећу тучеш.

7345. Ако му пружиш прст, он иште руку.

7346. Ако смо и попадали, ми смо и тебе покренули. У шали се приповиједа да су Брачани негда хтјели острвце Мрдуљу да привуку крају, да начине пристаниште, па свезавши га великом дебелом личином дошли сви на бријег и стали га вући. Кад се личина стане отезати, ови помисле да Мрдуља иде за њима, па повичу: „*Гре Мрдуља, гре!*" А кад личина пукне и они попадају, онда оно реку.

7347. Ако су ме и избили, бар сам их се сит напсовао. Позвали граничара рад некаква пре-

ступљења пред кумпаниски (примирителни) суд, те га осуде на 20 батина. Мој ти Јово, кад виђе да не помаже правдање, приче цмолити као дијете и молити господу и сесију, ал' му ништа не поможе — он доби 20 батина. Сад ће он љутит идући кући грдити правицу, господу и сесију, најопакијим псовкама. Неки су га од комшија вићели како је код кумпаније цмолио, а како је преко поља кући идући псовао. Код куће на питање како је прошао, а он им каже: Ако су ме и избили, бар сам их се сит напсовао, те им приче набрајати све оне псовке, које је кући идући изговорио, казујући да је све то господи у очи испсовао, — али комшије дођу те открију све како је било, и тако остаде пословица. *С. М. Б.*

7348. Бако, вјерујеш ли Бога? — И вјерујем и не вјерујем. — А бојиш ли га се? — Ко се не би зла бојао!

7349. Без аспри ни у цркву, т. ј. без аспри нема нигђе пута. *В. Вр.*

7350. Без мртва није пуна пр..а.

7351. Биће пића до грлића. *С. М. Б.*

7352. Бјеж'те, пете! бјеж'те, пете! пос..ће вас г...а. Вичу Срби у Аустријској војсци, кад им трубља огласи да коњаници на њих ударају, те да бјеже у гомиле. *С. М. Б.*

7353. Блажене очи које што могу виђети! Рече се кад ко кога за дуго не види. *В. Вр.*

7354. Блажен муж међу женама. Осим тога што се с њима угодније забавља, западне га и каве и колача, јер чим се жене скупе ето ти некаких посластица. По варошима. *С. М. Б.*

7355. Богат као уш.

7356. Бог зна што је за боље, Рече они ком се што догоди. *В. Вр.*

7357. Бог истина! Рече они кад што казује а у толико зазвони звоно На исти начин кад при разговору који га слуша кихне, рече се исто. *В. Вр.*

7358. Богу фала е сам се удала
За будалу како сам и сама.

7359. Божа ти је вјера, ако бих и крао, поштенији бих био човјек него Циганин. Ковач рече: Црногорче, дошао си да кујеш? Црногорац: Валај јесам. Ковач: Ма би ти што крао? Црногорац: Божа ти је вјера, ако бих и крао, поштенији бих био човјек него Циганин. Ковач: А како то? Црногорац: А жла ти шреħа није ли и Христос благословио лупежа, а вас проклео? Ковач: Кад то и како? Црногорац: Ето на жли пут скова му Циганин 20 чавала, па дође лупеж и украде му онога што хоħаху да му у чело ударе; за то га Христос благослови, а Цигана прокле да га рħа бије до вијека.

7360. Божу ти вјеру задајем, ово је истинска истина.

7361. Болан здрава нóса. Казала лисица кад се је претворила болесна, па ју заиста болесни вук морао носити. Сад се ова пословица рече, кад се ко пренемаже, да је болан, а јачи је и здравији од онога, који га послужује. *С. М. Б.*

7362. Боље бољијем отидоше, а тебе једва допадох и ја. Рекла је једна млада невјеста мужу који је сјутри дан њиховог вјенчања почео говорити: Да је што добро, не би мене допало. *В. Вр.*

7363. Боље данас печена шева него сутра ћурка.

7364. Боље је поштено сакрити, него рђаво приказати.

7365. Боље је ђегођ и жену послушати. Рекао је Циганин кад није нешто хтио жену послушати па му је наопако изљегло Гледај: 1122.

7366. Боље је пршута наопарна него зеља смочана. *В. Вр.* Види: 445.

7367. Боље свашто јести него свашто говорити.

7368. Бољи је мир него бабин пир. Јер на бабину пиру нема весеља као на ђевојачком, и обично се баба други дан послије вјенчања свађа. *С. М. Б.*

7369. Брчни ручак. Ову сам ријеч чуо од једнога Црногорца, али ја мислим да је оно што чоек онако с нога дофати у преши па поједе. А и у Рисан у шали чуо сам ђе један другоме говори: *Јеси ли што премашио ареко брка? В. Вр.*

7370. Буди, попе, човек! (како би ја био човек, кад сам дао владици сто гроша, што ме запопио?)

7371. Буди, попе, човек! Та ја сам платно да не будем.

7372. Ваља рибу у главу пољубити, ако си рад да ти се не распане кад је печеш. У приморју.

7373. Весели, се, пртењачо торбо,
Сутра су ту влашке задушнице;
Пуну ћу те натрпати меса. Гледај: Весели се, торбо пртењаро — *С. М. Б.*

7374. Вјечна му памет и блажен покој! Ово је покњишки, мјесто чега у шали: Вјечна му патарица и блажен тандрк!

7375. Воз' г . . . а! (Кад ко ћера кога од себе и значи: бјеж' одатле! — иди без трага!)

7376. Вола за рог, а човека за језик.

7377. Волим с драгим по гори одити,
Глог зобати, с листа воду пити,
Студен камен под главу метати,
Нег' с недрагим по двору шетати. У народ. пјесми.

7378. Гди лаж руча, не вечера.

7379. Глава у берберници и г....а у ашчијници не може бити.

7380. Гледи као пас иопод чокоћа.

7381. Г...а и кучине, т. ј. зло. Или:

7382. Гола г...а, т. ј. зло. Ђекоји у шали одговори на ову пословицу: *Ако су гола, а ти скини каиу, те их иокриј.*

7383. Голо бесно по мејани скаче,
Кесу дреши а новаца нема,
Па још пита ди је добро вино.

7384. Гонећи вука, ишћера лисицу.

7385. Грк нађе длаку у јајету.

7386. Да би Бог дао што луди мисле!

7387. Да је добро г...о, изјели би га Цавтаћани.

7388. Да бих се знао г.....а хранити (не ћу то и то чинити).

7389. Да је и ђе брата у свијету да пожали, као да би помогао.

7390. Да је ласно лајати, не би пас пр..о.

7391. Дај ми срећу, пак ме баци у врећу.

7392. Далеко ти лепа кућа!

7393. Да ми је и полоша вина
Само да је крчмарица млада.

7364. Данас мени, сутра теби.

7395. Да нема јатака, не би било ни арамија.

7396. Да није сирота, не би сунце сијало.

7397. Даће длаку (т. ј. страдаће).

7398. Деспет(к) баби срећу губи.

7399. Дете се вргне и на ујца преко Дунава, а камо ли на слугу у кући.

7400. Дичи се као свијетњак г....м.

7401. Док би Циганин г...о изио.

7402. До подне: пије вино Краљевићу Марко; а од подне: јао моја мајко!

7403. Доћи ће тиквица на воду. Рече они кад му ко одрече оно што га моли, (т. ј. доћи ће и он мене да и ја њему што учиним). *В. Вр.*

7404. Дошле виле до очију: ил' виле пукнути ил' очи искочити. *С. М. Б.*

7405. Држ' се плота, Вукота! Страшљивцу. *В. Вр.*

7406. Дуга лука а мотика тупа, т. ј. кад је ко лијен, а чудо посла има. *С. М. Б.*

7407. Дугачка коса кратка памет.

7408. Ђеде Раде, тако ти свијета и вијека, је ли ти жао умријети? — Јест тако ми свијета и вијека, као да сам се јучер родио. — А учини ли ти се колик сви вијек? — Учини, попе, Божа ти вјера, као да пасах с гумна у појату. Овако се разговарао некаки поп с некакијем Радом на исповијести.

7409. Ђе иде уже нек иде и сјекира. *В. Вр.*

7410. Ђе сви Турци ту и Усо мали. *В. Вр.*

7411. Ej тужан! где не увати за осовину и за благословину него за оно што се смиче и намиче! Приповиједа се да је некакав хотећи уставити таљиге ухватио за чатлов, па се чатлов скинуо и онај на таљигама побјегао, а он с чатловом пао натрашке и ово казао.

7412. Жали за женом као барна за сувачом.

7413. Жапражиште му чорбу.

7414. Жедна би те преко воде превео. *В. Вр.*

7415. Женска је глава свака краткоумна и дугокоса. *В. Вр.*

7416. Женска фатига приложак од меса. Из Дубровника.

7417. Живот му у Бога! Овђе и у цијелу Боку жене се заклињу оли сином оли братом н. п. „Тако ми жив био Марко!“ и тако кад је друга закуне да јој што учини, а она не може, ондар одговори: „*Не заклињи ме, живот му у Бога!*“ *В. Вр.*

7418. Завукао се иза божји леђа.

7419. За ђевојком не ваља зло зборити. *В. Вр.*

7420. Закера као трудна жена.

7421. Залуду ме ожицом залагаш, кад ми дршком очи вадиш. *В. Вр.* Гледај: 3173.

7422. Залуду одио као Петроније на Брајиће. *В. Вр.*

7423. За љубав се и фратар оженио.

7424. Заљубио се као свети Анта од Падуе у печено прасе. У Лици.

7425. Запиши на лед! Рече се ономе који је удужио каквога који никад никому или не оће или нема откуд да плати. *В. Вр.*

7426. Запануло Циганину царство пак оца објесио.

7427. Зарекла се свиња да не једе г....

7428. Засео као кост у грлу.

7429. За што зец пут претрчава? (за то што не може испод пута).

7430. Зват поштоват. *В. Вр.*

7431. Здрела воћка брзо отпане. *В. Вр.*

7432. Земља туђа, калауза нема,
Туђи људи, не знамо им ћуди.

7433. Зими, брајне! љети, Матијашу! Говорила млада неком кућанину, да јој само поможе зими воде и дрва снијети, пећ ложити и конак спремати, а љети га није шћела брајном звати, јер је овај морао у пољу радити, а није јој могао помагати, а није га ни требала. *С. М. Б.*

7434. Злотвору и напаснику! Рече се оном који се куне да га вјерује прије. *В. Вр.*

7435. Зна ђе враг кашу лади, т. ј. зна свашто. *В. Вр.*

7436. Играју се магарци, биће лепо време.

7437. Игра као Тот на тањиру.

7438. Иде као ћорав.

7439. Извукао се као тарана из лонца.

7440. Изједе теле краву. Приповиједа се да се један хотијући да узгоји своје теле (тобож да га прије прода), а немајући потребиту ципу, задужио да с временом и своју краву прода. Ова пословица у много другије прилика може се казати. *В. Вр.*

7441. Из (пре-)пуна чанка није грехота одорнути (т. ј. где има доста, оданде није грехота

украсти!). Приповеда се, како је архимандрит од некаквог манастира заокупио сиромаа човека, за кога је знао, да је мајстор украсти, да му пише ждрепца. Кад му човек одговори: „Како ћу ти, господине, писати ждрепца, кад га ни сам немам? већ ако да украдем; а украсти не смем од тебе, јер си ти у том судија"; онда архимандрит рекне: „Ва истину, *из препуна чанка није греота одсркнути*, само не дирај у сиротињско, и немој на близу, да се не осрамотимо." По том човек отиде, па увати најлепшега ждрепца из ергеле онога истог манастира, и доведе га кријући, те пише архимандриту, уверавајући га, да је баш из препуна чанка, и да се не боји, да ће га ко познати. Архимандрит не познавши свога ждрепца, зафали човеку, почасти га лепо и поклони му талир. Пошто човек отиде, онда се тек позна, да је ждребац манастирски, и да је поштени крадљивац преварио архимандрита.

7442. Изребрио се, као пас у грожђу.

7443. Изризиковао се, као г...о на мразу (кад се за кога у шали хоће да каже, да је много којешта пробирао и научио се). У Сријему.

7444. Ил' мируј ил' пируј! т. ј. делај као што треба или се не пачај у то. *С. М. Б.*

7445. Има и ту један упљувак.

7446. И међу светијем има ријечи. Рече се када се двојица опсују, пак настоји који ово рече да их помири. *В. Вр.*

7447. Инат је зао занат.

7448. И поп у писмо фали. *В. Вр.*

7449. И стара овца со лиже.

7450. И ћоравому упали свећу!

7451. Ја знам каква је моја кумпанија, а ти гледај, ће ћеш ручати. Дошао обрштар видјети како ексерцира кумпанија једног старог капетана, па није био задовољан, него причма кудити и хрдати и капетана и момке. На свршетку ће рећи обрштар: *Та кумпанија не ваља!* а стари капетан прихвати: *Ја знам каква је моја кумпанија, а ти гледај, ће ћеш данас ручати*, па с кумпаниским официрима у свој квартир без обрштара. У селу није било механе, да се може ручати, а кући далеко, те тако ти мој обрштар гладан цио дан се до куће возио. Кад други пут к тој истој кумпанији на испит дође, похвали капетана, а овај ће окренувши се к свом конаку рећи дечку: *Ај момче! деде и оно друго јагње закољи, ручаће и обрштар с нами. С. М. Б.*

7452. Један гост — сви гости. *В Вр.*

7453. Једе г...а (кад ко говори што лудо или неповољно). У овом догађају се говоре и ове друге све три пословице, које се с овим ријечма почињу:

7454. Једе г...а, док му ја рâка уватим.

7455. Једе г...а, као Грк хајвар.

7456. Једе г...а, као пијан роткву.

7457. Једе на драмове.

7458. Једна ти за сто, а сто за једну. *В. Вр.*

7459. Језик нема костију, али кости ломи.

7460. Јекнуо од срца! (да богда).

7461. Јеси ли се оженио?
Јесам валај!
А имаш ли дјеце доста?
Чок валај!

Имају ли дјеца крува?
Јок валај!
У зли час се оженио!
Јесам валај!

7462. Јец прц, глава боли,
Леб не стоји (кад болестан много једе).

7463. Јунак је г...о (које свак обилази). Кад се за кога рекне, да је јунак.

7464. Када јашиш магарца, и прдеж трпи.

7465. Када може, фур! кад не може, дур!

7466. Када се за г...цу зубима дофатила, тадар ми наудила. Ово реку који су сујевјерни вјештицама. *В. Вр.*

7467. Кад Грк банкротира, премеће тефтере.

7468. Кад грми, нек и муње севају. Приповеда се, како је некаква жена пр...ла пред мужем, који се био учинио глув, па кад је он запитао, шта се то чу, одговорила му, да грми; онда он узме угарак с ватре па по њој, говорећи: „*Кад грми, нек и муње севају.*“

7469. Кад гуске п... (н. п. устао, т. ј. у несрећан час).

7470. Кад дијете не плаче, мајка му сису не дава. *В. Вр.*

7471. Кад лијени навали, све поље попали. *С. М. Б.*

7472. Кад међеду г....а заврасте (т. ј. никад). Гдјекоји још додаду: *сад је колико золота.*

7473. Кад мене сташе моја г...а учити пливати! (казала камила, кад се пливајући пос...а, па вода пронијела балегу преда њу).

7474. Кад повичу курја, курја и остане.

7475. Кад прде, не стиште.

7476. Кад се оно пос...о окрене напријед (т. ј. кад посао пође наопако).

7477. Кад се опанак опапучи!

7478. Кад сусједу кокош погине, твоју за ногу свежи. *В. Вр.*

7479. Кажи г...ци, нек се радује (кад ко што тражи, или се нада чему, што не ће добити).

7480. Ка и мало воде на длан (држимо те). *В. Вр.*

7481. Каква је она тица која у своје гниздо товари?

7482. Каква међа таква једа. *В. Вр.*

7483. Какила би, не би (кад ко и оће и не ће што да учини).

7484. Какоће као кока на сједалу.

7485. Калуђере, да те оженимо?
Да је просто, кад сте наумили.

7486. Калуђере! жениће те. — Не би та. — Калуђере! избиће те. — Биће та.

7487. Камено ти женско пиће: у двојицу три конате! Приповиједа се да је ово рекла била једна приморска жена другој, кад су биле попиле три конате вина у разговору — и будући да је једна рекла много је, она друга одговорила: *Ох много пописмо! Камено ти женско пиће: у двојицу три конате! В. Вр.*

7488. Камен по камен (ето) палача, зрно до зрна (ето) погача. *С. М. Б.*

7489. Ками ожица у туђа уста. У Брање.

7490. Камо вас, ћако и мајко, да ви полијем и да вас пољубим у руку, да ми сјутра

г . . . . не једете. Рекла невјеста свекру и свекрви и осталијема у кући прво јутро пошто се довела. У Далмацији.

7491. Камо ти оно што се преко цркве носи? Приморац некакав ишао на име некаквог манастира под именом калуђера просити милостињу кроз Црну Гору. У село Трешњево понуде га да служи летурђију, и најприје им одговори: нијесам чист. Сјутри дан или други жељни они летурђије опет му реку, а ови с њима у цркву отиде, навуче нешто одежде, и стане колико је знао чатити, најпослије благослови и рече им да је свршено. а један га запита: А да, попе, жла ти шређа, каква ти је то жајадна летурђија, *камо ти оно што се преко цркве носи?*

7492. Као и по мачки (послати) утробицу. *В. Вр.*

7493. Као прдеж у туру (н. п. смео се).

7494. Као Шваба тралала! Кад ко увјек једно те једно тера, дивани ил' пјева, онда му се рече ово у пословици.

7495. Капица му цвеће оће, а г...ца гаћа нема.

7496 Кесега побија цену моруни.

7497. Кичмаса (најприје) на зло набаса. Казало се је за Бана Јелачића нерегуларне чете, које су *кичмаса* прозване, јербо код Пакоста најприје на Мађаре набасаше и добро бјене бише. *С. М. Б.*

7498. Ко би рекао да је курвин син? *В. Вр.*

7499. Ко болан није био, та богу није мио. *В. Вр.*

7500. Ко га коме тиште,
На добро му годиште! т. ј. ко кога превари. *В. Вр.*

7501. Кога сам псовала онога сам и допала. Казала ђевојка када се вјенчавала за онога, кога је прво грдила, као тјешећи се. *С. М. Б.*

7502. Ко гладан умре, ситан се каје. *В. Вр.*

7503. Ко гладне године г...о изије, сите се каје.

7504. Код ђавола зло, а без њега још горе.

7505. Ко добро почне, он је на пола радње. *В. Вр.*

7506. Код шалтора ваља да су дуже лажи него ноге. У Котору.

7507. Ко изједе г...о гладне године, сите се каје.

7508. Ко има доста масла, и г...цу маже. *В. Вр.*

7509. Ко има зета, има и магарца. *В. Вр.*

7510. Ко је срећан, и жена му се у одар поп...а. *В. Вр.*

7511. Ко је срећан, и у туру нађе (у шали се рекне).

7512. Који високо лети, сниско пада.

7513. Који жали јексер, изгуби потковицу.

7514. Који мед меша, нека га и лиже.

7515. Кокош пјева: како ко! како ко! *В. Вр.*

7516. Кољу се као пси.

7517. Ко магарца јаше, ваља и прдеж да му трпи. Гледај: Ко на магарцу јаше —

7518. Коме је криво, намирио му Бог! *В. Вр.*

7519. Ко мене господар, ја њему слуга. *В. Вр.*

7520. Ко мене: „Господу помолим сја“, ја њему: „Господи помилуј.“ *В. Вр.*

7521. Ко мене: добро јутро! ја њему: добра ти срећа! *В. Вр.*

7522. Коме пчела за капом тај се сећа.

7523. Коме чесница коме песница.

7524. Ко на магарцу јаше, ваља да му и прдеж трпи.

7525. Ко не мјери мјером та преврну вјером. *В. Вр.*

7526 Ко не скваси г....у,
Не изједе рибицу.

7527. Ко не украти (умали) г..и
Та не угоди друзи, т. ј. који његоћ што не приштеди, не може вазда частити пријатеље. *В. Вр.*

7528. Ко од страха мре, за душу му се п.... Или:

7529. Ко од страха мре, п...ћи му звоне.

7530. Ко пита пута, не залази. *В. Вр.*

7531. Ко се меша с трицама, поједу га свиње.

7532. Ко се на царској работи прекине, није га вриједно у гробље закопати. *С. М. Б.*

7533. Ко се не би зла бојао? Неко запитао бабу: Бако, бојиш ли се Бога? а она одговорила: *Јао, мој синко! ко се не би зла бојао?*

7534. Ко се не стиди свога образа, не ће ни мога. *В. Вр.*

7535. Ко се руга, пос..у га.

7536. Ко се умије пос...и, умије се и опрати.

7537. Ко с њиме оре, г....ом дрља.

7538. Ко тражи обирач, нађе отирач. *В. Вр.*

7539. Ко ће љешега крува од шенице, жељеће и овсенице. *В. Вр.*

7540. Ко у гладну годину г...о изије, у ситу се каје

7541. Ко хоће муфтице, хоће из г....е.

7542. Ко штеди олова, г...о му од лова.

7543. Ко што чини, себи чини. *В. Вр.*

7544. Кратки данци а дуги конаци.

7545. Криво сједи, а право бесједи.

7546. Крс(т) ту врс(т) ту! Ово не знам одисто што ће рећи, али чух од једне званице од крсног имена, у којега нијесам хтио поћ на крсно име, који на вечер дође и прекрсти прс(т) (кажипут) преко другога и положи их на мој праг од куће. Ја мислим да друго није него (тобож) да ми више не ће кутњи праг пасат, јер нијесам хтио у њега поћ. *В. Вр.*

7547. Кубура ми — кубура ти! т. ј. насрнеш ли ти на мене и ја ћу на тебе; ил' што пријетиш мени, могло би бити теби. *С. М. Б*

7548. Куд гођ се ђаволи гоне, до попа се догоне. У Црној Гори.

7549. Курјак остари, ћуди не остави. *С. М. Б.*

7550. Лаје као пас на звезде.

7551. Лако је рећ него је мука одрећ. *В. Вр.*

7552. Лакше би (чоек) сачувао капу муха, него (једно) женско.

7553. Лакше је сачувати зеца у гору, него жену у дому.

7554. Ласица му на пут! т. ј. несрећа, реку неки кад се спомене име једогоње. *В. Вр.*

7555. Ласно ти је на меки пријелаз, т. ј. ласно је на нејака ударити. У Будву. У Рисан *ждријело*. *В. Вр.*

7556. Лахко ти је Стојану за војску док је Котарана. Ја управо не знам како је ова од Лике до Саве позната пословица постала. У нашој регименти има неколико кућа које се зову Котарани, али све скоро неугледни и сиромашни људи. У другобанској (Петрињској) регименти имаде читаво село Котарани — а и у Лици, чини ми се, тако. С овом се пословицом спрдају слабим, невјештим и тупоглавим војницима. *С. М. Б.*

7557. Лек му је мотика и лопата.

7558. Леп сир но у пасјој кожи.

7559. Ловцу г...о у лонцу,
А хајкачу у бакрачу.

7560. Лупа као добош о плот. Кад ко свашта блебеће не мислећи како ће се примити и шта ће се из тога родити. *С. М. Б.*

7561. Луди куће зидају, а мудри готове купују.

7562. Мајка Пелу у кавезу чува,
Али Пела кецељу напела.

7563. Мајка ћерцу кара, а невјести пригована. Или:

7564. Мајка шћерцу кара, а невјести узрок дава. *В. Вр.*

7565. Мало село чест порез. Вели се томе, ко се чуди да је већ на њега ред што чинити. *С. М. Б.*

7566. Меканој балеги мало треба кише.

7567. Меље му воденица брашно за поскуре.

7568. Ми о вуку а вук иза плота.

7569. Мир Божи! У нашим странама се од Божића до Богојављења обично овако поздрављају. А. *Мир Божи!* Б. *Христос се роди! С. М. Б.*

7570 Мирна Босна. Гледај: Мирна Бачка. *С. М. Б.*

7571. Мислио би да не може пет избројати.

7572. Мишљак(х) у кума без ујма, кад ли у кума и два ујма. *В. Вр.*

7573. Млада љуби, а стара почитуј. *В. Вр.*

7574. Млад и зелен, као гушчије г...о (рекне се коме младом у шали).

7575. Може му бити, пак и чини.

7576. Можеш ми вјеровати; ријетко истину говорим, а још рјеђе лажем.

7577. Моја мати и његова мати на једном се сунцу грејале.

7578. Море ти до кољена, а г...а до ушију (кад једнак једнакоме рекне: *море!*).

7579. Мудрији си кад мучиш. Рече се ономе који што сулудно проговори. *В. Вр.*

7580. Муж је муж, ако био и као пуж.

7581. Муж — мотика. Ругају се Срби у Хрватској Кекавцима које обично *мужи* зову. *С. М. Б.*

7582. Мука је бит кадија, а масла не фали.

7583. Мучи се као црв.

7584. Мучно је сита гостити, а богата дарívати. *В. Вр.*

7585. Навалили, као мухе на г...о.

7586. Навалио као влах у пакао. Кад је ово рекао један пут један ришћанин другоме пред неколико шокаца, упита га овај: Та зашто не речеш: „*Као шокац у пакао.*“ „*Е да*“ примјети онај, „*окле шокац,—кад су шокци одавно сви у паклу.*“ *С. М. Б.*

7587. Наводи воду на свој млин, т. ј. наврће после како ће му боље бит. *В. Вр.*

7588. На десно (уво) чуј, а на лијево пуштај (какву туђу ствар или срамоту). *В. Вр.*

7589. На драм једе, на драм с..е. Сељаци говоре ва варошане, које они понајвише држе за тврдице.

7590. Најпре шталу онда краву.

7591. На пса замани, девојку удри.

7592. Натеже, као мати с попрдљивом ћерком.

7593. Натеже као сирома с кратки опанци.

7594. На ти мали прстак (увједи ми га)! Пруживши му мали прст од руке, рече се ономе, који какву ствар чини се да не зна а зна. *В. Вр.*

7595. Наше секе њезине неке вуке вукареде вукићеве жене рођени нејеверни пасторак. Кад ко ћера својакање у бог зна које кољено. *С. М. Б.*

7596. Нашла је пињата заклоп, т. ј. нашла је слика прилику. *В. Вр.*

7597. Нашла ђа своје гвожђе. *С. М. Б.*

7598. Не било поговорено! Рече они кад га згода обвеже да је дао што сиромаху. *В. Вр.*

7599. Не би му на миздраку г...а под нос могао донијети (кад се који понесе, па се не може с њиме ласно да говори).

7600. Не би срамота ко п..у, него ко чу.

7601. Не би чоек ни у сан сниo. Кад што чоек збори изван разлога чудновато. *В. Вр.*

7602. Не бјежи од прве среће. *В. Вр.*

7603. Не буди свачему опирача!

7604. Не буди у свакој чорби мирођија!

7605. Не вид'ло га сунце!

7606. Не вјеруј ни Ерака ни Петака, сва су браћа једнака. *В. Вр.*

7607. Не гледај у туђ лонац гди вари но у свој!

7608. Не дао Бог камења јести, а г...а су мекана (рекне каштo млађи, кад га старији нарани нечишћу).

7609. Не дирај у г...о, да не смрди.

7610. Не дирај у Циганку, да те не срамоти.

7611. Не држе корака, ал одмичу. Рекао стари капетан ђенералу, кад му је кудио кумпанију да војници не корачају на бубањ сложно. Сад се та пословица рече кад би се шћело рећи: е ако и није лијепо, а оно је пробитачно или ако и не знам играти, знам се похрвати. *С. М. Б.*

7612. Не жени се сапунар (не треба дакле да више од једне свијеће гори). Ову сам пословицу чуо у Глини, ал не могох дознати, како је постала. А обично ју реку као укор ономе ко двије три свијеће без потребе упали. *С. М. Б.*

7613. Не зна ни откуда је шупаљ.

7614. Не игра нова сукњица
Него игра пуна г...ца.

7615. Не имао вук ране, па разлизао пр...о. Кад се ко пача у какав посао, ђе га није требало, те отуда какву биједу или штету трпи. *С. М. Б.*

7616. Не испирај сваким уста!

7617. Не ломи нож у реп. *В. Вр.*

7618. Нема ударца без старца. *В. Вр*

7619. Нема опроштенија без отмаштенија.

7620. Немица правду губи. *В. Вр.*

7621. Не може бити душа у рају, а г....а на свадби. Или:

7622. Не може се с душом у рај, а с г.....м на пир.

7623. Не може се с једном г....ом на два пира. Рече се ономе, ко се појагми да на двије стране у један мах што добије. *С. М. Б.*

7624. Не пада ми на ум, колико стару маску на матер. У Црној Гори.

7625. Не плети се као мува у г...о.

7626. Не продаји бостанџији краставаца!

7627. Не развлачи речи као пачићи црева.

7628. Не рани уста бадава.

7629. Не трпи Бачванин воду ни у обући а камо ли у трбуху.

7630. Не ће воћка испод стабла. *С. М. Б.*

7631. Не ће ивер далеко од кладе. *С. М. Б.*

7632. Не ће маца сланине.

7633. Не фали к'о Лизино око.

7634. Не цркни, кобо, док шашина не никне. Кад ко обећава за неко вријеме какову помоћ, која би одмах требала. *С. М. Б.*

7635. Нешто поп с књигом, нешто Турчин силом, еле сиромаху не оста ништа. Под именом *попа* овдје се мисле и *калуђери*, а нај-

ришћанину ће се онај потурчио, рече му: „Потурчи се и ти! Видиш како се ови потурчио“ (показујући на њ. прстом). А ови погледа на оба пак рече: „Чуј ме! Откини у нас псу уво, па га зову кудров, а откини му реп, зову га кусов; но пас тер пас, све једно име.“ *В. Вр.*

7685. Отклен је прије вода текла, опет ће. *В. Вр.*

7686. Отреса се као пас од бува.

7687. Остао, као по . . . н (кад се ко од својн ријечи или од свога ћела постиди).

7688. Оће г . . а меса (кад кога бију, што је украо какво живинче, које се једе).

7689. Очепио Чивутина (кад ко стане на г . . . о).

7690. Пак ћеш знати пошто Муса јарце продава.

7691. Пало му на памет ко Манди метанисати.

7692. Пијаној снаши мили ћеверови.

7693. Пита од г . . . . а бити не може (јер макар се какви мириси у њу метнули, опет ће смрђети).

7694. Питаће те старост ди ти је прошла младост.

7695. Пиши Кесару у Беч. Рече се у шали ономе који се тужи да му је што криво. *В. Вр.*

7696. Пјана чоека и бог чува. *В. Вр.*

7697. Пљуни ми у зубе, као Милић кобили (н. п. ако то не буде истина).

7698. Поврће се ка' и пас на бљувотину, т. ј. осврће се чојек опет на оно зло, од којега се био одрекао да не ће више чинити *В. Вр.*

7699. Погодио, као прстом у г . . . о.

више *владике*, које народ на различне начине кашто и глобе. У Босни.

7636. Није грмена откуд ће вук изић. *В. Вр.*

7637. Није ђаво него враг.

7638. Није за гуска сијено. Вели се свуда око нас. *С. М. Б.*

7639. Није крив ко виђе но ко приповиђе. *В. Вр.*

7640. Није (тако) ласно умријети: ваља посрати поњаву, док се умре.

7641. Нијесу то миши навукли, већ моји зуби натукли. Одговори ђеко кад му се чуде како је здрав и дебео. *С. М. Б.*

7642. Није ми жао мала, но крива дијела. *В. Вр.*

7643. Није му мајка језик сплела.

7644 Није му мајка зашила уста.

7645. Није пећ колико зја већ колико се мође у њу. *В. Вр.*

7646. Није то та, кнегињо! Приповиједа се како је поп пошао у кнеза на конак. Даклен кнегиња почне да пече крух, кад дође вријеме да запрећива крух, некако грдно чучнула те по несрећи омакне јој се те пр..е, а она одмах накашље се, тобож да промисли поп да се накашљала а не пр...а, а поп одма (али од шале) рекне: „Није то та, кнегињо!“ *В. Вр.*

7647. Ник'о, као гљива из г...а (дошао од некуд).

7648. Ни му је у кући сит прднуо, ни гладан уздануо.

7649. Ни реци ни пореци, но гледај па утеци. *В. Вр.*

7650. Ни сви прсти у руци нијесу једнаки. *В. Вр*

7651. Ни сјетни ни чесни. Рече она(ј) кад га у чем окриве т. ј. с овијем је рад дат знати да је осуђен на правду божју. *В. Вр.*

7652. Ни слан, ни мастан. Дволичан. *С. М. В.*

7653. Нити гуди ни гудала вади!

7654. Ништа добро за очи, т. ј. да када очи боле, ништа не ваља на њих метати. *В. Вр.*

7655. Нова ткаља, нова натра,
Цака! цака! три дни лакат. Ругали су се једној рђавој ткаљи. *В. Вр.*

7656. Нове метле лепо чисте.

7657. Нови закон у отару земљу.

7658. Нос пирује, г....а гладује.

7659. Обрао је бостан.

7660. Обрезобразио се као пашче.

7661. Обриј се уз брдо. Одговори се ономе који што пита непристојно. *В. Вр.*

7662. Обрљана крава с репом мава да и друге обрља.

7663. Обуци свилу на свињу, а свиња ка' и свиња. *В. Вр.*

7664. Од г....а пита не може бити.

7665. Оденуо се као пушка.

7666. Од јефтина меса мршава чорба.

7667. Од луда попа луда и молитва.

7668. Од попа до ковача. На пр. ћера ме од попа — — т. ј. из једне напасти у другу. *С. М. Б.*

више *владике*, које народ на различне начине кашто и глобе. У Босни.

7636. Није грмена откуд ће вук изић. *В. Вр.*

7637. Није ђаво него враг.

7638. Није за гуска сијено. Вели се свуда око нас. *С. М. Б.*

7639. Није крив ко виђе но ко приповиђе. *В. Вр.*

7640. Није (тако) ласно умријети: ваља посрати поњаву, док се умре.

7641. Нијесу то миши навукли, већ моји зуби натукли. Одговори ђеко кад му се чуде како је здрав и дебео. *С. М. Б.*

7642. Није ми жао мала, но крива дијела. *В. Вр.*

7643. Није му мајка језик сплела.

7644 Није му мајка зашила уста.

7645. Није пећ колико зја већ колико се мође у њу. *В. Вр.*

7646. Није то та, кнегињо! Приповиједа се како је поп пошао у кнеза на конак. Даклен кнегиња почне да пече крух, кад дође вријеме да запређива крух, некако грдно чучнула те по несрећи омакне јој се те пр..е, а она одмах накашље се, тобож да промисли поп да се накашљала а не пр...а, а поп одма (али од шале) рекне: „Није то та, кнегињо!“ *В. Вр.*

7647. Ник'о, као гљива из г...а (дошао од некуд).

7648. Ни му је у кући сит прднуо, ни гладан уздануо.

7649. Ни реци ни пореци, но гледај па утеци. *В. Вр.*

7650. Ни сви прсти у руци нијесу једнаки. *В. Вр*

7651. Ни сјетни ни чесни. Рече она(ј) кад га у чем окриве т. ј. с овијем је рад дат знати да је осуђен на правду божју. *В. Вр.*

7652. Ни слан, ни мастан. Дволичан. *С. М. В.*

7653. Нити гуди ни гудала вади!

7654. Ништа добро за очи, т. ј. да када очи боле, ништа не ваља на њих метати. *В. Вр.*

7655. Нова ткаља, нова натра,
Цака! цака! три дни лакат. Ругали су се једној рђавој ткаљи. *В. Вр.*

7656. Нове метле лепо чисте.

7657. Нови закон у отару земљу.

7658. Нос пирује, г....а гладује.

7659. Обрао је бостан.

7660. Обрезобразио се као пашче.

7661. Обриј се уз брдо. Одговори се оному који што пита непристојно. *В. Вр.*

7662. Обрљана крава с репом мава да и друге обрља.

7663. Обуци свилу на свињу, а свиња ка' и свиња. *В. Вр.*

7664. Од г....а пита не може бити.

7665. Оденуо се као пушка.

7666. Од јефтина меса мршава чорба.

7667. Од луда попа луда и молитва.

7668. Од попа до ковача. На пр. њера ме од попа — — т. ј. из једне напасти у другу. *С. М. Б.*

7669. Од рђава дужника и козу без млијека.

7670. Од силе п..и, а од рђе смрди.

7671. Одужио, као Ката порцију. У Сријему.

7672. Ожениће (и) тебе тата (т. ј. добићеш и ти ово, што ја имам, па ћеш се и кајати). Кад је некакво ожењено дијете кућало пред кућом, залети се пијетао, те га кљуне у слинац, који му је из носа висио, а оно онда, као пола плачући, рекне: „Иш! *Бога ми ће тебе оженити тата.*“

7673. Оли пас оли неко од нас.

7674. Омакну се, као Луција с носила.

7675. О мјесече, сунчево г...о! (приповиједа се, да је рекао озебао Циганин путујући ноћу према мјесецу).

7676. Опарен кашу хлади.

7677. Опечен кашу лади. Они који је упадао у муку и боји се муке. *В. Вр.*

7678. Оправио га гди петли не пју.

7679. Опас'о се језиком као псето репом.

7680. Орјат кућа домуз домаћин.

7681. Остао, као г...о на цедилу (кад се млијеко проциједи).

7682. Отац све деци даје само срећу не.

7683. Откад је пароплов
Слаб рибни лов.

7684. Откини псу уво, зову га кудров,
А откини реп, зову га кусов. Некакав ништавац ришћанин потурчио се био, и његов сусјед Турчин за подругати се једноме другоме

ришћанину ће се онај потурчио, рече му: „Потурчи се и ти! Видиш како се ови потурчио“ (показујући на њ прстом). А ови погледа на оба пак рече: „Чуј ме! Откини у нас псу уво, па га зову кудров, а откини му реп, зову га кусов; но пас тер пас, све једно име.“ *В. Вр.*

7685. Отклен је прије вода текла, опет ће. *В. Вр.*

7686. Отреса се као пас од бува.

7687. Остао, као по...н (кад се ко од својн ријечи или од свога ћела постиди).

7688. Оће г..а меса (кад кога бију, што је украо какво живинче, које се једе).

7689. Очепио Чивутина (кад ко стане на г...о).

7690. Пак ћеш знати пошто Муса јарце продава.

7691. Пало му на памет ко Манди метанисати.

7692. Пијаној снаши мили ћеверови.

7693. Пита од г....а бити не може (јер макар се какви мириси у њу метнули, опет ће смрћети).

7694. Питаће те старост ди ти је прошла младост.

7695. Пиши Ћесару у Беч. Рече се у шали ономе који се тужи да му је што криво. *В. Вр.*

7696. Пјана чоека и бог чува. *В. Вр.*

7697. Пљуни ми у зубе, као Милић кобили (н. п. ако то не буде истина).

7698. Поврће се ка' и пас на бљувотину, т. ј. осврће се чојек опет на оно зло, од којега се био одрекао да не ће више чинити *В. Вр.*

7699. Погодио, као прстом у г...о.

7700. Подрж', мајко, копиле да се курве на псујем.

7701. Подсмевао се котао лонцу.

7702. Познаје се птица по перју.

7703. Појешће иглу, а с...е чувалдуз (пресешће му).

7704. Понесоше перја месо. Рече се ловцу када гађа птицу пак је не убије *В Вр.*

7705. По питању у Цариград. *В. Вр.*

7706. Поп једном руком дава а другом благосивје. *В. Вр.*

7707. Посветио се, као Гојко у ћивоту.

7708. Потреба је чудан учитељ. *В. Вр.*

7709. Поштена, кâ и врата од Шурања. Шурањ се зове неколико кућа на јужној страни Котора, по чему се и которска врата од оне стране зову: врата од Шурања Пословица се ова рекне онуда за непоштену жену или ђевојку, и значи: као што су врата она свакоме отворена, тако је и она за свакога.

7710. По што купим по то и продајем. *С. М. Б.*

7711. Прва част (иза г....а)—рече се за неповољно јело.

7712. Првоме муштулук, а другоме г...о (кад ко казује што као каку новину, што су други већ прије казали).

7713. Право пак здраво.

7714. Прва се ђеци дава. Рече они који прву партију на карте изгуби. *В. Вр.*

7715. Прво сједи па прни.

7716. Прда не бојадише, но број (т. ј. с празним се ријечима, или с беспосличењем, посао не свршује).

7717. Прда прду сустижэ (н. п. од стра).

7718. Прдежом се не бојадише. Гледај: Прда не бојадише.

7719. Прде, па се онда окрэће (да види да није ко чуо, а то је ваљало чинити прије). Или:

7720. Прде, па се онда окрэће (кад ко што ружно рекне или учини, пак се онда каје,

7721. Прде у једну тикву.

7722. Прдни глувом код ува, он ће мислити, да грми.

7723. Прднуо у варићак (ваља да, кад је у њему већ нестало жита?). Каже се обично за човека, кад пропадне или ослаби.

7724. Преврни говеђу балегу, наћи ћеш Ирижанина под њом.

7725. Пре добро прожвачи док што изрекнеш.

7726. Премеће се с гуза на гуз (кад се за кога хоће да каже, да не ради ништа, него лежи беспослен).

7727. Прѐчи пут кола ломи. Није добро свашто напопријеко радити. *С. М. Б.*

7728. Пристоји му ка и магарцу седло. *В. Вр.*

7729. Прогања се, као курва кроз пазар.

7730. Проговорио би на г....у (да му уста свежу).

7731. Продавати рог за свијећу. *В. Вр.*

7732. Прост као цртало.

7733. Пси лају, ветар носи.

7734. Пукла им тиква (т. ј. покварило им се пријатељство. Гледај: Прде у једну тикву).

7735. Пун ријечи, као Бопо (риба) г....

7736. Путнику се рока не ставља. *В. Вр.*

7737. Путуј, игумане, не старај се за манастир!

7738. Пушта језик на пајван.

7739. Радујсја, бабо бакуштаја. Послије акатиста Богородичина отиде калуђер уморан од чатења код једне бабе на вечеру. Баба ијетка што није чула ни једном у цркви запојати: радујсја бабо бакуштаја, него свеђер: *радујсја невјесто неневјестнаја*, одговори калуђеру: хајде код невјеста које си припијевао ноћас и тражи вечеру.

7740. Развила барјак (т. ј постала јавна курва).

7741. Распрднути игру (т. ј. покварити). Гледај: Умрије кумче. распрде се кумство.

7742. Реци луду да пр..е, а он се и пос... (а он ће се пос...и).

7743. Рије, рије, пак изрије.

7744. Ровитом гов...у мало кише треба.

7745. Ром и кљаст за игру не зна. *В Вр.*

7746. Рука руку умива, а образ обадвије.

7747. Ручао је већ и ко је говеда изгубио. *В. Вр.*

7748. Сад лупај главом о дувар!

7749. Сад се људи не калуђере, да се спасу, већ да се напасу.

7750. Сам прде, сам колац потрже. Гледај: Ко прде, колац потрже, а ко чу једва утече.

7751. Сан снила, но какво по њу добро?

7752. Сањка се, као Шандор по прашини. У Вуковару.

7753. Сатр̏о на мени повртницу. Изгрдио ме што већма може. *С. М. Б.*

7754. Сваки знаде где га чиме тишти.

7755. Свакој птици своје је гнијездо мило. *В. Вр.*

7756. Сваком своје г...о мирише.

7757. Свак о својој гузобољи нек се брине.

7758. Свак се вере
Да у горње чело сједе,
Ал' кад дође до бесједе,
Рад би онђе да не сједе. Гледај: Луди се пење да високо сједе — *С. М. Б.*

7759. Све зло с њим. Рече они кад што сломије. *В. Вр.*

7760. Све се може ако Бог поможе. *С. М. Б.*

7761. Света је овца, која се пос... у млијеко, па га људи опет једу (пошто се оциједи). Ова се обично говори, кад се живом чоеку, н. п. каквом калуђеру — рекне свети.

7762. Свету не намеси ти колача!

7763. Све у гору и у воду. Рече они који расклиње онога кога је прије клео. *В. Вр.*

7764. Све што више грми, мање дажда находи т. ј. они што више пријети, мање зла чини. *В. Вр.*

7765. Сви смо добри и поштени ма мене капота није. Рекао је некакав, кад му је погинуо капот.

7766. Свједоку г...о од оку.

7767. Силом прди а рђом смрди. Кад се ко хоће да чини више него је. Гледај: Од силе — *С. М. Б.*

7768. Ситан гладну не верује. *В. Вр.*

7769. С једном гузицом на двије свадбе не може се.

7770. С једном г....ом на двије столице сјести.

7771. С ко(н)ца и конопца. Сваке смјесе. *В. Вр.*

7772. Скутао се као убог ђаво.

7773. Сланинице сласти,
Пуна ти си масти;
Али кад те плаћах,
По глави се млаћах. Приповиједа се да је рекао некакав Грбљанин када је ио сланину. *В. Вр.*

7774. Служи да те не касирају. Шале се ђекад официри кад се који тужи да га служба сатрије. *С. М. Б*

7775. С миром дирај, брајне. Зарекло се (бајаги) млади, кад ју је неко шкакљао или штипао мјесто: *С миром, с миром, брајне*! или: *С миром деде, брајне! С. М. Б.*

7776. С мога мека образа и сисе су ми меке. Рекла је некаква ђевојка. *В. Вр.*

7777. Смрди као ворић. *С. М. Б.*

7778. Сну и псу не вјеруј.

7779. Спсља калајисан, унутра бакарисан.

7780. Сприједа гладац а отрагу јадац. Казао мајор једном војнику, кад је видио, да је на њему све спријед уређено, а отрагу се нашло да није тако. *С. М. Б.*

7781. Срамота спаше. а господар не даваше. *В. Вр.*

7782. Стид под ноге!

7783. С чим имам с тим климам. *С. М. Б.*

7784. Та говорљив, та попрдљив (све једно је, срамота).

7785. Тајно мито крв пије. *В. Вр.*

7786. Та прдио, та говорио, њему све једно.

7787. Тари чело, тари — празно.

7788. Те обрни, те окрени, те заврни, и једва га добих. Овако се овдје рекне кад се што придобије с препирањем и доказивањем.

7789. Тешко оној кући гди дима нема.

7790. Тешко оному кому вашар капу купује.

7791. Тиква глава, г...о мозак.

7792. Ти њега као кебу иза појаса.

7793. Ти спрдаш, а мени крваве полијечу.

7794. То је мени деветнаеста. Није ми брига за то. *С. М. Б.*

7795. То су г...а у Ђурђевој каци (кад је какав посао рђав).

7796. То су фандоније старога свата. Рече се ономе који преко начина пита какву ствар, будући да стари сват од свата вазда оће нешто имати и сувише него га иде. *В. Вр.*

7797. Треба имати уши од трговца.

7798 Трипо трйпâ,
Снијег сипа. Каже се за светог Тривуна, јербо је онда обично снијег и студен. *С. М. Б.*

7799. Трпеза крува не једе. Рече домаћин на крсно име. *В. Вр.*

7800. Турски аферими и калуђерски благослови (н. п. изјели су ме). Турчину макар како добро ришћанин учинио, он му само каже: „*аферим, море!*“ А калуђер опет: „*Да си благословен!*“

7801. Ту ти ни папа не благосива. Рече се ономе који изгуби кад игра на карте, а игра уздајући се да ће добити. *В. Вр.*

7802. Тући воду у мортар, т. ј. залуду коме што зборити. *В. Вр.*

7803. Ћорав код очију.

7804. Ћурка му попила мозак.

7805. Убио мраз образе, а нађве г...цу.

7806. У Бога су пуне руке. *В. Вр.*

7807. У воденици који пре стигне меље.

7808. Удри батином по води, вода ка' и била.

7809. Удри, Јово, на ново! т. ј. не клони духом. *С. М. Б.*

7810. Узео пут за уши.

7811. Узми врага поред блага,
Благо неста, а враг оста.

7812. У коло кад ћеш, из кола кад можеш.

7813. У меке ђевојке и сисе меке. *В. Вр.*

7814. У много зборa мало стварa. *В. Вр.*

7815. У њега је срце крај г....е (ко се за најмање што расрди).

7816. У риту ласно у карабе свирати.

7817. У својој кући јеж, у туђој кнез.

7818. У сита оца попрдљива су дјеца. У Далм.

7819. У старца нема ударца. *В. Вр.*

7820. Устима г...а једи (колико ти драго), само рукама не дирај (т. ј. можеш говорити, шта ти драго, само се рукама не дохватај). Особито реку жене и ђевојке момчадма.

7821. У тога је срце крај г....е. Гледај: У њега је—

7822. У туђе краве велико виме.

7823. Фаљене јагодице празне котарице.

7824. Фришак као реп мртве кучке.

7825. Хвале се уста да не остану пуста.

7826. Цангурија месеца двавест левог, т. ј. никада.

7827. Четири зрна соли на реп (да метне, па ће је онда ухватити). Рече се у шали ономе који пође да ухвати тицу па му утече.

7828. Чисти испред своји врата.

7829. Чорбине чорбе чорба. *С. М. Б.*

7830. Чујте, људи, где г...ца суди. Кад се што лудо ради.

7831. Чўла чўла од чуле. Кажу жене мјесто: Шо што купим по то и продајем. *С. М. Б.*

7832. Шат осване Видов дан!

7833. Шваба па шваба. Рекао граничар кад је први пут видио Ћесара, од ког је мислио да мора бити какав див — видећи га као наводног човјека. *С. М. Б.*

7834. Шета се, као пос..н голуб.

7835. Шири се, као пос..н голуб.

7836. Широко ти поље!

7837. Што бих ја за туђу гузобољу главу ломио? (т. ј. за туђ посао).

7838. Што већа курва већа срећа.

7839. Што више живи, више и зна. *В. Вр.*

7840. Што кума донијела у торбици то однијела у г....и (кад ко што коме донесе, па сам највише и поједе). Или:

7841. Што кума у крилу донијела, то у ш..ку однијела. Или:

7842. Што кума у скуту донијела, то у ш..ку однијела.

7843. Што луд купи, не могу триста паметни да продаду.

7844. Што муз, то гуз (т. ј. што умузе, то и поједе, а не може да накупи сира и масла). Гледај: *Што муц, то муц.*

7845. Што рекосмо кад јагње пекосмо? *В. Вр.*

7846. Што се изуваш прије воде? *В. Вр.*

7847. Што се озиваш кад те нико не зове?

7848. Што ћераш? — Ако превали ништа!

7849. Што цар рече то се не поговара. *В. Вр.*

Додаци уз пословице

Уз 294. У Паштровиће говори се на мјесто: *Добра ти срећа!* али не свакоме, 'вако људима којијем *оћу* да даду стиму. Приповиједа се да је једна Паштровка, мијесећи у кућу крух, кад јој назове један прибрани Паштровић испред куће: „Помози Бог!“ у пређи не познавајући га одговорила му: „Добра ти срећа!“ Њезина јетрва, која истрчи да

види ко је, кад виђе да је један стиман. рече јој: „Аох кукала! како одговори! Да ли не чу ко је?“ Тадар она одма повика: „*Не била ти добра срећа! но Бог дај господине!*“ *В. Вр.*

Уз 614. Рече се ономе који се (кад му је каква невоља) весели, уздајући се да ће му доћ оно што он жели а не може. *В. Вр.*

Уз 662. т. ј. боље знаду двојица него један. *В. Вр.*

Уз 758. Ова се ријеч у много пригода може рећи, а особито кад је исправан ручак, пак сви су се скупили, а један манка. *В. Вр.*

Уз 878. Рече се ономе који туђе зло кажује, пак сувише што примеће што није. *В. Вр.*

Уз 1458. Приповиједа се како се некаква була (усиђелица те је прерасла за удају) уљубп у некаква Арапа за невољу и мислећи да ће га добро сапуном испрати кад се вјенчају, прала га је толико дана, али Арап, као и други Арап, вавда црн. *В. Вр.*

Уз 2402. Рече се ономе који одлази од онога који га је мало љубио, и више с њиме бо́гзна оће ли се већ и кад виђети. *В. Вр.*

Уз 2561. Н. п. држи се сакривен за међу, кад добра заплећа немаш (у бој)! *В. Вр.*

Уз 2772. Обичај је рећи маломе ђетету кад се први пут види до малог времена по рођењу. *В. Вр.*

Уз 3360. Још и данас говоре по три пут по неке старе овдашње жене, кад што привијају своме ђетету на рану оли из њихове руке даду медицину. *В. Вр.*

Уз 3745. Приповиједа се како је један калуђер био пасао ријеч са својијем ђаком да кад уздава редом чаше вина да туђијем дава по по чаше, а својијем по пунану, пак говорио му је по књишки, тобож да га гости не разумију. *В. Вр.*

Уз 3833. Догодило се једноме, који је и данас жив у Будву, идући један пут из Паштровића у Будву, али га зло вријеме затече, а и зла зима, и принуди да иште конак и да преноћи у једној кући, ће га ноћ затече. Ови га добровољно дочекају, потакну огањ (будући да је велика зима била) и понуде да сједе и да се грије. Угледа сједећи ће једна женска глава поче мијешати крух, настављати пићату над огањ; промисли у себе: „Ах, дадох овој кући ноћас потечу", и за извинити се, рече јој: „Молим те, невјесто, немојте се ноћас ви узбуњивати поради мене, ни какове ствари приправљати." Ова одмах, каконо ти жена, одговори му: „Не приправљамо ми ово за вас, господару, него да пошљемо чобанима на школје, који нијесу од јучер ништа изјели." Ови већ остане стидан, обаче даду му намјерну вечеру. *В. Вр.*

Уз 4094. Рече се ономе који се нећка за отршити какав посао важни. *В. Вр.*

Уз 4102. Рече они који слуша када се нуди вином који га преко начина пије. *В. Вр.*

Уз 4741. Приповиједа се да (се) некаква веома стара баба опкладила с неким да ће до подна девет тица живијех уфатити, и узевши штап у руку почне их ћерати. Ови што се окладио пође за њом (послиједнеколико времена) и запита је: „Бабо, у које си доба?" а она одговори: „*Осам ми манка а девету ћерам.*" Ова се пословица у доста случаја може приуподобити а особито кад ко има какав дугачки посао свршити, пак теке што га почне да га ко пита: у које си доба? а он одговори оно. *В. Вр.*

Уз 6754. *У млин гусле не ваљају.* Рече онај кад што вареће пак га од вике не чују што је рекао. *В. Вр.*

Уз 4769. Церова је село у Јадру, и премда су људи његови паметни, као и остала њнова браћа, али

се о њима приповиједа не само да су отезали кратко оје (од самотвора дрвета!), него и други сила којекаки будалаштина, н. п. како су у Шапцу, видећи ђе пред крчмама стоји намјештено пиће и јело помислили, да крчмар слави, па сјели, те се најели и напили, говорећи: „*Овако у нашој часној Церовој све око и милојке*," како су послије не имајући чим платити, оставили коње у залогу и. т д.; како су сијали со, па кад није никла, а они казали, да су је појели скакавци, па их ђерали и били по њиви; како су читав пљивак исјекли ђерајући некаку тицу. Какогођ што се у Јадру и у Рађевини овако којешта приповиједа за Церовљане, тако се и у наији Београдској приповиједа за Вреочане (гледај: Дугачко, као вреочка молитва). По свој прилици биће оваки приповијетки о селима и по другим крајевима народа нашега, а ни други народи нијесу без њих (1251.—252.)

Уз 7100. Приповиједа се како поп и ђак путујући дођоше у једну кућу у коју преноћиште. У јутро изнесу им да ручају једну рибу скувану на јуху, а која је била пререзана на три комада. Сиромах ђак нашао се стидан и чека попа да му да он дио да руча. Поп најприје довати главу говорећи: „*Глава главушта попа погледушта,*" па с њом у врат. Ђак гледи. Довати поп и средину од рибе говорећи: „*Сриједа средушта попа погледушта,*" те и средину изједе. Ђак један мисли да је баре да ће му реп дат', кад ли поп довати реп говорећи: „*Реп репушти попа погледушти,*" а теби, ђаче, ето сва чорба на поклон. Пошто виђе ђак, давати вас пјат с јухом и попа у образ говорећи: „*Чорба чорбушта попа посипушта*" и потом нешто вина што бјеше још остало изручи му на главу говорећи: „*Излија сја благодат божија*" пак побјеже. *В. Вр.*

О ОВОМЕ ИЗДАЊУ

1. За основу овоме, трећем (државноме) издању „Српских народних пословица....“ узето је *бечко издање* од 1849. (8°, LIV стране предговора и стр. и 362 стр. (+26 стр. пренумераната). *Прво* је издање издао Вук на Цетињу 1836.*) и како се штампало без његова надзора кипти штампарским грешкама, бечко је издање поправљено и умножено цетињско. Ево српским читаоцима *новога* издања „Срп. нар. пословица...“ које је исто тако умножено једном хиљадом пословица што су нађене у Вуковим хартијама.**)

2. Нове су пословице, у ово издање унесене, разнога порекла, те је потребно било особитим их знацима истаћи за разлику од старих, већ објављених. Тога ради оне су означене цифрама *друкчије форме*, и поред њих је стављено име њихова скупљача, ако их сам Вук није записао.

3. За ово су издање дакле употребљене и пословице

а) које је сам Вук унео у свој *ручни примерак* „Срп. нар. посл....“, овде само курзивном цифром означене;

б) које је Вук објавио у 2. *издању* својега „*Српскога рјечника*“ (1852., Беч), а које су означене цифрама гротеск. форме;

в) које су Вуку послали помагачи и дописници:

α) *Јован Поповић* (*Ј. П.*) *β*) *Ђорђе Протић* (*Ђ. Пр.*) *γ*) *Андре Стазић* (*А. Ст.*)***) *δ*) *Дим. Поповић* (*Д. П.*) *ε*) *М. Шкрљић* (*М. Шкр.*)****) *η*) „*од 13 руке*“.*****)

---

*) **Народне Српске пословице**, као оне у обичај узете ријечи. Издао их *Вук Стеф. Караџић*, философије доктор и различних ученых друштва член. На Цетињу. У Народној Штампарији. 1836. — Обично 8°, страна *L*, лист. 5, стр. 362 и лист. 8.

**) Међу хартијама чувају се и два штампана табака пословица од *непознатога издања*, 16°, формат „Данице“.

***) Писане су латиницом

****) Шкрљићеве се пословице не находе међу Вуковим хартијама, већ их је г. Љ. Стојановић, члан „В. Одбора“ преписао из хартија што се на страни чувају и ставио ми их на расположење.

*****) Тако г. Стојановић зове једну збирчицу од непознатога дописника.

4. После пословице под бр. 7343. Шут с рогатим.... све су *нове*, а узете су: а) из једне *Вукове збирке*, писане на листићима, у којој је било доста *мањих*; а зато што је приређивач овога издања ипак унео више пословица ове врсте, мисли да ће наћи оправдања у оној Јак. Грима: naturalia non sunt turpia (Deutches Wörterbuch, предговор;

б) из збирке *Вука Врчевића (В. Вр.)*, из које је доста узео сам Вук, као што вели у предговору ка 2. изд. „Срп. нар. пословица...".

в) из *две* збирчице *Сима М. Богдановића (С. М. Б.)*; и

г) из рукописа непознатога нам скупљача из Војводине.

Пословице у овом додатку из Вукове збирке означене су обичним цифрама, Врчевићеве и Богдановићеве курзивним и почет. писменима од имена ових скупљача, а од непознатога скупљача — гротескним цифрама.

5. На стр. 490 — 493. накнадно су додана нека објашњења пословица из необјављених рукописа од Вука и од В. Врчевића.

6. Многи су незнатнији варијанти од већ раније објављених пословица унесени у њихов текст и у обичној загради курзивом штампани.

7. Приређивач зна да не може овакав посао испасти за руком бар без „погрешака штампарских", али није му на ино но признати да има и његових, издавачевих. Ове је врсте а) погрешка што је под бр. 1852. и под бр. 2246. штампана иста „у обичај узета ријеч": *издирала!* б) што нису азбучним редом распоређене пословице: *α* 561. и 562., *β* 738. и 739., *γ* 4685. и 4686. Штампарске су знатне грешке: *до* место **да**, у пословици бр. 186. и *плати* — у место **платити** у пословици под бр. 4015. Исправити и *мјеховита* у **маховита** у 56. према једном варијанту *В. Вр.*!

---

*) Многе су штампарске грешке биле у Вукову издању од 1849, сад су *поправљене*.

398.9482
K18

8. Приређивач је, уносећи пословице Вукових дописника, пазио да их узме *како су записане*, да ништа не промени у њихову дијалектичком обличју. Кад се упореди Вуково издање са рукописима његових помагача, налази се на више места да их је Вук *у језику дотеривао*, као што је радио и с приповеткама, или бирао варијант који има најраширенији облик (књижевнога језика његова).*)

9. Спремајући ово издање „Срп. народ. пословица...", приређивач је с г. П. П. Ђорђевићем, председником „Одбора за издавање Вукових списа" увиђао да се није лако наћи у азбучном реду како су пословице распоређене, и да би им требало дати неки кључ. Кад пословице нису распоређене према значењу, мислило се да би регистар главних речи: именица, придева, глагола и прилога био од помоћи да се групују у јата значењем сродне пословице. Али приређивач овога издања, радећи такав регистар, уверио се да би и такав регистар био само списак речи, а не помагач да се изведу велике категорије пословица према смислу и значењу њихову, и да би најразноврсније пословице (т. ј. њихови редни бројеви) биле сабране око једне речи на пр. *Бог*, *срећа*, *зло* и т. д. Да не би само увећавао књигу без потребе, да би издање могло бити јефтиније, и да би било што пре пуштено у продају — приређивач издања одустаје од таквога регистра, надајући се да ће потпуно издање „Српских народних пословица", које ће с временом у нас угледати света, бити *на другој основи* приређено и пружити оно читаоцу што му *не могу дати* Вукове „Пословице".

Приређивач захваљује г. П. П. Ђорђевићу што је био добар с њим прегледати грађу поцрпену из Рјечника².

С. Н. Томић

---

*) Које су још промене учињене, због смисла, може се видети из поређења старога издања с овим. Неке су пословице биле без смисла, као на пр. 6754., или 445., као што се види из додатака.

FEB 29 '88

Stanford University Library
Stanford, California

In order that others may use this book, please return it as soon as possible, but not later than the date due.
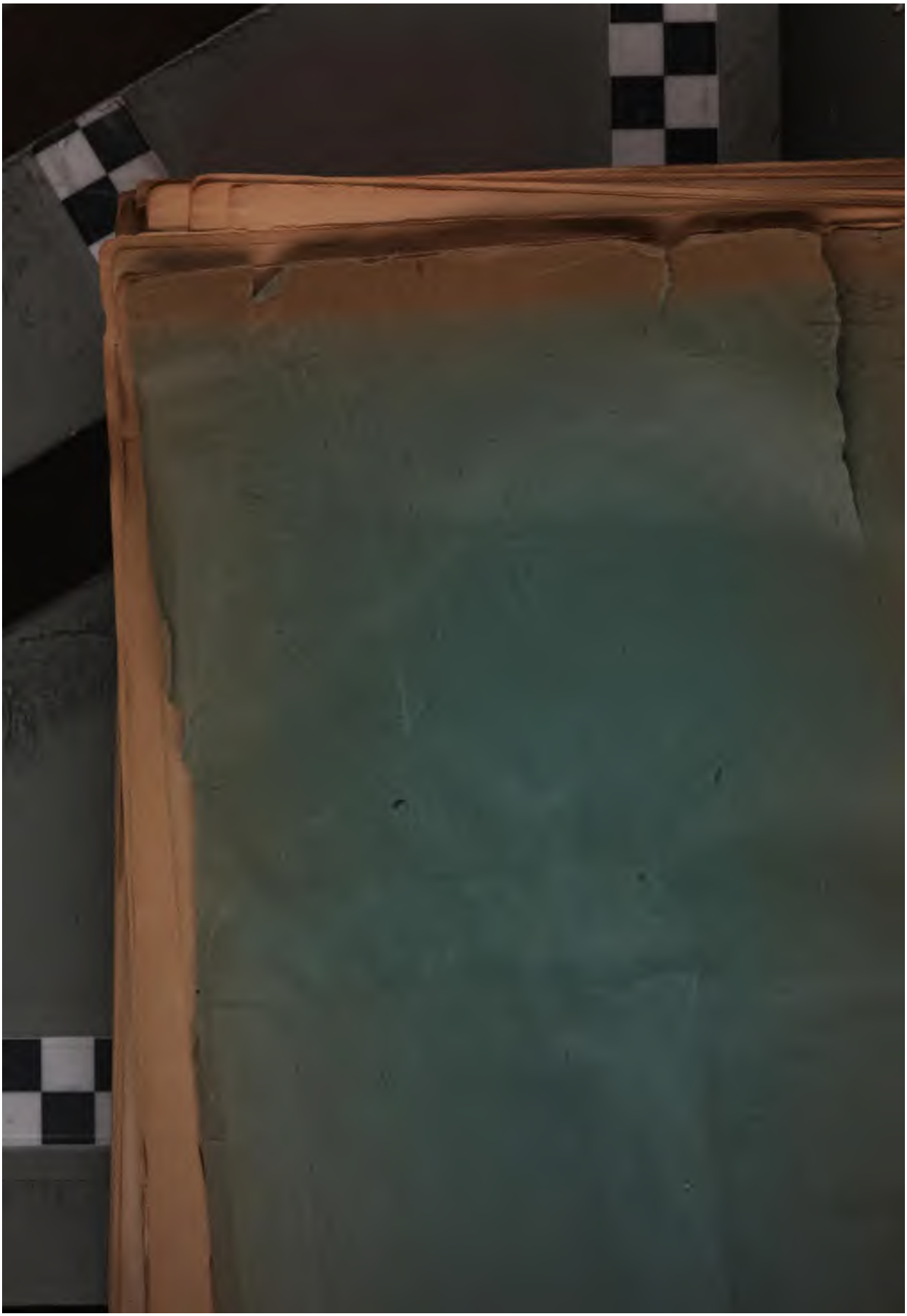
PRINTED IN U.S.A.